

Oktatási kommunikációtechnikus

IT kommunikációs szolgáltató

Számítógéprendszer-karbantartó IT mentor

Banki szakügyintéző Projekttervezés és projektmenedzsment

Internetes alkalmazásfejlesztő Közösségi-civil szervező

Nonprofit ügyintéző Informatikai hálózattelepítő és -üzemeltető

IT kereskedő Multimédiafejlesztő CAD-CAM informatikus

Informatikus Ipari informatikai technikus Szoftverfejlesztő

Informatikai rendszergazda Infostruktúra menedzser

PROJEKTMENEDZSMENT ÉS MS PROJECT 2003, 2007 AZ ÚJ OKJ KÉPZÉSEKHEZ

Szórakoztatótechnikai műszerész IT biztonság technikus

Közösségi informatikai szolgáltató

Műszaki informatikus

Tartalommenedzser Péteri ipari szakügyintéző Informatikai műszerész

Webmester Információrendszer-elemző és -tervező

Értékpapíriaci szakügyintéző Felhasználói szolgáltató

L-játék fejlesztő

Informatikai alkalmazásfejlesztő Gazdálkodási menedzserasszisztens

Nonprofit menedzser Osztályvezető Multimédia-alkalmazás fejlesztő

Infokommunikációs alkalmazásfejlesztő Térinformatikus

Telekommunikációs informatikus Gazdasági informatikus

Számítástechnikai szoftverüzemeltető Távközlési informatikus

Projektmenedzser-asszisztens Adatbázistervező

Üzleti szakügyintéző

Készült a SZÁMALK Szakközépiskola és a Prompt Kft.
együttműködésében.

Írta:

Farkas Róbert

Lajtos Gábor

Hartyányi Mária

Pölöskeiné Hegedűs Helén

Szakmai lektor:

Dr. Pálosi Dániel

Dr. Sediviné Balassa Ildikó

Nyelvi és módszertani lektor:

Gáspár Katalin

Gróf Ágnes

Tervezőszerkesztő:

Bánszki András

Grafika és borító:

Lengyel Zsolt

Copyright © 2014. Második, átdolgozott kiadás

Felelős kiadó:

Hartyányi Mária, a Prompt Kft. ügyvezető igazgatója

Minden jog fenntartva. A jelen szerzői jogvédelem alatt álló anyag egyetlen részét sem lehet semmilyen formában reprodukálni vagy felhasználni a szerzői és a felhasználói jog tulajdonosának együttes írásbeli engedélye nélkül. Ez a korlátozás vonatkozik minden mechanikus (ideértve a fénymásolást is) vagy elektronikus eszközön való rögzítésre és bármilyen információtároló és lehívó rendszerre vagy hangfelvételre is.

A munka bármelyik részének másolásához szükséges engedélykéréseket
a következő címre kell küldeni:

Prompt Kft. – 2100 Gödöllő, Testvérvárosok útja 28.

ISBN 978-963-08-9919-2

Tartalomjegyzék

Bevezetés	5
1. Projektmenedzsment alapok	7
1.1. <i>A projekt fogalma, a projektek csoportosítása.....</i>	7
1.2. <i>Projektben érdekelt szereplők</i>	8
1.3. <i>A projekt szervezeti formái</i>	11
1.4. <i>A projektmenedzsment funkciói és területei.....</i>	15
1.5. <i>Nagyvállalati projektmenedzsment (EPM).....</i>	18
1.6. <i>Projektciklus-menedzsment (PCM)</i>	18
1.7. <i>Önellenőrző kérdések.....</i>	23
2. Az elemzés és a tervezés módszertana	25
2.1. <i>Elemzési szakasz.....</i>	27
2.1.1. <i>Műhelymunka.....</i>	27
2.1.2. <i>Csoportos alkotástechnikai módszerek</i>	27
2.1.3. <i>Problémamelemzés</i>	28
2.1.4. <i>Célok meghatározása.....</i>	29
2.1.5. <i>SWOT analízis</i>	30
2.1.6. <i>Stratégiaelemzés</i>	31
2.2. <i>Tervezési szakasz.....</i>	31
2.2.1. <i>Tevékenységfa</i>	31
2.2.2. <i>Logikai keretmátrix.....</i>	32
2.2.3. <i>A projekt ütemezése</i>	36
2.2.4. <i>Kockázatelemzés.....</i>	59
2.2.5. <i>Költségek becslése</i>	62
2.2.6. <i>Projektegyensúly kialakítása</i>	64
2.3. <i>Önellenőrző kérdések.....</i>	66
3. Projektdokumentáció	68
3.1. <i>Projektdefiniálás dokumentumai</i>	70
3.1.1. <i>Megvalósíthatósági tanulmány.....</i>	70
3.1.2. <i>Cselekvési és ütemterv</i>	71
3.1.3. <i>SWOT analízis</i>	73
3.1.4. <i>Logikai keretmátrix (Logframe Matrix).....</i>	73
3.2. <i>Projekttervezés dokumentumai</i>	75
3.2.1. <i>Projektalapító okirat.....</i>	75
3.2.2. <i>Kommunikációs stratégia</i>	76
3.2.3. <i>Kommunikációs terv</i>	77
3.2.4. <i>Tevékenységsfelelős-mátrix</i>	78
3.2.5. <i>Kockázatelemzés</i>	80

3.3. Projektirányítás (végrehajtás) dokumentumai	83
3.3.1. Feladatok kijelölése, meghatározása.....	83
3.3.2. Problémakezelés	84
3.3.3. Helyzetjelentés (Monitoring-jelentés).....	85
3.4. Projektzárás és -értékelés dokumentumai.....	85
3.4.1. Projektzáró jelentés	85
3.5. Önenellenőrző kérdések.....	90
4. Projektirányítás számítógéppel.....	91
4.1. A program indítása és felülete.....	92
4.2. Tevékenységek és mérőföldkövek	98
4.2.1. Tevékenység felvitele	98
4.2.2. Kapcsolat megadása	101
4.3. WBS szerkezet létrehozása, megadása.....	104
4.4. Egyeszerű szerkesztési lehetőségek.....	109
4.4.1. Ismétlődő tevékenység.....	109
4.4.2. Tevékenység törlése, mozgatása	112
4.4.3. Tevékenység beszúrása	112
4.4.4. Látszattevékenység beszúrása	113
4.4.5. Egyéni mezők létrehozása.....	114
4.4.6. Határidő és korlát beállítása.....	117
4.5. Kritikus út lekérdezése.....	121
4.6. Erőforrások hozzárendelése.....	134
4.6.1. Erőforráslap nézet	134
4.6.2. Erőforrás kihasználtsága nézet	141
4.6.3. Tevékenység kihasználtsága nézet	142
4.6.4. Erőforrás grafikon nézet.....	154
4.6.5. Egyedi nézetek	155
4.6.6. Naptárak, munkarendek.....	157
4.6.7 Alapnaptár.....	157
4.7. Költségek.....	167
4.7.1. Arányos költségek	168
4.7.2. Fix költségek	170
4.7.3. Költségtáblák, jelentések	170
5. Mintafeladat megoldása MS Office Project 2003 szoftverrel	175
5.1. Mintafeladatsor – feladatok	175
5.2. Mielőtt belekezdenénk a feladatok megoldásába.....	179
5.3. Oldjuk meg a feladatsort!.....	180
6. Projektek minőségirányítása	204
6.1. Minőségirányítási rendszerek	204
6.2. Projektek minőségbiztosítása	207

6.3. Önenellenőrző kérdések.....	208
7. Informatikai projektek	209
7.1. Az informatikai projektek sajátosságai.....	209
7.2. A szoftverfejlesztési projektek számítógépes eszközei.....	212
7.2.1. CASE eszközök.....	213
7.2.2. CASE eszközök csoportosítása	214
7.3. Önenellenőrző kérdések.....	215
8. Összefoglalás	216
9. Terminológiai szótár.....	218
10. Felhasznált irodalom.....	221
11. Hivatkozott ábrák forrása	223

Bevezetés

Tisztelt Tanárok, Oktatók és Tanulók! Tisztelt Olvasó!

Egyre kevesebb olyan szakma létezik, amelyben a projektorientált szemlélet és cselekvés nélkülözhető volna. Ha az európai uniós támogatásokból részesülni szeretnénk, és a forrásokat eredményesen kívánjuk felhasználni, a gazdasági élet minden szereplőjének – és nem csak a vezetőknek – meg kell tanulniuk a projektek tervezésének és megvalósításának eszközeit és módszereit. Ez a nyilvánvaló tény a magyarázata annak, hogy a projektmenedzsment az új OKJ-ban, több szakmában – az informatikai szakmák mindegyikében – jelen van, mint elsajátítandó kompetencia.

Az informatikai szakmákban a „1143-06 Projektmenedzsment” és a „1181-06 Gazdálkodás, projektvezetés” (a 18 felsőfokú szakképzésben az informatikai és műszaki szakmákban illetve a Képzési szakasszisztens szakmában) követelménymodulok a projektmenedzsment ismereteiből és gyakorlatából azonos kompetenciákat kérnek számon. Ebben a két modulban azonosak a kimeneti követelmények, és várhatóan azonosak lesznek a hozzájuk rendelt OKJ vizsgafeladatok is.

E könyvben gyakorlatorientált szemléletben mutatjuk be a projektek fogalomrendszerét, a különböző típusú projektek sajátosságait, a projekt életciklus egyes fázisaiban alkalmazható módszereket és eszközöket. A projektmenedzsment számítógépes módszereit – az MS Project 2003 és 2007 alkalmazásával – részletesen kidolgozott mintafeladatokkal szemléltetjük úgy, hogy a feladatok megválasztásánál messzemenőig figyelembe vettük a vizsgakövetelményeket és az eddig összegyűlt vizsgatapasztalatokat.

A Prompt-G Kft. és a SZÁMALK Szakközépiskola több évtizedes oktatói és fejlesztői tapasztalattal bír. Magunk is oktatunk, így a könyvben szereplő tananyagot a gyakorlatban már kipróbáltuk az iskolarendszerű oktatásban és a felnőttek képzésében egyaránt.

A könyv azzal a céllal készült, hogy segítséget nyújtson a tanároknak abban, hogy sikerrel tanítsanak, a tanulóknak pedig abban, hogy ne csak sikerrel vizsgázzanak, de a tanultakat a munkájukban sikerrel alkalmazzák.

Talán nem érdektelen egy végzett hallgatók beszámolója: „Meg voltam győződve arról, hogy a Projektmenedzsment című tantárgyban mindenféle haszon-talan dologgal tömk a fejünket. Azután elmentem egy állásinterjúra, ahol fel-soroltam, hogy mi minden tanultunk, és legnagyobb meglepetésemre a kínálatomból az aratott legnagyobb sikert, hogy ismerem és használom az MS Project szoftvert.”

Tisztelt Felhasználók!

Ez a könyv abból a célból készült, hogy az oktatók, tanulók és érdeklődők számára segítséget nyújtson a tanuláshoz, a téma körben történő tájékozódáshoz. Őszintén reméljük, hogy kezdeményezésünk és munkánk eredményeként létrejött kiadványt Önök is hasznosnak találják, és eredménnyel forgatják.

Sok sikert, jó tanítást-tanulást, eredményes modulvizsgát kívánunk!

A tananyagfejlesztők és kiadók nevében:

Balassa Ildikó és Hartyányi Mária

1. Projektmenedzsment alapok

1.1. A projekt fogalma, a projektek csoportosítása

A projekt (*projectum latin* = előre helyezett doleg) meghatározott cél elérésére irányuló határidő-, költség-, erőforrás- és minőségek korlátoakkal rendelkező, adott szervezeti környezetben megtervezett és végrehajtott tevékenységsorozat, amely konkrét célokat valósít meg, és a célok eléréséhez erőforrásokat rendel. **Időben és téren** jól körülhatárolt összetett feladat, amely a kijelölt **világos céloknak** megfelelő **tevékenységek** és a rendelkezésre álló **erőforrások** összehangolt ésszerű felhasználásával valósítható meg.

A meghatározásból következik, hogy a projektnek egyértelműen meghatározott a kezdete és a befejezése; van konkrét, mérhető eredménye; valamint egyszeri tevékenység, amely egyedi terméket állít elő.

A Nemzetközi Szabványügyi Szervezet (ISO) által kiadott meghatározás szerint:

„A projekt egy olyan egyedi folyamatrendszer, amely kezelési és befejezési időpontokkal megjelölt, specifikus követelményeknek – határidő, költség, erőforrás – megfelelő célkitűzés elérése érdekében vállalt, koordinált és kontrollált tevékenységek csoportja.” (ISO 8402, 1994)

1. ábra
Projektkorlátok

A projekt fogalmának meghatározásából következik, hogy mennyire fontos tényező az idő, hiszen a befejezés határideje mindenkorban kötött. Ahhoz, hogy a **kitűzött célokat** az elvárt **minőségen** rendelkezésre álló **erőforrásokkal** az adott **időkeretben** el tudjuk végezni, nagyon alapos tervezésre és a közbenső eredmények, teljesítmények folyamatos ellenőrzésére, értékelésére van szükség. A **három tényező egyensúlya** és folyamatos összehangolása a megfelelő minőségű teljesítmény elérése érdekében – ez a **projekt sikérének titka!**

A projekt sikerességéhez szükségeltethetnek egyéb tényezők is (személyi tényezők, definíciós fázis jelentősége, vevői igények szem előtt tartása stb.), valamint lényeges, hogy a tényezők közötti egyensúly kialakítása minden projekt esetében egyedileg történik.

A projekteket csoportosíthatjuk témájuk, komplexitásuk, kezdeményezőjük és időtáv alapján.

A projektek téma illetve tartalom alapján lehetnek

- építési projektek
- fejlesztési projektek (termék-, szervezetfejlesztési)
- IT projektek
- logisztikai projektek
- környezetvédelmi projektek
- marketingprojektek stb.

Komplexitás szerint

- egyszerű projektek
- komplex, összetett projektek
- több projektből álló programok
- mega- vagy gigaprojektek

Részvétel illetve kezdeményező szervezet alapján

- belső projektek
- külső projektek
- részlegen belüli projektek
- részlegek közötti projektek

Időtáv szerint

- rövid távú projekt
- középtávú projekt
- hosszú távú projekt

A projektek tervezése és megvalósítása a mérettől függetlenül azonos elvek szerint történik.

1.2. Projektben érdekelt szereplők

A projekt érdekeltje (angolul stakeholder) az a személy vagy embercsoport, aki-nek valamilyen érdekeltsége fűződik a projekthez, nevezetesen:

- aki befolyásolja a projekt megvalósulását,
- akire a projekt hatással van.

Lehetnek:

- külsők pl.: vevő, beszállító, alvállalkozó
- részben belsők: menedzserek, különböző funkcionális egységek
- belsők: projektmenedzser, projekttagok

Projektmenedzser (PM)

A projektmenedzser felelős a teljes projektért, a projektben végzett munkáért, a kitűzött célok eléréséért. Irányítja, ellenőrzi, értékeli az egyes csapatok munkáját, és rendszeresen tájékoztatja a projektfelügyelőt az előrehaladásról, ill. a pillanatnyi állapotról, a döntést igénylő kérdésekről. A projektmenedzser az a személy, aki elsősorban a projektfolyamat kézbentartásában, a projektteam vezetésében járatos.

A jó projektmenedzser ismérvei:

- pozitív gondolkodás
- jó általános vezetői készség
- megfelelő szervezői képesség
- kitűnő kommunikációs készség
- széleskörű és nagyvonalú szakmai ismeretekkel rendelkezik
- a tervezési, ellenőrzési és dokumentációs módszerek alapos ismerete
- a vállalat megfelelő ismerete
- feladatatruházás és hatáskörmegosztás képessége
- képesség a teammunka vezetésére
- készség a tények összekapcsolására, elemzésére, csoportosítására és következtetések levonására
- különbséget tud tenni a lényeges és a lényegtelen között
- képesség a távlati cél szem előtt tartására és a stratégiai problémák gyors felismerésére
- konfliktusok esetén szembenéző és nem elkerülő magatartás
- emberismeret, szakértelem a személyi kérdésekben

Feladatai:

- kommunikáció biztosítása a projektszereplők között
- felelősségek, hatáskörök meghatározása
- megfelelő munkaléggör kialakítása
- konfliktuskezelés
- munkavégzéshez a személyi és tárgyi feltételek megteremtése
- részvétel a projekt tervezésében: célmeghatározás, feladatfelbontás (WBS), erőforrás, határidő meghatározása
- a projekt eredményeiről történő jelentés készítése
- a csapat (team) munkájának irányítása
- ellenőrzi a projekt végrehajtását, nyomon követ, dokumentál

A projektmunkacsapat (team)

A projekt sikerét jelentős mértékben meghatározza az, hogy milyen a munkacsapat összetétele. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a team akkor igazán produktív, ha abban egyszerre többféle munkastílusú tag van, azaz a csapatban egyaránt vannak

- szakmailag naprakész,
- gyakorlatias,
- kreatív,
- precíz,
- kritikus,
- nyitott

egyéniségek.

A komplett projektterv elfogadásával kialakul, véglegessé válik a projekttagok csoportja. Az általuk elvégzendő tevékenység(ek) időtartamától függően más és más időpontokban és időtartamban vesznek részt a projekt munkájában. A team tagjai nemcsak a vállalat dolgozói lehetnek, hanem külső személyek is, pl. beszállítók vagy ügyfelek. A teamek ideiglenesen jönnek létre, ezért fontos, hogy a tagok tanuljanak meg együtt dolgozni, kommunikálni egymással.

A projektcsapat időbeli felépítése:

1. alakulás
2. ütközés
3. normalizálódás
4. teljesítés
5. lezárás

Feladatai:

- A rábízott tevékenységek, feladatok végrehajtása határidőre, megadott költségkereteken belül, a rendelkezésre álló erőforrások felhasználásával, az előírt minőségi elvárásoknak megfelelően.
- A feladatához szükséges inputokkal szembeni elvárások pontos meghatározása.
- Információ átadása adott tevékenységek, feladatok végrehajtása során felmerülő változásokról a követő tevékenység felelősének.
- A tevékenységek, feladatok végtermékének átadása.
- Beszámoló a projektmenedzsernek a kommunikációs tervben megfogalmazottak szerint.

Hatásköre:

- Javaslatot tehet a projektterv módosítására, megfelelő indoklással alátámasztva.
- A rábízott tevékenységek, feladatok keretein belül önállóan dönt azok végrehajtásáról.

Menedzsment

A projekt sikéréhez nagyban hozzájárul a csoportvezetők, helyettesek funkcionális szerepe. A menedzsment meghatározza a projekt célját, a projektmenedzser pedig ez alapján elkészíti az elemzés során a tevékenységfelelős vagy munkakör-munkafolyamat mátrixot, melynek segítségével egyértelművé válik, hogy melyik részleg mivel foglalkozik, és ki a felelős. A menedzsment segít a személyzettel és a teljesítménnyel kapcsolatos feladatok megoldásában. A projektmenedzsernek szoros kapcsolatot kell kiépíteni a menedzsmenttel, fontos a folyamatos kommunikáció. A projektmenedzser beszámolókat készít a menedzsereknek, illetve részt vesz a projekt definiálásában, megtervezésében, irányításában is.

Szponzor, projektfelügyelő

A megrendelő képviselője. Az ō felelőssége, hogy megfelelő hatáskört biztosítson a projektirányító bizottság és a projektvezető részére a projekt céljainak maradéktalan megvalósítása érdekében. A projektfelügyelő annak a területnek a felelős vezetője, amelyet a projekt célkitűzései leginkább érintenek (pl. ágazati igazgató, igazgató stb.). Egy személy egyidejűleg több projektnek is lehet a felügyelője.

Feladatai:

- részvétel a tevékenységfelelős-mátrix elkészítésében
- kapcsolattartás a funkcionális menedzsmenttel
- a projekt maradéktalan megvalósításáért
- a projekt érdekeinek megvédése
- a felmerülő problémák megoldása a projektmenedzserrel együtt

Megrendelő

Az a személy,

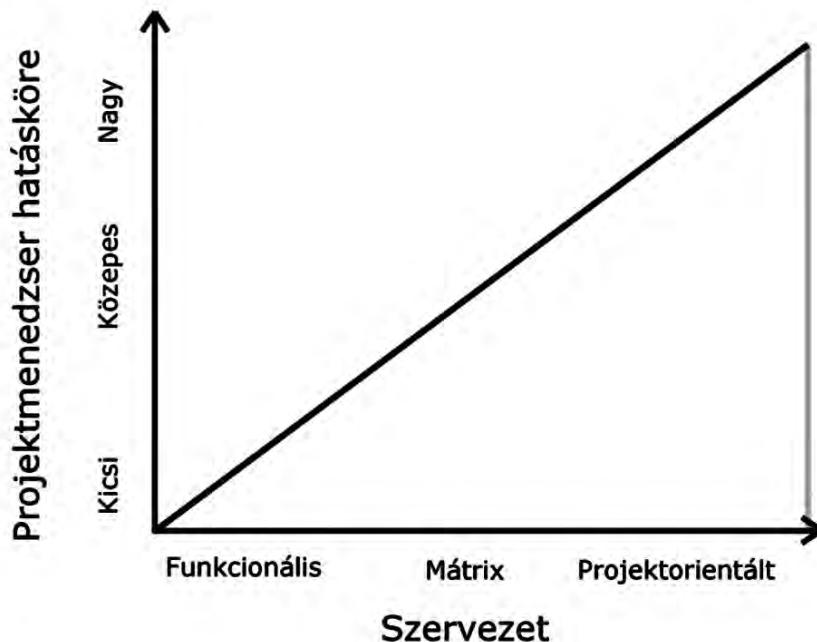
- aki dönt a projekt indításáról,
- akinek a költségvetésből fedezik a projektet,
- akinek a legnagyobb befolyása van a dolgok megvalósítására, pl.: vezérigazgató, ágazati igazgató, vezetői értekezlet, egy részvénytársaság operatív irányító testülete stb.

1.3. A projekt szervezeti formái

A projekt minden valamilyen szervezet keretein belül – egy meglévő intézményben, egy vállalatnál, egy cégen belül, vagy az adott projekt kapcsán létrehozott csoporthozzában –, úgynevezett projektszervezetben valósul meg.

A projektszervezet az adott feladat megoldására létrejött csoporthozzá, amelynek munkatársi gárdája nem feltétlenül munkahely szerint, hanem az adott

feladat célkitűzései alapján szerveződik. A munkát kisebb projektek esetében egyetlen személy – a projektkoordinátor –, nagyobb projekteknél egy gazdasági és szakmai vezetőkből álló csoport, a projektmenedzsment irányítja.

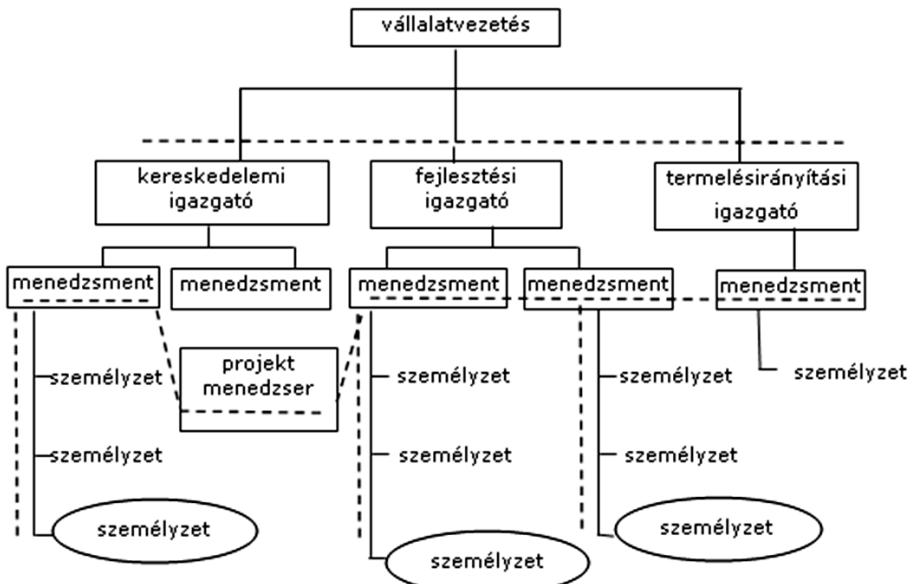

2. ábra
Projektmenedzser hatásköre a szervezeti struktúrákban

Az alábbiakban azokat a szervezeti formákat mutatjuk be, amelyek a projektek megvalósítása során leggyakrabban előfordulnak.

Funkcionális szervezet

Ezt a szervezeti formát egyértelmű hatáskör és jelentés jellemzi. A szervezeten belül a munkamegosztás és hatáskörmegosztás az egyes funkciók alapján történik. Jellegét tekintve egydimenziós és többvonalas szervezeti típus. E szervezeti felépítés előnye, hogy a specializáció által nagy termelékenység érhető el. Hárnya viszont, hogy növekvő termékválasztéknál nő a koordinációs költség is.

3. ábra
Funcionális szervezet

A szaggatott vonal a kommunikációs csatornát jelenti, a bekarakázott személyzet pedig a teamtagokat. Ebben a szervezeti formában a projektnek nincsen lényeges vezetője, nincs projekttulajdonosa. Projekt esetén rugalmatlan szervezeti forma.

Projektkoordinálás, átfedési mátrixszervezet

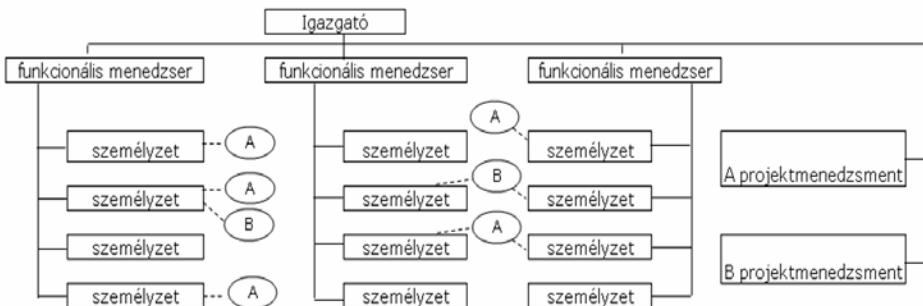
Kisebb feladatok elvégzéséhez nincs feltétlenül szükség különálló projekt létrehozására. Elegendőnek bizonyulhat az, ha egy embert kineveznek projektkoordinátoraknak, aki a projekt tagjainak a munkáját irányítja. Ebben az esetben a projekt tagjainak nem kell a saját munkahelyüket elhagyni, a minden nap teendőik mellett végezhetik a projektbeli tevékenységeiket is. Ezt a mátrix és a funkcionális szervezeteknél is alkalmazzák, de inkább az utóbbit jellemző, mivel a funkcionális egységeknél kicsi a projektmenedzser hatásköre. A felelőség megosztott, a projektvezető felel a projektért, a szervezeti egységek vezetői pedig a munkatársak irányításáért.

Előnyei:

- felelősség megosztása
- biztonságos
- a tagoknak nem kell kiválniuk a szervezetből

Hátrányai:

- legalább két vezető irányít
- hatásköri konfliktusok alakulhatnak ki

4. ábra
Projektkoordinálás mátrix szervezettel

Rendelkezésre bocsátási mátrixszervezet

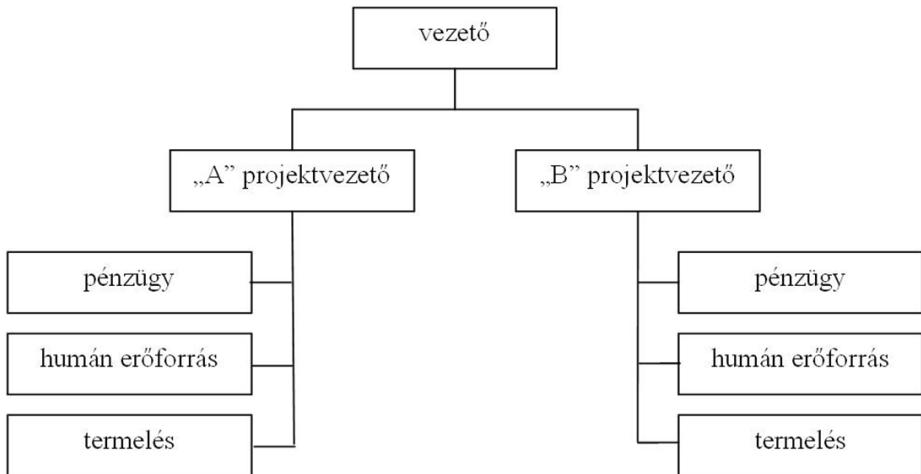
A projekttagokat a szervezeti egységből választják ki, egyértelmű a projekt vezetőjének felelőssége és döntési jogköre, a projekttagok csak a projektvezető-jüktől kaphatnak utasításokat. A résztvevők csak a projektfeladatukon dolgoznak, így a projekt időtartama alatt az eredeti szervezeti formából, munkakörből „kiesnek”, csak a projekttel foglalkoznak.

Tiszta projektszervezet

Nagyszabású, összetett feladatok esetén az érdekeltek vállalat(ok) vezetői a projekt megvalósításával egy kifejezetten erre a célra létrehozott, szakértőkből álló csoportot bízznak meg, és a projektvezetőt széles hatáskörrel ruházzák fel. Ennél a formánál a feladat annyira összetett, hogy érdemes egy külön e célra létrehozott csoportot megbízni a feladat ellátásával, így egy független, szakértőkből álló projektet hoznak létre. A vállalat vezetője választja ki a projekt dolgozóit.

Integrált projektszervezet

Az integrált szervezet a tiszta projekttől, projektszervezettől a feladatmegosztás módjában különbözik. A projektvezető feladatát ebben az esetben a „ki, mit, mikor” kérdések jelentik. A vállalat vezetője csak a projekt vezetőjét választja ki, a többi munkatárs és a munkatársak feladatának koordinálása a projektvezető feladata.

5. ábra
Projektorientált szervezet

A projektorientált szervezetek típusa közé sorolhatók a programok is. Több egymással kapcsolatban álló projektből áll, de nincs meghatározott befejezési ideje.

1.4. A projektmenedzsment funkciói és területei

A projektfeladatok elvégzésére speciális szervezeteket, teameket hoznak létre, így különböző szakemberekből álló csoport jön létre, melynek megszervezésével és irányításával a **projektmenedzsment** foglalkozik. A „projektmenedzsment” kifejezést a projektet közvetlenül irányító munkacsoport megnevezésére is használják. (A projektmenedzsment tagjai általában a projektvezető, a szakmai feladatok szakértői, a konzorciumi partnerek képviselői és a pénzügyi szakértő.)

A projektmenedzsment jelenti a projekt céljainak megvalósítása érdekében ki-fejtett tevékenységek irányítására, koordinálására, dokumentálására, ellenőrzésére és értékelésére szolgáló eszközök és technikák összességét is. Az említett tevékenységeket a projekt teljes életciklusára vonatkoztatva végzik el.

A projektmenedzsment hatáskörébe tartozó feladatok

1. A projekt definíálása

Célok kitűzése, keretek meghatározása, figyelembe véve a költség-időminőség egyensúlyát, feladatok kiosztása. Kommunikációs utak és ellenőrzési folyamatok meghatározása. Projektszabályzat elkészítése.

2. Projekttervezés becslési és tervezési módszerekkel
Ebben a szakaszban folyik a munka–erőforrás–költség tervezése kockázat–elemzéssel.
3. A projekt irányítása: nyomon követés, kommunikáció, korrekció.

A projektmenedzsment kulcsfeladatai tehát az ötletek generálása, a tervezés, az időütemezés, az erőforrások összehangolt felhasználásának biztosítása, a megvalósítás folyamatos nyomon követése, monitorozása, felügyelete, állapotának vizsgálata.

A projektmenedzsment területei

A projektmenedzsment az erőforrások szervezésével és azok irányításával foglalkozó szakterület, melynek célja, hogy az erőforrások által végzett munka eredményeként egy adott idő- és költségkereten belül sikeresen teljesüljenek a projekt céljai.

A projektmenedzsment első kihívása, hogy az eredményt adott, előre meghatározott korlátok figyelembevételével kell elérnie. A második, még komolyabb kihívás, hogy a projekt az előre definiált célok eléréséhez a szükséges eszközöket optimálisan és integrált módon használja fel. A PMBOK (Project Management Institute – PMI) szerint a projektmenedzsment alapvetően az alábbi 9 területtel foglalkozik¹:

Integráció-menedzsment	Terjedelem-menedzsment	Ütemezés-menedzsment
Költség-menedzsment	Minőség-menedzsment	Emberi erőforrás-menedzsment
Kommunikáció-menedzsment	Kockázat-menedzsment	Beszerzés-menedzsment

6. ábra
Projektmenedzsment területei

1. **Integrációmenedzsment:** A terület feladata a projekt különböző elemeinek összehangolása. Ennek végrehajtását a projektmenedzsment-standardok segítik.

1 forrás: <http://hu.wikipedia.org/wiki/Projektmenedzsment>

2. **Terjedelemmenedzsment:** A projekt terjedelmének menedzsmentje biztosítja, hogy a kitűzött projektcélok (és csak azok) megvalósuljanak. Azonban ennek a területnek nemcsak az eredeti cél szem előtt tartása a feladata, hanem az is, hogy a projekt végrehajtása során felmerülő új vagy megváltozó célokat azonosítsa, beépítse a projektbe, és a szükséges újratervezéseket elvégezze.
3. **Ütemezésmenedzsment:** A terület feladata az eredeti ütemezés betartása, melynek során kommunikációs eszközökkel a projekt ütemezését használja (projektterv).
4. **Költségmenedzsment:** A terület feladata a költségvetés keretein belül történő végrehajtás biztosítása, a költségtüllépés felismerése és az esetlegesen szükséges korrekciós tevékenységek végrehajtása.
5. **Minőségmenedzsment:** A terület feladata, hogy biztosítsa a projekt eredményinek az elvárt és specifikált paraméterekkel (minőséggel) történő leszállítását.
6. **Emberierőforrás-menedzsment:** Ide tartozik az emberi erőforrások képesség és rendelkezésre állás figyelembenbirtoklásával történő optimális felhasználása, beleértve az erőforrások képzését és fejlesztését is.
7. **Kommunikációmenedzsment:** A terület feladata a projektben résztvevő összes érdekkelt személy és szervezet megfelelő mennyiségű, minőségű és rendszerességű tájékoztatása.
8. **Kockázatmenedzsment:** Ide tartozik a minőségi és a mennyiségi kockázat elemzés, elkerülési és tartaléktervezek kidolgozása.
9. **Beszerzésmenedzsment:** A terület feladata a beszállítókkal és a partnerekkel történő együttműködés és integráció szabályozása.

A 9 részterülethez nem sorolják, de a projekt során számos változással kell számolnunk, ezért ennek is egy külön területe van, a **változásmenedzsment**.

A változásmenedzsment lépései:

- Változásmenedzsment tárgyának azonosítása
- Elérhető eredmények létrehozása
- Stakeholder értékelés
- Hivatalos jóváhagyás
- Változási kérelmek feljegyzése
- Változások kiértékelése
- Folyamatos stakeholder értékelés/módosítás
- Hivatalos elfogadás

A változásmenedzsment megvédi a hirtelen döntésekkel és annak rossz következményeitől. Része a **konfigurációmenedzsment**, amely korlátozza a szabályozó dokumentumok és a projekt részteredményeinek megváltozását. Feladata, hogy a jóváhagyott változtatásokat végrehajtsák a kiírás szerint. Lépései:

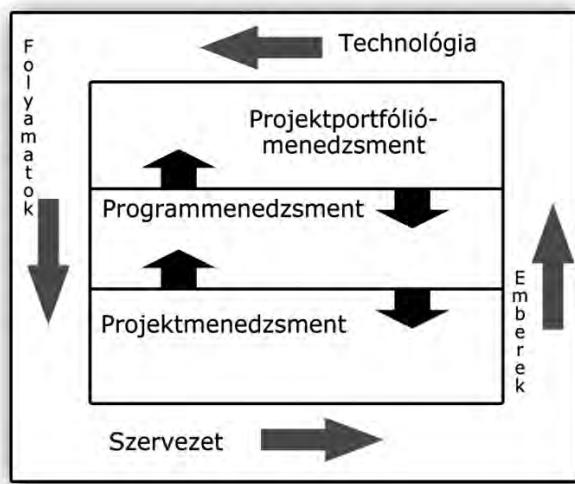
- Szabályozandó elem/termék azonosítása
- Szabályozás szerkezetének kialakítása
- Szabályozásért felelős személy kijelölése

1.5. Nagyvállalati projektmenedzsment (EPM)

„A nagyvállalati projektmenedzsment a folyamatok, a technológiák, a szervezeti struktúra és az emberek (projektázmogató-iroda – PSO, projektmenedzsmentiroda – PMO) tudatos integrálását jelenti.”²

A nagyvállalati projektmenedzsmenten (angolul: Enterprise Project Management – EPM) belül három szintet különböztetnek meg:

1. Programmenedzsment
korlátozott erőforrások elosztása a projektek között, kapcsolatok feltárása, projekttől független feladatok menedzselése
2. Projektporfolió-menedzsment
összekötő kapocs a stratégiai tervezés és a költségvetés között
3. Projektmenedzsment

7. ábra
Nagyvállalati projektmenedzsment (EPM) modell

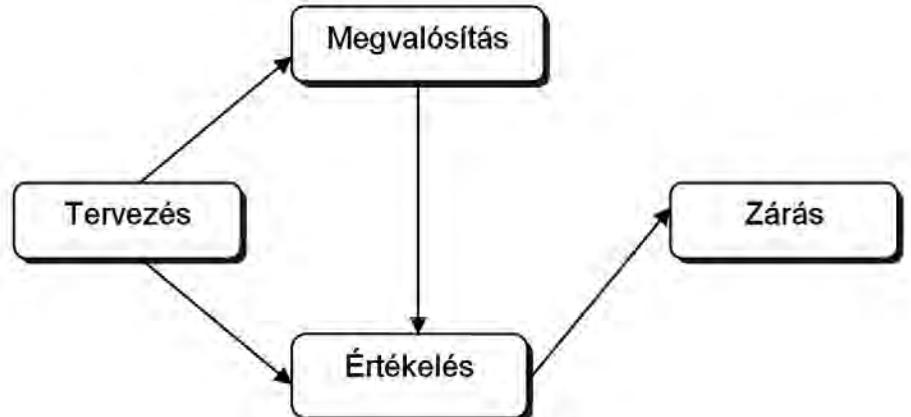
1.6. Projektciklus-menedzsment (PCM)

A projektek tervezésének és végrehajtásának folyamata projektciklus néven vált ismertté. A ciklus egy projektötlettel kezdődik, amit egy végrehajtható és értékelhető munkatervvé fejlesztenek. A teljes folyamat négy, egymástól jól elkülöníthető szakaszra bontható:

1. A projekt definiálása
2. Tervezés
3. Megvalósítás
4. A projekt lezárása

² Verzuh, Eric: Projektmenedzsment, HVG ZRt., Budapest, 2006

A projektet a tervezés során további – a projekt méretétől függő számú – munkaszakaszokra bontják. A megvalósítás során a menedzsment legfontosabb feladata az egyes munkaszakaszok, részteredmények folyamatos megfigyelése, dokumentálása, ellenőrzése, értékelése. A teljes folyamatot az alábbi egyszerű ábrán szemléltethetjük.

8. ábra
A projektmenedzsment fázisai

Az ábra nagyon egyszerű, de mögötte általában sok ember összehangolt munkáját igénylő, bonyolult részfeladatok sokasága húzódik meg – gondoljunk például egy metróépítési projektre –, amely nagyon komoly előzetes tervezést, szigorú és átgondolt vezetési, ellenőrzési és értékelési módszereket feltételez. A projektmenedzsmentre számos elterjedt szabványos eljárást és dokumentációs rendszert dolgoztak ki, az ezekhez tartozó módszerek összességét **projektmenedzsment módszertannak** nevezik.

Az Európai Bizottság az 1990-es években vezette be a PCM (Project Cycle Management) módszertant, amelynek kifejlesztésére és bevezetésére azért került sor, mert a megvalósított projektek értékelése során számos hiányosságra derült fény. A projektek jelentős része nem hozta meg a várt eredményeket, és egyértelművé vált, hogy a problémák a legtöbb esetben **tervezési hiányosságokra** vezethetők vissza, vagyis:

- nem tervezték megfelelően a végrehajtás nyomon követését, ellenőrzését, a dokumentálás rendszerét
- nem mérték fel a kockázatokat, és nem készültek fel megfelelően a változások, krízishelyzetek kezelésére
- nem mérték fel az eredmények hosszú távú fenntarthatóságának feltételeit
- nem volt visszacsatolás: a kudarccal végződött projektek tanulságait nem hasznosították
- a megvalósítás során nem vették kellőképpen figyelembe a célcsoport érdekeit

A tervezésre és megvalósításra vonatkozó módszertan bevezetésének szükségeségét és várható hasznát röviden az alábbiakban foglalhatjuk össze:

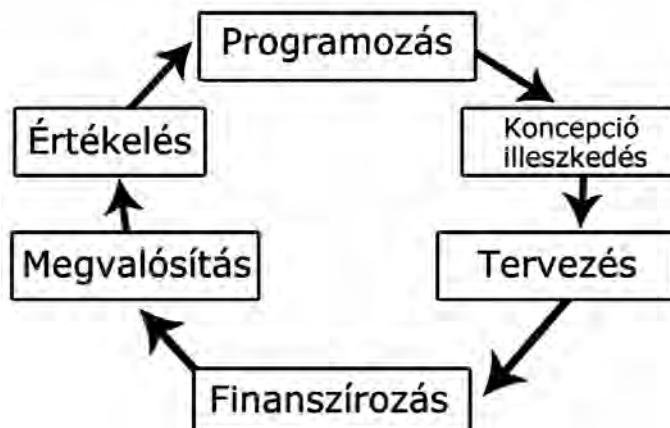
Miért szükséges a PCM?	
Tapasztalatok <ul style="list-style-type: none">• Bizonytalan stratégiai keret• Kínálatvezérelt projektek• Gyenge helyzetelemzés• Tevékenységorientált tervezés• Nem ellenőrizhető hatások• Folyósítási kényszer• Rövid távú szemlélet• Pontatlan projektdokumentumok	PCM <ul style="list-style-type: none">• Szektorális megközelítés• Keresletvezérelt megoldások• Fejlett elemzés• Célorientált tervezés• Mérhető hatás• Minőség hangsúlyozása• Összpontosítás a fenntarthatóságra• Egységes formátumok

PCM alapelvek

- Projektciklus szakaszok – strukturált és megalapozott döntéshozatal
- Részvétel biztosítása – érdekcsoportok bevonása a döntéshozatalba
- Logikai keretmátrix – átfogó és konzisztens elemzés
- Fenntarthatóság – előnyök folyamatosságát biztosító mechanizmusok
- Integrált megközelítés – vertikális integráció és egységes dokumentáció

A PCM szakaszai

Az általános projektciklus hat szakaszból áll: programozás, koncepcióalkotás, tervezés, finanszírozás, megvalósítás és értékelés. Az egyes szakaszok részletes tartalma szervezetenként eltérő, az eljárások különbözőségeinek függvényében.

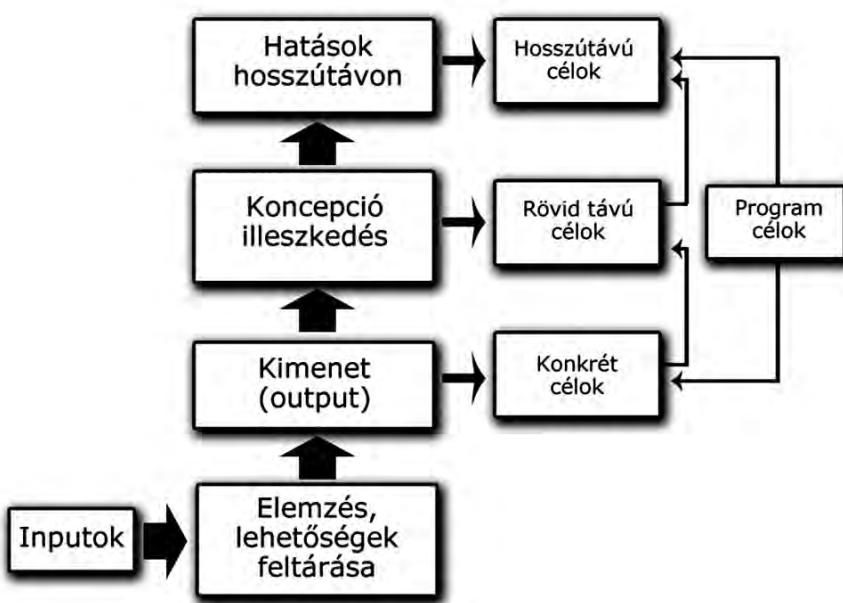
9. ábra
A projekt életciklusa

Van azonban három olyan közös pont a ciklusban, amely minden szervezet esetében azonos:

- A ciklus meghatározza a legfontosabb döntéseket, az információs követelményeket és a felelősségi köröket, minden egyes szakaszra vonatkozóan.
- A cikluson belüli szakaszok progresszívek – egy új szakaszhoz csak az előző szakasz teljesítése után lehet sikerkel hozzákezdeni.
- A cikluson belüli értékelés célja az, hogy a már végrehajtott projektek tapasztalatai beépüljenek a jövőbeni programok és projektek tervezésébe.

Programozás

A programozás során elemzésekre kerül sor, feladata a társadalmi-gazdasági mutatók, problémák, korlátok és lehetőségek feltárására, prioritásainak meghatározása.

10. ábra
A program/projekt strukturált működési logikája

Koncepcióalkotás

A koncepcióalkotás során kerül sor a projektötletek meghatározására, beazonosítására, ill. a programkeretbe való beillesztésére, valamint a további tanulmányozás céljából történő elemzésére, átvilágítására.

Tervezés

A tervezési szakaszban részletes megvalósíthatósági tanulmányok, operatív projekttervek készülnek. A projektterv részletes kidolgozása a kedvezményezettek és az egyéb érdekcsoportok bevonásával történik. Ezt követően kerül sor a projektterv megvalósíthatóságának és fenntarthatóságának értékelésére, amelynek során választ kell adni arra, hogy várhatóan sikeres lesz-e a projekt, és képes-e hosszú távon előnyöket biztosítani a kedvezményezettek számára. A fenti értékelés alapján születik döntés arról, érdemes-e a formális, a részletes pénzügyi forrásigény meghatározását tartalmazó projektjavaslatot elkészíteni, majd a finanszírozási forrásokat biztosítani a projekthez.

Finanszírozás

A finanszírozási szakasz során a finanszírozó intézmények megvizsgálják a projektjavaslatokat, és döntést hoznak arról, hogy finanszírozzák-e a projektet, vagy sem. Pozitív döntés esetén rögzítik a finanszírozásra és végrehajtásra vonatkozó megállapodásokat.

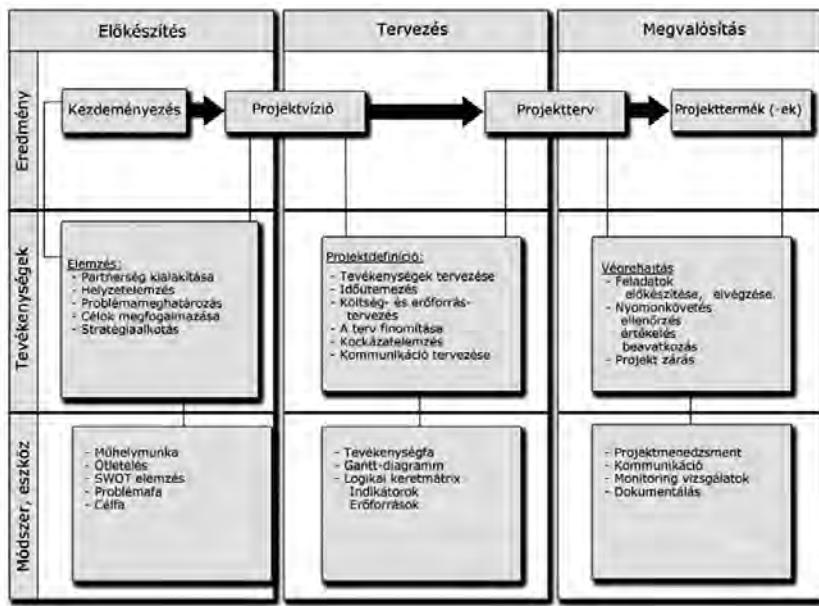
Megvalósítás

Ebben a szakaszban indul el és valósul meg a projekt. Ezen a ponton válik lényegi kérdéssé projektmenedzsment minősége. A végrehajtási időszakban a kedvezményezett és a finanszírozó (vagy a finanszírozó megbízottja) folyamatos munkakapcsolatban áll egymással. A finanszírozó értelemszerűen ellenőrzési jogosultságokkal rendelkezik, a kedvezményezettre pedig folyamatos beszámolási kötelezettség hárul. A végrehajtás során, a kedvezményezettekkel és az érdekcsoportokkal konzultálva, a projekt irányítói folyamatos monitoring útján értékelik, hogy a tervekhez képest milyen tényleges előrelépéseket sikerült elérni, a projekt jó úton halad-e a kitűzött célok megvalósításának irányában. Amennyiben szükséges, a projekt kidolgozása óta eltelt idő alatt történt jelentős változások fényében módosítani kell a fejlesztési irányt vagy bizonyos célkitűzéseket.

Értékelés

Az értékelési szakaszban a finanszírozó értékeli az eredményeket, és a levont tanulságokat felhasználják a jövőbeni projektek tervezéséhez.

A PCM egyszerűsített modell szakaszainak módszerei:

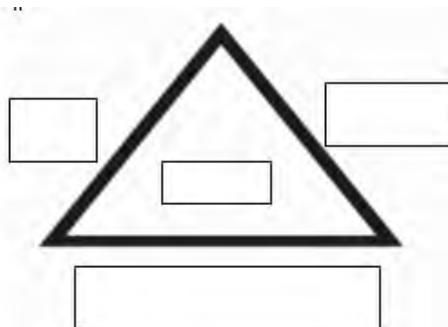

11. ábra
PCM egyszerűsített modell

1.7. Önenellenőrző kérdések

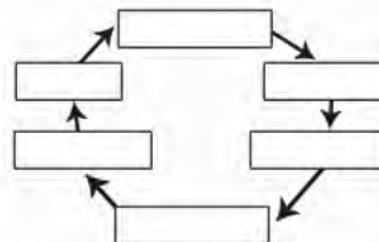
Projektmenedzsment alapok

1. Fogalmazza meg, mit jelent a projekt!
2. Mi jellemző egy projektre?
3. Csoportosítsa a projekteket!
4. Egészítse ki az ábrát a projekt alkotóelemeivel!

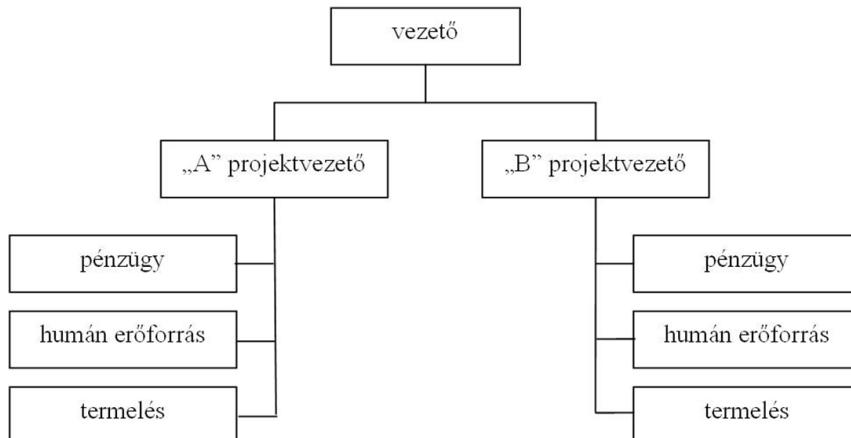

5. Sorolja fel a projektszereplőket (stakeholdereket)!

6. Mik a projektmenedzser feladatai?
7. Ismertesse a projekt szervezeti formáit! Végezzen jellemzést is!
8. Sorolja fel a projektmenedzsment területeit!
9. Mi a PCM?
10. Melyik projekttevékenység főbb lépései az azonosítás – értékelés – reagálás, a következő lehetőségek közül?
 - Projektdefiniálás
 - Stakeholderelemzés
 - Kockázatelemzés
 - Monitoringjelentés
11. Kik a projekt stakeholderei?
 - Akik a projekt végrehajtásában aktívan részt vesznek.
 - mindenki, aki részt vesz a projektmenedzsment munkájában.
 - mindenki, aki valamilyen módon érdekkelt a projektben.
 - A projektmenedzser és közvetlen munkatársai.
12. Mutassa be a projektciklus menedzsment (PCM) szakaszait! Ismertesse a módszer előnyeit!

13. Ismertesse az ábrán látható szervezeti felépítést, sorolja fel a jellemzőit!

2. Az elemzés és a tervezés módszertana

Az alábbi táblázat összefoglalja azokat a módszereket, amelyek a következő gyakorlati részekben találhatók meg. A csoportosítás azok szerint az életciklusbeli szakaszok szerint történt, amelyeket az előző fejezetben ismert meg:

Projekt életciklus szakaszainak módszerei		
Elemzés		
Szakasz	Manuális módszer, eszköz	Elektronikus módszer, eszköz
Partnerség kialakítása	<ul style="list-style-type: none"> Műhelymunka: cselekvési és ütemterv dokumentáció Tevékenységfelelős-mátrix Feladatkijelölő adatlap 	
Helyzetelemzés	<ul style="list-style-type: none"> Csoportos alkotástechnikai módszerek Megvalósíthatósági tanulmány előkészítése 	
Probléma meghatározása	<ul style="list-style-type: none"> Csoportos alkotástechnikai módszerek Problémanapló Problémafa 	MS Project: a határidő és a korlátok jelölése, illetve Nyomon követési nézetben a problémák és a kockázatok miatt bekövetkezett időcsúszások jelölése
Célok megfogalmazása	<ul style="list-style-type: none"> Célfa, illetve a projektalapító okirathoz a célok gyűjtése Csoportos alkotástechnikai módszerek 	
Stratégiaalkotás	<ul style="list-style-type: none"> SWOT analízis Projektalapító okirat Megvalósíthatósági tanulmány Logikai keretmátrix Csoportos alkotástechnikai módszerek 	
Tervezés		
Szakasz	Manuális módszer, eszköz	Elektronikus módszer, eszköz
Tevékenységek tervezése	<ul style="list-style-type: none"> Cselekvési és ütemterv dokumentáció Tevékenységfelelős-mátrix Feladatkijelölő adatlap WBS szerkezet kialakítása Logikai keretmátrix 	MS Project: tevékenységek felvitelle Gantt-diagramba és WBS szerkezet kialakítása MS project: a tevékenységek és az erőforrások hozzárendelése után a Gantt-diagramban a Tevékenység kihasználtsága lapon láthatók a hozzárendelések, valamint a Jelenlésekben kérdezhető le a Feladatlista és a Munkaterhelés

Időütemezés	<ul style="list-style-type: none"> • Hálótervezés • Gantt-diagram • Hisztogram 	MS Project: Hálódiagram nézet, illetve a Gantt-diagram nézetben a Kritikus út, tartalékidők, kezdési és befejezési időpontok megjelenítése vagy szűrés alkalmazása Hisztogram jellegű lekérdezés az Erőforrás grafikon nézetben
Költség- és erőforrás tervezés	<ul style="list-style-type: none"> • Tevékenységfelelős-mátrix • Feladatkijelölő adatlap • Hálótervezés 	MS Project: Erőforrás lapon az erőforrások és a költségek megadása és Gantt-diagramban hozzárendelése, majd az eredmények megtékinthetése az Erőforrás kihasználtsága és a Tevékenység kihasználtsága lapon, illetve a Jelentésekben
Terv finomítása	<ul style="list-style-type: none"> • Tevékenységfelelős-mátrix • Feladatkijelölő adatlap • Hálótervezés 	MS Project: WBS szerkezet alakítása a Gantt-diagram nézetben
Kockázatelemzés	<ul style="list-style-type: none"> • Valószínűséghatás mátrix • Kockázat elemzési dokumentáció és kockázati napló 	MS Project: a határidő és a korlátok jelölése, illetve a Nyomon követési nézetben a problémák és a kockázatok miatt bekövetkezett időcsúszások jelölése
Kommunikáció tervezése	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunikációs stratéga • Kommunikációs terv 	
Megvalósítás		
Szakasz	Manuális módszer, eszköz	Elektronikus módszer, eszköz
Feladatak előkészítése, elvégzése	<ul style="list-style-type: none"> • Feladatkijelölő adatlap • Megbízási szerződés • Problémanapló 	MS Project: Gantt-diagram nézet és Nyomon követési nézet valamint Jelentések készítése
Nyomon követés	<ul style="list-style-type: none"> • Helyzetjelentés (Monitoring jelentés) 	MS Project: Nyomon követési nézet alkalmazása: alapterv rögzítése, végrehajtási dátumok alkalmazása, készültségi szint jelzése, állapot-dátumok beállítása, Jelentések készítése
Projektzárás	<ul style="list-style-type: none"> • Projektzáró jelentés • Projektértékelő jelentés 	MS Project: Jelentések készítése és a Nyomon követési nézet elemzése

Ismerkedjünk meg a módszerekkel!

2.1. Elemzési szakasz

Az elemzés fő célja a résztvevők kiválasztása, helyzetelemzés, a problémák felárása, a célok és a stratégiai irányok kitűzése. Ismerkedjünk meg az elemzési módszerekkel!

2.1.1. Műhelymunka

A műhelymunka célja a sikeres munkavégzéshez szükséges feladatok és az ehhez szükséges kompetenciák meghatározása. A műhelymunka eredményét táblázatos formában adják meg, amelyben a munkakör-munkafeladat és a kapcsolatrendszer is megtalálható. Összegyűjtik a szükséges eszközök, anyagok listáját, elvárásokat, problémákat.

2.1.2. Csoportos alkotástechnikai módszerek

Az elemzési szakasz első lépése a problémák elemzése. Azonban általában az adott helyzetet mindenki más szemmel nézi, ezért érdemes munkacsoportokat, érdekcsoportokat összehozni (workshop) és **ötletbörzét** (brainstorming) tartani.

Az ötletbörze célja minél több használható elképzelés összegyűjtése. mindenki ötletet kritika nélkül, majd amikor már szép számmal összegyűltek az elképzélések, akkor kezdődik az ötletek értékelése. Az értékelés minden kollektív és konszenzusra törekvő, ezzel lesz nagyobb a motiváló hatása.

A brainstorming a csoportos alkotástechnikai módszerek közé tartozik. A brainstorming azon a pszichológiai tényen alapul, hogy a csoportmunka alkalmaival a résztvevők – azáltal, hogy látják és hallják egymás ötleteit – az aszszociáció révén sokkal kreatívabbak. Így sokkal több ötlet jut az eszükbe, mint egyénileg külön-külön.

A csoportok fejlődése:

- Forming – tájékozódás: egymás megismerése
- Storming – strukturálódás: értékek, normák ütközése, konfliktuskezelés ki-dolgozása, kompromisszumkeresés
- Norming – munkafázis: együttműködés és feladatorientáció
- Performing – eredmények felmutatása
- Adjourning – felbomlás és újraszerveződés

További csoportos alkotástechnikai módszerek:

- **Heurisztikus nominál csoportos módszer (NCM):** Ez egy olyan csoportos eljárás, amely alkalmas vélemények összegyűjtésére és az ítéletek csoportosítására az ésszerűsítés és a kreativitás növelése érdekében bonyolult, nem strukturált problémák esetén.
- **ORGOPLAN módszer:** Ez egy olyan csoportos módszer, amely arra szolgál, hogy adott témáról összegyűjtsük az egyénileg kialakított véleményeket. Akkor alkalmazzuk, ha a problémák közül a fontosakat ki akarjuk emelni, vagy a megfelelő álláspontokat ki akarjuk szűrni, illetve elvetni úgy, hogy ez ne okozzon sértődést. Cél a mérvadó személyek bevonása a döntés-előkészítés folyamatába, ily módon a tervezés demokratizmusának biztosítása.
- **METAPLAN módszer:** A csoportdinamizmuson alapuló kötetlen módszer. A fantáziát, a képzelettársítást a rendszerezetten megjelenő ötlethalmaz gerjeszti. Alapelve, hogy kötetlen fantáziaserkentő módszert (brainstorming) ötvöz egybe vizuális megjelenítő eszközzel (rendezőtábla).
- **636 módszer:** Lényege, hogy 6 fős team jön létre, melyben minden tag 3-3 javaslatot felír egy papírra, majd a többi tagnak továbbadnak 6 fordulón keresztül, így 108 ötlet gyűlik össze.
- **Delphi típusú módszer:** Személytelenül benyújtott írásos módszer, ahol a problémával kapcsolatosan kérdéssort küldenek a részteknek, akik azt kitöltenek visszaküldik. Rekurzív tevékenység, mivel többször is ismétlődhet a megkérdezés.
- **Szinektikai (összeillesztés) módszer:** Ebben a módszerben 5-7 kiváló szakképzettségű, egyéni adottságokkal rendelkező képzettségű személy alkot egy munkacsoportot. A teamunka hosszú ideig, esetenként több hétag is eltarthat. A probléma sokoldalú vizsgálata és teljes megértése után „elidegenítés” következik, amely más területekről vett analógiák segítségével történik. A szóképekkel folytatott játékból „nő ki” az új megoldás. Ezt addig formálják, amíg alkalmazhatóvá nem válik a gyakorlatban.

2.1.3. Problémamelemzés

A probléma elemzésénél elsőként megkeressük a problémák körét, majd elemezük az ok-okozat összefüggéseit, amit végül egy problémafa-szerkezettel ábrázolhatunk. minden feltárt problémát értékelni kell. Ha a probléma ok, akkor az alsó szintre kerül. A probléma feltárására az előbb említett brainstorming összejövetelkor kerülhet sor. A következő ábrán egy mintafeladat problémafáját tekintheti meg:

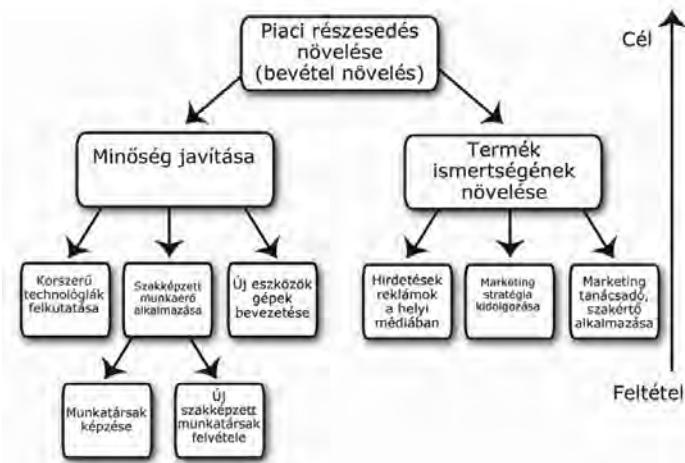

12. ábra
Problémafa

2.1.4. Célok meghatározása

A problémafa valamely fennálló helyzet negatív aspektusait mutatja meg, míg a célok elemzése megmutatja a kívánatos jövőbeni helyzet pozitív aspektusait. Ez magában foglalja a problémák célok formájában történő újrafogalmazását, tehát az ún. „célfa” a problémafa tükröképe. Az ok és okozati viszonyt az eszközök és célok viszonya váltja fel. A hasonló területekhez kapcsolódó célok csoportosításra kerülnek és közös név alatt szerepelnek.

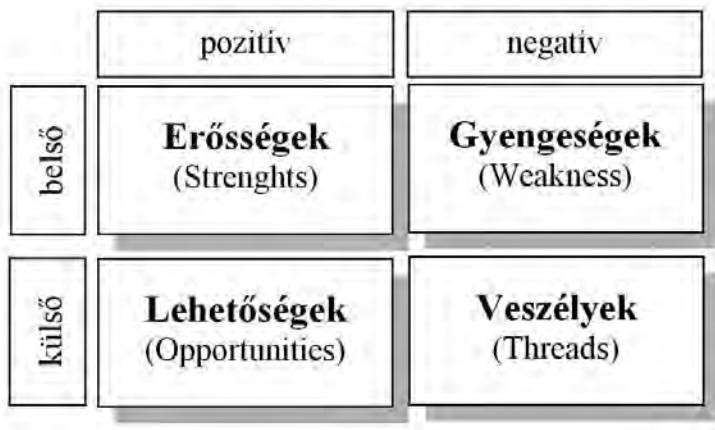
Nézzük meg az előző ábra célfa ábráját!

13. ábra
Célfa

2.1.5. SWOT analízis

A tervezéshez elengedhetetlen, hogy a vállalat felmérje a reális lehetőségeit, problémáit, külső és belső tényezőit. Ilyen módszer a SWOT analízis (magyarul: GYELV elemzés), melynek végeredményeként egy olyan táblázatot kapunk, mely segíti az értékelést.

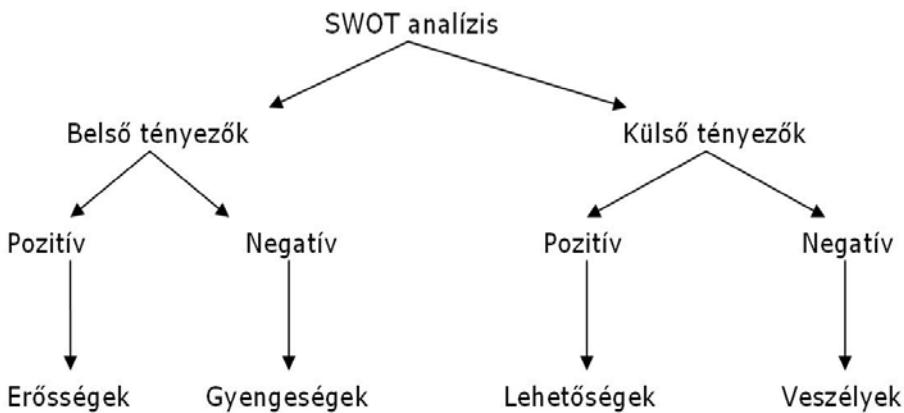

14. ábra
SWOT analízis

Fontos sajátossága a SWOT analízisnek³, hogy míg az első két terület – tehát az erősségek és a gyengeségek – a vállalat belső tulajdonságaira kérdez rá, addig a második kettő – azaz a lehetőségek és a veszélyek – a vállalkozást körülvevő környezet vizsgálatát célozza. Erősségeink és gyengeségeink belső tényezők, ezért befolyásolni tudjuk őket, azonban a veszélyek és a lehetőségek olyan külső adottságokat jelentenek, amelyekre csak a legritkább esetben tudunk hatással lenni, ezeket nem tudjuk igazából irányítani. Hangsúlyos szabály még, hogy egy tényező, egy jellemző nem kerülhet fel két terület alá, tehát minden tényezőről el kell tudnunk döntenи, hogy vállalatunk melyik „oldalát” jellemzi valójában.

- **Erősségek** (strengths): Belső tényező, olyan pozitív dolgok, amelyekkel jobb eredményeket érhetünk el.
- **Gyengeségek** (weaknesses): Belső tényező, a vállalat problémás területeit jelenti, de léteznek eszközök, amelyekkel megoldhatók.
- **Lehetőségek** (opportunities): Külső adottság, nem tudjuk befolyásolni őket, viszont fontos figyelembe venni őket és építeni rájuk.
- **Veszélyek** (threats): Külső tényező, amit nem tudunk befolyásolni, kockázatot jelentenek a vállalatnak.

³ Chikán Attila: Vállalatgazdaságtan. Aula Kiadó, Budapest, 1997

15. ábra
SWOT analízis

2.1.6. Stratégiaelemzés

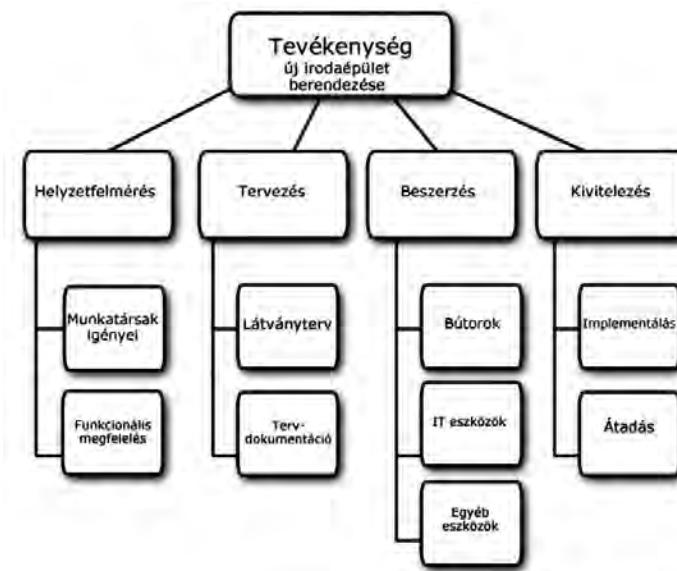
Az elemzési szakasz utolsó fázisa a stratégiaelemzés. „Az adottságok felmérése alapozza meg a stratégiát, az elemzés során feltárt erősségekre és a lehetőségekre épül, a gyengeségek és veszélyek okozta kockázatok minimálisra szorítása mellett.”⁴ A stratégia olyan célcsoportokat tartalmaz, amelyeket be lehet illeszteni valamely projekt programjába, a rendelkezésre álló idő és erőforrások függvényében. A stratégia áttekinti a különböző beavatkozások megvalósíthatóságát, ami a projekt fókusznak elmozdulásával járhat. Ebből következik, hogy miután a stratégia kiválasztása megtörténik, a projekt célja és átfogó célkitűzései többé-kevésbé rögzítettek.

2.2. Tervezési szakasz

2.2.1. Tevékenységfa

A tevékenységfa a projekt folyamatainak hierarchikus szerkezetét ábrázolja. Nevezhetnénk WBS struktúrának, diagramnak is (WBS – Work Breakdown Structure: Tevékenységstruktúra).

⁴ Pongrácz György Márk: A projekttervezés módszertana (PCM, LFA) és eszközei <http://www.ekron.hu>

16. ábra
Tevékenységfa

2.2.2. Logikai keretmátrix

A PCM-ben a projekttervezéshez és -irányításhoz használt alapeszköz a Logikai Keret Módszertan (Logical Framework Approach – LFA), vagy **Logikai Keretmátrix (LKM)**, röviden logframe.

Az LKM hatékony eszköz arra, hogy az érdekcsoportok azonosítsák és elemezzek problémáikat, valamint meghatározzák azokat a célokat és elvégzendő tevékenységeket, amelyek a problémák megoldásához szükségesek. A „logikai keret” struktúra alkalmazásával a tervezők tesztelhetik a javasolt projekttervezeket, azok relevanciájának, megvalósíthatóságának és fenntarthatóságának biztosítása érdekében. Ennek alapján történik a cselekvési tervezés elkészítése, valamint a monitoring rendszer és az értékelési keretrendszer kialakítása.

Az LKM két szakaszból áll:

- elemzési szakasz
- tervezési szakasz

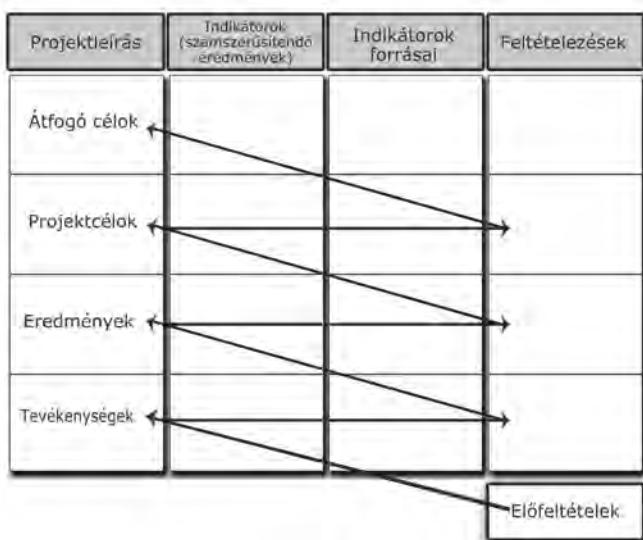
A végrehajtás és az értékelés során is használható: alapul szolgál a projekttervezéshez és a monitoring rendszer kialakításához a végrehajtási szakasz során, továbbá keretet ad az értékeléshez. A folyamat során elkészülő mátrix az LKM fő outputja. Megfelelő használat esetén az LKM segítséget nyújt a tevékenységek, eredmények, célok és célkitűzések közötti logikai összefüggések jobb áttekintéséhez, legalábbis a kellően tájékozott felhasználó számára.

A LKM-et a projekttervezés és -költségvetés struktúrájának és céljának meg-határozásához kell használni, de nem szabad rugalmatlanul és akadályt jelentő eszközöként kezelní.

Az LKM tulajdonságai

- Összehozza az érdekcsoportokat az elemzési szakaszban a problémák, célok és stratégiák megvitatására, arra ösztönzi az érdekelteket, hogy gondolják át saját elvárásaikat és azt, hogy azok hogyan valósíthatók meg.
- A projekttervezek belső logikájának ellenőrzésére szolgál.
- A tervezők nem kerülhetik ki a projekt megvalósíthatóságát befolyásoló kritikus feltételezések és kockázati tényezők azonosítását és a projekt monitoringjához és értékeléséhez szükséges mutatók, indikátorok és információs források meghatározását. Mindezek az információk egyetlen dokumentumban kerülnek összegzésre.
- Az LKM egy négy oszlopot és négy sort tartalmazó mátrix (legegyszerűbb formájában). A vertikális logika a projekt tevékenységét, az okozati összefüggéseket és a fontos feltételezeteket illetve a projektmenedzser befolyásolási körén kívül eső bizonytalansági tényezőket határozza meg. A horizontális logika a projekt hatásainak és a projekt által felhasznált erőforrások méréséhez kapcsolódik, a főbb mérési mutatók és a mérések ellenőrzéséhez szükséges eszközök meghatározásán keresztül.

A projekt előkészítése és tervezési szakasza során keletkezett részeredményeket egy mátrixban lehet összesíteni, amelyik logikusan elrendezve mutatja meg a projekt legfontosabb aspektusait. Az alábbi mátrixnak négy sora és négy oszlopa van.

17. ábra
Az LKM felépítése

A logikai keretmátrix hasznos mindeneknek, akik előkészítik, tervezik és végrehajtják a projektet. Használatával jól tagoltan, strukturáltan, világos, egységesített formában lehet a célokat meghatározni és megjeleníteni. Ha maga a koncepció nem meggyőző, vagy a logikai kapcsolat gyenge, akkor a logikai mátrixból kitűnik az ellentmondás.

A projekt tervezési szakaszában a projekt célját tovább fejlesztve gyakorlati, operatív terv készül, a tevékenységek és a források részletes lebontásra kerülnek időterv alapján is, ami már kész a végrehajtásra. Ebben a szakaszban készül el a mátrix.

A tervezési szakasz fő részei:

- a projekt elemeinek kidolgozása
- mutatószámok, indikátorok és ellenőrzésük információforrásainak meghatározása
- a projekten kívül eső hatások, külső tényezők, kockázatok számbavétele

A tevékenységtől az átfogó célokig vezető hatásmechanizmust mutatja be az LKM, ezt intervenciós logikának nevezik. A következő ábrán az LKM elkészítésének lépésein tekintethetjük meg:

Projekt	Indikátorok (számszerűsítendő eredmények)	Indikátorok forrásai	Feltételezések
1.	15.	16.	
2.	13.	14.	8.
3.	11.	12.	7.
4.	9.	10.	6.
			5.

18. ábra
Az LKM elkészítésének menete

A mátrix első oszlopát beavatkozási, intervenciós irányvonalnak is nevezik, ami megmutatja, hogy projekt milyen változást ér el annak közvetlen és tágabb célja összefüggésében.

Ha az elemzsnél kialakult a célfá, akkor annak elemeit át kell hozni ebbe az oszlopa.

1. Elsöként a projekt átfogó céljait határozzuk meg. Megfogalmazzuk, hogy a projekt miért fontos szélesebb körben, milyen hatásai vannak.
2. Ezt követi a projekt közvetlen céljának meghatározása. Célszerű, hogy egy projektnek csak egy közvetlen célja legyen, de 2-3 célnál nem érdemes többet meghatározni. A projekttervezés legkritikusabb lépése a projektcél világos meghatározásában, ill. az arra irányuló megállapodásban rejlik.
3. Az eredmények a projekt tevékenységének (ráfordításainak, inputjainak) termékei, amelyek a projekt megvalósítása során létrejönnek.
4. Az oszlop utolsó elemei azok a tevékenységek és eszközök, amelyek szükségesek az eredmények eléréséhez. Érdemes a tevékenységet sorszámmal ellátni, hogy azonosítani tudjuk a következő szinten meghatározandó eredményekkel összefüggésben.

A negyedik oszlopan a projekttel kapcsolatos feltételezéseket gyűjtjük össze.

Az elemzés során nyilvánvalóvá válik, hogy a projekt önmagában nem lesz képes teljesíteni azokat a célkitüzéseket, amelyeket a célfán meghatároztak. Vannak olyan tényezők, amelyek hatással lesznek a projekt végrehajtására és hosszú távú fenntarthatóságára, de kívül esnek a projekt ellenőrzésén. Ezeket a feltételezéseket a mátrix negyedik oszlopában kell figyelembe venni és meghatározni.

A 17. ábrán látható, hogy a feltételezések hogyan hatnak az első oszlop elemeire. Tehát ha az előfeltételek teljesültek, akkor kezdődnek meg a tevékenységek. Ha azokat elvégeztük és a külső feltételek teljesültek, akkor lesznek eredmények. Ha az eredmények feltételei is teljesültek, akkor a projekt elérte a célját. Ha a projektcél feltételei is adottak, akkor az utolsó szint, az átfogó célok is létrejönnek.

Majd a második oszlopan az objektíven igazolható mutatószámokat, indikátorokat tüntetjük fel.

Az indikátorok meghatározása azért szükséges, hogy a projekt céljainak életképessége ellenőrizhető legyen, és a projekt végrehajtása során a monitoring alapjául szolgáljon.

A tevékenységekhez nincs hozzárendelt mutatószám, hanem azok a fizikai és nem fizikai ráfordítások, inputok szerepelnek a negyedik sor második oszlopában, amelyek szükségesek a tervezett tevékenység megvalósításához. Becslésre alapozott ráfordításokat szükséges megjeleníteni, a tevékenységek időigényét, erőforrás szükségletét a tevékenység tervének elkészítésekor határozzák meg részletesen.

Az indikátoroknak az eredmények szintjén nem a tevékenységek összefoglalásának, hanem a tevékenységek következménye kifejezésének kell lenniük. Gyakran egy célt többféle indikátorral is ki kell fejezni. Ezek együttesen megfelelő információt nyújtanak a célok eléréséről, ugyanakkor kerülni kell, hogy túl sok indikátort használjunk.

A közvetlen cél teljesítését is többféle mutató mérheti. Ezeknek a mérőszámoknak mennyiségileg is tükrözni kell azt a tervezett változást, amit a projekt teljesítésével szeretnénk elérni. A mutatónak jól kell tükröznie az „ilyen volt” állapothoz képest a változást, és bizonyíthatóan ki kell fejeznie, hogy „ilyen lesz” a jövő. A projekt megvalósulásánál pedig arra adnak bizonyítékot, hogy ténylegesen olyan is lett, mint amit terveztek.

A tágabb célok indikátorai nem minden mérőszámok, hanem olyan meghatározások, amelyek kifejezik, hogy projektünk melyik társadalmi célkitűzés megvalósulásához járult hozzá, milyen hatást ért el.

A harmadik oszloban találhatók az indikátorok ellenőrzésének információforrásai.

Ebben az oszloban azokat a hiteles forrásokat kell feltüntetni, ahol fellelhetők, vagy ahonnan valamilyen formában megszerzhetők az információk a célok, a teljesítmények elérésének bizonyítására.

A helyes forrásmegjelölésnek tartalmaznia kell azt a formát, amiben az információ megtalálható: jelentések, projektszámlák, hivatalos statisztikák stb. Ezen túl meg kell jelölni azt a személyt, aki az információt szolgáltatja, továbbá jelezni kell azt is, hogy milyen rendszeresen nyújtják ezeket az információkat.

A külső forrásokat az elérhetőség, a relevancia és a megbízhatóság szempontjából is figyelembe kell venni. Tekintettel kell lenni arra is, hogy a külső információk megszerzése költségekkel jár, ezért arra kell törekedni, hogy az információk egyszerűen és megfelelő ráfordítással összegyűjthetők legyenek. A harmadik oszlop negyedi sorában találhatók a költségek. Ezeket részletesen akkor tervezik meg, amikor a tevékenységi tábla, lista készül.

2.2.3. A projekt ütemezése

Miután az előző tervezési módszerekkel átfogó képet kapunk a projekt megvalósításához szükséges feladatakról, következő lépésként konkrétan meg kell határoznunk a végrehajtás egyes lépéseit, el kell helyeznünk az időben az egyes munkafeladatokat, vagyis el kell készítenünk a projekt ütemtervét. A tervezés során előre át kell gondolnunk például azt, hogy melyek azok a tevékenységek, amelyeket egymással párhuzamosan, egy időben el lehet végezni, és melyek

azok, amelyek csak szigorúan egymás után következhetnek. Az ütemezést megkönyítik a következő időtervezési szempontok és technikák.

Időtervezési szempontok:

- Tevékenységek meghatározása, a tevékenységek képezik a projekt alapját
 - Altevékenységre bontás, mellyel létrejön a munkaszerkezet (Work Breakdown Structure – WBS) tevékenységfelsorolási rendszer
 - WBS szerkezet létrejötékor definiálhatók az egyes tevékenységekhez szükséges idő- és erőforráskorlátok
 - Mérföldkövek kijelölése: fontos tevékenységek, döntések, ellenőrzések kiemelése, ezzel segítve a projekt nyomon követését (a projekt során időtartamát nullával jelöljük, de lehet időtartammal bíró tevékenység is mérföldkő)
- Logikai kapcsolat felderítése (párhuzamosság, egymást követés)
- Időtartam meghatározása

WBS	Tevékenység neve	Időtartam
1	Helyszettfelmérés	8 nap
2	Szoftverfejlesztés	20 nap
3	☒ Betanítás	20,5 nap
3.1	☒ Tanárok felkészítése	20 nap
3.1.1	tanárok betanítása	2 nap
3.1.2	szoftver tesztelése	4 nap
3.1.3	szoftver tesztelés/dokumentálás látsza	0 nap
3.1.4	tesztelés dokumentálása	0,5 nap
3.2	☒ Humánerőforrás részleg betanítása	5,5 nap
3.2.1	első kurzus indítása	1,5 nap
3.2.2	második kurzus indítása	2 nap
3.2.3	utolsó csoport indítása	2 nap
3.3	☒ Gazdasági osztály betanítása	2 nap
3.3.1	első csoport oktatása	2 nap
3.3.2	második csoport oktatása	2 nap
4	☒ Szoftvertelepítés	31,5 nap
4.1	☒ Humánerőforrás részleg szoftvertele	31,5 nap
4.1.1	telepítés1	1 nap
4.1.2	telepítés2	1 nap
4.2	☒ Gazdasági osztály szoftvertelepítés	1 nap
4.2.1	telepítés1	1 nap
4.2.2	telepítés2	1 nap
4.3	telepítés kész	0 nap

19. ábra
WBS szerkezet (MS Project)

A munkalebontási szerkezetet **feladatlistának** is nevezik, mivel a projekt összes feladatát tartalmazza. A WBS segítségével határozhatók meg a hatáskörök, a szabályozási folyamatok, képesek leszünk hozzárendelni a folyamatokhoz a szükséges erőforrásokat, költségeket és időtartamot. Az előző ábrában az utolsó tevékenység egy mérföldkő („telepítés kész”).

A mérföldkő:

- segíti a projekt átláthatóságát
- ellenőrzési pontok létrehozására ad lehetőséget
- döntéshozás jelzésére is alkalmazzák
- nincs időtartama, bár néha időtartammal rendelkező tevékenység is lehet mérföldkő
- nem kapcsolódik hozzá munkavégzés

Nagyméretű projektek esetében nem könnyű áttekinteni az összefüggéseket, éppen ezért szükség volt olyan módszerekre, amelyek grafikus, szemléletes megoldásokkal segítik a vezetők és a kivitelezők munkáját.

Az időtervezés ábrázolástechnikái:

Az időtervezés ábrázolására több technika is kialakult, ezek közül hármat mutatunk be a következőkben:

- Gantt-diagram
- Hisztogram
- Hálótervezés

Gantt-diagram

A legrégebbi technika az 1910-es években Henry Laurence Gantt (amerikai mérnöki és vezetési tanácsadó) által kidolgozott vonalas ütemterv, melynek tengelyein az idő és tevékenységeket találjuk.

Előnyei:

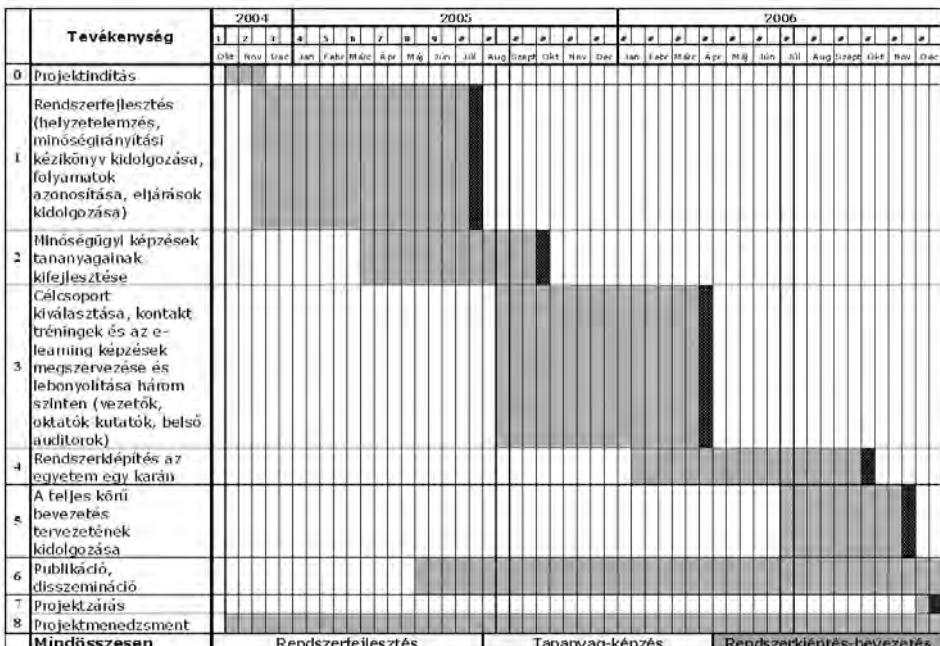
- elkészítése egyszerű
- áttekinthető

Hátrányai:

- a folyamat időfelbontásából adódó kapcsolatokat nem tükrözi, nem tartalmazza a logikai függés ábrázolását
- nem látszik az altevékenységek csúszása, és az, hogyan hat a többi tevékenységre

Lépései:

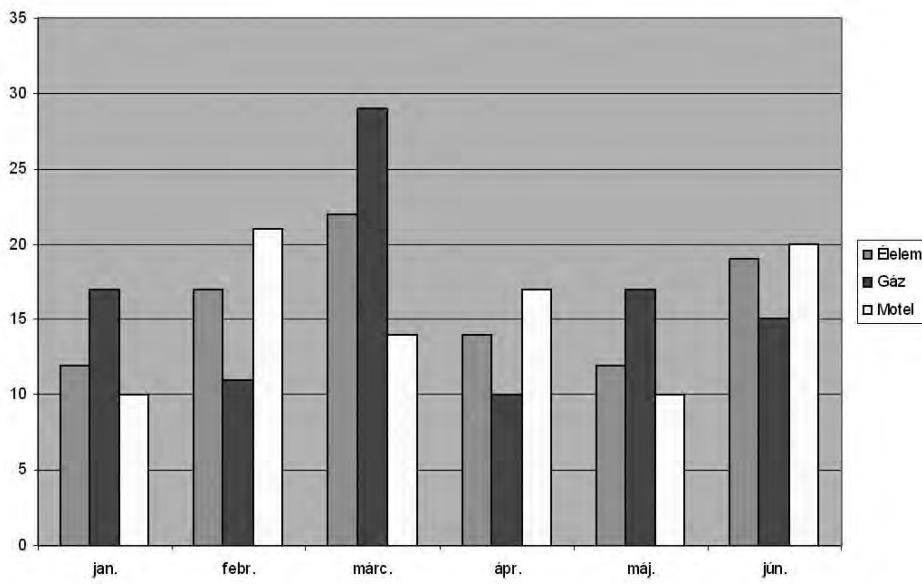
1. a tevékenységek meghatározása
2. a tevékenységek logikai sorrendjének meghatározása
3. idő hozzárendelése a tevékenységekhez
4. a diagram elkészítése

20. ábra
Gantt-diagram

Hisztogram

Hisztogrammal jól ábrázolhatjuk a különböző források igénybevételének mértékét a projekt különböző fázisaiban, és így a projektmenedzser is előre láthatja, hogy mikor milyen szakemberre vagy más erőforrásra van szüksége. Az alábbi hisztrogramon a tervezők azt mutatják meg, hogy a szállás, az energia és az ellátás szintje a műveletek melyik hónapjában mekkora legyen.

21. ábra
Hisztogram

Mind a Gantt-diagram, mind a Hisztogram elkészítése ma már elektronikus úton történik MS Project programmal. (A Gantt-diagram a program Gantt-diagram nézetében tekinthető meg, a Hisztogram pedig az erőforrás grafikon nézetben található.) Ezek elkészítését a 4. fejezetben gyakorlati példákon keresztül sajátíthatja el.

Amikor a Gantt-diagramot még kézzel készítették, szükségessé vált egy olyan technika kidolgozása, amely már:

- rendszerszemléletű
- képes a logikai kapcsolatokat, összefüggéseket feltárnai
- rugalmas
- könnyen áttekinthető, szemléletes
- számítógéppel megvalósítható

A fenti igényeknek eleget tevő új módszer – a hálótervezési-szervezési technika – az 1960-as években jelent meg.

Hálótervezés

A hálótervezést először az Egyesült Államok haditengerészeténél, 1957-ben a Poláris rakéta program irányítására alkalmazták, amit így 5 év helyett 3,5 év alatt hajtottak végre (ott a PERT technikát használták).

A különböző hálótervezési módszerek gyorsan elterjedtek, ezek a következők:

- CPM (Critical Path Method: Kritikus út módszere)
- MPM (Metra Potencial Method: Metra Potenciál módszere)
- PERT (Program Evaluation and Review Technique: Program kiértékelő és beszámoló technika)
- NOA

Ezek közül most a CPM és az MPM technikával ismerkedhet meg részletesebben, a PERT technika leírását és a hozzá tartozó feladatot megtalálja az összefoglalásban megadott weboldalon.

CPM (Critical Path Method: Kritikus út módszere)

A kritikus út módszerét 1957-ben fejlesztették ki, a Dupont Corporation és a Remington Rand nevéhez fűződik. Tévékenységpontjú.

Jellemzői:

- tévékenységtípusú eljárás
- határozott időtartamú: a megvalósulási idő meghatározott
- feladatorientált: egy háló egy feladat
- költségoptimalizálásra alkalmas
- manuálisan is könnyen kezelhető

A hálótervezés egy komplex folyamat részekre bontott munkatervének grafikus folyamatábrája. Ehhez különböző technikákat alkalmaz:

- gráfelmélet
- ábrázolástechnika

A háló egy speciális gráf, melynek következők a tulajdonságai:

- véges (egy kezdet egy vég)
- irányított
- aszimmetrikus
- hurokmentes
- a tévékenységek csomópontban is összefuthatnak, illetve csomópontból is indulhatnak
- összefüggő

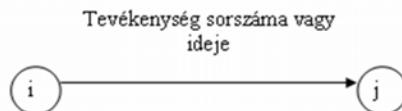
A háló szerkesztése előtt ki kell választani a hálószervezési eljárást, amely lehet:

- tevékenységtípusú háló: nyilak jelentik a tevékenységeket
- eseménytípusú háló: események kapnak hangsúlyt
- tevékenység-csomópont felépítésű háló: nyíl csak a kapcsolatot jelenti

Ismerkedjünk meg a tevékenységtípusú hálóval!

Jellemzői:

- a tevékenység jele a nyíl
- létezik látszattevékenység, melynek a jele szaggatott nyíl, logikai okok miatt használjuk, melynek ideje általában 0
- a tevékenységek lehetnek egymástól függetlenek vagy egymástól függők (egyidejű, megelőző, követő)
- a CPM és PERT típusú hálóknál a feltételezés az, hogy az egyik tevékenység befejezése után következik a következő ($BK=0$ nap; befejezés-kezdés: 0 nap eltérés)
- minden tevékenységet egy kezdő és egy befejező pont határol, melyet körrel jelölünk: ez az esemény (kezdő esemény jele: i, befejező esemény jele: j)
- az eseményeket számozzuk, a nyíl mindenkor a kisebbtől a nagyobb fele mutat, ehhez balról jobbra, majd fentről lefelé haladva kell elvégezni a számozást, az első esemény sorszáma 0

22. ábra
Tevékenységtípusú háló

A hálótervezés folyamata:

1. logikai tervezés (folyamatot elemeire bontjuk és meghatározzuk a logikai kapcsolatot)

- szintek meghatározása
 - aggregált, durva hálóterv
 - koordinációs, irányító háló
 - operatív, finom háló
- logikai kapcsolatok meghatározása
 - befejezés-kezdés (BK)
 - kezdés-kezdés (KK)
 - kezdés-befejezés (KB)
 - befejezés-befejezés (BB)

- hálódiagram szerkesztése
 - a feladatokat listaszerűen felsoroljuk, a következő oszlopba a logikai kapcsolatokat határozzuk meg
 - hálószerkesztés főbb elvei:
 - előlről hátra (progresszív) tervezés, első eseménytől haladunk a célesemény felé
 - hátulról visszafelé haladó tervezés (retrográd): céltól visszafelé haladunk
 - hátra és előrehaladó tervezés: először progresszív főhálot készítünk, majd ellenőrizzük retrográd módszerrel

2. időtervezés és elemzés

- idő hozzárendelése a tevékenységekhez
- tevékenységek időtartamának (y_{ij}) meghatározása:
 - legkorábbi kezdés (jelölése: t_i^0)
 - legkorábbi befejezés ($t_j^0 = t_i^0 + y_{ij}$)
 - legkésőbbi kezdés (t_i^1)
 - legkésőbbi befejezés ($t_j^1 = t_i^1 + y_{ij}$)

$$\text{legkorábbi bekövetkezés: } t_i^0 = \max(t_h^0 + y_{ij}) \\ t_i^0 = 0$$

h: i eseményt közvetlenül megelőző esemény

A progresszív időtervezésnél a tevékenység legkorábbi kezdési időpontjához (t_i^0) hozzáadva annak tervezett időtartamát (y_{ij}), megkapjuk a tevékenység legkorábbi befejezési időpontját. Ha valamennyi tevékenységre és eseményre vonatkozóan elvégezzük a számításokat, akkor megkapjuk a teljes feladatrendszerre, vonatkozó megvalósítási időszükségletet.

$$\text{legkésőbbi bekövetkezés: } t_j^1 = \min(t_j^1 - y_{ij}) \\ t_{\max}^1 = t_{\max}^0$$

A retrográd időtervezésnél a számításokat fordítva, a céleseményből kiindulva és sorozatos kivonások útján végezzük. Az események legkésőbbi kezdési időértékének (t_i^1) kiszámítása úgy történik, hogy a vizsgált esemény után közvetlenül következő esemény időpontjából le kell vonni az „oda vezető” tevékenység tervezett időtartamát. Az így nyert különbség lesz a vizsgált esemény legkésőbbi időpontja.

- kritikus út meghatározása: a legkisebb tartalékidővel rendelkező tevékenységek sorozata. Kritikus tevékenységnek nevezzük azt a tevékenységet, melynek csúszása (teljes tartalékkideje) nulla. A kritikus út a

leghosszabb út, a projektmenedzsernek ezen az úton lévő folyamatokat végző munkatársakra kell odafigyelnie és öket motiválnia. Ha a kritikus úton bármelyik folyamatban csúszás lépne fel, akkor az az egész projekt időbeni eltolódását jelentené.

- háromféle tartalékidőt különböztetünk meg:
 - a teljes tartalékidő (P_m) az az időtartam, amelyen belül a munkafolyamat időtartamát növelni lehet anélkül, hogy változna a kritikus út:

$$P_m = t_j^1 - (t_i^0 + y_{ij})$$

- a szabad tartalékidő (P_{sz}) megmutatja, hogy a tevékenység idejét mennyire lehet megnyújtani úgy, hogy az érintett és a soron következő tevékenységek legkorábbi kezdése biztosítva legyen:

$$P_{sz} = t_j^0 - (t_i^0 + y_{ij})$$

- a független tartalékidő (P_f) a megelőző tevékenység legkésőbbi befejeződése és a következő tevékenység legkorábbi kezdése közötti idő különbsége, nagyobb, mint a tevékenység időtartama:

$$P_f = t_j^0 - (t_i^1 + y_{ij})$$

3. kapacitástervezés (időhöz tartozó kapacitások leírása és összegzése)

4. költségtervezés (költségigények felmérése és összegzése)

Feladat

Készítsük el egy gipszkartonozási feladat hálótervét és számítsuk ki a kritikus út idejét!

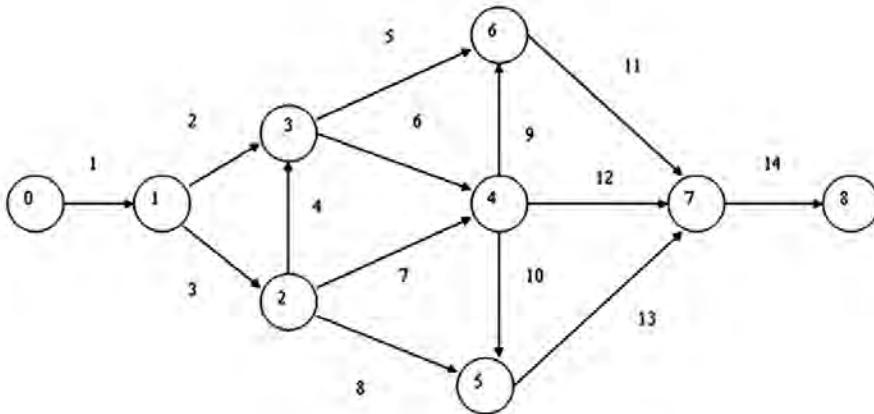
A gipszkartonozási munka létrehozása során a következő tevékenységeket alkalmazzuk:

Tev. száma	Tevékenység	Melyik tev. után következik	Tev. időtartama
1	négyzetméter-felmérés	azonnal	5 óra
2	anyagmegrendelés	1 után	10 óra
3	anyagbeszerzés	1 után	10 óra
4	szállítás	3 után	3 óra
5	glettelés	2, 4 u.	2 óra
6	profil méretre vágása	2, 4 u.	1 óra
7	gipszkarton szabása	3 u.	2 óra
8	színkeverés	3 u.	4 óra

9	profil összeállítása	6, 7 u.	3 óra
10	előfestés	6, 7 u.	1 óra
11	gipszkarton függőbe, „vízbe” helyezése	5, 9 u.	5 óra
12	profil fúrása	6, 7 u.	5 óra
13	festés	8, 10 u.	10 óra
14	élvédés	11, 12, 13 u.	4 óra

Háló megrajzolása a tevékenységek feltüntetésével

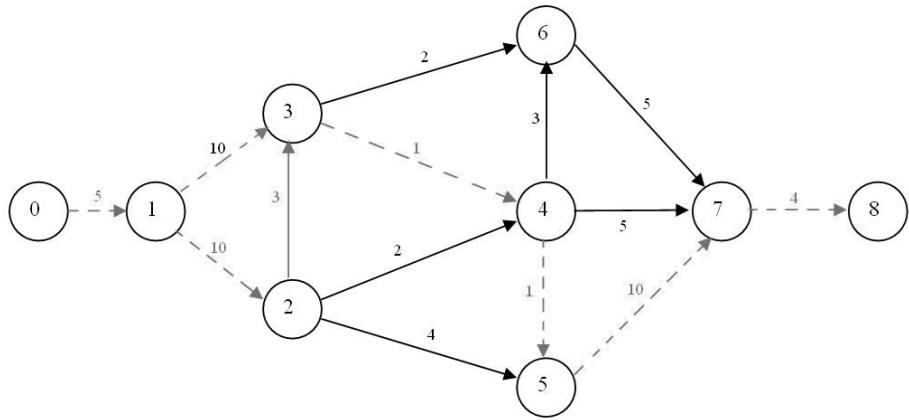
A tevékenységeket élekkel (nyilakkal) jelöljük, a tevékenységeket pedig események választják el egymástól (amikor egy-egy tevékenység elkezdődik vagy véget ér). Az élekhez a tevékenységek száma tartozik (ld. a táblázatot):

23. ábra
Tevékenységtípusú háló

Háló megrajzolása a tevékenységekhez rendelt időkkel

A 24. ábrán már a tevékenységek időtartama jelenik meg (pirossal jelölt a kritikus út, ennek számítását ld. a következőben).

24. ábra
Idő hozzárendelése az eseményekhez

Az időtervezést el lehet készíteni Clark-Weber mátrix segítségével is.

Clark-Weber mátrix

(Továbbra is az előző mintapélda értékeit használjuk.)

1. lépés: Az eseményeket (csomópontok) összekötő tevékenységek (élek) idejét beírjuk a mátrixba. A 24. ábrán látható, hogy a 0–1 esemény között 5 óra van, így a mátrixba a 0 sor és 1 oszlop indexébe bekerül az 5, az 1–2 között 10 óra, az 1–3 között szintén 10 óra stb.)

t_i^0	események	0	1	2	3	4	5	6	7	8
0	x	5								
1		x	10							
2			x	10						
3										
4										
5										
6										
7										
8										
t_j^1										

2. lépés: Kiszámítjuk a legkorábbi kezdést. Oszloponként haladunk és összeadjuk az adott oszlopban lévő időt a sorában lévő t_i^0 idővel. Ha több idő is van, akkor és az eredményekből a nagyobbat választjuk. Az első idő 0.

$$t_i^0 = \max(t_h^0 + y_{ij})$$

Pl.: az 1-es oszlopban 5 van, megnézzük, hogy a sorában mennyi az idő (t_i^0). Ott 0 áll, így $0+5=5$ óra, ezt beírom a 0 alá a t_i^0 oszlopban.

t_i^0	események	0	1
0	0	x	5

Így most a következő sornak is megvan a t_i^0 ideje:

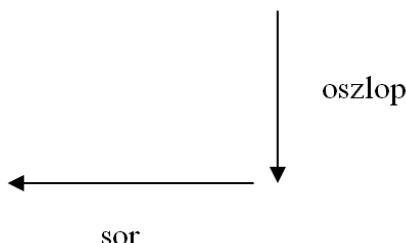
t_i^0	események	0	1	...
0	0	x	5	
5	1		x	
	...			

A 3-as oszlopban 10 és 3 van, mert az 1-es és a 3-as esemény között 10 óra, a 2-es és a 3-as esemény között pedig 3 óra telik el (ld. a 25. ábrát).

A 10-es érték sorában 5 található, a 3-as értéknél pedig 15. A sorokban összetartozó értékeket összeadva 15-öt és 18-at kapok eredményül, így a nagyobbat, a 18-at írom be a t_i^0 idő oszlopának a 3. sorába.

t_i^0	események	0	1	2	3
0	0				
5	1				10
15	2				3
18	3				x

Tehát az elv: először az adott esemény oszlopában keressük az időt (y_{ij}), majd a talált adatot „kivisszük” a sorában (t_i^h) és összseadjuk az ott lévő értékkal. Ha több alternatíva van, akkor az összeadás eredményei közül a maximum értéket kell kiválasztani. Így megkapjuk eseményenként a legkorábbi kezdéseket.

3. lépés: A legkésőbbi befejezés kiszámítása: Először átvisszük a t_i^0 oszlop maximum idejét a t_j^1 sor utolsó cellájába, majd visszafelé haladunk soronként. Az adott sorban talált időt kivonjuk az oszlopában található t_j^1 -ből.

$$t_j^1 = \min(t_j^h - y_{ij})$$

Pl. A 7. sorban (8-as esemény oszlopa) 4 van, az oszlopában 34 a t_j^1 , így $34-4=30$, így a harmincát beírjuk a következő cellába.

A 6. sorban 5 van, az oszlopában 30, így $30-5=25$

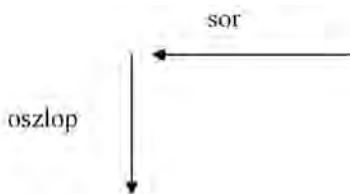
A 4. sorban 1, 3, 5 van, megnézzük a lehetséges eredményeket:
az 1-nek az oszlopában 20 áll alul, így eredménye $20-1=19$
a 3-nak az oszlopában 25 van, így eredménye lehet $25-3=22$
az 5 az oszlopában 30 így eredménye $30-5=25$ nap.

19 vagy 22 vagy 25?

Így 19 kerül a 4. oszlopba, mert ez a legkisebb.

4					x	1	3	5	←
5						x			
6							x		
7								x	
8									x
t_j^1	0	5	15	18	19	20	25	30	34

Itt a számítási elv, hogy a mátrix soraiban hátulról felfelé haladunk, ha találunk időadatot, akkor levezetjük az oszlopan (t_j^h) és ebből kivonjuk a tevékenység idejét. Ha több alternatíva van, akkor a minimumot választjuk.

4. lépés: A kritikus út meghatározása: Ahol a t_i^0 megegyezik a t_j^1 -el, az kritikus. A mintapéldánkba pirossal jelöltük azokat az eseményeket, amelynek a legkorábbi kezdése megegyezik a legkésőbbi befejezésével, azaz kritikus esemény.

Tehát az oszlop adatokat t_i^0 egyesével össze kell hasonlítani az utolsó sor t_j^1 adataival, és ahol megegyezik jelölni kell, mert az kritikus. A háló alapján ki kell tölteni a tevékenység idejét pl 0-1 között volt 5 óra, ezért i:0, j:1 idő (y_{ij}): 5.

t_i^0	események	0	1	2	3	4	5	6	7	8
0	0	x	5							
5	1		x	10	10					
15	2			x	3	2	4			
18	3				x	1		2		
19	4					x	1	3	5	
20	5						x		10	
22	6							x	5	
30	7								x	4
34	8									x
	t_j^1	0	5	15	18	19	20	25	30	34

Kritikus út: 0-1-2-3-4-5-7-8

Tevékenységek: 1-3-4-6-10-13-14

Idő: 34 óra

Tartalékidő kiszámítása: A Clark-Weber mátrixban megnézzük i és j index (megelőző és következő esemény) szerint a sorban és oszlopban álló t_i^0 és t_j^1 adatokat és azokat írjuk be a következő táblázatba:

Tevékenység (i, j)	Tevékenység sorszáma	y_{ij}	t_i^0	t_i^1	t_j^0	t_j^1	p_{sz}	p_m	p_f
0	1	1							
0	2	3							
1	3	2							
2	3	4							
2	4	7							
2	5	8							
3	4	6							
3	6	5							
4	5	10							
4	6	9							
4	7	12							
5	7	13							
6	7	11							
7	8	14							

Az első i index 0, így a már elkészített mátrix események oszlopában megkeressem a 0-át, kiviszem a sorába t_i^0 -ba ott 0-át látok, majd a 0. oszlopban is megnézem az oszlop végén az időt, ott is 0-át látok így beírom a tartalékidő-táblába a kapott adatokat.

t_i^0	események	0	1	2	3	4	5	6	7	8
0	← 0	x	5							
5	1		x	10	10					
15	2			x	3	2	4			
18	3				x	1		2		
19	4					x	1	3	5	
20	5						x		10	
22	6							x	5	
30	7							x	4	
34	8								x	
	t_i^1	0	5	15	18	19	20	25	30	34

Tevékenység (i, j)	y_{ij}	t_i^0	t_i^1
0		0	0

Például a tevékenység i indexe 6-os, akkor a mátrixba a 6. sorban 22-öt, a 6. oszlopában 25-öt találunk, így ezeket beírjuk a táblázatba.

Ugyanezzel a módszerrel a j indexet figyelve a mátrixból kikeresem az adatokat.

t_i^0	események	0	1	2	3	4	5	6	7	8
0	0	x	5							
5	1		x	10	10					
15	2			x	3	2	4			
18	3				x	1		2		
19	4					x	1	3	5	
20	5						x		10	
22	6							x	5	
30	7							x	4	
34	8								x	
	t_i^1	0	5	15	18	19	20	25	30	34

Tevékenység (i, j)	y_{ij}	t_i^0	t_i^1	t_j^0	t_j^1
3	6			22	25
4	6			22	25
6	7		22	25	

Majd a képletek alapján kiszámolhatjuk a tartalékidőket, érdemes táblázatkezelő programba felvinni a képleteket könnyebbé, pontosabbá teszi a számítást. Az eredmény:

Tevékenység (i, j)	Tevékenység sorszáma	y_{ij}	t_i^0	t_i^1	t_j^0	t_j^1	p_{sz}	p_m	p_f
0	1	1	5	0	0	5	5	0	0
1	2	3	10	5	5	15	15	0	0
1	3	2	10	6	5	18	18	3	3
2	3	4	3	15	15	18	18	0	0
2	4	7	2	15	15	19	19	2	2
2	5	8	4	15	15	20	20	1	1
3	4	6	1	18	18	19	19	0	0
3	6	5	2	18	18	22	25	2	5
4	5	10	1	19	19	20	20	0	0
4	6	9	3	19	19	22	25	0	3
4	7	12	5	19	19	30	30	6	6
5	7	13	10	20	20	30	30	0	0
6	7	11	5	22	25	30	30	3	3
7	8	14	4	30	30	34	34	0	0

Feladat

Készítsük el a következő feladat hálótervét!

Tev.	Idő	Logikai kap.
1	5	a
2	3	a
3	8	1
4	2	2
5	3	3,4
6	9	3
7	4	3
8	3	5,6,7
9	11	5,6

Megoldás

Elsőként állapítsuk meg, hogy van-e látszattevékenység. Ehhez át kell nézni a logikai kapcsolat oszlopot, és ha találunk olyan tevékenységet, ami többféle szerepet is betölt, akkor az a látszattevékenység.

Ez alatt azt értem, hogy pl. egyszer egyedül következik belőle tevékenység, de ugyanakkor egy másik kapcsolatnál meg ugyanaz a tevékenység csoportban fordul elő, és úgy következik belőlük egy másik tevékenység. Ilyenkor ennél a példánál abból mutat a látszattevékenység, aki egyszer egyedül, utána pedig csoportban szerepelt.

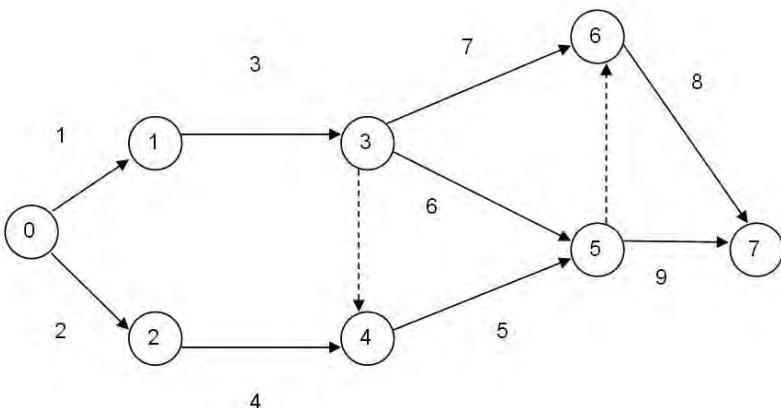
Keressünk ilyen tevékenységeket a példában!

Tev.	Idő	Logikai kap.
1	5	a
2	3	a
3	8	1
4	2	2
5	3	3, 4
6	9	3
7	4	3
8	3	5, 6, 7
9	11	5, 6

Ilyen tevékenység a 3-as, mert belőle következik a 6-os és a 7-es, viszont párban is szerepel 4-sel és akkor 3, 4-ből következik az 5-ös. Így mivel a 3-as két helyen is szerepel, így belőle mutat majd a 4-es felé a látszattevénység.
Ha jól megnézzük a táblázatot, akkor van még egy látszattevénység!

Tev.	Idő	Logikai kap.
1	5	a
2	3	a
3	8	1
4	2	2
5	3	3, 4
6	9	3
7	4	3
8	3	5, 6, 7
9	11	5, 6

Ez az 5-6-os tevékenységből fog a 7-es felé mutatni.

25. ábra
A feladat kész hálóterve

Feladat

Készítse el a hálótervet és az időütemezést! Határozza meg a kritikus utat!

1	a
2	a
3	a
4	1
5	2, 9
6	3
7	2, 4, 9
8	5, 6
9	1

MPM (Metra Potencial Method: Metra Potenciál Módszer)

A hálótervezés e másik módszerét 1958-ban, Franciaországban publikálták először.

Jellemzői:

- Átlapolt, késleltetett kapcsolatokat is kezel, viszont a számításoknál mindenket kezdés-kezdés (KK) időre át kell számolni
- Négyféle időt különböztet meg:
 - Kezdés–Kezdés kapcsolat (KK)
 - Kezdés–Befejezés (KB)
 - Befejezés–Befejezés (BB)
 - Befejezés–Kezdés (BK)
 - Kezdés–Kezdés idő: „A” tevékenység kezdetétől a „B” tevékenység kezdetéig eltelt időt jelenti

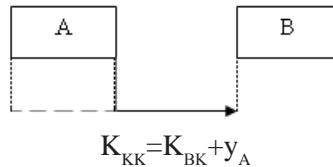
$$K_{KK}$$

- Kezdés–Befejezés kapcsolat a tevékenység ideje: „A” tevékenység kezdetétől a „B” tevékenység végéig eltelt időt jelenti. Jelölése: y_A az A tevékenység ideje, y_B :B tevékenység ideje.

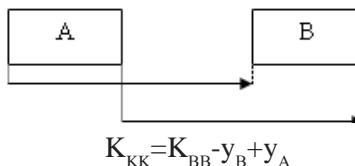

$$K_{KK} = K_{KB} - y_B$$

- Befejezés–Kezdés kapcsolat: A” tevékenység végétől a „B” tevékenység kezdéséig eltelt időt jelenti.

- Befejezés–Befejezés kapcsolat: A” tevékenység végétől a „B” végéig eltelt időt jelenti.

- Technológiai függések, különleges logikai összefüggések kapcsolatonkénti értelmezése
- Határozott időtartamú módszer
- Kapacitástervezésre alkalmas
- Számítógépes modell
- Rugalmas

Számítása:

Tev. sorsz.	Tartalék- idő	y_{ij}
t_i^0		$t_i^0 + y_{ij}$
t_j^1		$t_j^1 + y_{ij}$

1. lépés: Kezd–Kezd kapcsolati idők meghatározása:

2	9	4
5		6
7		8

2. lépés: a bal felső sarokba a tevékenység sorszámának beírása
3. lépés: a háló felrajzolása, és az összekötő nyilakra a kezd–kezd idők ráírása, az utolsó nyilakra a tényleges kapcsolati időt írjuk
4. lépés: jobb felső sarokba az idő beírása
5. lépés: legkorábbi kezdés kiszámítása a nyilakról vett időkkel
$$t_i^0 = \max(t_h + K_{kk})$$
6. lépés: legkésőbbi kezdés meghatározása $t_i^0 + y_{ij}$
7. lépés: legkorábbi befejezés: visszafelé haladva a stop gombtól:
$$t_j^1 = \min(t_j^1 - K_{kk})$$
8. lépés: legkésőbbi befejezés: $t_j^1 + y_{ij}$
9. lépés: tartalékidő, melyet kiszámolhatunk, ha a 7-5 lépést vagy 8-6 lépést elvégezzük. Ha nulla az értéke, akkor kritikus.

Feladat

A táblázat alapján készítse el az MPM hálót és számítsa ki a kritikus úthoz tartozó időt! Elsöként a kezdés–kezdés kapcsolati időket határozza meg!

Tev. sorszáma.	Idő	Kapcsolat	Kapcsolati idő	K_{kk}
1	10	a	-	
2	8	a	-	
3	7	1 u.	KK(5)	
4	3	1 u.	BK(3)	
5	8	2,4 u.	2KK(3), 4BK(0)	
6	2	5	KK(1)	
7	9	5	BK(2)	
8	4	3,6 u.	3BK(0), 6KK(2)	

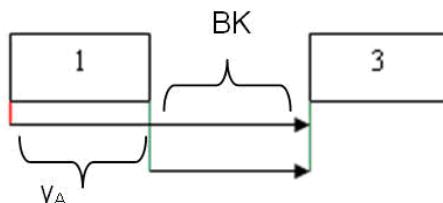
Megoldás

MPM mintapélda megoldása:

Tev. sorszáma.	Idő	Kapcsolat	Kapcsolati idő	K_{kk}
1	10	a	-	0
2	8	a	-	0
3	7	1 u.	KK(5)	5
4	3	1 u.	BK(3)	13
5	8	2,4 u.	2KK(3), 4BK(0)	2(3), 4(3)
6	2	5	KK(1)	1
7	9	5	BK(2)	10
8	4	3,6 u.	3BK(0), 6KK(2)	3(7), 6(2)

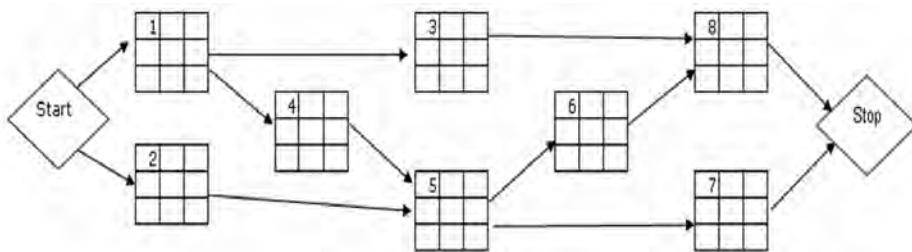
Nézzük meg a 4. tevékenység KK idejének kiszámítását. Az 1. tevékenység előzi meg, annak ideje: $y_A = 10$. A képletet alkalmazva átalakítjuk KK kapcsolattá:

$$BK(3) \Rightarrow KK = BK + y_A = 3 + 10 = 13$$

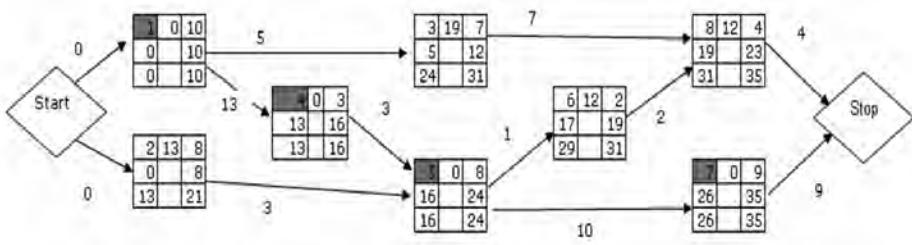

$$K_{kk} = K_{BK} + y_A$$

Az előbb megismert 9 lépést hajtsuk végre! A következő ábrán az üres hálót találhatjuk, töltük ki a hiányzó adatokat!

Megoldás

Kritikus út: 1-4-5-7
Idő: 35

NOA hálóterv

Legkorábbi kezdés	Tevékenység ideje	Legkorábbi befejezés
Tevékenység neve		
Legkésőbbi kezdés	Teljes tartalékidő	Legkésőbbi befejezés

26. ábra
NOA diagram

Hasonlít az elve az MPM hálótervhez, egyszerűbb számolást igényel, talán a leggyorsabb hálótervezési technika.

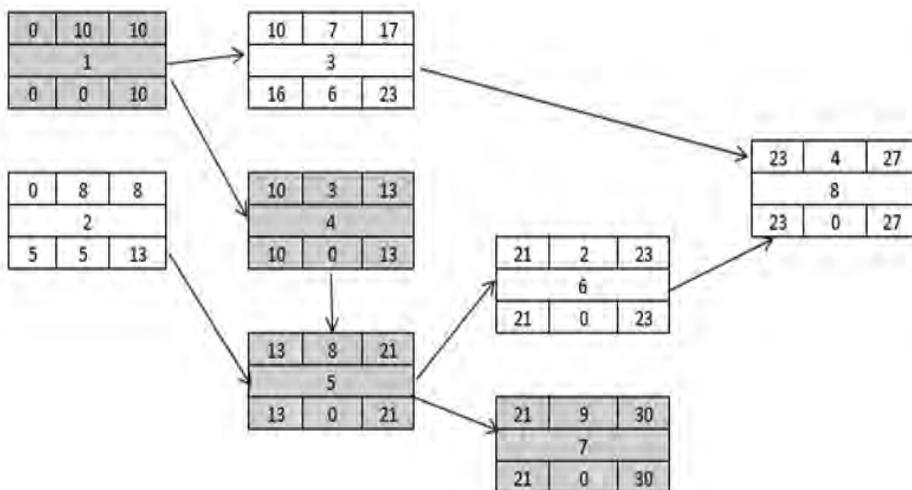
Nézzük meg az előző feladatot NOA hálótervezéssel!

Feladat

A táblázat alapján készítse el az NOA hálót és számítsa ki a kritikus úthoz tarozó időt!

Tev.	Idő	Kapcsolat
1	10	a
2	8	a
3	7	1 u.
4	3	1 u.
5	8	2,4 u.
6	2	5
7	9	5
8	4	3,6 u.

Megoldás

1. lépés: háló megrajzolása, tevékenység sorszám beírása középre, majd az idő-tartam kitöltése felül középen

2. lépés: kezdő tevékenységek legkorábbi kezdése 0, a legkorábbi befejezést úgy kapjuk meg, hogy a legkorábbi kezdéshez hozzáadjuk az időtartamot; /pl.: 1. tevékenység: $0+10=10$; 2. tevékenység: $0+8=8$ /a követő dobozok, tevékenységek legkorábbi kezdését a megelőző dobozok befejezési idejéből származtatjuk, ha több helyről jön elágazás, akkor azok közül a legnagyobb időt kell vá-

lasztani /pl.: 5. tevékenység: 4 felöl 13 lenne, 2 felöl 8 lenne így a nagyobb a 13, ezért ez kerül felülrre a bal felső sarokba, ahol a legkorábbi kezdés van.

3. lépés: az utolsó dobozokból a legkésőbbi kezdések kiszámolása, a legkorábbi befejezésekkel kivonjuk a az időt úgy kapjuk meg. Az összes többi doboz esetén minden a legkésőbbi kezdésből vonjuk ki az időtartamot és úgy kapjuk meg a megelőző doboz legkésőbbi kezdését. /pl. 6.tevékenység a 8-asból „jövünk” vissza ott 23 áll a legkésőbbi kezdésnél, abból kell kivonni a 6-os idejét, ami 2, így 23-2, az eredmény: 21, 5. tevékenység esetén: 6-osból „jövünk” vissza ott 21 áll a legkésőbbi kezdésnél, abból kell kivonni a 5-ös idejét, ami 8, így 21-8, az eredmény 13.

4. lépés: legkésőbbi befejezés = legkésőbbi kezdés + időtartam

5. lépés: teljes tartalékidő: legkésőbbi kezdés – legkorábbi kezdés vagy legkésőbbi befejezés – legkorábbi befejezés

Kritikus út: 1-4-5-7 idő: 30.

2.2.4. Kockázatelemzés

A projektben a bizonytalanságot kockázatnak tekintjük, mely lehet negatív és pozitív irányú is (veszteség/nyereség). A kockázatbekötkezés valószínűsége leírható. Ahogy a bizonytalanság lényegi velejárója a projektek megvalósításának, ugyanúgy a kockázatok is végigkísérlik ezt a folyamatot.

A kockázatelemzés tevékenységsorrendje

1. A kockázati források (változók) feltárása és csoportosítása (határidőt, költségeket, műszaki és teljesítményparamétereket érintő kockázatok).
2. A kockázati változók hatásának elemzése során a közvetlen cél, hogy számszerűsítük a vizsgálatba bevont különböző kockázati tényezők hatását. Az elemzés eredményei grafikusan ábrázolhatók, ami megkönnyíti az értelmezést és a további felhasználást. A projektvezető a lehetséges kockázatokról listát kap, ez után mérlegeli, hogy mely kockázattal érdemes foglalkozni. Amelyiknek kicsi a valószínűsége, annak valószínűleg kicsi a hatása is, így azokat kihúzhatja a listáról. Vannak olyan kockázatok, amelyek a projekt környezetétől függnek, ezeknek a valószínűségét tapasztalat vagy megérzés alapján határozzák meg.
3. Kockázatelemzés

A projektmenedzsment gyakorlatában a kockázatelemzésre két – technikailag eltérő – megoldás terjedt el:

Érzékenységi vizsgálat

Az érzékenységi vizsgálat során az kerül elemzésre, hogy a vizsgálatba bevont kockázati tényezők egyenkénti változásai milyen mértékben befolyásolják az elemzés alapjául szolgáló függő változót (megvalósítási idő, költség, döntési kritériumok). Az érzékenységi vizsgálat figyelmen kívül hagyja a kockázati változók közötti esetleges összefüggéseket, a kockázati változók értékeinek előfordulási valószínűségeit.

A kockázatelemzés az érzékenységi vizsgálat alapján a következő lépésekben végezhető el:

- az egyes kockázati változók legvalószínűbb értékváltozásainak a meghatározása (független változók halmaza)
- a változók különböző értékei mellett számítások segítségével a függő változók halmazainak a kialakítása
- a számítási eredmények grafikus ábrázolása

A kockázati változók legvalószínűbb értékeinek a meghatározásához alkalmazható a Delphi módszer. Az érzékenységi vizsgálat előnye, hogy ráirányítja a figyelmet azokra a kockázati forrásokra, amelyek leginkább veszélyeztetik a projekt tervezett paramétereit, és így arra ösztönzik a döntéshozót, hogy amennyiben a kockázatok mértéke túlmutat a kezelhetőség határán, akkor új paramétereket határozzon meg. Hátránya, hogy az egyes kockázati tényezők hatását egymástól függetlenül kezeli, tekintet nélkül azok bekövetkezésének valószínűségére.

Valószínűségi elemzés

A valószínűségi elemzés az egyes kockázati tényezők valószínűségi eloszlásának felhasználásával veszi tekintetbe a kockázati források együttes hatását az elemzés szempontja szerinti függő változóra (kiküszöböli az érzékenységi vizsgálat hátrányait).

$$\text{valószínűség} \times \text{hatás} = \text{várható érték}$$

Például:

Az 50 000 forintos berendezés elromlásának valószínűsége 10%, a 85 000 forintos berendezésnek pedig 5%.

Így a várható érték: $(0,10 \times 50\ 000) + (0,05 \times 85\ 000) = 9250$ (Ft)

A projekt során elkészítenek egy valószínűséghatás mátrixot, mely a pozitív és a negatív hatásoknak a bekövetkezését is mérlegelve mutatja meg a kockázatok hatásait. A projekt során mindenkor ugyanazt a mátrixot kell használni. Többféle táblázat készülhet, a későbbi projektdokumentációs fejezetben is olvashat mintapéldát kockázatelemzésre.

Nézzünk meg egy másik példát⁵ (a példa részleteit ld. a lábjegyzetben megadott forrásban)!

A fenti projekttel kapcsolatosan az alábbi kockázatok merültek fel:

- K01: 2.1 tevékenység: nem lesz kapható 64 magos processzor. Ennek valószínűsége: 70%. Ha nem fog teljesülni a szerződésben előírt teljesítmény, 4,5 mFt-tal kevesebb bevétellel számolhatunk az I. szakaszban.
- K02: 2.5 tevékenység: a kábelezés nem kezdhető időben, mert a kiköltöztes késik. Bekövetkezési valószínűség: 25%. Ez legfeljebb 2 napos kezdési késést okozhat. A hálózatépítők (2 fő) óradíja viszont kifizetendő (egy hálózatépítő 1500 Ft/mó költséget jelent).
- K03: A hitel a határidőhöz képest 2 hetet késik. Valószínűsége: 50%. Ez a teljes projektre 3 hét csúszást is okozhat, napi 200 000 Ft többletköltséget okozva.

A cég az alábbi valószínűséghatás mátrixot használja:

Valószínűség	Fenyedegettségek		
>=70%	közepes	magas	magas
<70%	elhanyagolható	közepes	magas
<30%	elhanyagolható	elhanyagolható	közepes
Költséghatás	<10%	<20%	>=20%

A költséghatás az eredeti teljes költséghez képest a költségnövekedés százalékát jelenti. Az eredeti költség 28 270 000 Ft.

Rangsorolja a fenti kockázatokat a táblázat alapján (válaszát indokolja, ha kell, számítással is)!

K01: Valószínűség → 1. sor, költséghatás = $\frac{4,5}{28,27} = 16\% \rightarrow 2. \text{ oszlop} \rightarrow \text{magas kockázat}$

K02: Valószínűség → 3. sor, költséghatás = $\frac{2 * 2 * 8 * 1,5}{28,27 * 1000} = 0,17\% \rightarrow 1. \text{ oszlop} \rightarrow \text{elhanyagolható kockázat}$

K03: Valószínűség → 2. sor, költséghatás = $\frac{3 * 7 * 0,2}{28,27} = 15\% \rightarrow 2. \text{ oszlop} \rightarrow \text{közepes kockázat}$

⁵ Szentirmai Donát: Új OKJ vizsgafeladatok, Projektmenedzsment. TTK 2008 Power Point bemutató, letölthető a Microsoft honlapjáról, elérési útvonalát ld. az irodalomjegyzékben

Ezek alapján a kockázati válaszstratégiánk ötféle lehet:

- Kockázat elfogadása: ha a kockázatot elfogadjuk, akkor tisztában vagyunk a hatásáival, tehát úgy döntünk, hogy nem teszünk ellene semmit.
- Kockázat elkerülése: pl. kihagyjuk a projekt kérdéses részét.
- Kockázat szabályozása: kockázati jellemző(k) kiválasztása, azért hogy felhívja a figyelmet, ha az adott kockázathoz érünk. Szokás tartaléktervet készíteni az esetlegesen nem várt hatások bekövetkezésének kezelésére.
- Kockázatok átruházása: pl. biztosításkötés, szakértő alkalmazása, különböző szerződések kötése,
 - tartalékok képzése
 - folyamatos kockázatmenedzsment
- Kockázatok csökkentése: pl. biztosításkötés, szakértő alkalmazása, különböző szerződések kötése,
 - tartalékok képzése
 - folyamatos kockázatmenedzsment

A kockázatkezelés kettős célt valósít meg:

- lehetővé teszi a projekt hatékonyabb megvalósítását
- jelentősen hozzájárul a projektváltozatok reális gazdasági-pénzügyi értékeléséhez

2.2.5. Költségek becslése

Az ütemezési feladatok tervezési technikáinak áttekintése közben nem foglalkoztunk a projekt háromszög leglényegesebb elemével, nevezetesen a munka elvégzéséhez szükséges pénzügyi erőforrásokkal, vagyis a felmerülő költségekkel. A következő fejezetben a projekt becslési technikáival ismerkedünk meg, amelyek az idő és költségek előrejelzésére szolgálnak. Azon túl, hogy megmutatják mennyi ideig fog tartani a projekt, egy előzetes tájékoztatást nyújtanak arról, hogy mennyibe fog mindez nekünk kerülni.

A becslés – lényegéből eredően – a kérdéseinkre nem egzakt számadatokkal, hanem a várható eredmények bizonyos pontosságú, közelítő értékekeivel fog válaszolni. A pontosság mértékét tekintve az alkalmazott módszer lehet:

I. becslés hasra ütés alapján: nagy a tévedési százalék, funkciója, hogy eldöntsük, érdemes-e pontosabb becslést végezni

II. durva nagyságrend (rough order of magnitude – ROM): nagy szórással rendelkező becslés, módszere, hogy korábbi megvalósult projektek adataiból indul ki, és ahhoz viszonyítva becsli meg az új projekt mérőszámait

III. részletes becslés: lentről felfelé becslésnek is nevezik, a termék részletes ismeretét feltételezi hozzárendelve az erőforrásokat

Az alábbiakban bemutatjuk a legelterjedtebb becslési eljárásokat.

Szakaszos becslés

Egy adott projektszakasz költség- és ütemtervét határozza meg. Fáziskapukat (döntési pontokat) kell létrehozni, hogy értékelni tudjuk a fejlesztést. A fejlesztési ciklus elején még nagy a bizonytalanság, így lehet pontos becslést készíteni.

Két lépésből áll a szakaszos becslés:

- teljes projektre nagyságrendi becsléssel, az első szakaszra részletes becslés sel kezdődik
- ha az első szakasz megvalósult, akkor a következő szakasz indulásakor újra kezdődik a ciklus, így minden fáziskapunál engedélyezni kell

A részletes becslést a teamek hajtják végre, mivel csak egy adott szakasz költség- és időbecslését kell végrehajtani, így ők reálisabb előrejelzést tudnak készíteni.

Előnye:

- bármikor leállítható a projekt, mivel szakaszonként előrelátható a költségterv
- csökken a kockázat, mivel csak adott szakaszra terveznek
- pontosabb képet mutat, mivel minden szakasznál történik becslés

Hátránya:

- felmerülhetnek váratlan költségek és ezáltal meg is hiúsulhat a projekt
- költségtüllépés esetén a team nem vállalja a felelősséget és eltűnik, így a költségek nem térülnek meg

Arányos becslés

A módszert fentről lefelé becslésnek is hívják, a projekt egészére készítünk becslést, majd az egyes részlegekhez (szakaszokhoz) százalékos megoszlásokat rendelünk. Az arányos becslést a szakaszos becsléssel együtt is szokták használni, így pontosabb számítás kapható. Az arányos becslés alapja a WBS szerkezet.

Parametrikus becslés

A munkavégzés alapegységét szorozza meg egy súlyszámmal, hogy megkapja a teljes projekt egészére. A korábbi projektek eredményeiből indul ki.

Pl. egy ember egy nap kb. 25 db alkatrészt tud legyártani, akkor 250 db alkatrész legyártásához a szükséges idő kiszámítása:

1 ember által gyártott termék projekt hossza: $250/25=10$ nap

Érdemes a szakaszos becsléssel együtt alkalmazni, főleg fáziskapuknál, így nagyobb pontosság érhető el.

Lentről felfelé becslés

A legfontosabb becslési technika. Feladatonként megbecsülik az időt és költséget, majd a kapott értékeket összeadják vagy kumulálják. Mivel nem ismert teljes pontossággal a projekt minden részlete előre, így általában ezt a módszert a részletes szakaszbecsleseknel alkalmazzák.

2.2.6. *Projektgyensúly kialakítása*

Már az alapfogalmaknál olvashattuk, hogy az idő–költség–minőség hármásának megfelelő egyensúlyban kell lennie. Ismerkedjünk meg a projektkiegysúlyozás különböző szintjeivel.

Projektszintű kiegysúlyozás

A projektkiegysúlyozás esetén megengedettek olyan változások, amelyeknek célja az eredeti egyensúly megtartása.

Módszerei:

- projekt újrabeclés: optimista becslés, mivel a projektvezető egyre jobban ismeri a projektet és ezek alapján könnyebb a becslés. Eredményei lehetnek:
 - pozitív: eredmények alacsonyabb lesznek, a pontosság nő
 - negatív: stagnálás, nincs új információ
 - legjobb alkalmazás: ellenőrzik az előző becslést, megbízhatóbb becslésekkel kapnak
- feladatkijelölések megváltoztatása az ütemterv tartalékidéjének kihasználásával: a tartalékidővel rendelkező tevékenységeken dolgozó erőforrásokat hozzárendeljük a kritikus úton lévő tevékenységekhez, így csökkenthető a kritikus út hossza. A módszer eredményei ismét háromfélék lehetnek:
 - pozitív: az időütemezés csökken, a költség nem változik
 - negatív: újabb munkaerő hozzáadása esetén nő a munkaerőköltség, viszont az időütemezés csökkenést mutat, hatékonyságban nem biztos, hogy jelentős változást eredményez
 - legjobb alkalmazás: a kritikus úton lévő tevékenységekhez akkor rendel egy tartalékidővel rendelkező tevékenységen dolgozó munkaerőt, ha az azonos, csak akkor használja, ha a tartalékidő megfelelő mennyiségű, illetve csak akkor alkalmazza, ha több ember hozzárendelésével valóban csökkenthető a kritikus út
- újabb emberi erőforrások hozzárendelése a projekthez
- növeljük a termelékenységet cégen belüli szakértők alkalmazásával

- vállalaton kívüli szakértők bevonása
- a teljes projekt vagy a projekt jelentős részének kihelyezése: külső vállalatra bízzuk a projektet
- ütemezés tömörítése: költséges lehet
- túlóra: projekten belül dolgozó emberek munkaidejét növeljük meg

Üzleti szintű kiegyensúlyozás

Ha a projektszintű kiegyensúlyozás nem hoz eredményt, akkor a projektet, mint üzleti lehetőséget át kell értékelni. Ennek módszerei:

- a termék funkciójának csökkentése: a termék hatáskörének csökkentése, pl. kevesebb funkciót tud ellátni
- rögzített szakaszos ütemezés: fentről lefelé osztjuk fel arányosan a projekt-szakaszokat, ehhez rendeljük a befejezési időket
- gyorsított követés: párhuzamosság kialakítása a cél, és ezáltal az idő csökkentése
- szakaszos teljesítés: ha a projekt egy adott szakasza már teljesített, de a teljes projekt még nem készült el a határidőre pl. házépítésnél már beköltöznek, ha egy adott rész elkészült
- kétszer elvégezni: Gyorsan és helyesen: elsőre gyors, egyszerű megoldás, majd később a megfelelő termék létrehozása
- profitkövetelmények megváltoztatása: csökkenteni a profitot, haszonkulcsot

Vállalati szintű kiegyensúlyozás

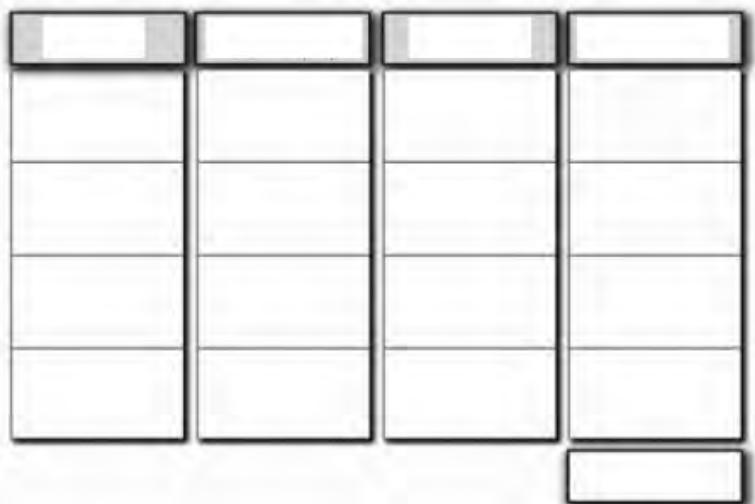
A vállalati szintű kiegyensúlyozás az eszközök, emberi erőforrások és a költségek korlátaival szembesül. Ezen a szinten dől el, hogy a projekt hogyan valósul meg, ezért pontos becslésekre van szükség. Vállalati szintű kiegyensúlyozás az előző két fajta kiegyensúlyozás módszereit alkalmazza:

- kihelyezés
- szakaszos termékteljesítés
- munka átruházása az ügyfélre
- termék hatáskörének csökkentése
- termelékenységi eszköz alkalmazása

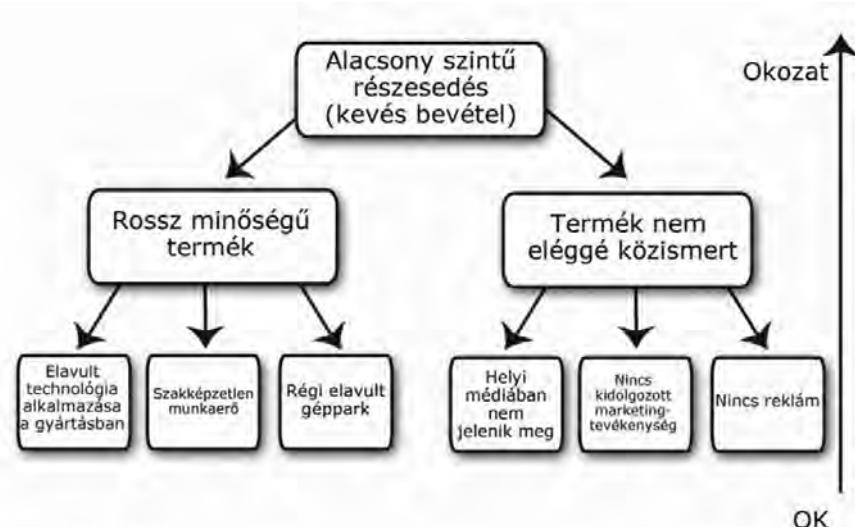
2.3. Önenellenőrző kérdések

Az elemzés és tervezés módszertana

1. Sorolja fel a PCM elemzési feladatait és módszereit!
2. Sorolja fel a PCM tervezési feladatait és módszereit!
3. Sorolja fel a PCM végrehajtás feladatait és módszereit!
4. Ismertesse részletesen a logikai keretmátrix felépítését és jelentőségét!

5. Milyen technikákat ismer az időütemezésre?
6. Ismertesse a hálótervezés folyamatát!
7. Határozza meg a mérföldkő fogalmát!
8. Ismertesse az ábrát! Milyen módszer elemzési vagy tervezési technika?

9. Mit értünk WBS alatt?
10. Mit jelent a következő táblázat? Mire használjuk?

Valószínűség	Fenyegetettségek		
$\geq 70\%$	közepes	magas	magas
$<70\%$	elhanyagolható	közepes	magas
$<30\%$	elhanyagolható	elhanyagolható	közepes
Költséghatás	$<10\%$	$<20\%$	$\geq 20\%$

11. Sorolja fel a tartalékidőket!
12. Mit jelent a kritikus út?
13. Ismertesse a becslési technikákat!
14. Mutassa be a projektszintű kiegensúlyozást!

3. Projektdokumentáció

A projektek menedzselésének kulcsfontosságú területe a projektdokumentáció. A projekt sikerének alapfeltétele a döntések megfelelő szintű előkészítése, aminek biztosítéka a pontos, naprakész tájékoztatási rendszer és dokumentáció. A dokumentáció lehetővé teszi, hogy a **projekt** megvalósítása **nyomon követhető** legyen, az egyes tevékenységek **eredményeit ellenőrizni** lehessen.

A projekt tervezésének és megvalósításának minden fázisa konkrét, jól dokumentálható eredménnyel kell, hogy záruljon. A lezárult szakasz outputja a következő szakasz inputja lesz. A szigorú dokumentálás teszi lehetővé, hogy minden egyes munkaszakasz eredményét (termékét) szigorú minőségi ellenőrzésnek vessük alá.

Az alábbiakban célzottan csak a **projekthez kapcsolódó dokumentumokkal** foglalkozunk, és nem térünk ki a különböző, a projekt hatókörébe tartozó tevékenységekhez tartozó pénzügyi dokumentumokat, jogi iratokat, szerződéseket, speciális szakmai szabályzatokat érintő kérdésekre.

A projekt életciklusa és a projektciklus-menedzsment (PCM) kapcsán volt szó a projektirányítás szakaszairól, ütemezéséről. A projektmenedzsmenttel foglalkozó szakirodalomban eltérő iránymutatásokat kapunk arra vonatkozóan, hogy a projekt folyamatát pontosan háný és milyen szakaszra bonthatjuk.

Ebben a fejezetben egy **négyszínes életciklus modellt** használunk, és e ciklusokhoz igazodva mutatjuk be a projektvezetés dokumentumait. Ebben a modellben az alábbi szakaszokat (fázisokat) különböztetjük meg:

- Projektdefiniálás**

Ez a projekt-előkészítés fázisa, ahol megfogalmazódik egy probléma, megoldásra váró helyzet, mely beavatkozást igényel. A probléma felismerésén túl a definiálás során kell meghozni a döntést, hogy az adott szituáció megoldására projektet indítunk. Körül kell járni, elemzni kell a megvalósíthatóság kritériumait; meg kell fogalmazni a projekt konkrét céljait. A projektdefiniálás szakasza a projekt tényleges elindításával – vagyis a projektalapító okirat elfogadásával zárul.

- Projekttervezés**

A projektcélok meghatározása után ebben a fázisban a rögzített célok eléréséhez szükséges tevékenységeket tervezzük meg. A tervdokumentáció elkészítésével rögzítjük az elvégzendő feladatokat, megállapítjuk azok sorrendiségét, egymásra épüléseit, ütemezzük a tevékenységeket. Behatároljuk a megvalósításban közreműködők felelősségeit és az együttműködés és kommunikáció szabályait.

- **Projektirányítás (végrehajtás)**

A projekt életciklusában ez a szakasz a második fázisban elkészült tervek implementálásának időszaka. Az elkészült tervek alapján a végrehajtás fázisában a projekttevékenységek tényleges lebonyolítása zajlik. Projektdokumentáció szempontjából ebben a szakaszban a projekt előrehaladását (tervszerűségét); az elkészült fázisok értékelését, valamint a felmerülő problémák, váratlan helyzetek megoldására tett kísérleteket kell elsősorban dokumentálni.

- **Projektzárás és értékelés**

A zárást követően megtörténik a tevékenységek lezárása, a projekttermékek átadása és a költségekkel, erőforrásokkal való elszámolás. A zárást a hivatalos befejezés mellett egyben a projekt értékelésének időszaka is. Az értékelés során összegyűjtjük a megvalósítás során szerzett tapasztalatainkat, számba vesszük a megvalósult, ill. meghiúsult tevékenységeket és összegezzük bejelentésünket, hogy mindezeket egy későbbi projekt során felhasználhassuk.

Tekintsük át röviden, hogy az egyes dokumentumok a bemutatott életciklus modellben a projekttevékenységek mely szakaszához kapcsolódnak!

Projektdefiniálás dokumentumai

- Megvalósíthatósági tanulmány
- Cselekvési terv
- SWOT analízis
- Logikai keretmátrix (Logframe Matrix)

Projekttervezés dokumentumai

- Projektalapító okirat
- Kommunikációs terv
- Tevékenységfelelős-mátrix
- Kockázatelemzés (mátrix)
- Kockázati napló

Projektirányítás (végrehajtás) dokumentumai

- Feladatkijelölő adatlap
- Megbízási szerződés
- Problémanapló
- Helyzetjelentés (Monitoring jelentés)

Projektzárás és -értékelés dokumentumai

- Projektzáró jelentés
- Projektértékelő jelentés

A projektdokumentáció bemutatásakor egyes dokumentumok kapcsán a rövid, összefoglaló jellegű leírás mellett nem csupán sablonokat mutatunk be, hanem kitöltött dokumentummintákat. A könnyebb feldolgozhatóság érdekében a minták mindegyike egy azonos, fiktív projektre vonatkozóan tartalmaz adatokat. Az alábbiakban röviden összefoglaljuk ezt a mintaprojektet.

Mintaprojekt

A projekt egy autóiparban érdekelt nagyvállalat bővítésére irányul. Célja a vállalat új ügyfélszolgálati és szervizosztályának kialakítása, felszerelése és beindítása; a meglévő osztály bővítése. Az osztály kialakítására a vállalat egy külön e célra épített részlegében kerül sor. A projekt rövid elnevezése: TRANSPRO. Az épület elkészült, a műszaki átadás megtörtént. A projekt az alábbi tevékenységeket tartalmazza:

- Az új osztály berendezése – bútorok, műszaki és informatikai eszközök beszerzése.
- Logisztika – a meglévő személyzet és eszközpark áttelepítése.
- Bővítés – új munkatársak felvétele.
- Informatikai hálózat kialakítása, csatlakoztatása a már meglévő vállalati hálózathoz.
- Marketing – az új részleg megnyitásához kapcsolódó reklám- és marketingtevékenység.

A projekt időtartama 6 hónap, a projekttevékenységek lebonyolításában az alábbi személyek érintettek:

- Keller András – vállalatvezető
- Gruber Ottó – az ügyfélszolgálati és szervizosztály vezetője
- Marton Gábor – a vállalat műszaki osztályának vezetője
- Boda Eszter – a vállalat IT osztályának vezetője
- Varga Kinga – a vállalat marketingosztályának vezetője
- Deák Tamás, Révész Gabriella – az ügyfélszolgálati osztály dolgozói
- Biller Ákos és Sipos Zoltán – a vállalat műszaki osztályának dolgozói
- Agárdi Péter, Hovecz Éva – a vállalat IT osztályának dolgozói
- Hetényi Lázár – logisztikai szakértő

3.1. Projektdefiniálás dokumentumai

3.1.1. Megvalósíthatósági tanulmány

A megvalósíthatósági tanulmány célja, hogy a tevékenységek részletes elemzése révén **kellő információval szolgáljon a projekt lehetséges kimeneteit illetően**. A projektindítás szempontjából a tanulmány felelőssége nem elhanyagolható, hiszen **fő funkciója** a projekttel kapcsolatos alternatívák, lehetőségek – minél szélesebb körű – vizsgálata után valamelyen **végkövetkeztetés, javaslat megfogalmazása**.

Az érintettek elsősorban a megvalósíthatósági tanulmány alapján tudnak felelős döntést hozni a projekt elfogadásáról vagy elutasításáról. Éppen ezért a tanulmánynak bizonyítania (vagy cáfolnia) kell a tervezett tevékenységek, költségek

megalapozottságát. Leegyszerűsítve tehát azt, hogy a befektetett munka, pénz végül megtérül-e és a meghatározott célok megvalósulnak-e.

A tanulmány funkcióját tekintve a projektdefiniálás, projekt-előkészítés szakaszához tartozik, de összeállításához természetesen részletes információkkal kell rendelkeznünk a projekttel kapcsolatban. Ismernünk kell a főbb tevékenységeket, résztvevő személyeket, az ütemezést (a tevékenységek mérföldköveit), a költségeket és így tovább. Ahhoz tehát, hogy a tanulmányt össze tudjuk állítani, a különböző területeket érintő tervezek, elemzések birtokában kell lennünk.

A dokumentum tartalma természetesen nagymértékben a konkrét projekt függvénye, de általanosságban elmondható, hogy a megvalósíthatósági tanulmánynak az alábbi részletekre kell kiterjednie:

1. **Projekt célja** – pontos, konkrét, értelmezhető célmeghatározás.
2. **Szükségletelemzés** – a jelenlegi helyzet bemutatása mellett tartalmazza a tervezett tevékenységek szükségességének indoklását, várható hatásait.
3. **Projekt hatóköre** – a projekt tartalmi összefoglalása, főbb tevékenységek felsorolása.
4. **Ütemterv** – a tervezett konkrét lépések bemutatása, főbb mérföldkövek, azokhoz kapcsolódó határidők rögzítése.
5. **Stakeholder-elemzés** – projektben érintett személyek bemutatása.
6. **Költségelemzés** – a projekt finanszírozásával kapcsolatos pénzügyi elemzés; a beruházási költségek meghatározása, különös tekintettel az ún. költség–haszon elemzésre (Cash-flow).
7. **Javaslatok, ajánlások megfogalmazása** – megvalósíthatósággal kapcsolatos következtetések.
8. **Kockázatelemzés, érzékenységvizsgálat** – a projektvégrehajtással kapcsolatos bizonytalanságok szisztematikus kezelése.

3.1.2. Cselekvési és ütemterv

A projektciklus-menedzsment szempontjából a cselekvési terv egy speciális dokumentum, bizonyos szempontból ugyanis az előkészítés (projektdefiniálás) szakaszához tarozik, de fontos szerepe van a projekt megvalósítása során is. Ahhoz, hogy a projekt beindításáról, elfogadásáról döntés születhessen, feltétlenül szükség van legalább a **főbb tevékenységek és azok ütemezési tervének** elkészítésre. A döntés megszületése után a projektmenedzsment első feladata a cselekvési terv és a hozzá tartozó költségterv átdolgozása, aktualizálása, finomítása.

A részletes ütemtervet – amely tartalmazza a nagyobb léptékű feladatcsoportok lebontását, az erőforrások és költségek, feladatok tevékenységekhez való hoz-

zárendelését – célszerű egy projekttervező szoftverrel elkészíteni, ahogyan azt a következő fejezetekben láthatjuk.

A tervezés időszakában készülő első tervezet célja a projekt végrehajtásához szükséges tevékenységek alapadatainak rögzítése, azok sorrendjének és egy-máshoz való viszonyának meghatározása.

Ekkor kell **meghatározni** a projekt sikerét alapvetően befolyásoló eseményeket, az úgynevezett **mérködőket**, amelyeket mintegy „útvonalaként” a projekttevékenységekben meghatározott előrehaladási pontként használhatunk. A mérködőknek később fontos szerepük van az ütemezésben, hozzájuk igazít-hatjuk a részletesebb tevékenységeket, a menedzsmenttalalkozókat, megbeszé-léseket, helyzetjelentéseket.

A cselekvési terv tartalmazza

- a tevékenységek, feladatak ütemezését;
- a tevékenység pontos megnevezését és egyedi azonosítóját;
- a megvalósítás helyszínét;
- az adott feladat elvégzéséért felelős szervezet, csoport, vagy személy meg-nevezését;
- megjegyzéseket, a konkrét feladattal kapcsolatos speciális információkat.

TRANSPRO – cselekvési és ütemterv					
Ütemezés	Azonosító	Tevékenység	Helyszín	Felelős	Megjegyzés
1. hónap	T01	Projektindítás		Projektmenedzser	
	T01.1	1. Előkészítés			
	T01.2	2. Projektalapító dokumentum aláírása		Projektmenedzser	
	T01.3	3. Ütemterv pontosítása, munkaszakaszok meghatározása, személyi felelősök kijelölése		Menedzsmentszervezet	
	T01.4	4. Költségterv aktualizálása		Menedzsmentszervezet	
2. hónap	T02	Eszközbeszerzés			
		1. Leltárkészítés		Osztályvezető	
		2. Eszközlista összeállítása		Osztályvezető	
		...			
4. hónap	T03	Informatikai eszközök telepítése	Budapest	Műszaki osztály vezetője	Mérködő

3.1.3. SWOT analízis

Ahogyan azt a 2.1.5 fejezetben láttuk, a projekt előkészítő szakaszának egyik legfontosabb lépése az, hogy feltárruk a meglévő problémákat, megindokoljuk a tervezett projekt szükségességét. A SWOT elemzést használhatjuk a projektötlet kidolgozása során azoknak a problémáknak az áttekintésére, amelyek indokolják a projekt beindítását, de alkalmas arra is, hogy ha már megszületett a döntés egy beruházásról, a vezetés számára gyors áttekintés készüljön a végrehajtás biztos, illetve bizonytalan pontjairól, az esetleges kockázatokról. A következő példában az elemzést a döntés előkészítésének fázisában alkalmazzuk.

Példa

Autóiparban érdekelt TRANSPORT cég szervizelés és ügyfélszolgálat területen kívánja tevékenységét korszerűsíteni. A beruházás jelentős volumenű költséget jelent, a cégvezetés SWOT elemzést végez, mielőtt a fejlesztési projekt megkezdéséhez a végső döntést meghozná.

Erősségek	Gyengeségek
1. A fejlesztés teljes mértékben összhangban van a cég eddigi tevékenységeivel, illeszkedik a kialakított üzleti stratégiához. 2. A cég munkatársai fejlesztési projektek megvalósításában nagy tapasztalattal rendelkeznek.	Tevékenységünk gyenge pontja a cég marketingstratégiaja. A vezetői elemzések az elmúlt évek gazdasági mutatóival azt igazolják, hogy az értékesítési stratégiánkat javítani kell. A beruházás megtérülése nagyban függ attól, hogy a marketingtevékenységet milyen mértékben tudjuk felfejleszteni.
Lehetőségek	Veszélyek
Az elmúlt időszakban ügyfeleinktől egyre több megrendelés érkezett. Azt remélhetjük, hogy a szolgáltatások minőségének magas színvonalon tartása, esetleg javítása erősíti ezt a tendenciát. A lehetőség kihasználását a partnerkapcsolatok erősítésével katalizálhatjuk.	A beszerzésre kerülő technikai eszközök minőségén múlhat a beruházás sikere. A veszély bekövetkezésének valószínűsége minimálisra csökkenhető a beszerzés körültekintő előkészítéssel, egy olyan eljárás lefolytatásával, amely biztosítja a magas szolgáltatást és minőségi terméket biztosító beszállító kiválasztását.

3.1.4. Logikai keretmátrix (Logframe Matrix)

A logikai keretmátrix a projektirányítás összefoglaló jellegű dokumentuma, mely a célok, a tevékenységek és az eredmények közötti logikai összefüggések feltárással és elemzésével sokoldalú segítség lehet a projekttevékenységek végrehajtása során. A dokumentum fontosságát mutatja, hogy az – bár elkészítését tekintve a definíálás szakaszához tartozik – nem csupán a projekttervezés szakaszában használható, hanem a végrehajtás, majd a záró értékelés során is hasznosítható információkat tartalmaz. (A logikai keretmátrixról részletesebben lásd könyvünk 2.2.2. fejezetét.)

	Projektleírás	Indikátorok Szánszerűsítető eredmények	Indikátorok ellenőrizhetőségeinek forrásai	Felteletek
Átfogó célok (Hosszú távú célkijelzések)	A cég által kiáltott szolgáltatások (ügyfelszolgálat, szerviz) színvonalának növelése.	Szolgáltatások igénybevételenek, az ügyfelek elégedettségének növekedése.	Szolgáltatások igénybevételevel kapcsolatos statisztikák, felmérések Megrendelések száma	
Projektcélok	Az ügyfelszolgálati munka színvonalának emelése. Az ügyfelek kiparaprakész, pontos tájékoztatása. A szolgáltatások megújulásához kapcsolódó marketingstratégia kidolgozása, fejlesztése. Kapszolódó reklam- és marketingtervezések beindítása. Nyitási akció megszervezése, lebonyolítása	Az ügyfelszolgálati munkával való elégedettség (munkatársak és ügyfelek elégedettsége). Marketingstratégia Reklámanyagok, lirdetések, szórólapok, helyi médiumokban való megjelenés gyakorisága, minősége, hatása.	Ügyfelszolgálati munkát értékelő kérődők. Ügyfelszolgálati statisztikák, marketingstratégia, elkeszült reklámanyagok. Médiafigyelem. Fejlesztéssel kapcsolatos felnéérések, tanulmányok, elemzések.	Munkatársak aktivitása Innovatív vezetés Jó munkakörök Helyi mediáriszonyok feltérképezése
Eredmények	Szervizes munkák konszenzusítása. Szükséges berendezések, eszközök megújítása. Korszerű technológiák elmeleti ismertetése és gyakorlati alkalmazása.	Az ügyfeli épületrekeszük korábban berendezése. Az ügyfelszolgálati munka személyi és technikai hatterének biztosítása.	Ügyfelszolgálati osztály berendezése. Személyzet biztosítása. Butozat, irodai berendezések, IT eszközök.	Ügyfelek elégedettsége
	1. Marketingstratégia, tájékoztató és reklámanyagok 2. Ügyfelszolgálati osztály berendezése, IT eszközök telepítése. 3. Szerviz technológiai fejlesztése, új eszközök beszerzése, installálása.	Marketingstratégia Reklámanyagok megétele Berendezések megtétele. Ügyfelszolgálati munkához szükséges IT eszközök száma	Műszaki eszközök, berendezések megétele. Technológiai, gyártási dokumentáció. Megrendelések száma, ügyfél-elégedettség.	Hatékony logisztika, szervezés. Személyi fertőtelek biztosítása
	1. Ügyfelszolgálati osztály bontozása, IT eszközök telepítése, installálás. 2. Szerviz-eszközök beszerzése, megújítása, technológia kidolgozása. 3. Munkatársak betanítása, új munkatársak felvételle.	Kompetens projektszervezet és szakteárok. A projektvezetéshez szükséges infrastruktúra, működési feltételek.	Marketingstratégia Reklámanyagok megétele Átadás, átvételi jegyzőkönyvek Beszerzési számlák Hardver- és szoftverrendszer tartás Beszerzési számlák Eszköznyilvántartás Technológiai dokumentáció	Minősített szolgáltatók kiválasztása
Tevékenységek	4. Marketingtervezések, nyitási akció, kampany megszervezése és lebonyolítása.	Önélez:	Eszközök Költségek	Táno-gatási szerződés megkötése Az önélez rendelkezésre állása A támogatás folyósítása
		186 084 € Pályázati támogatás: Áfa: Összes költség:	26 664 € Működési költségek: 83 827 € 62 337 € 2 325 € 7 800 € 19 216 € 206 909 €	

3.2. Projekttervezés dokumentumai

3.2.1. Projektalapú okirat

Az alapító okirat lényegét tekintve a **projekt bejelentésének dokumentuma**. Fő funkciója a **projektdefiniálás**, vagyis a projekttel kapcsolatos leglényegesebb információk rövid, írásos összefoglalása. Céljainak megfelelően az alapító okirat időben megelőzi az összes többi hivatalos dokumentumot.

Az alapító okirat tartalmazza a projekt pontos nevét, megnevezi és ezáltal döntési jogkörrel ruházza fel a projektmenedzsert. E felhatalmazás birtokában a projektmenedzser irányítóként vesz részt a tervezéssel, végrehajtással kapcsolatos további dokumentumok, tervezések, stratégiák kidolgozásában. Mivel fontos felelősség(ek) meghatározásáról van szó, az okiratot megfelelő döntési jogkörrel rendelkező személynek is alá kell írnia. Jellemzően a projekt szponzorának, hiszen ő az, aki döntési jogot adhat a menedzsernek.

Az alapító okiratnak nem kell tartalmaznia részletes ütemtervet, hiszen megfogalmazásakor ilyen valószínűleg még nem is áll rendelkezésre. Inkább arról van szó, hogy **röviden összefoglalja a projekt hátterét, alapvető céljait, a végrehajtás során együttműködő partnerek szándékait, esetleg megindokolja a tervezett tevékenységek szükségességét**.

A fentieknek megfelelően az alapító okirat egy szándéknyilatkozatnak tekinthető, melynek aláírásával a partnerek kinyilvánítják, hogy a – későbbiek során – közösen kialakított munkamódszereket, felelősségeket elfogadják, a dokumentumban foglaltakat magukra nézve kötelezőnek tekintik és együttműködnek a lefektetett célok elérése érdekében.

Alapító okirat MINTA

Projekt azonosító: TRANSPRO

A TRANSPRO

projekt indításának alapító okirata

1. Projekt célja

A projekt célja a Transport vállalat új szerviz- és ügyfélszolgálati osztályának ki-alakítása. Az új osztály fejlesztése révén munkatársainknak biztosítani tudjuk a jobb munkakörülményeket, a hatékonyabb munkavégzés feltételeit. Kimutatásaink alapján a közeljövőben növekvő számú szervizes megrendeléseknek kell eleget tennünk. Ha továbbra is ügyfeleink megelégedésére, a cégünk által garantált színvonalon akarjuk végezni tevékenységünket, szükség van az osztály kibővítésére, technikai berendezéseink korszerűsítésére és új munkatársak felvételére.

2. Tervezett tevékenységek

A szerviz- és ügyfélszolgálati osztályunk jelenlegi infrastruktúrájának teljes rekonstrukciója a mellékelt „TRANSPRO” cselekvési és ütemterv szerint.

3. A projekt irányítása

A projekt irányításával a vállalat vezetője Gruber Ottó projektmenedzsert bízza meg. A projektteam résztvevői a szerviz- és ügyfélszolgálati osztály (SZÜO) osztályvezetője és annak helyettese. A kitűzött célok megvalósítása érdekében a munkatársak mindenben együttműködnek a projektmenedzszerrel. A projekt koordinálása, az adminisztratív ügyek intézése, a projektdokumentáció vezetése Révész Gabriella megbízott projektkoordinátor feladata.

4. Döntési mechanizmus

A projekt lényegét érintő kérdésekben az összes döntést a vállalat felső vezetése hozza meg. A projektmenedzszer a felmerülő kérdésekben vezetői állásfoglalást kér. A tevékenységek operatív irányításával kapcsolatos kérdésekben a projektteam egyszerű szótöbbséggel dönt.

Aláírásunkkal kinyilvánítjuk, hogy jelen alapító okiratban foglaltakkal – mint szándékunkkal mindenben egyezővel – egyetértünk.

5. Kommunikáció

A projekt időtartama alatti tájékoztatási rendszert a TRANSPRO Kommunikációs terv szabályozza.

6. Monitoring

A projekttevékenységek eredményeinek ellenőrzését, a munkaszakaszok értékelését (az átadás/átvétel eljárásait) a műszaki osztály vezetője irányítja, betartva a vállalatnál alkalmazott minőségirányítási eljárások szabályzatát.

Jelen dokumentumban foglaltak tudomásul vételét a projektben érintett összes munkatárs aláírásával igazolja.

3.2.2. *Kommunikációs stratégia*

A projekt sikerét alapvetően meghatározza az érintett személyek közötti eredményes kommunikáció. **A projektirányítás szempontjából elengedhetetlen tényező, hogy a megfelelő információk időben eljussanak a megfelelő helyre!**

Éppen ezért szükséges, hogy már a definiálás szakaszában kidolgozzunk egy kommunikációs stratégiát, melyben rögzítjük az információáramlás, tájékoztatás alapelveit. Megfogalmazzuk, hogy a projekttevékenységek egyes szakaszai-ban a különböző érdekcsoportoknak, személyeknek milyen információkkal kell rendelkezniük és ezeket milyen csatornákon keresztül kapják meg. (Kik? Mit? Hogyan?)

A konkrét projektek kommunikációs stratégiája kapcsán szokás megkülönbözteni belső és külső kommunikációt. Ebben a kontextusban a **beli kommunikáció** a projekt sikeres lebonyolításához szükséges – elsősorban a menedzsmenttagok és stakeholders közötti – információáramlást tartalmazza.

A **külső kommunikáció** pedig inkább a disszeminációt, az eredmények terjesztését, a projekt hatásainak, létrehozott termékeinek – a projekt létereinek – minél szélesebb körben való megismertetését célozza. Így lényegében marketingcélokat (is) szolgál és iránymutatásait sok esetben külön dokumentumban rögzítik, ez az ún. **marketingkommunikációs stratégia**.

3.2.3. Kommunikációs terv

A kommunikációs stratégia írásban rögzített változata a kommunikációs terv. A terv tartalmazza azon érdekhordozók csoportjait (típusait), illetve konkrét megnevezését, akiknek valamely információt el kell juttatni. A tervben szerepel továbbá, hogy az adott csoportoknak milyen konkrét információkra van szükségük, tehát az egyes információkat személyekhez rendeljük. Rögzítjük a kommunikáció gyakoriságát, a kommunikációs csatornát, valamint a visszacsatolás (válasz) esedékességét.

Esetleg érdemes a tervben rögzíteni azt is, hogy az érintett érdekhordozó milyen döntési jogkörökkel rendelkezik a számára eljuttatott információ kapcsán. Az információt csak tájékoztatásul kapja, vagy esetleg valamilyen speciális jogköre van azzal kapcsolatban, például jóváhagynia, bírálnia, ellenőriznie kell, módsítási ill. vétójoggal rendelkezik fölölle. Ebből a szempontból a kommunikációs terv nem csupán az együttműködés dokumentuma, hanem a **csoportok közötti kapcsolatok és felelősségek** körét is érinti.

Kommunikációs terv MINTA

Projektazonosító: TRANSPRO					
Érdekhordozó típus	Érdekhordozó személy	Információ	Kommunikáció gyakorisága	Kommunikációs csatorna	Válasz
Sponszor	Keller András (cégvezető)	Cselekvési és ütemterv Változtatás és módosítás	Havonta	Írásos beszámoló Személyes találkozó	Heti
Megrendelő	Gruber Ottó (osztályvezető)	Cselekvési és ütemterv Változtatás és módosítás Megrendelői igények, elvárások	Havonta	Írásos jelentés Személyes találkozó	Heti
Megrendelő kapcsolattartó	Deák Tamás Révész Anna	Cselekvési és ütemterv Megrendelői igények, elvárások	2 hetente	Írásos beszámoló Személyes találkozó	Napi
Projektmenedzsment (projektfeladatai)	Biller Ákos Hetényi Lázár Sipos Zoltán Agárdi Péter Hovecz Éva	Cselekvési és ütemterv Változtatás és módosítás Projektkoordinációs feladatok Megrendelői igények, elvárások Problémamezelés Időszakos beszámolók, helyzetjelentések	Hetente	Menedzsmentértekezlet jegyzőkönyve Elektronikus levelezés Telefon	Napi
Funkcionális menedzsment	Marton Gábor (osztályvezető) Boda Eszter (osztályvezető) Varga Kinga (osztályvezető)	Cselekvési és ütemterv Változtatás és módosítás Problémamezelés	2 hetente ill. igény szerint	Írásos jelentés Személyes találkozó Elektronikus levelezés	Napi

3.2.4. Tevékenységfelelős-mátrix

A projektmenedzsment jellemzően olyan tevékenységi terület, ahol az „emberi tényezőknek”, személyes kapcsolatoknak döntő szerepe lehet a projekt sikereiben. A tevékenységfelelős-mátrixban a **projektben résztvevő felek feladatait határozzuk meg.**

A végrehajtásban résztvevő személyek feladatainak, felelősségeinek tisztázására a kisebb méretű projekteknél is feltétlenül szükség van. A nagyobb volumenű, összetettebb projektek esetében pedig egyenesen döntő tényező lehet ennek meghatározása, hiszen sok esetben különféle szervezetek legkülönfélébb csoportjaihoz tartozó személyek együttműködésére van szükség a sikerhez.

Stakeholder-elemzés

A mátrix elkészítése kapcsán nem csupán az elvégzendő tevékenységeket kell rögzítenünk, hanem az egyes területekért felelős csoporthatáron belül személyeket is meg kell neveznünk.

Éppen ezért a felelősségek meghatározása előtt el kell végeznünk a stakeholder-elemzést, melynek során **azonosítjuk az érintett csoporthatáron belül személyeket**, valamint azt,

hogy milyen érdekük fűződik a projekttevékenységekhez, milyen elvárásai vannak, esetleg milyen befolyással rendelkeznek felette. (A stakeholder elemzést – különösen összetettebb szervezeti felépítés esetén – akár külön dokumentumban is elvégezhetjük.)

A mátrix elkészítésének lépései

Fentiek alapján a tevékenységfelelős-mátrix elkészítéséhez két – egymástól jól elkülöníthető – feladatot kell elvégeznünk:

1. A projektszervezeten belüli kapcsolatok pontos feltérképezése és az érdekhordozó személyek (stakeholderek) meghatározása.
2. A lényegesebb feladatok, tevékenységek meghatározása és érdekhordozó (stakeholder) csoportokhoz rendelése.

Miután e két lépést elvégeztük, érdemes még az egyes csoportok kapcsán a konkrét jogkörök és felelősségek típusát meghatározni. (Ki fogja az adott tevékenységet végrehajtani? Kinek kell jóváhagynia? Ki az, akit tájékoztatni kell?)

Tevékenységfelelős mátrix MINTA

Tevékenység	Projektazonosító: TRANSPRO				
	Szponzor	Megrendelő -igazgató	Projekt-menedzsment (team)	Funkcionális menedzsment	Megrendelő-kapcsolattartó (ügyfél)
Eszközigény felmérése, leltárkészítés, selejtezés	I	J	V		
Bútorok, irodaszerek beszerzése	J	J	V		
Helyiségek berendezése	J	B/J	V	J	B
IT eszközök beszerzése	J	J	V	B	
Informatikai hálózat kiépítése	I		V	J	B
Logisztika megszervezése	I	J	V	B	
Szerviz felszerelése (szükséges eszközök beszerzése)	J		V	J	B
Személyi állomány átkötözése	I		V	B	B/J
Új munkatársak kiválasztása, felvételle	J	V	I		
Szerviz próbaüzem lebonyolítása	I	V	I	B	
Reklámanyagok elkészítése, médiamegjelenés	J	B/J			
Nyitási akció megszervezése, népszerűsítő kampány	J	V	V		B/J

V – Végrehajtási felelősség. Az érdekeltek felelőssége a munka elvégeztetése.

Nem feltétlenül hoz döntéseket, de a csoportot arra sarkallja, hogy minden időben hozzák meg a döntéseket.

- J** – Jóváhagyási jogkör. Véleges hozzájárulás a tevékenység kimenetelének elfogadásához. Döntéseket hoz.
- B** – Meg kell beszálni. A munka elvégzése során az érdekelt ad információt. Nem hoz döntéseket, de a döntések előtt tanácsot kérnek tőle.
- I** – Informálni kell, ha döntés született. Mindig naprakész szeretne lenni ennek a tevékenységnek az előrehaladásáról.

3.2.5. Kockázatelemzés

A sikeres projektirányítás kapcsán sokat hangoztatott, lényeges terület a kockázatmenedzsment. Nehezen definiálható, hogy egy projekt kapcsán mit értünk kockázat alatt. Legegyeszerűbben talán úgy fogalmazhatnánk meg, hogy a **végrehajtással kapcsolatos bizonytalanságok jelentik a kockázatot**. Lényegében minden bizonytalanság kockázat, de a kifejezéshez valamilyen negatív esemény bekövetkezését társítjuk, holott nem feltétlenül negatív eseményt jelent. A **kockázat** fogalmába beleértendő a **pozitív eltérés lehetősége is**.

Mindezek alapján tehát azt mondhatjuk, hogy a kockázat egy nem várt esemény bekövetkezésének a valószínűsége. Fontos hangsúlyozni, hogy a kockázat esetében soha nem biztosan bekövetkező eseményről van szó, csupán annak lehetőségéről.

Kockázatmenedzsment

A kockázatmenedzsment lényege pedig, hogy a **projektvégrehajtás során felmerülő kockázatokat** (vagyis a bizonytalanságokat) **szisztematikusan kezeljük**. Ennek első lépése, hogy valamelyen módon (elemzésekkel, becslésekkel, korábbi tapasztalatok felhasználásával, ötletbörzével stb.) definiáljuk, azonosítjuk a kockázati tényezőt.

Miután az azonosítás megtörtént, szükséges valamelyen válaszstratégiaiát kidolgozni, amellyel az esetleges negatív hatásokat képesek leszünk kiküszöbölni, vagy legalábbis csökkenteni. A válaszstratégia meghatározása kapcsán először is értékelést végzünk. Fel kell mérnünk a kockázat következményeit és meg kell határoznunk bekövetkezésének valószínűségét, majd ezek alapján kell meghatározni a beavatkozási prioritásokat, vagyis, hogy milyen módon reagálunk a felmerülő bizonytalanságokra.

A **kockázatkezelés főbb lépései** tehát az **azonosítás – értékelés – reagálás**. Mielőtt a szükséges lépéseket megtesszük, mindenképp érdemes a kockázatok okozta lehetséges veszteségek és a kockázatkezelés költségeinek összevetése.

A kockázatelemzéssel kapcsolatban példaként bemutatott első két dokumentum a tágabb értelemben vett kockázatelemzéshez (vagyis a kockázatkezelés lépéseinek kidolgozásához) nyújt segítséget. Az elemzés során leírjuk a kockázati

körülményeket, elemezzük annak hatásait, meghatározzuk a bekövetkezés valószínűségét, és válaszlépésekkel dolgozunk ki.

Az alábbi táblázat ahhoz nyújt segítséget, hogy ha meg tudjuk becsülni, hogy egy bizonyos esemény mekkora valószínűsséggel következhet be, és milyen mértékben befolyásolja a projektet, akkor be tudjuk határolni, hogy az minden mértékben kockázthatja tervezetet. A táblázatba beírt számok a kockázati veszélyt reprezentálják: a nagyobb értékek nagyobb kockázatot jelentenek.

Példa

Ha a TRANSPRO beruházás nem készül el időre, akkor a vállalat elszalaszthat egy komoly megrendelést. A kivitelezőről azt lehet tudni, hogy nagyon jó minőségű munkát végez, de előfordult már, hogy nem tudta tartani a határidőt.

A határidőcsúszás valószínűsége: közepes, a hatása: nagyon magas. Mekkora a kockázat?

A táblázat alapján az 1-től 25-ig terjedő skálán a kockázat értéke: 15, és piros színnel jelzett. Ebből az következik, hogy be kell avatkozni: a kockázat csökkenése érdekében ki kell dolgozni egy javaslatot az alternatív megoldásra. (Például: másik kivitelezőt kell keresni, vagy a mostanitól erős biztosítékot kell kérni a határidő betartására.)

		Projektre gyakorolt hatás				
		Nagyon kicsi	Kicsi	Közepes	Nagy	Nagyon nagy
Bekövetkezés valószínűsége	Nagyon magas	5	10	15	20	25
	Közepes	4	8	12	16	20
	Kicsi	3	6	9	12	15
	Nagyon kicsi	2	4	6	8	10
	1	2	3	4	5	

A következő példában egy konkrét tevékenységhez kapcsolódó, már bekövetkezett kockázat során alkalmazandó beavatkozási stratégiát dokumentáljuk.

Kockázatelemzés MINTA

Projektazonosító: TRANSPRO		
Kockázatazonosító száma K01	Felelős személy Marton Gábor	Kockázat azonosításának dátuma
Körülmények	A szerviz új autódiagnosztikai berendezéseinek kezeléséhez nincs megfelelően képzett munkaerő.	
Kiváltó esemény	Az új szerviz felszerelése. Eszközbeszerzés	
Következmény/hatás leírása	Szakképzett munkaerő biztosításáig a szerviz nem nyitható meg. Próbáüzemet nem lehet elvégzni.	
Valószinűség	Autódiagnosztikai berendezés használhatatlanságának valószinűsége: 10% Az időbeli csúszás (berendezés használata, szerviz megnyitása) valószinűsége 40%	
Válaszstratégia	Kapcsolatfelvétel a gyártóval. Hasonló technológiában jártas meglévő munkaerő képzése, használat betanítása. Szakképzett munkaerő felvételle.	
A válaszstratégia ismert költsége	Képzés: 160.000 Ft/fő ill. felvétel esetén munkaber	
A válaszstratégiára tartalékkolt összeg	850.000 Ft	
Változás a munkalebontási szerkezetben	Szükséges képzések megrendelése, a képzés ütemezése, lebonyolítás időtartamának beépítése. Új munkaerő felkutatása, felvétele	

A harmadik minta (kockázati napló) a már bekövetkezett (ún. aktív) kockázat nyomon követéséhez, konkrét kezeléséhez lehet hasznos támpont. A kockázati napló lényegében egy jegyzőkönyv, melyben a konkrét kockázattal kapcsolatos legfontosabb adatokat rögzítjük.

Kockázati napló MINTA

Projektazonosító: TRANSPRO	
Kockázatazonosító (egyedi azonosítószám – pl.: K01)	K01
Prioritás (milyen mértékben veszélyezteti a projektet)	2
Megalátás dátuma	február 12.
WBS (elhelyezkedés a feladatak között)	2.1
Felelős személy	Marton Gábor
Leírás	A szerviz új autódiagnosztikai berendezéseinek kezeléséhez nincs megfelelően képzett munkaerő.
Stratégia (megoldás érdekében tett lépések)	Megfelelő szaktudással rendelkező munkaerő képzése, ill. felvételle.
Jelenlegi állapot	Döntés előtti várakozás, költségelemzés.

3.3. Projektirányítás (vérehajtás) dokumentumai

3.3.1. Feladatok kijelölése, meghatározása

A felelősségek meghatározása és a kommunikációs stratégia kapcsán már említettük a projektmenedzsmentben fontos szerepet játszó „emberi tényezőket”, tehát a megvalósításban résztvevő személyek közötti sikeres együttműködés fontosságát.

Az érdekhordozó személyek azonosítása, a felelősségek meghatározása, valamint a kommunikációs stratégia rögzítése nagyon fontos, a projekt sikerességének azonban van még egy további, még ezeknél is fontosabb előfeltétele: az elvégzendő feladatok pontos meghatározása.

A menedzsmenttagoknak tudniuk kell, hogy mit várnak tőlük, milyen szerepük van az egyes tevékenységek elvégzésében. Az eredményesség alapfeltétele, hogy az elvégzendő feladatokkal kapcsolatos összes fontos információ (célok, elvárások, a várható nehézségek, a határidők) az érintettek rendelkezésére álljon.

A sikeres együttműködés szükséges feltételei az egyéni kompetenciák, szakmai kvalitások, tapasztalatok, intelligencia stb.), de mindenek csak akkor érvényesülnek, ha minden érdekelt pontosan tudja, hogy mikor mit kell csinálnia.

A **részfeladatok meghatározására alkalmas dokumentum** az úgynevezett **feladatkijelölő adatlap**, mely az elvégzendő tevékenység pontos meghatározása mellett tartalmazza a feladat rövid leírását, az elvégzéshez szükséges előfeltételeket, teljesítési kritériumokat, a határidőket, esetleg az elvégzéssel kapcsolatos költségeket.

Egy konkrét feladat elvégzésére irányuló utasítás hivatalossá tételéhez megbízási szerződésre is szükség lehet. Különösen így van ez olyan összetettebb projektek esetében, ahol a vérehajtásban nem csupán a belső munkatársak vesznek részt, hanem külső emberek, szakértők bevonására is szükség van. A feladatkijelölő adatlap mellett a fejezet végén bemutatunk egy ilyen esetekben használható egyszerű megbízásiszerződés-tervezetet.

Feladatkijelölő lap MINTA

Projektazonosító: TRANSPRO	
Feladat megnevezése	Informatikai hálózat kiépítése
Kijelölt személy	Agárdi Péter
A feladat leírása	Az új részleg (szerviz és ügyfélszolgálati osztály) informatikai hálózatának kiépítése, konfigurálása, csatlakoztatása a meglévő vállalati hálózathoz. Hálózati eszközök, internethoz csatlakoztatások telepítése, felhasználói paraméterek beállítása.
Előfeltétel (teljesítési kritériumok)	IT eszközök beszerzése
Kezdés időpontja	január 12.
Befejezés időpontja	február 18.
Költségek	

3.3.2. Problémakezelés

Mint minden más emberi tevékenységben, a projektvégrehajtás során is akad-hatnak olyan problémahelyzetek, melyek megkövetelik a menedzsment részéről a beavatkozást. Az, hogy mit nevezünk problémának, természetesen nagyon re-latív és mindenkor az adott szituációtól függ.

Annak ellenére, hogy az esetlegesen felmerülő problémák megoldására szinte lehetetlen előzetesen, a konkrét helyzettől független „receptet” kidolgozni – a kockázatkezeléshez hasonlóan –, vannak olyan **tervezhető eljárások**, amelyekre **fel lehet készülni**, és amelyek nélkül a kritikus helyzetet sokkal nehezebb volna kezelni.

Általános elveket nehéz megfogalmazni, hiszen a probléma kezelésének lépéseinet mindig a konkrét szituáció ismeretében tudjuk meghatározni. A dokumentálás (a jegyzőkönyvezés) – a problémanapló készítése – azonban elengedhetetlen feltétele annak, hogy legyen esély azonnali és hatékony beavatkozásra.

A **problémanaplóba a legalapvetőbb információkat rögzítjük**, melyek segít-ségeivel nyomon tudjuk követni a probléma alakulását, megoldására tett kísér-leteket és azok hatásait. Problémafelelőst vagy -felelősöket határozunk meg, és kronologikus sorrendben rögzítjük a beavatkozás lépései, a helyzet alakulását egészen addig, míg az akadályokat nem sikerül elhárítani, megszüntetni.

Az ily módon dokumentált problémamegoldás a későbbiekben kiváló támpontot nyújthat – akár más projektek esetében – az újabb problémahelyzetek keze-léséhez.

Problémanapló MINTA

Projektazonosító: TRANSPRO				
Azonosító	Azonosítás dátuma	Kijelölt felelős	Leírás	Állapot
P-02	február 12.	Biller Ákos	Szakszerűtlen szállítás miatt több, a szervizben használt mérőműszer meghibásodott.	Azonosítás, kár-felmérés
P-02/2		Biller Ákos	Nem lehetséges minden eszköz javítása. Új eszközök beszerzése szükséges.	Eszközök javítása, eszközbeszer-zés előkészítése
P-02/2		Biller Ákos		Új eszközök beszerzése, be-szerelés
P-03				
...				

3.3.3. Helyzetjelentés (Monitoring-jelentés)

A projekt előrehaladását, az elvégzett tevékenységek, feladatok bemutatását tartalmazza a helyzetjelentés, mely így a projektteljesítési szakasz egyik legfontosabb dokumentuma.

A helyzetjelentés (monitoring-jelentés) célja nem csupán az elvégzett munka dokumentálása, hanem lényeges, hogy segítségével a projekt előre meghatározott szakaszaihoz igazodó időszakokra (monitoring-időszakokra) bontva **lehetővé teszi a tervezett és az elvégzett tevékenységek összevetését**.

A jelentésben a tervezetthez képest bekövetkezett változások felsorolása mellett érdemes a változások indoklását is rögzíteni. A helyzetjelentésben a végrehajtás során felmerült gátló tényezőket, problémákat, valamint az ezek megoldására, elhárítására tett intézkedéseket, ill. a még szükséges lépéseket is dokumentáljuk.

A dokumentum alapvető funkciója ugyan a **projekt épp aktuális állapotának** leírása (lehetőleg számszerűsíthető eredményekkel), de nem árt, ha a közeljövő (vagyis a következő projektszakasz) feladatai is megjelennek benne. Gondolunk arra, hogy pl. a soron következő tevékenységek elvégzéséhez bizonyos előfeltételek biztosítására lehet szükség.

Helyzetjelentés MINTA					
Projektazonosító:					
Jelentési időszak					
Időszakra eső tevékenységek, feladatok	<table border="1"><thead><tr><th>Tervezett tevékenységek</th><th>Elvégzett tevékenységek</th></tr></thead><tbody><tr><td></td><td></td></tr></tbody></table>	Tervezett tevékenységek	Elvégzett tevékenységek		
Tervezett tevékenységek	Elvégzett tevékenységek				
Számszerűsíthető eredmények					
Időszakra eső problémák	<table border="1"><thead><tr><th>Azonosított problémák</th><th>Szükséges/megtett lépések</th></tr></thead><tbody><tr><td></td><td></td></tr></tbody></table>	Azonosított problémák	Szükséges/megtett lépések		
Azonosított problémák	Szükséges/megtett lépések				
Következő időszakra tervezett feladatok					

3.4. Projektzárás és -értékelés dokumentumai

3.4.1. Projektzáró jelentés

A projektzáró jelentés célja az **elvégzett tevékenységek és a projekt végrehajtása során szerzett tapasztalatok összefoglalása, bemutatása**.

Ezek írásba foglalása nem csupán a projekt lezárásának hivatalossá tételét szolgálja, hanem biztosítja annak lehetőségét, hogy a megvalósítás során szerzett tapasztalatokat későbbi projektek során felhasználjuk. Segítségünkre lehet abban, hogy a megszerzett ismereteket alkalmazni tudjuk, és ne kövessünk el – esetleg a projekt során előfordult – elkerülhető hibákat.

A dokumentumot **előrehaladási jelentésnek** is nevezhetjük, hiszen tartalmazza a tevékenységek, felmerült problémák, meg nem valósult események bemutatását, a különböző intézkedéseket. Érdemes emellett a megvalósításban résztvevő csoportok, személyek együttműködését és az ezzel kapcsolatos tapasztalatokat is összefoglalni.

A projektzáró jelentés részeként tehát **elvégezzük a projekt értékelését is**. A záras és az értékelés egy részletesebb összefoglalóban is szerepelhet, de két különálló dokumentumként is elkészíthető. A projektértékelés ez utóbbi esetben egy olyan – helyzetjelentéshez hasonló – dokumentumot jelent, melyben összefoglaljuk az elvégzett és meghiúsult tevékenységeket, valamint részletesen elemezzük, hogy a tervezett célok a projekt befejezésére milyen mértékben valósultak meg.

Projektzáró jelentés		MINTA	
1. Projekt célja			
2. Számszerűsíthető eredmények bemutatása			
3. Projekt/Megvalósítás előrehaladása			
Mérőföldkő tevékenység	Tervezett megvalósulás	Tényleges megvalósulás	Eltérés indoklása
4. Meg nem valósult események – meghiúsulás okai			
5. Akadályok, problémák bemutatása és megoldásukra tett intézkedések			
6. Menedzsment tevékenységek, együttműködés bemutatása			
7. Fenntarthatóság – eredmények, hatások fenntarthatóságának bemutatása			

A projektdokumentációhoz szigorúan hozzátaroznak az alvállalkozókkal kötött szerződések, számlák, átadás-átvételi jegyzőkönyvek is. Mivel azonban ezek nem tipikusan projektdokumentumok, (minden egyéb üzleti folyamatban használatosak), közülük csak a megbízási szerződésre – mivel erre a későbbi fejezetekben is hivatkozunk – mellékelünk mintát.

Megbízási szerződés MINTA

amely létrejött egyrérszről a(z) , mint Megbízó, másrérszről mint Megbízott között az alábbi feltételekkel.

Megbízás tárgya:

A(z) című projekt megvalósításában -ként való közreműködés, a projekttel kapcsolatos alábbi tevékenységek elvégzése:

.....
.....
.....

A teljesítés időpontja:

A Megbízott feladatait folyamatosan végzi a projekt megvalósításának 12 hónapja alatt; a projekt lezárásának időpontja:

Fizetési feltételek:

Megbízott a projekt költségvetési soraiban meg-
határozott díjazásban részesül, melynek összegét: forintot
a Megbízó a Megbízott bankjánál
vezetett számú számlájára átutalja.

Az előző fejezetekben megismert módszerek és dokumentációk alapján is-mét tekintsük át egészében a projekt életciklus szakaszainak módszereit, eszközeit:

Projekt életciklus szakaszainak módszerei		
Elemzés		
Szakasz	Manuális módszer, eszköz	Elektronikus módszer, eszköz
Partnerség kialakítása	<ul style="list-style-type: none"> Műhelymunka: cselekvési és ütemterv dokumentáció Tevékenységfelelős-mátrix Feladatkijelölő adatlap 	
Helyzetelemzés	<ul style="list-style-type: none"> Csoportos alkotástechnikai módszerek Megvalósíthatósági tanulmány előkészítése 	
Probléma meghatározása	<ul style="list-style-type: none"> Csoportos alkotástechnikai módszerek Problémanapló Problémafa 	MS Project: a határidő és a korlátok jelölése, illetve Nyomon követési nézetben a problémák és a kockázatok miatt bekövetkezett időcsúszások jelölése
Célok megfogalmazása	<ul style="list-style-type: none"> Célfa, illetve a projektalapító okirathoz a célok gyűjtése Csoportos alkotástechnikai módszerek 	
Stratégiaalkotás	<ul style="list-style-type: none"> SWOT analízis Projektalapító okirat Megvalósíthatósági tanulmány Logikai keretmátrix Csoportos alkotástechnikai módszerek 	
Tervezés		
Szakasz	Manuális módszer, eszköz	Elektronikus módszer, eszköz
Tevékenységek tervezése	<ul style="list-style-type: none"> Cselekvési és ütemterv dokumentáció Tevékenységfelelős-mátrix Feladatkijelölő adatlap WBS szerkezet kialakítása Logikai keretmátrix 	MS Project: tevékenységek felvitelle Gantt-diagramba és WBS szerkezet kialakítása MS project: a tevékenységek és az erőforrások hozzárendelése után a Gantt-diagramban a Tevékenység kihasználtsága lapon láthatók a hozzárendelések, valamint a Jelentésekben kérdezhető le a Feladatlista és a Munkaterhelés

Időütemezés	<ul style="list-style-type: none"> • Hálótervezés • Gantt-diagram • Hisztogram 	MS Project: Hálódiagram nézet, illetve a Gantt-diagram nézetben a Kritikus út, tartalékidők, kezdési és befejezési időpontok megjelenítése vagy szűrés alkalmazása Hisztogram jellegű lekérdezés az Erőforrás grafikon nézetben
Költség- és erőforrás tervezés	<ul style="list-style-type: none"> • Tevékenységfelelős-mátrix • Feladatkijelölő adatlap • Hálótervezés 	MS Project: Erőforrás lapon az erőforrások és a költségek megadása és Gantt-diagramban hozzárendelése, majd az eredmények megtékinthetők az Erőforrás kihasználtsága és a Tevékenység kihasználtsága lapon, illetve a Jelentésekben
Terv finomítása	<ul style="list-style-type: none"> • Tevékenységfelelős-mátrix • Feladatkijelölő adatlap • Hálótervezés 	MS Project: WBS szerkezet alakítása a Gantt-diagram nézetben
Kockázatelemzés	<ul style="list-style-type: none"> • Valószínűséghatás mátrix • Kockázat elemzési dokumentáció és kockázati napló 	MS Project: a határidő és a korlátok jelölése, illetve a Nyomon követési nézetben a problémák és a kockázatok miatt bekövetkezett időcsúszások jelölése
Kommunikáció tervezése	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunikációs stratégia • Kommunikációs terv 	

Megvalósítás

Szakasz	Manuális módszer, eszköz	Elektronikus módszer, eszköz
Feladatak előkészítése, elvégzése	<ul style="list-style-type: none"> • Feladatkijelölő adatlap • Megbízási szerződés • Problémanapló 	MS Project: Gantt-diagram nézet és Nyomon követési nézet valamint Jelentések készítése
Nyomon követés	<ul style="list-style-type: none"> • Helyzetjelentés (Monitoring jelentés) 	MS Project: Nyomon követési nézet alkalmazása: alapterv rögzítése, végrehajtási dátumok alkalmazása, készültségi szint jelzése, állapot-dátumok beállítása, Jelentések készítése
Projektzárás	<ul style="list-style-type: none"> • Projektzáró jelentés • Projektértékelő jelentés 	MS Project: Jelentések készítése és a Nyomon követési nézet elemzése

3.5. Önenellenőrző kérdések

1. Mi a PCM?
2. Foglalja össze röviden a projektmenedzser feladatait!
3. Melyik projekttevékenység főbb lépései az *azonosítás – értékelés – reagálás?*
4. Mit jelent a mérföldkő? Hol használjuk, és mire szolgál?
5. Kik a projekt stakeholders?
6. Mely projektdokumentumok tartoznak a projekttervezés szakaszába?
7. Melyik projektszakaszra vonatkozik az alábbi leírás? „*Ebben a projektszakaszban rögzítjük az elvégzendő feladatokat, megállapítjuk azok sorrendiségét, egymásra épüléseit, ütemezzük a tevékenységeket. Behatároljuk a megvalósításban közreműködő felelősséget és az együttműködés és kommunikáció szabályait.*”
8. Melyik projektdokumentumra vonatkozik az alábbi leírás? *A dokumentumban rögzítjük az információáramlás, tájékoztatás alapelveit. Megfogalmazzuk, hogy a végrehajtásban résztvevő személyeknek milyen információkkal kell rendelkezniük és ezeket milyen csatornákon keresztül kapják meg.*
9. A projektdokumentumok közül jellemesse a megvalósíthatósági tanulmányt!
10. Mely területekre kell kiterjednie a megvalósíthatósági tanulmánynak?
11. Mit kell tartalmaznia a cselekvési és ütemtervnek?
12. Melyik projektdokumentum az, amelyikben felelősöket határozunk meg, és kronologikus sorrendben rögzítjük a beavatkozás lépésein?
13. Melyik projektdokumentumról van szó? *A projekt szakaszaihoz igazodó időszakokra bontva lehetővé teszi a tervezett és az elvégzett tevékenységek összevetését.*
14. Melyik dokumentum elkészítéséhez szokták elvégezni az *erősségek, gyengeségek, lehetőségek* és *veszélyek* elemzését?
15. Kit kell döntési jogkörrel felruházni a projektalapító okiratban?
16. A projekttervezésben a célok meghatározása után a célokhoz hozzá kell rendelni a tevékenységeket. Milyen dokumentum szolgál erre a célra?
17. A logikai keretmátrix a projektirányítás összefoglaló dokumentuma, mely három tényező közötti logikai összefüggések feltárásával és elemzéssel sokoldalú segítséget jelent a végrehajtás során. Mi ez a három tényező?
18. Mit tartalmaz a projektalapító okirat?
19. Mire szolgál a kockázati napló?
20. Mutassa be a projektzáró jelentés lényeges elemeit és elkészítésének célját!

4. Projektirányítás számítógéppel

Szinte a személyi számítógépek elterjedésével párhuzamosan felmerült az igény olyan szoftverekre, amelyek megkönnyítik a projektek tervezését, irányítását, ellenőrzését és értékelését, áttekinthetőbbé teszik a sokszor igencsak bonyolult folyamatokat, és legalább részben leveszik a projektmenedzsmentről az olyan gépiesen ismétlődő mechanikus feladatok egy részét, mint például az időszakos jelentések, kalkulációk összeállítása.

A projektirányítás legfontosabb feladata az, hogy a projekt bármely szakaszában választ tudjon adni az olyan kérdésekre, mint:

- Hol tartunk?
- Hol kellene tartanunk?
- Mit kell tennünk, ha nem sikerült az eredeti ütemezést betartani?

A ciklikusan ismétlődő kérdések megválaszolásában segítenek a projektmenedzsment-szoftverek. Ebben a fejezetben a Microsoft termékcsaládba tartozó Project Professional 2003 és 2007-es verziójával foglalkozunk. Számos ingyenesen letölthető projekttervezésre alkalmas szoftver is segítségünkre lehet, ezek közül néhány:

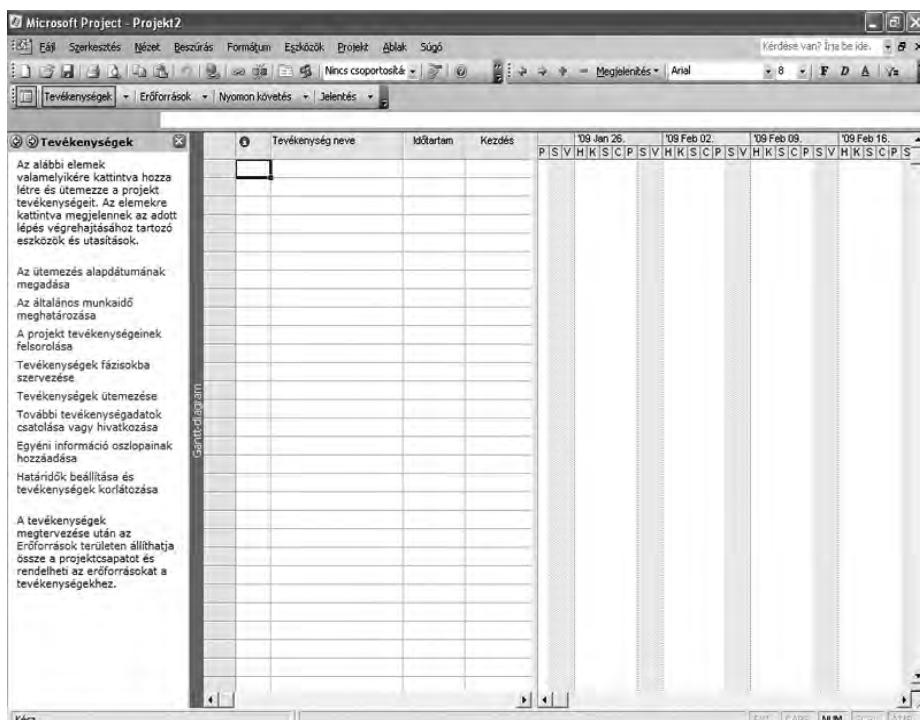
- OpenProj (<http://openproj.org/>)
- GanttProject (<http://ganttproject.sourceforge.net/>)
- KPlato (<http://www.koffice.org/kplato/>)
- OpenWorkbench (<http://www.openworkbench.org/>)

A Microsoft Project 2003 vagy 2007 program jól felhasználható a projekt szerteágazó feladatainak áttekintésében, ütemezésében és a döntések előkészítésében. Már az előkészítő munkától kezdve jelentős szerephez juthat a program, majd a feladatok lebontásánál, rendszerzésénél, a részfeladatok, a résztvevő szervezetek és a résztvevők kapcsolatainak meghatározásánál, a felelősségi és hatáskörök tisztázásánál is alkalmazható. A program a feladatok ütemezésével, a határidők, az erőforrások és a költségek tervezésével megbízható kiindulási alapot teremt egy projekt megvalósításához. További hasznos funkciója a szoftvernek a projekt résztvevői közötti információcsere támogatása.

4.1. A program indítása és felülete

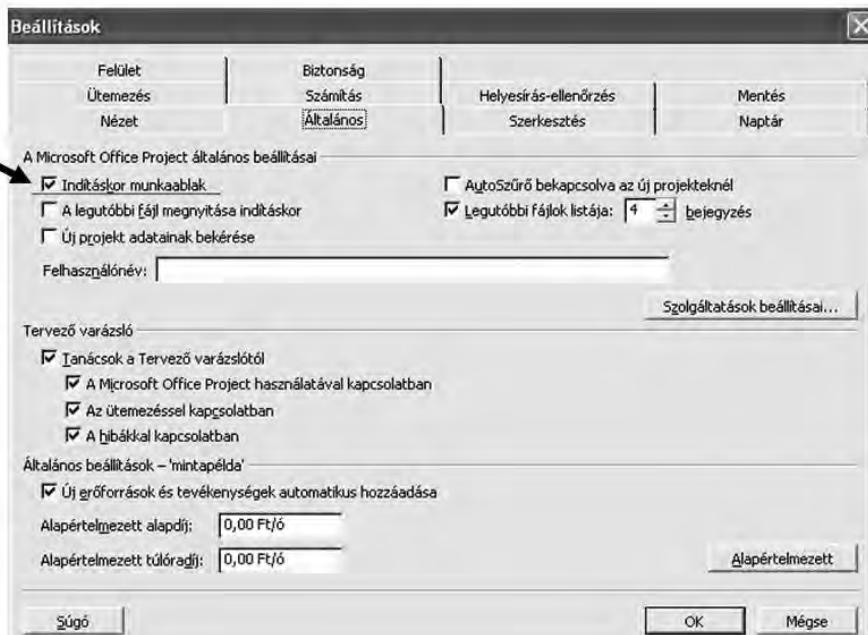
A programot alapértelmezetten a Start menü/Minden program/Microsoft Office/Microsoft Office Project 2003-ra kattintva lehet elindítani. De indíthatjuk dokumentumnyitással a Windows Intézőből is. A projekt tervezési szakaszában a tervezési módszerek közül a hálótervezési technikát ismerhettük meg részletesen, ez a szoftver nagy segítséget nyújt ennek elkészítésben és az időütemezés végrehajtásban.

A programcsomag MPM típusú háló segítségével ábrázolja a modellt, az ütemezési eredményeket vonalas ütemterven, Gantt-diagramon ábrázolja. Az erőforrások és a költségek ábrázolására terhelési és költségalakulási görbéket, valamint ezek táblázatos alakját alkalmazza.

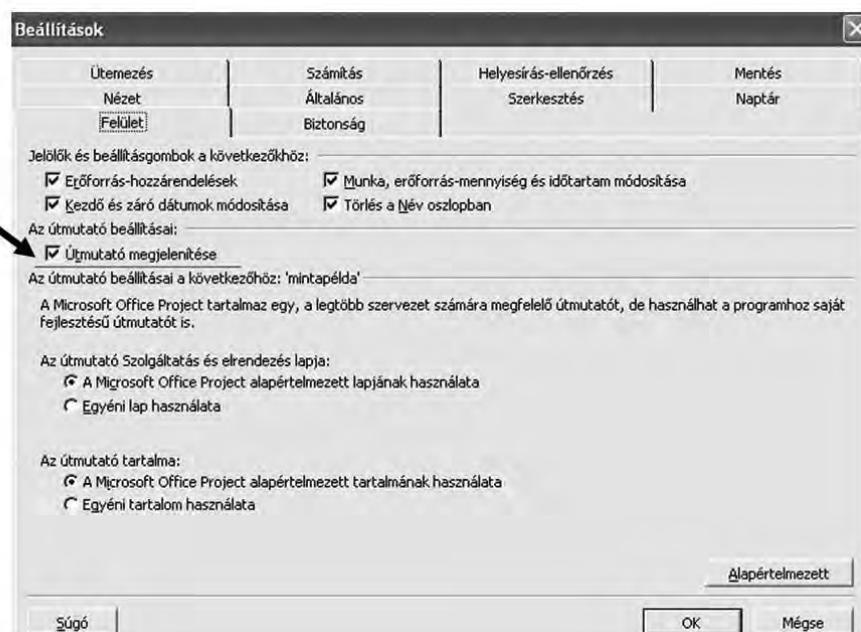

27. ábra
MS Project 2003 felülete

Ha nem szeretnénk, hogy a tevékenység-munkaablak és az útmutató minden programindításkor megjelenjen, akkor a 2003-as verzióban az Eszközök menü/Beállítások/Általános és Felület regiszterfönlél kell beállítani a kapcsolókat, a 2007-es programban pedig a Nézet menüben található az Útmutató bekapsolása parancs. (A 2007-es verzióban az Általános lapon nincs ilyen kapcsoló.)

28. ábra
Eszközök/Beállítások/Általános

29. ábra
Eszközök/Beállítások/Felület

A képernyő felépítése hasonlít a többi Office programhoz így tartalmaz címsort, menüsor, eszköztárat, beviteli sorat, állapotsort és gördítő sávokat.

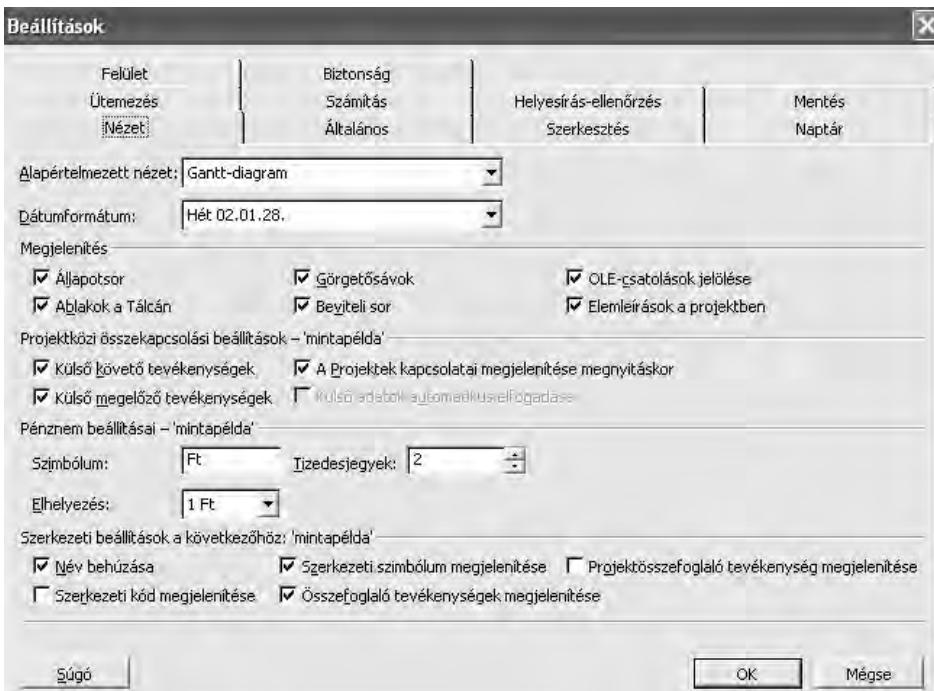
A program elindítása után érdemes még a Nézet menü/Nézet sávot bekapsolni, mivel általában sokat használjuk a különböző nézeteket és így gyorsabb a váltás közöttük.

30. ábra
Nézet sáv

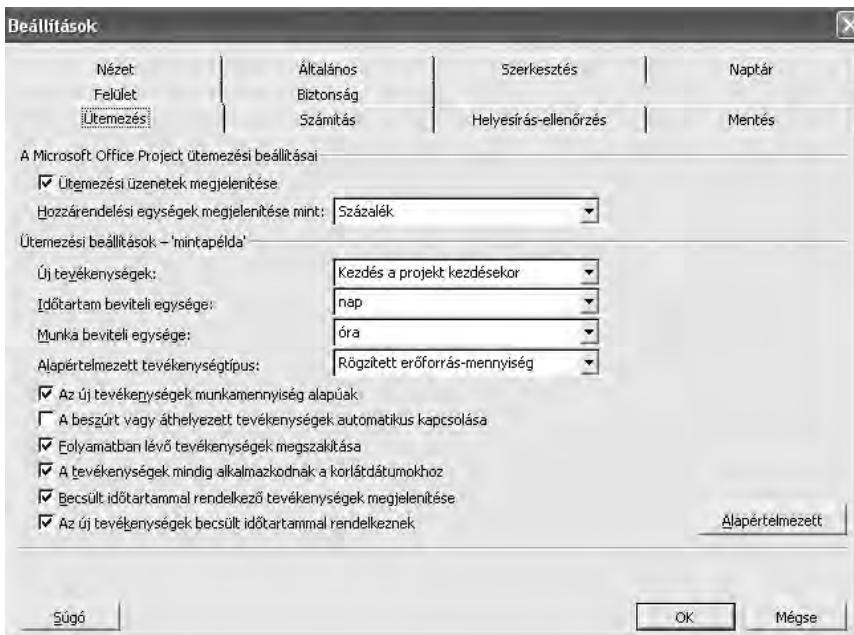
Alapbeállítások

A beállításokat az Eszközök/Beállítások parancsnál végezhetjük el. A Nézet fülön kiválaszthatjuk az alapértelmezett nézetet, a dátum formátumát, a pénznem alakját, az elhelyezését és különböző szerkezeti beállításokat adhatunk meg.

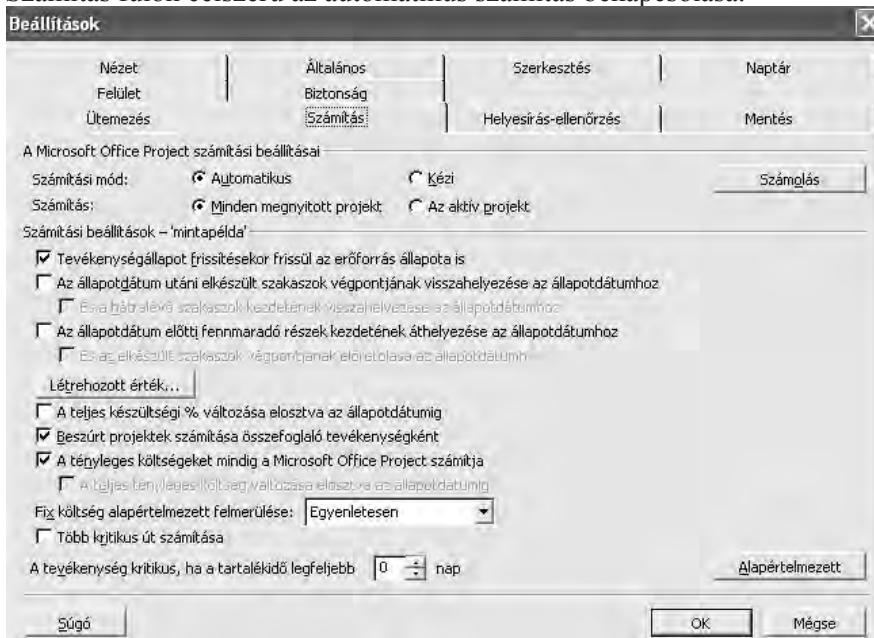
31. ábra
Nézet regiszterfél

Az Ütemezés regiszterfelnél a tevékenységek felvitelének egységét és a tevékenységtípusokat lehet meghatározni.

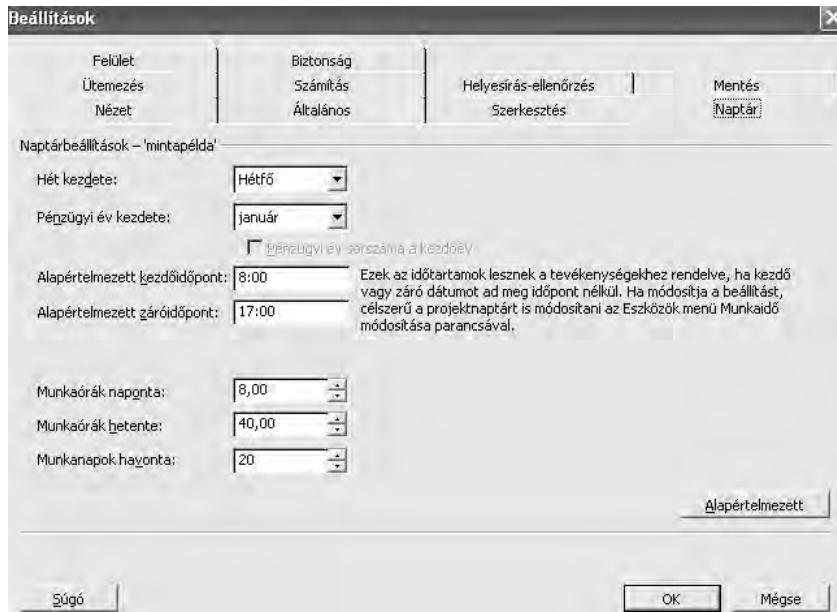
32. ábra
Ütemezés regiszterföl

A Számítás fülön célszerű az automatikus számítás bekapcsolása.

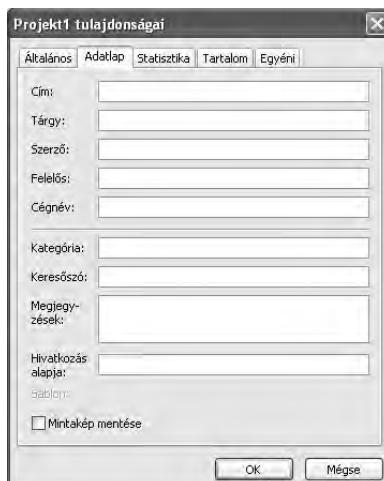
33. ábra
Számítás regiszterföl

Végül érdemes megnézni a Naptár lapot, hogy a projekt időüteménél megadjuk a munkanapot és a munkaidőket.

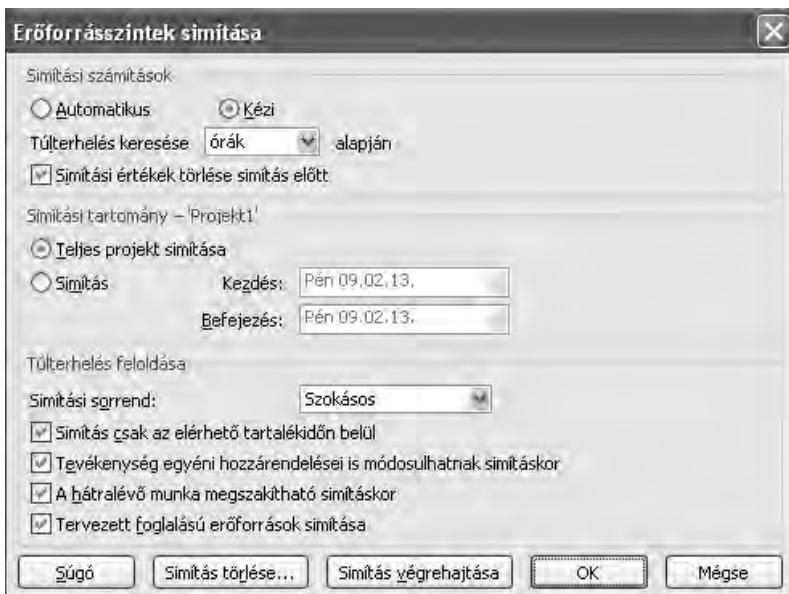
34. ábra
Naptár regiszterföl

A Fájl menü/Tulajdonságok adatlapon adhatjuk meg a projekt címét, tárgyát, készítőjét, a menedzser nevét és a vállalat nevét. Érdemes használni ezeket a mezőket, mert a későbbi dokumentáció alapjai lehetnek.

35. ábra
Fájl/Tulajdonságok/Adatlap

Nagyon fontos, hogy mielőtt elkezdünk felvinni egy projekttervet, ellenőrizzük le, hogy az Eszközök menü/Erőforrás-terhelés simítása kézi kapcsolóra legyen állítva. Mert ha automatikusan áll, akkor a program folyamatosan simítja, tehermentesíti a tevékenységek erőforrás-terhelését.

36. ábra
Erőforrásszintek simítása

4.2. Tevékenységek és mérföldkövek

4.2.1. Tevékenység felvitele

A projekt tervezése fejezetben láttunk, hogy a főtevékenységeket altevékenységekre kell bontani és így rendeljük hozzá az időtartamokat és az erőforrásokat. A tevékenységeket a **Gantt-diagram nézet/Tevékenység neve** oszlopban vihetjük fel. Ha felvisszük a táblázat soraiba az adatokat, akkor a képernyő jobb oldalán már grafikusan ábrázolva is megjelenik az ütemterven.

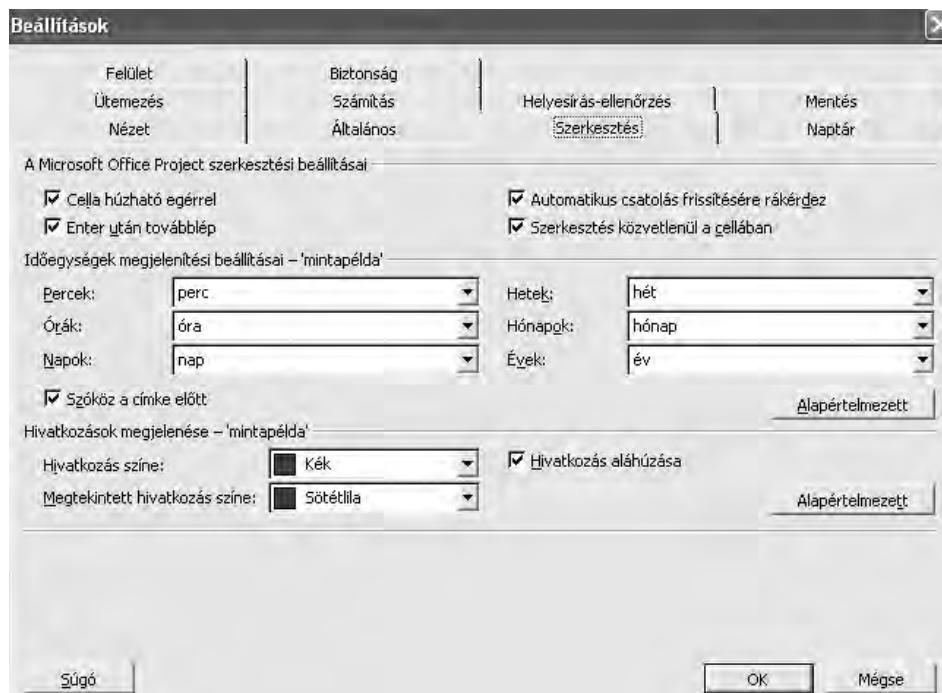
Feladat

Vigyük fel a következő feladatlistát és a hozzá rendelt időtartamokat a Gantt-nézetben! A projekt kezdési dátuma: 2009. február 16.

Ssz.	Megnevezés	Időtartam	Logikai kapcsolat
1.	Helyzettfelmérés	8 nap	
2	Szoftverfejlesztés	20 nap	1
3	Betanítás	20,5 nap	
3.1	Tanárok felkészítése	2 nap	
3.1.1	Tanárok betanítása	2 nap	2KK+5n
3.2	Humánerőforrás részleg betanítása	5,5 nap	
3.2.1	Első kurzus indítása	1,5 nap	2
3.2.2	Második kurzus indítása	2 nap	7
3.2.3	Utolsó csoport indítása	2 nap	8
3.3	Gazdasági osztály betanítása	2 nap	
3.3.1	Első csoport oktatása	2 nap	7KK
3.3.2	Második csoport oktatása	2 nap	7KK
4	Szoftvertelepítés	31,5 nap	
4.1	Humánerőforrás részleg szoftvertelepítés	31,5 nap	
4.1.1	Telepítés1	1 nap	7KK; 9BB-2n
4.1.2	Telepítés2	1 nap	
4.2	Gazdasági osztály szoftvertelepítés	1 nap	
4.2.1	Telepítés1	1 nap	11
4.2.2	Telepítés2	1 nap	12
4.2.3	Telepítés kész	0 nap	15;16;18;19

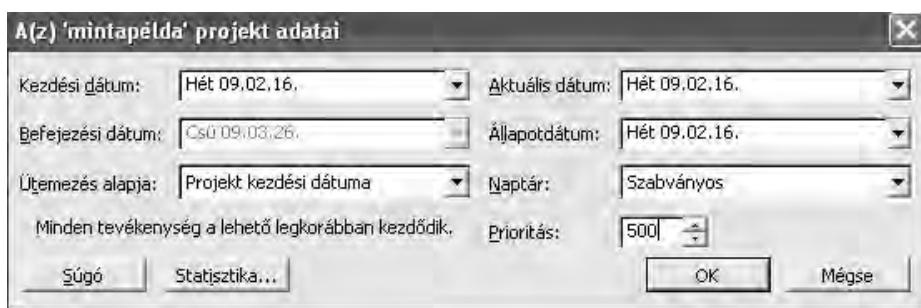
Megoldás

Vigyük fel a Tevékenység neve oszlopba a feladatlistát. Az időtartamok mértékegysségeit le-het rövidíteni, melyek megtalálhatók az **Eszközök/Beállítások/Szerkesztés** fülön. Ebben a listában nem látható az „eltelt nap” (rövidítése enap vagy en), melynek jelentése 24 óra fo-lyamatos időműlás. Akkor nagyon fontos, ha a munkanaptárban 8 órás munkaviszony van megadva, a tevékenység ideje viszont eltelt napra van állítva, ami így 24 órás időtartamot jelöl és nem 8 órát. Hasonlóan létezik „eltelt hétf” (ehét vagy eh) és „eltelt hónap” (ehó vagy ehónap) is. Eltelt hétf alkalmazásánál figyelni kel arra, hogy ha munkaszüneti napon áll a nap-tár mikor kiadjuk ezt az időtartamot, akkor a ezeket napokat is beleszámolja az eltelt hétre.

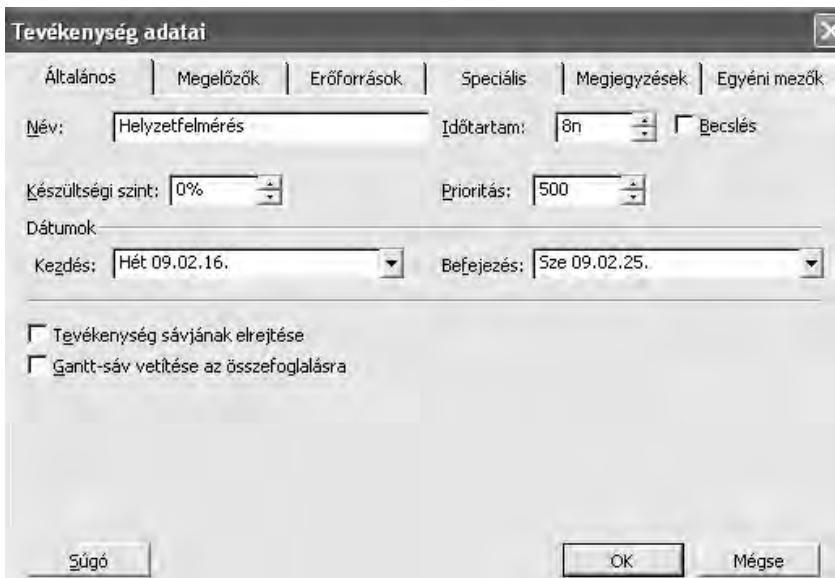
37. ábra
Eszközök/Beállítások/Szerkesztés

Alapértelmezett kezdésnek a napi dátumot állítja be a program, de ez megváltoztatható a Kezdés, Befejezés oszlopban, vagy a Projekt menü/Projekt adatainál. Az ütemezés alapja a kezdési vagy a befejezési dátum lehet. **Állapotdátum** megadása esetén a projekt idő-, költség- vagy teljesítményállapotának jelentéséhez beállítható dátum módosításával szabályozható a projekt előrehaladásának megjelenítése vagy a létrehozott érték összegének számítási módja. A **Statisztika** gombra kattintva nagyvonalakban láthatjuk mennyi ideig tart a projekt, a költségeket és a munkaórákat.

38. ábra
Projekt/Projekt adatai

A tevékenységeket a Tevékenység adatai lapon is felvihetjük Shift+F2 vagy a szokásos eszköztáron található ikonra kattintva illetve dupla kattintással a tevékenység nevén.

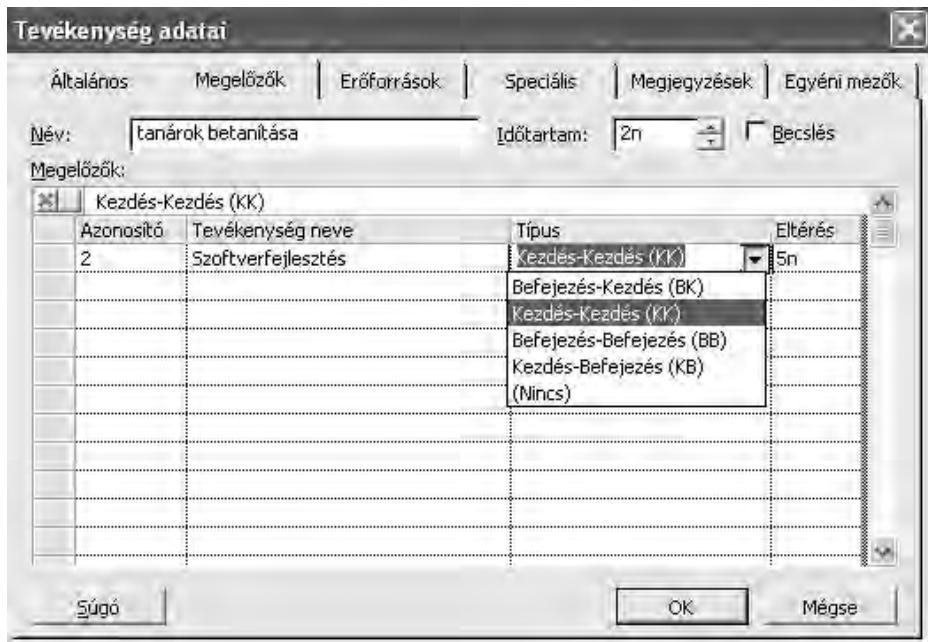

39. ábra
Tevékenység adatlap/Általános

A Általános lapon a név, időtartam, készültségi fok (tény és terv összehasonlításnál van jelentősége), kezdés és befejezés adható meg. A Megelőzők lapon a kapcsolatokat és jellegét valamint az eltérést lehet rögzíteni. Az Erőforrás lapon a tevékenységen dolgozó személyeket lehet hozzárendelni, és az egységet megadni. A Speciális lapon a határidőket, korlátokat, munkaidő naptárt, WBS kódot állíthatjuk be. Ezekkel a regiszterfülekkel a következő fejezetekben részletesen megismerkedünk.

4.2.2. Kapcsolat megadása

A Megelőzők lapon a tevékenységek kapcsolatai vihetők fel. A mintafeladatban a tanárok betanítását a második sorban álló szoftverfejlesztés előzi meg. Ezért a tevékenység nevét legördítve kiválaszthatjuk a megelőzőt és beállíthatjuk a kapcsolat jellegét, amit már megismertünk az időütemezéskor. Most 2KK+5 nap van megadva, akkor a típusnál kattintsunk a Kezdés–Kezdés kapcsolatra, az eltérés cellába 5 napot vigyünk fel. (Megadható úgy is, hogy az 5. sor megelőzők oszlopába beírjuk 2KK5, ilyenkor nem szükséges a + jel.)

40.ábra
Tevékenység adatlap/Megelőzők

A kapcsolatokat a szokásos eszközsorban is létrehozhatunk, törölhetünk vagy megszakíthatunk. Először a tevékenységeket az egérrel vagy a Ctrl billentyűvel kijelöljük, és a tevékenységek összekapcsolása ikonra vagy (Ctrl+F2) kattintva létrejön a kapcsolat, ami a Megelőzők oszlopba is bekerül. Észrevehető, hogy a leggyorsabb felvitel, ha a Megelőzők oszlopba beírjuk a taszk sorszámát. Ha több tevékenység is megelőzi, akkor használunk pontosvesszőt.

VMB	Tevékenység neve	Időtartam	Kezdés
1	Helyzetfelmérés	8 nap	Hét 09.02.16.
2	Szoftverfejlesztés	20 nap	Csü 09.02.26.

41.ábra
Tevékenységek összekapcsolása

Ha a Gantt-diagramon a kapcsolatot összekötő nyílra kattintunk, akkor segít beállítani a kapcsolat típusát és eltérését. (Amit a Tevékenység adatai ablakban is beállíthatunk.)

42. ábra
Tevékenységek kapcsolatának/linkjének beállítása

Tehát Szokásos eszköztáron található a taszkok összekapcsolása, szétkapcsolása és megszakítása ikon.

43. ábra
Taszk összekapcsolása, szétkapcsolása, megszakítása gombok

A tevékenységek megszakítására akkor van szükség, ha egy tevékenység félbe marad vagy később folytatódik. Ha megszakítunk egy taszkot/tevékenységet akkor a grafikus ábrán is jelzi ezt a program. Próbáljuk ki és szakítsuk meg a 1. tevékenységet, kattintsunk a megszakítás ikonra és az egérrel a grafikus ábrán húzzuk el a tevékenység idejét annyira ameddig meg szeretnénk szakítani.

44. ábra
Tevékenység megszakítása

Nagyon fontos tudni, hogy a 2003-as programban csak egyszer lehet visszavonni a műveleteket!

Feladat

Folytatva az előző feladatunkat: Adja meg az összes kapcsolatot!

4.3. WBS szerkezet létrehozása, megadása

A tevékenységeket, főtevékenységeket hierarchikusan tudjuk ábrázolni (megadni a programban), ezzel is könnyebbé tehetjük a projekt átlátását. Ezt megtehetjük a Formázás eszközsorban található Kihúzás, Behúzás, Altevékenység megjelenítése/elrejtése gombokkal, vagy a Projekt menü/Szerkezet parancssal.

45.ábra
Szerkezet kialakítása

Hozza létre a feladatfelbontási szerkezetet is! Jelenítse meg a szerkezeti kódot!

The screenshot shows the Microsoft Project application interface. The title bar says 'Microsoft Project - Projekt3'. The menu bar includes 'Fájl', 'Szerkesztés', 'Nézet', 'Beszúrás', 'Formátum', 'Eszközök', 'Projekt', and 'Ablak'. Below the menu is a toolbar with various icons. The main area has a header 'Megjelenítés' set to 'Arial', font size '8', and bold ('F'), italic ('I'), and underline ('A') buttons. A dropdown menu shows 'Behúzás' is selected. The table below lists tasks:

	Tevékenység neve	Időtartam	Kezdés	Befejezés
1	Helyzetfelmérés	8 nap	Hét 09.02.02.	Sze 09.02.11.
2	Szoftverfejlesztés	20 nap	Hét 09.02.02.	Pén 09.02.27.
3	Betanítás	20,5 nap	Hét 09.02.02.	Hét 09.03.02.
4	Tanárok felkészítése	2 nap	Hét 09.02.02.	Ked 09.02.03.

46.ábra

Tanárok felkészítése tevékenység alárendelése a betanítás főtevékenység alá

Microsoft Project - Projekt3

	1	Tevékenység neve	Időtartam	Kezdés	Befejezés
1		Helyzetfelmérés	8 nap	Hét 09.02.02.	Sze 09.02.11.
2		Szoftverfejlesztés	20 nap	Hét 09.02.02.	Pén 09.02.27.
3		▀ Betanítás	2 nap	Hét 09.02.02.	Ked 09.02.03.
4		Tanárok felkészítése	2 nap	Hét 09.02.02.	Ked 09.02.03.

47. ábra
Az alárendelés eredménye

Ha már létrejön egy szerkezet, akkor az alábontott tevékenységeket (félkövérén és + vagy – jellet jelöltek) nem szabad meggondolatlanul törölni a listából, mert az alárendelt folyamatokat is töröljük vele!

	Tevékenység neve	Időtartam	Kezdés	Befejezés	Megelőzök
1	Helyzetfelmérés	8 nap	Hét 09.02.16.	Sze 09.02.25.	
2	Szoftverfejlesztés	20 nap	Csú 09.02.26.	Sze 09.03.25.	1
3	▀ Betanítás	20,5 nap	Csú 09.03.05.	Csú 09.04.02.	
4	▀ Tanárok felkészítése	2 nap	Csú 09.03.05.	Pén 09.03.06.	
5	tanárok betanítása	2 nap	Csú 09.03.05.	Pén 09.03.06.	2KK+5 nap
6	▀ Humánerőforrás részleg betanítása	5,5 nap	Csú 09.03.26.	Csú 09.04.02.	
7	első kurzus indítása	1,5 nap	Csú 09.03.26.	Pén 09.03.27.	2
8	második kurzus indítása	2 nap	Pén 09.03.27.	Ked 09.03.31.	7
9	utolsó csoport indítása	2 nap	Ked 09.03.31.	Csú 09.04.02.	8
10	▀ Gazdasági osztály betanítása	2 nap	Csú 09.03.26.	Pén 09.03.27.	
11	első csoport oktatása	2 nap	Csú 09.03.26.	Pén 09.03.27.	7KK
12	második csoport oktatása	2 nap	Csú 09.03.26.	Pén 09.03.27.	7KK
13	▀ Szoftvertelepítés	31,5 nap	Hét 09.02.16.	Ked 09.03.31.	
14	▀ Humánerőforrás részleg szoftvertelepítés	31,5 nap	Hét 09.02.16.	Ked 09.03.31.	
15	telepítés1	1 nap	Hét 09.03.30.	Ked 09.03.31.	7KK;9BB-2 nap
16	telepítés2	1 nap	Hét 09.02.16.	Hét 09.02.16.	
17	▀ Gazdasági osztály szoftvertelepítés	1 nap	Hét 09.03.30.	Hét 09.03.30.	
18	telepítés1	1 nap	Hét 09.03.30.	Hét 09.03.30.	11
19	telepítés2	1 nap	Hét 09.03.30.	Hét 09.03.30.	12
20	telepítés kész	0 nap	Ked 09.03.31.	Ked 09.03.31.	15;16;18;19

48. ábra
Kapcsolatok felvitele

Az alábontott tevékenységeket a szoftver összefoglaló tevékenységnak nevezi. Ha a tevékenység adatlapot megnyitjuk, már a címsora is megváltozik Összefoglaló tevékenység adataira. Ha szeretnénk egy tevékenységet mérföldkőként

kezelní, akkor erre szintén ebben az ablakban van lehetőség, a Speciális regiszterfülön a megjelölés mérföldkőként kapcsoló bekapcsolásával.

A projekt életében vannak kiemelkedő, fontos tevékenységek. Ilyen tevékenységek a következők:

- szerződést kötünk,
- döntünk,
- szakasz indulás/zárás, stb.

Ezeket a tevékenységeket kiemelhetjük a projektből, ezeket mérföldkőként adjuk meg. A mérföldkő időtartama általában nulla, de lehet időtartammal bíró tevékenység is.

Mérföldkő típusai lehetnek:

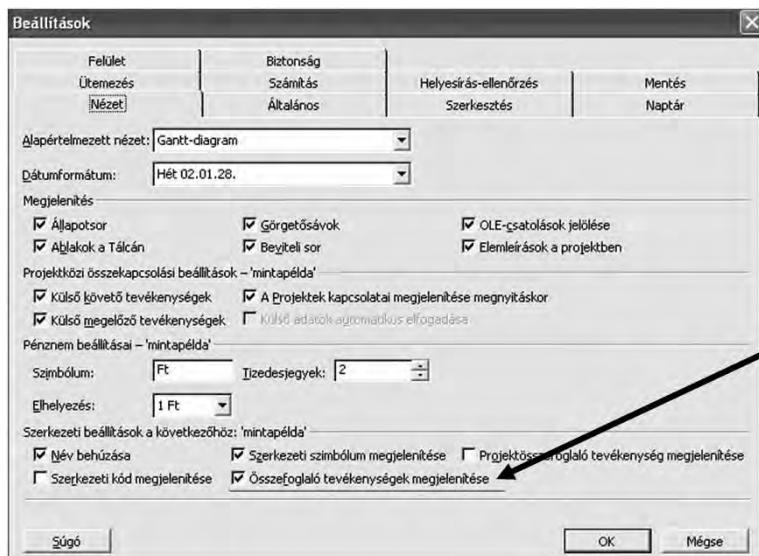
- aktív mérföldkő: az időütemezést befolyásoló, bekövetkezése jól tervezhető, külső hatásra létrejövő fontos tevékenység pl.: ellenőrzés
- passzív mérföldkő: nem kapcsolódik hozzá munkavégzés, sem erőforrás, sem időtartam. Fontosabb projekt állomások jelzésére használjuk. Ilyen: szakasz indulás, zárás

Állítsa be, hogy a telepítés kész tevékenység mérföldkő legyen!

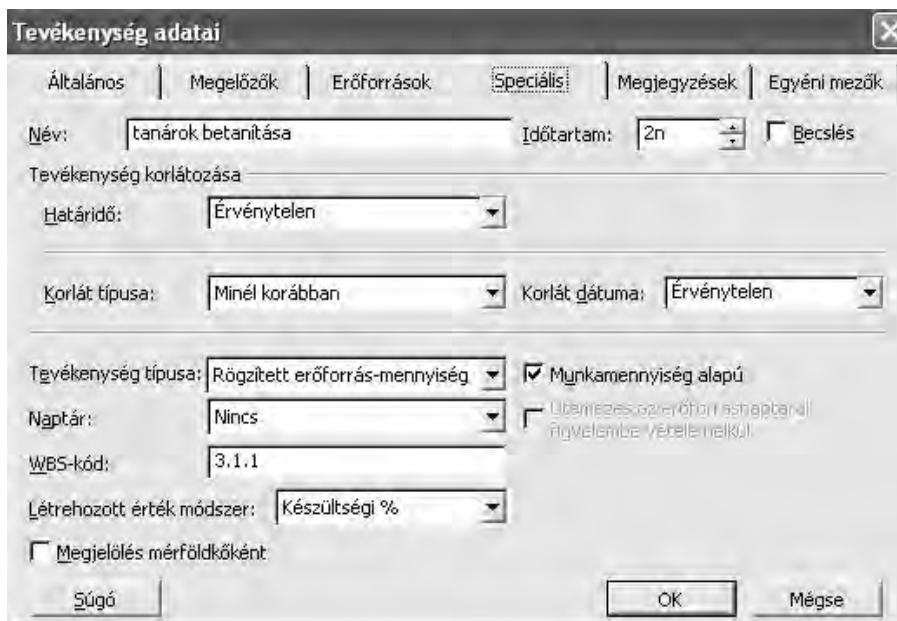
49. ábra
Tevékenység adatlap/Speciális/Megjelölés mérföldkőként

Ha nem jelenik meg az összefoglaló tevékenység, akkor az Eszközök/Beállítások/Nézet lapon az Összefoglaló tevékenységek megjelenítése gombot kell bekapcsolni.

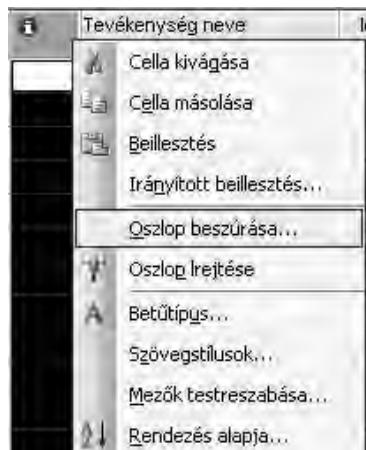
50. ábra
Eszközök/Beállítások/Nézet

Mint láthattuk a Tevékenység adatai/Speciális lapon szintén beállítható az Általános fülhöz hasonlóan a név, az időtartam, de itt már a tevékenységek korlátok és a WBS kódok is felvihetők.

51. ábra
Tevékenység lap/Speciális regiszterföl

A WBS kódokat a Gantt-nézetben oszlop beszúrásával is megjeleníthetjük a helyi menüből, ha külön oszlopan szeretnék látni.

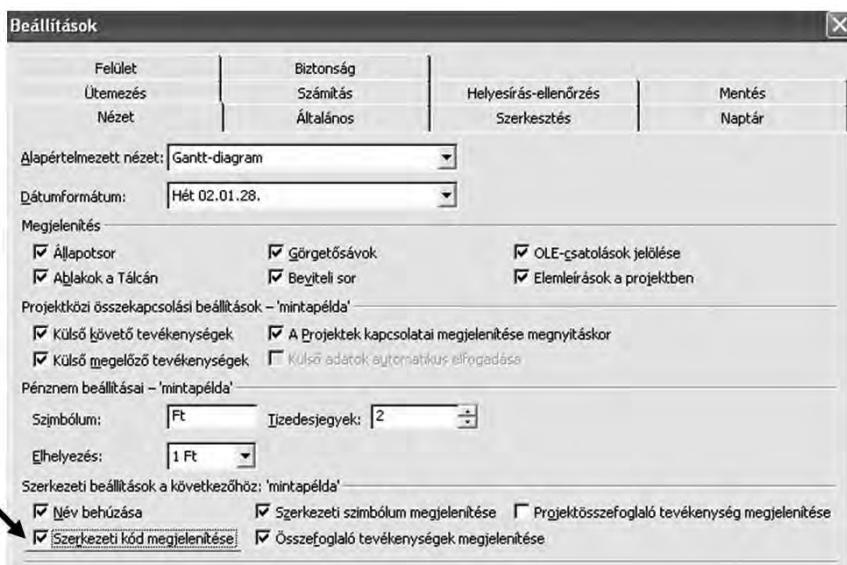

52. ábra
Oszlop beszúrása

53. ábra
WBS oszlop beszúrása

Lehetőségünk van arra is, hogy ne oszlopként szúrjuk be a WBS kódot, hanem a tevékenység megnevezésével együtt írja ki a tevékenység neve oszlopbba. Ehhez az Eszköz/Beállítások/Nézet lapon a Szerkezeti kód megjelenítése kapcsolót kell bepipálni.

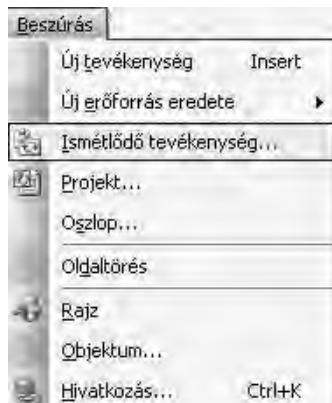

54. ábra
Eszközök/Beállítások/Nézet/Szerkezeti kód megjelenítése

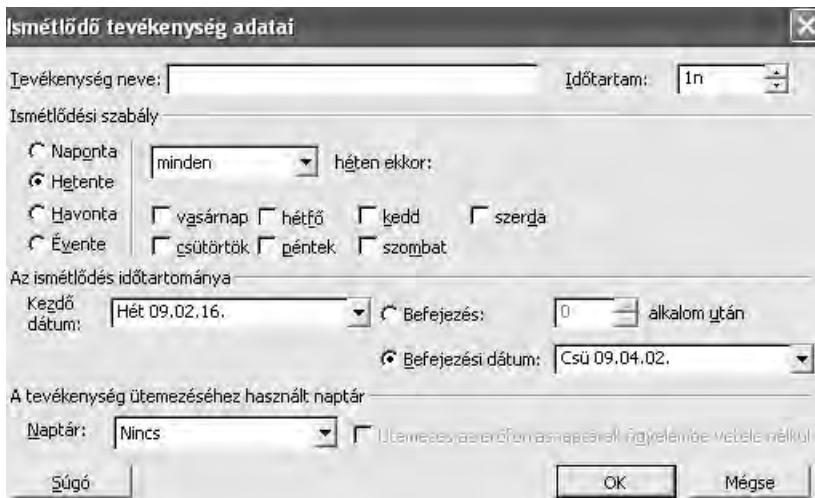
4.4. Egyszerű szerkesztési lehetőségek

4.4.1. Ismétlődő tevékenység

Vannak olyan tevékenységek, amelyek visszatérők lehetnek a projektben. Pl. havi zárás. Ezeket a tevékenységeket ciklikusan ismétlődő taszkoknak hívjuk. A Beszúrás/Ismétlődő tevékenység parancsal hozható létre.

55. ábra
Beszúrás/Ismétlődő tevékenység

56.ábra

Ismétlődő tevékenység beállítása

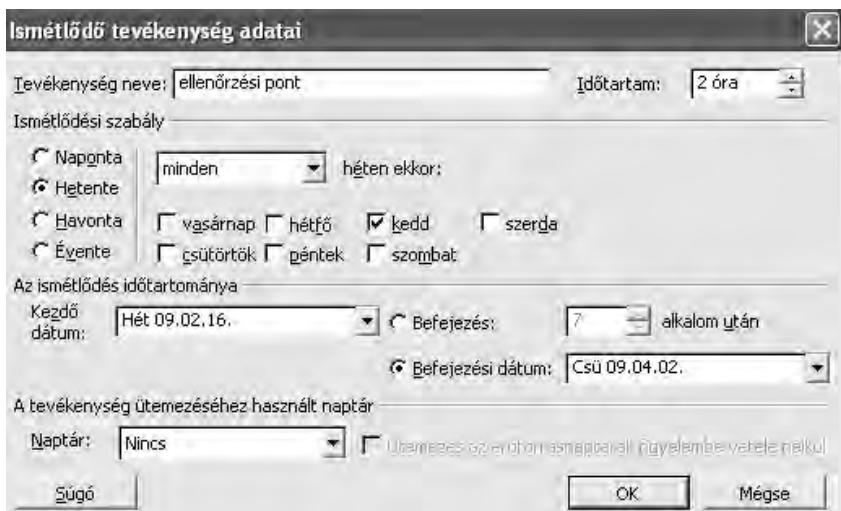
Az ismétlődés neve, időtartama, gyakorisága, kezdete és vége állítható így be. Ha a tevékenység rekurzív lesz, akkor annak az indikátor oszlopában megjelenik egy körfolyamatot jelölő nyíl.

57.ábra

Rekurzív tevékenység jelölése

Próbáljuk ki, hogy a betanítás elő szűrjunk be egy ellenőrzési pont rekurzív tevékenységet, amely minden hét kedden 2 óra hosszat fog tartani.

58.ábra
Rekurzív tevékenység beszúrása

A 3. sorba létrejött ismétlődő tevékenységek kibonthatjuk a listáját, ha a tevékenység neve előtt álló + jelre kattintunk.

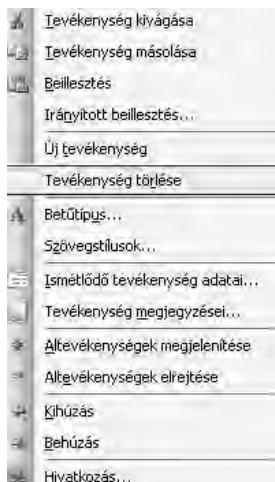
		Tevékenység neve	Időtartam
1		Helyszettfelmérés	8 nap
2		Szoftverfejlesztés	20 nap
3		ellenőrzési pont	30,25 nap
4		ellenőrzési pont 1	2 ó
5		ellenőrzési pont 2	2 ó
6		ellenőrzési pont 3	2 ó
7		ellenőrzési pont 4	2 ó
8		ellenőrzési pont 5	2 ó
9		ellenőrzési pont 6	2 ó
10		ellenőrzési pont 7	2 ó
11		Betanítás	20,5 nap

59.ábra
Rekurzív tevékenység

Mivel a példánk nem tartalmaz ilyen kapcsolatot, így most töröljük ki a létrehozott tevékenységet!

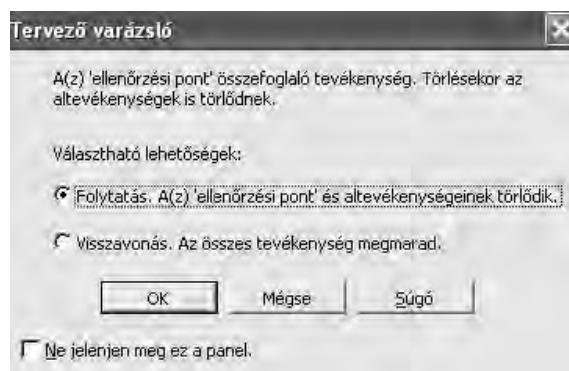
4.4.2. Tevékenység törlése, mozgatása

Tevékenység törlését a Delete gombbal vagy a helyi menüből illetve a Szerkesztés/Törlés parancccsal lehet végrehajtani. A taszkokat fogd- és- vidd (drag-and-drop) technikával) vagy a kivágás/másolás funkcióval lehet mozgatni.

60. ábra
Tevékenység törlése

Mivel ez is összefoglaló tevékenység így rákérdez a törlés előtt, hogy az alárendelt összes tevékenység törlhető-e.

61. ábra
Tevékenység törlésének megerősítése

4.4.3. Tevékenység beszúrása

Tevékenységet beszúrhatunk az Insert gomb lenyomásával, a Beszúrás menü/Új tevékenység parancccsal vagy a helyi menüből.

Feladat

Szúrjon be a Humánerőforrás-részleg betanítása elő a szoftver tesztelése tevékenységet 4 nappal! Majd a tesztelést követően szűrja be a tesztelés dokumentálása tevékenységet, ennek időtartama 1 nap.

4.4.4. Látszattevénység beszúrása

Feladat

Állítsa be a következő kapcsolatokat:

- A szoftver tesztelése a szoftver fejlesztése után indulhat el.
- A tesztelés dokumentálása legkorábban a tesztelés kezdés után 3 nappal kezdődjön és a tesztelés befejezése után legkorábban 1 nappal fejeződhet be.

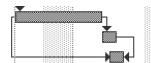
62. ábra
Tevékenység beszúrása

Megoldás

Mivel ugyanarra a tevékenységre két kapcsolat is be van állítva, ezért látszattevékenységet kell létrehozni. Ez kétféleképpen oldható meg:

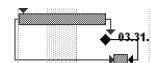
Az első esetben a látszattevénységnek 1 nap időtartamot megadva:

6	szotver tesztelése	4 nap	Csú 09.03.26.	Ked 09.03.31.	2
7	szoftver tesztelés/dokumentálás látszattevékenység	1 nap	Sze 09.04.01.	Sze 09.04.01.	6
8	tesztelés dokumentálása	1 nap	Sze 09.04.01.	Csú 09.04.02.	7BB,6KK+3 nap

A második esetben a látszattevékenység ideje 0 nap.

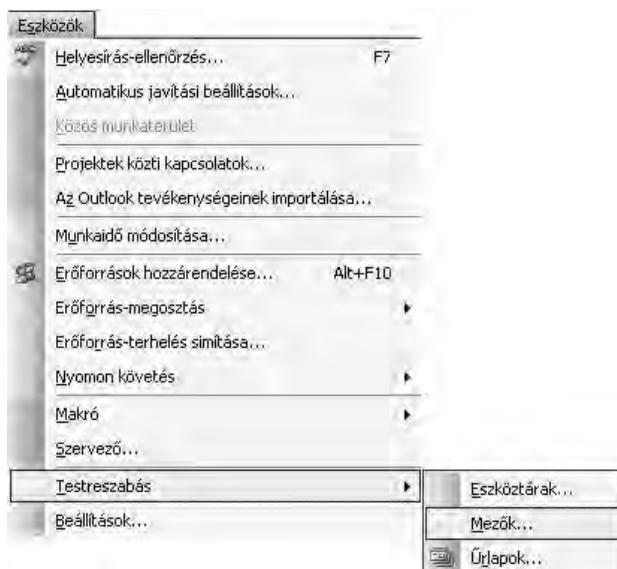
6	szotver tesztelése	4 nap	Csú 09.03.26.	Ked 09.03.31.	2
7	szoftver tesztelés/dokumentálás látszattevékenység	0 nap	Ked 09.03.31.	Ked 09.03.31.	6
8	tesztelés dokumentálása	1 nap	Sze 09.04.01.	Csú 09.04.02.	7BB+1 nap,6KK+3 nap

4.4.5. Egyéni mezők létrehozása

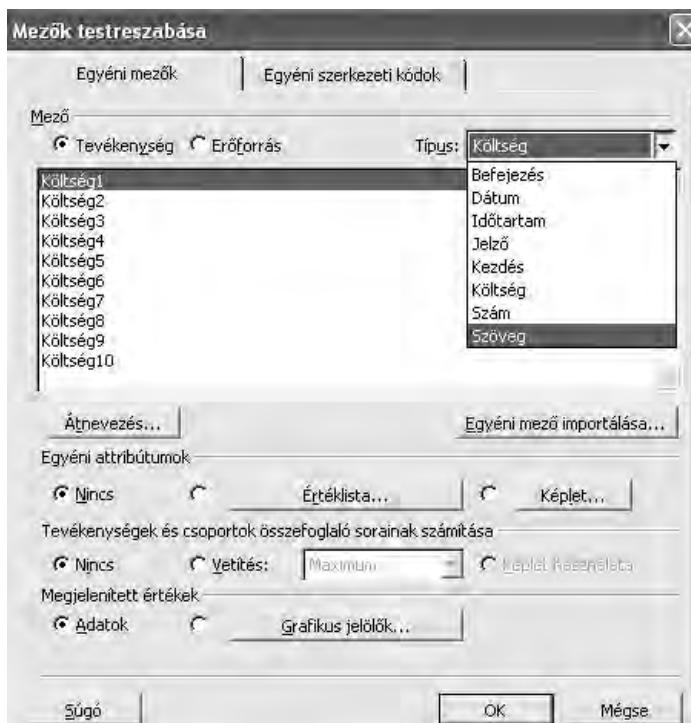
Feladat

Szűrjon be egy új oszlopot, ahova a telephelyeket vesszük fel! De mielőtt ezt megtennék, fel kell vinni a telephelyek nevét! A programban alapjában nincs ilyen mező ezért az Eszközök menü/Testreszabás/Mezők parancsal vihetjük ezt fel.

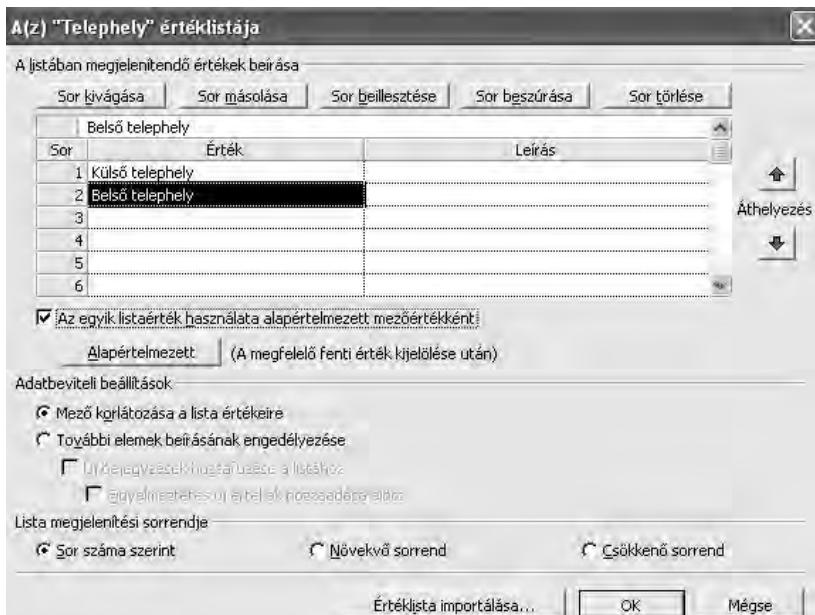
63. ábra

Eszközök/Testreszabás/Mezők

64. ábra
Eszközök/Testreszabás/Mezők/Telephely felvitel

A Típusnál válasszuk a Szöveg lehetőséget, majd kattintsunk az Átnevezés gombra, adjuk meg névnek azt, hogy Telephely. Ezután az Értéklista gombra kattintva megadhatjuk a telephelyeket. Mintapéldánkban legyen belső és külső telephelyünk is. (A 2007-es szoftverben az Egyéni attribútumok/Keresés gombra kattintva tudjuk megadni.)

65. ábra
Eszközök/Testeszabás/Mezők/Telephely értéklista

Szűrjuk be a Szöveg1(Telephely) oszlopot, így adhatjuk meg, hogy melyik tevékenység melyik telephelyhez legyen rendelve!

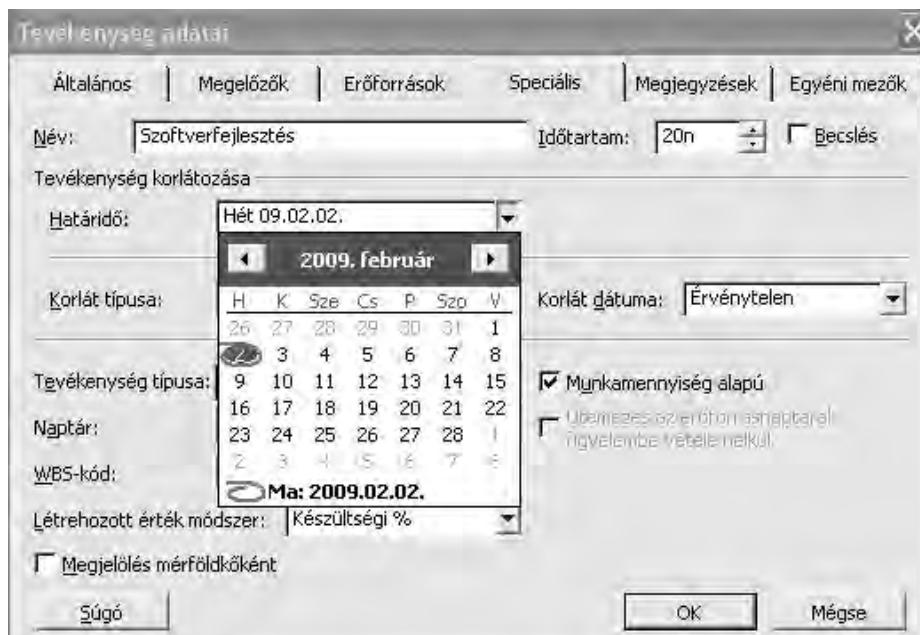
Időtartam	Telephely
8 nap	
Külső telephely	
Belső telephely	

66. ábra
Telephely oszlop értéklista

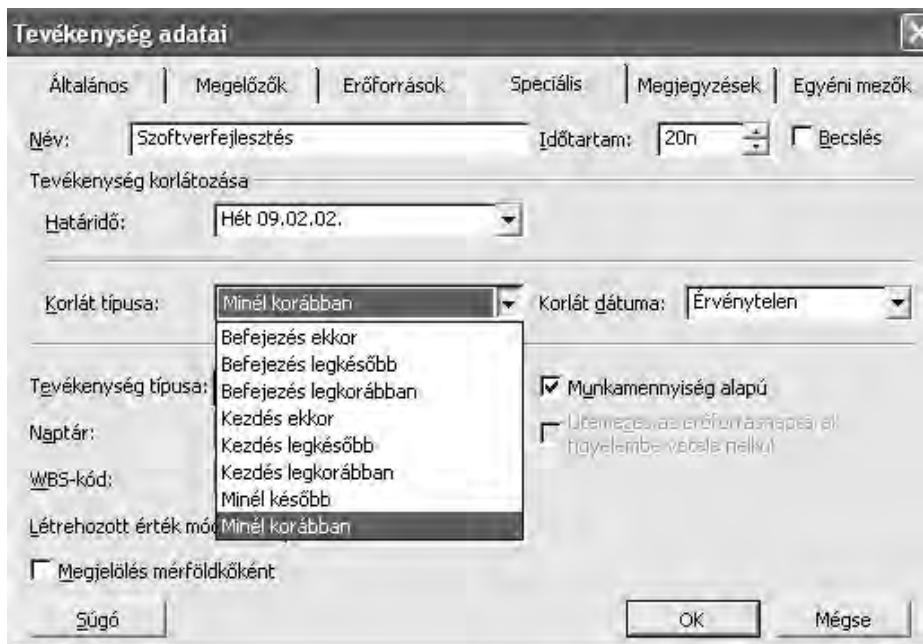
	Tevékenység neve	Időtartam	Telephely
1	Helyzetfelmérés	8 nap	Belső telephely
2	Szoftverfejlesztés	20 nap	Külső telephely
3	☒ Betanítás	20,5 nap	Belső telephely
4	☒ Tanárok felkészítése	20 nap	Belső telephely
5	tanárok betanítása	2 nap	Belső telephely
6	szoftver tesztelése	4 nap	Belső telephely
7	szoftver tesztelés/dokumentálás/látszattévékenység	0 nap	Belső telephely
8	tesztelés dokumentálása	1 nap	Belső telephely
9	☒ Humánenerőforrás részleg betanítása	5,5 nap	Külső telephely
10	első kurzus indítása	1,5 nap	Külső telephely
11	második kurzus indítása	2 nap	Külső telephely
12	útolsó csoport indítása	2 nap	Külső telephely
13	☒ Gazdasági osztály betanítása	2 nap	Belső telephely
14	első csoport oktatása	2 nap	Belső telephely
15	második csoport oktatása	2 nap	Belső telephely
16	☒ Szoftvertelepítés	31,5 nap	Belső telephely
17	☒ Humánenerőforrás részleg szoftvertelepítés	31,5 nap	Külső telephely
18	telepítés1	1 nap	Külső telephely
19	telepítés2	1 nap	Külső telephely
20	☒ Gazdasági osztály szoftvertelepítés	1 nap	Belső telephely
21	telepítés1	1 nap	Belső telephely
22	telepítés2	1 nap	Belső telephely
23	telepítés kész	0 nap	Külső telephely

4.4.6. Határidő és korlát beállítása

A Tevékenység adatai/Speciális lapon lehet beállítani a Határidő és a Korlát típusát is.

67. ábra
Tevékenység adatai lap/Határidő beállítása

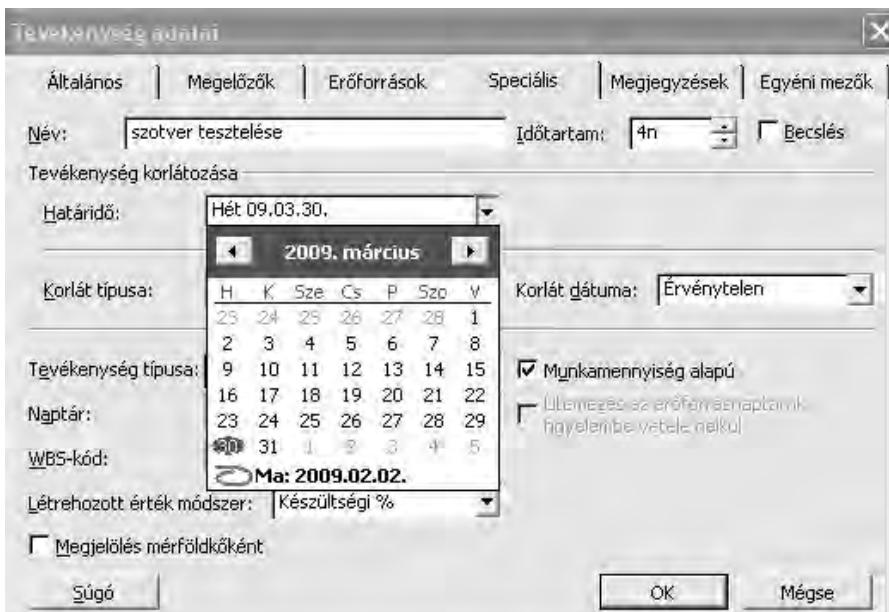
68. ábra
Tevékenység adatai lap/Korlát típusa beállítása

Feladat

Állítsa be a szoftver tesztelése tevékenység határidejét, legyen 2009. 03. 30.!

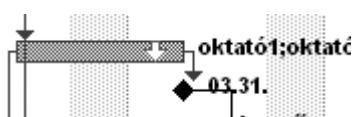
Megoldás

Kettőt kell kattintani a Szoftver tesztelése tevékenységre a Gantt-nézetben, és a Speciális lapon a Határidőt beállítani a kívánt dátumra.

69. ábra
Tevékenység adatai lap/Határidő beállítása

A Gantt-nézetben megjelenik a dátumnál egy zöld keretű nyíl jelezve a határidő beállítását.

70. ábra
Gantt-nézet/Határidő jelzése

Korlát megadása

A tevékenységek elvégzését időtartamhoz szeretnénk kötni, akkor érdemes korlátot rögzíteni a Tevékenység adatai/Speciális lapon/Korlát mezőben. Érdemes megjegyezni, hogy korlát megadását csak nyomon követéskor alkalmazzuk, tervezéskor nem.

71.ábra
Korlát típusának megadás

Választhatunk a Korlát típusok közül: kezdési és befejezési korlátokat adhatunk meg. Ha a tevékenységhez rögzítünk korlát típust, a mellette található ablakban a dátumot is rögzíthetjük. Ekkor a Nyomon követési Gantt diagram indikátor oszlopában megjelenik a korlátjelző, amely két fajta lehet.

Korlát típusai

Két fajta korlát jöhet létre a tevékenysége mozgástere alapján:

- Kemény korlát: , pirossal jelöli a tevékenység négyzetben, az indikátor oszlopan
- Lágy korlát (minél hamarabb, minél később), , kékkel jelöli a tevékenység négyzetben, az indikátor oszlopan

Korlát törlése

Korlátot megszüntetni, törölni a leglágyabb korlát megadásával lehet az ütemezés irányát figyelembe véve. (minél később vagy minél korábban típus kiválasztásával).

4.5. Kritikus út lekérdezése

A program számos lehetőséget nyújt a kritikus út lekérdezésére, lehet:

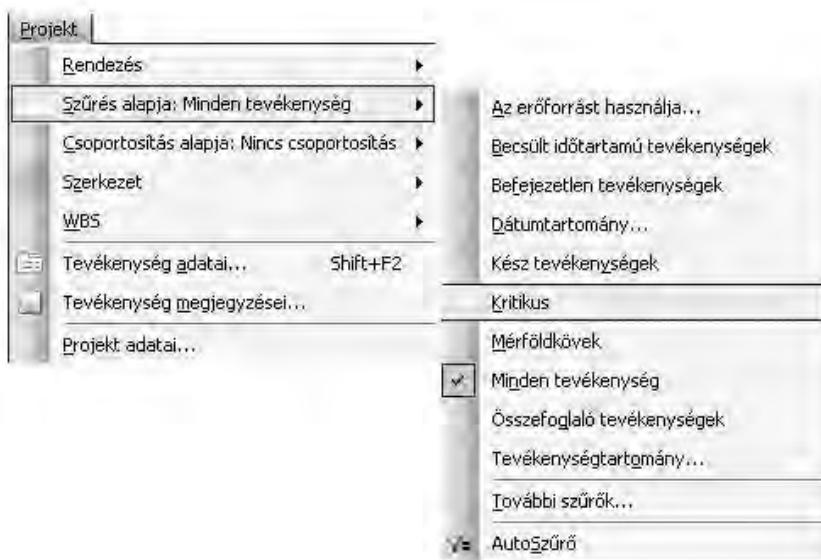
- jelentésből
- szűréssel
- oszlop beszúrásával

Feladat

Az előző példánkba kérdezzük le a kritikus utat!

Megoldás

Ehhez a Projekt/Szűrés alapja/Kritikus út parancsot lehet használni.

72. ábra
Szűrés

Szűrés eredménye:

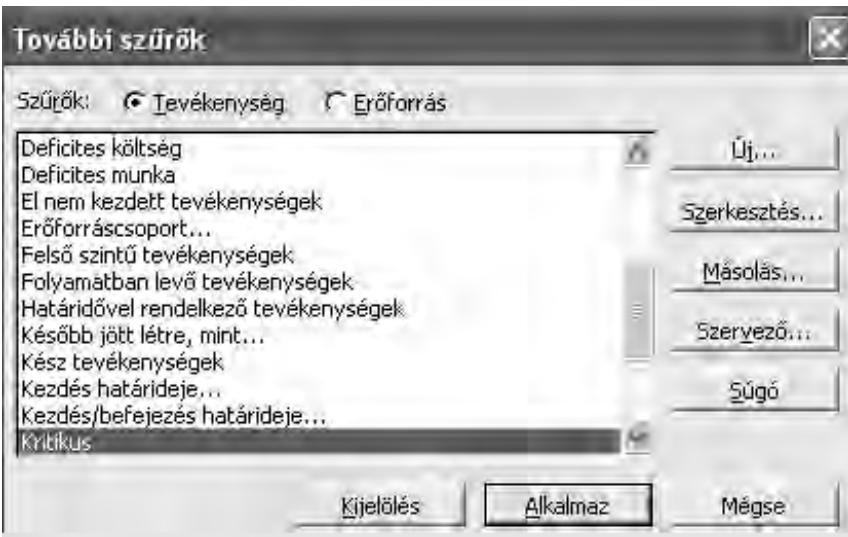
	Tevékenység neve	Időtartam	Kezdés	Befejezés	Megelőzők
1	Helyzetfelmérés	8 nap	Hét 09.02.16.	Sze 09.02.25.	
2	Szoftverfejlesztés	20 nap	Csü 09.02.26.	Sze 09.03.25. 1	
3	☒ Betanítás	20,5 nap	Csü 09.03.05.	Csü 09.04.02.	
9	☒ Humánerőforrás részleg betanítása	5,5 nap	Csü 09.03.26.	Csü 09.04.02.	
10	első kurzus indítása	1,5 nap	Csü 09.03.26.	Pén 09.03.27. 2	
11	második kurzus indítása	2 nap	Pén 09.03.27.	Ked 09.03.31. 10	
12	utolsó csoport indítása	2 nap	Ked 09.03.31.	Csü 09.04.02. 11	

A szűrést a Projekt/Szűrés alapjai/Minden tevékenység kapcsolóval lehet megszüntetetni.

Használhatunk „AutoSzűrőt” is, Projekt/Szűrés alapjai/AutoSzűrő parancsra kattintva. Szűrjuk be a Kritikus oszlopot, majd a szűrési feltétnél állítsuk be az Igen értékre. Így a kritikus tevékenységek jelennek csak meg a képernyőn.

Task Name	Időtartam	Megelőzők	Kritikus
1 Helyzetfelmérés	8 nap	(Mind)	
2 Szoftverfejlesztés	20 nap	(Egyéni...)	
☒ 3 Betanítás	20,5 nap	Nem	
☒ 3.2 Humánerőforrás részleg betanítása	5,5 nap	Igen	
3.2.1 első kurzus indítása	1,5 nap	2	Igen
3.2.2 második kurzus indítása	2 nap	7	Igen
3.2.3 utolsó csoport indítása	2 nap	8	Igen

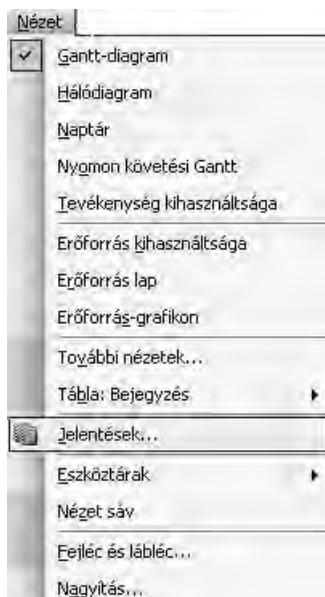
Lekérdezhetjük a Projekt/Szűrés alapja/További szűrők/Kritikus szempont kiválasztásával majd a Kijelölés gombra kattintva is. (Szűrést nem csak tevékenységen végezhetünk, hanem erőforrásokon is, ehhez viszont valamelyik erőforrásnézetben (Erőforrás kihasználtsága/Erőforrás lap) kell elvégeznünk a szűrést, vagy a szűrésnél a további szűrők parancsnál a Szűrők kapcsolónál az Erőforrást kell beállítani, ld. következő ábra.)

	Tevékenység neve	Időtartam	Kezdés	Befejezés	Megelőzők
1	Helyzetfelmérés	8 nap	Hét 09.02.16.	Sze 09.02.25.	
2	Szoftverfejlesztés	20 nap	Csü 09.02.26.	Sze 09.03.25. 1	
3	☒ Betanítás	20,5 nap	Csü 09.03.05.	Sze 09.04.02.	
4	☒ Tanárok felkészítése	20 nap	Csü 09.03.05.	Sze 09.04.01.	
5	tanárok betanítása	2 nap	Csü 09.03.05.	Pén 09.03.06. 2KK+5 nap	
6	szövter tesztelése	4 nap	Csü 09.03.26.	Ked 09.03.31. 2	
7	szövter tesztelés/dokumentálás/látszattevékenység	0 nap	Ked 09.03.31.	Ked 09.03.31. 6	
8	tesztelés dokumentálása	1 nap	Sze 09.04.01.	Sze 09.04.01. 7BB+1 nap; 6KK+3 nap	
9	☒ Humánerőforrás Részleg betanítása	5,5 nap	Hét 09.03.26.	Csü 09.04.02.	
10	első kurzus indítása	1,5 nap	Csü 09.03.26.	Pén 09.03.27. 2	
11	második kurzus indítása	2 nap	Pén 09.03.27.	Ked 09.03.31. 10	
12	utolsó csoport indítása	2 nap	Ked 09.03.31.	Csü 09.03.02. 11	
13	☒ Gazdasági osztály betanítása	2 nap	Csü 09.03.26.	Pén 09.03.27.	
14	első csoport oktatása	2 nap	Csü 09.03.26.	Pén 09.03.27. 10KK	
15	második csoport oktatása	2 nap	Csü 09.03.26.	Pén 09.03.27. 10KK	
16	☒ Szoftvertelepítés	31,5 nap	Hét 09.02.16.	Ked 09.03.31.	
17	☒ Humánerőforrás részleg szoftvertelepítés	31,5 nap	Hét 09.02.16.	Ked 09.03.31.	
18	telepítés1	1 nap	Hét 09.03.30.	Ked 09.03.31. 10KK; 12BB-2 nap	
19	telepítés2	1 nap	Hét 09.02.16.	Hét 09.02.16.	
20	☒ Gazdasági osztály szoftvertelepítés	1 nap	Hét 09.03.30.	Hét 09.03.30.	
21	telepítés1	1 nap	Hét 09.03.30.	Hét 09.03.30. 14	
22	telepítés2	1 nap	Hét 09.03.30.	Hét 09.03.30. 15	
23	telepítés kész	0 nap	Ked 09.03.31.	Ked 09.03.31. 18; 19; 21; 22	

73. ábra
Kritikus út szűrése kijelöléssel

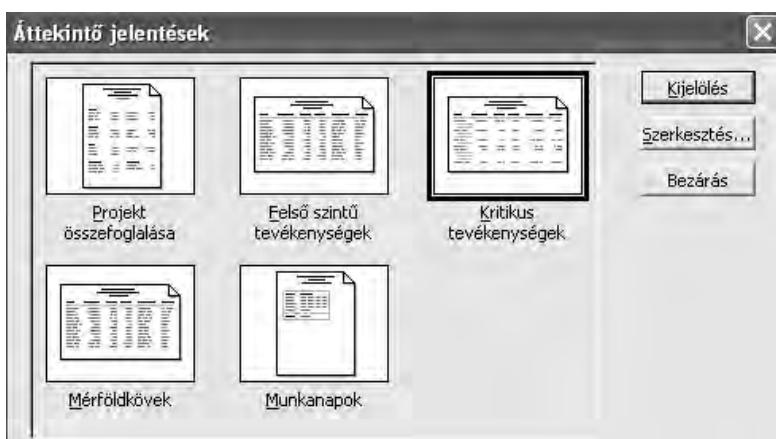
A harmadik módszer szerint a Nézet/Jelentések/Áttekintés/Kritikus tevékenységek parancsot kell használni a 2003-as szoftverben. A 2007-es verziótól külön menüben találhatók meg a jelentések (Jelentés/Jelentések).

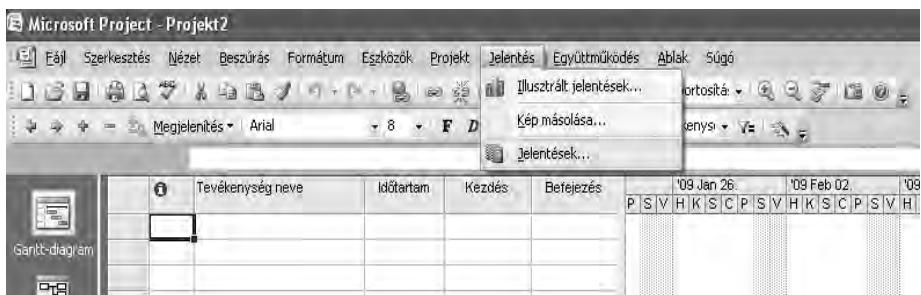
74. ábra
Nézet menü/Jelentés 2003-as verzióban

75. ábra
Jelentés menü/jelentések a 2007-es verzióban

76. ábra
Kritikus út jelentéssel

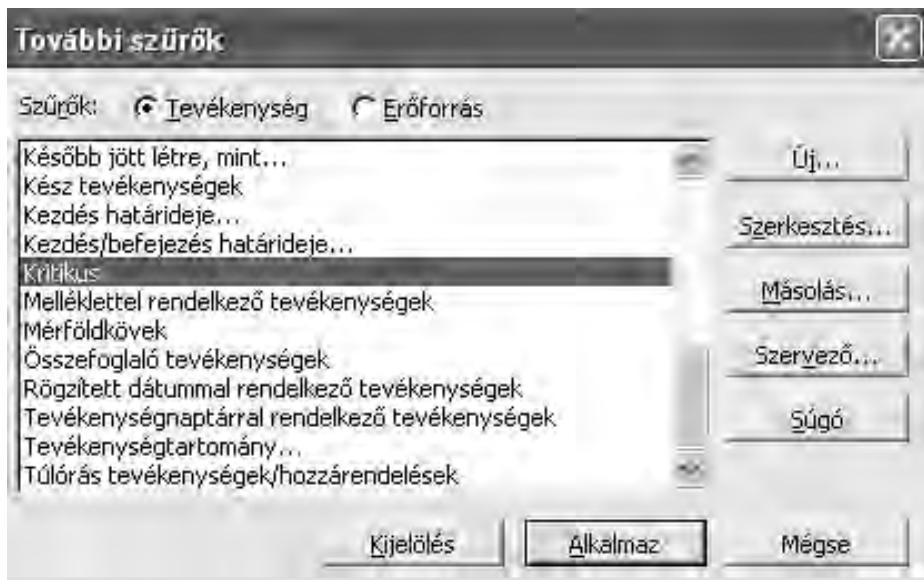
77. ábra
2007-es verzió Jelentés menüje

Feladat

Szűrjük le azokat a tevékenységeket, amelyek a Külső telephelyen vannak és kritikusak!

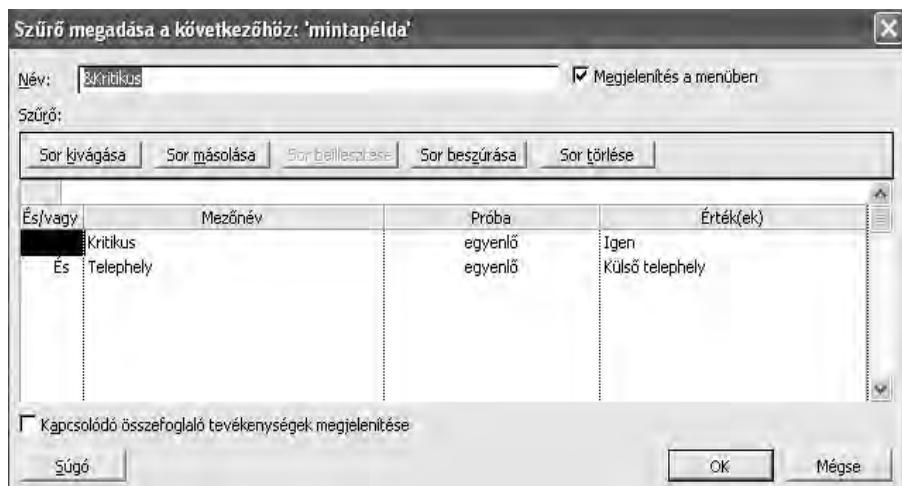
Megoldás

Ez összetett szűrés. Elsőként a Projekt/Szűrés alapja/További szűrők parancsra kell kattintani. A További szűrők ablakban a Kritikus tevékenységeket kiválasztva a Szerkesztés gombra kell kattintani, majd megadni a szűrés feltételeit.

78. ábra
További szűrők

A Név mező mellett található a Megjelenítés a menüben kapcsoló, mellyel a kívánt szűrést menthetjük a szűrési listánkba. Érdemes kikapcsolni a Kapcsolódó összefoglaló tevékenységek megjelenítése gombot, mert akkor csak a szűrésnek megfelelő lista kerül a képernyőre.

79. ábra
További szűrők/Szerkesztés

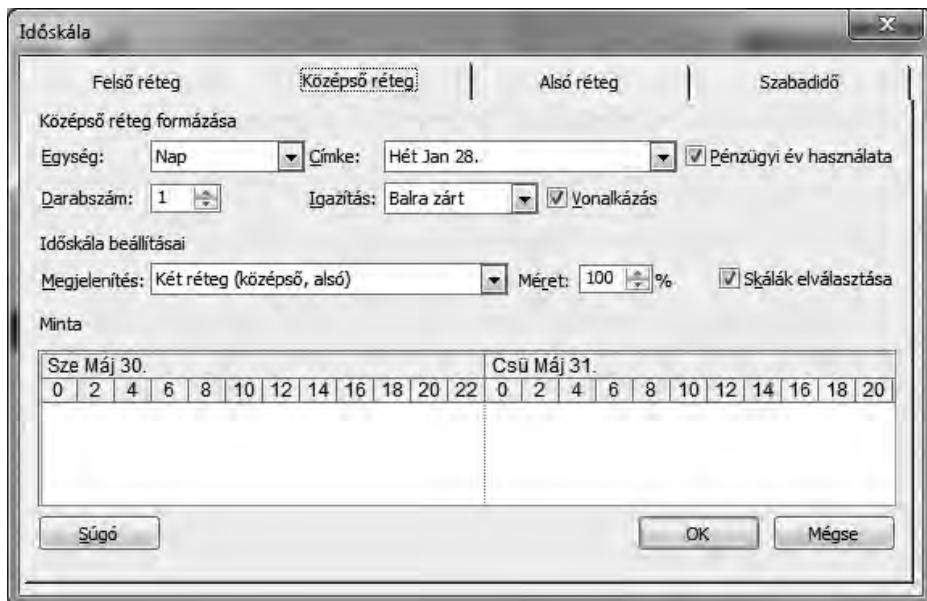
A szűrés eredménye:

	Tevékenység neve	Időtartam	Telephely
2	Szoftverfejlesztés	20 nap	Külső telephely
9	☒ Humánerőforrás részleg betanítása	5,5 nap	Külső telephely
10	első kurzus indítása	1,5 nap	Külső telephely
11	második kurzus indítása	2 nap	Külső telephely
12	utolsó csoporthoz indítása	2 nap	Külső telephely

80.ábra
A szűrés eredménye

Gantt diagram sáv formázása

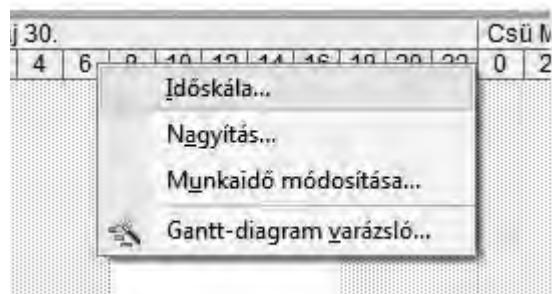
A Gantt diagramon lehetőségünk van az időskála, a sávok, rácsvonalak, elrendezés, végrehajtási vonalak szerkesztésére.

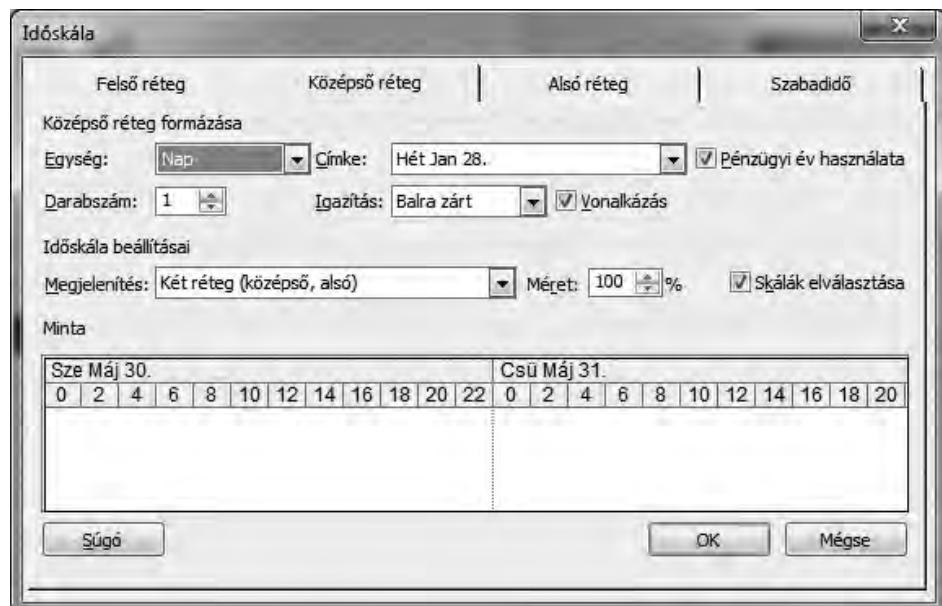
81. ábra
Gantt diagram sáv formázása

Időskála

Az ablak jobb oldalán található dátumokra duplát kattintva vagy jobb klikk az egérrrel, (helyi menüből) vagy a Formátum menü/Időskála parancsra előhívható az időskála párbeszédablak.

82. ábra
Időskála beállítása

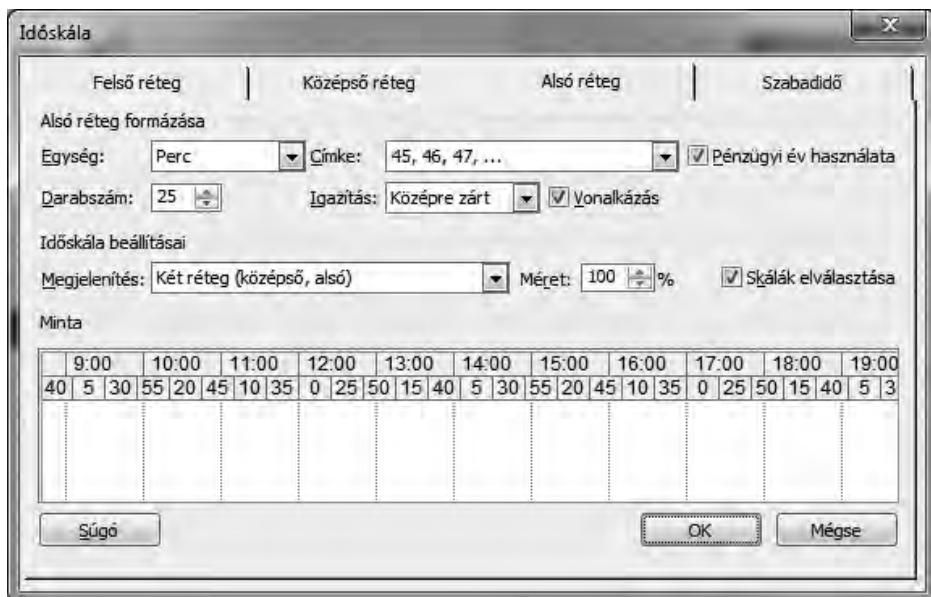
83. ábra
Időskála rétegei

Feladat

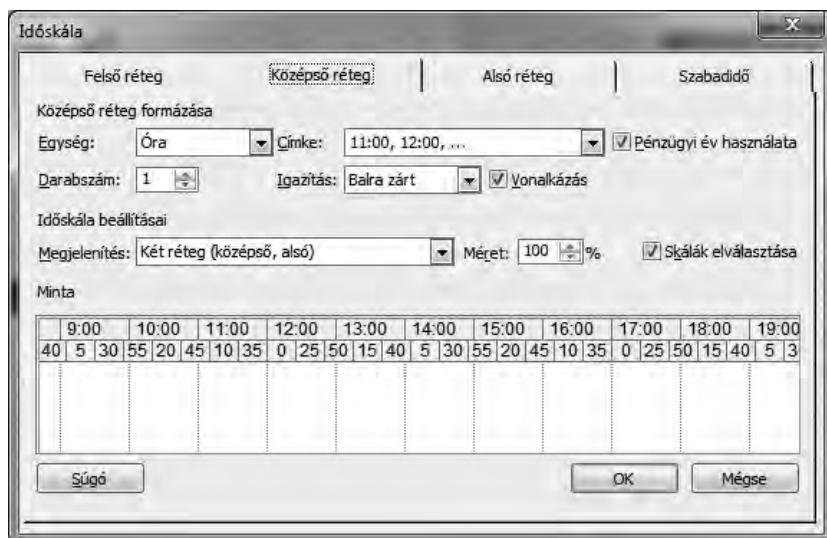
Feladat: Állítsa át az időskálát, úgy hogy 1 órás időintervallumokban 25 perces bontásokban lássuk a tevékenységek idejét!

Megoldás

Elsőként az Alsó réteg fülre kell kattintani, majd beírni az Egység: Perc, a Darabszám:25. Ezután a Középső réteg regiszterfél beállítását kell elvégezni.

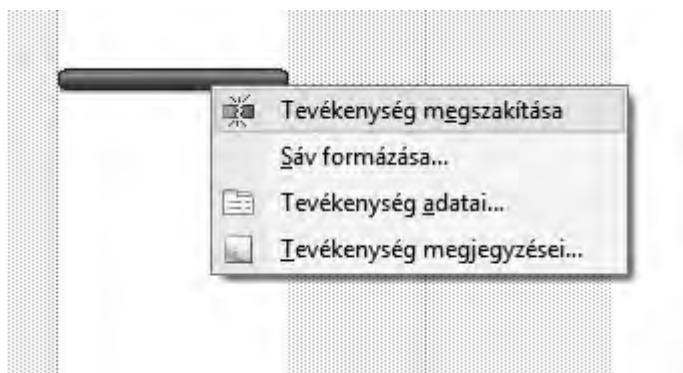
84. ábra
Alsó réteg

85. ábra
Középső réteg

Sáv formázás

Szintén a Gantt diagram rajzos területén a tevékenységre mutatóvá jobb kíkkel-ve állíthatjuk be a sávok színét, kitöltését.

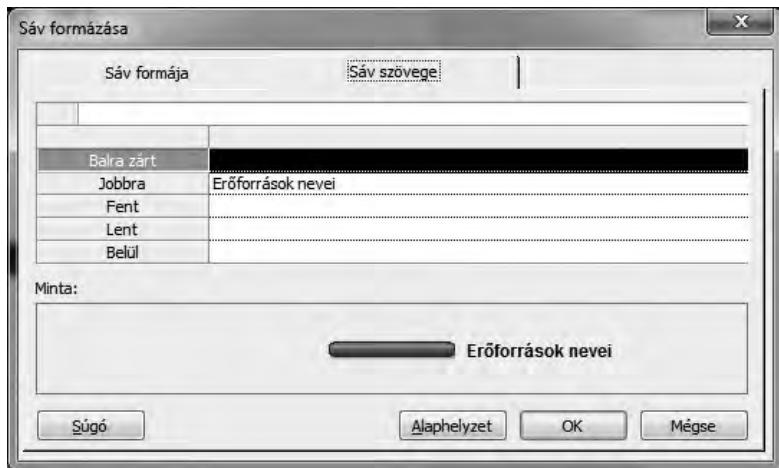

86. ábra
Sáv formázása helyi menüből

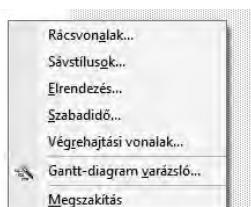
Nem csak a sáv formáját, hanem a sáv szövegét is módosíthatjuk.

87. ábra
Sáv formázása

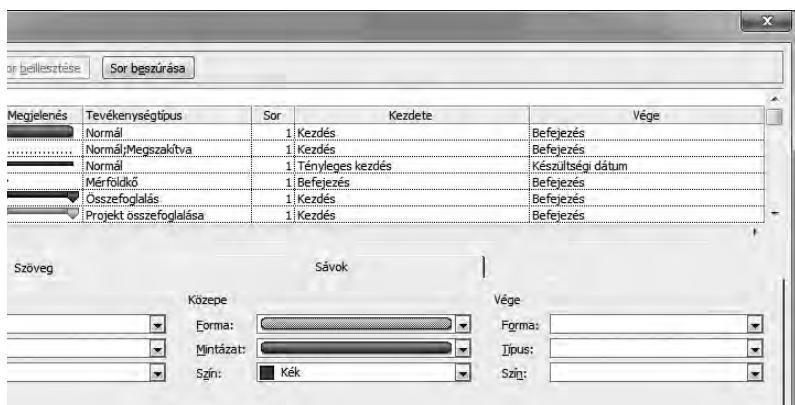

88. ábra
Sáv szövege

89. ábra
Sávstílusok

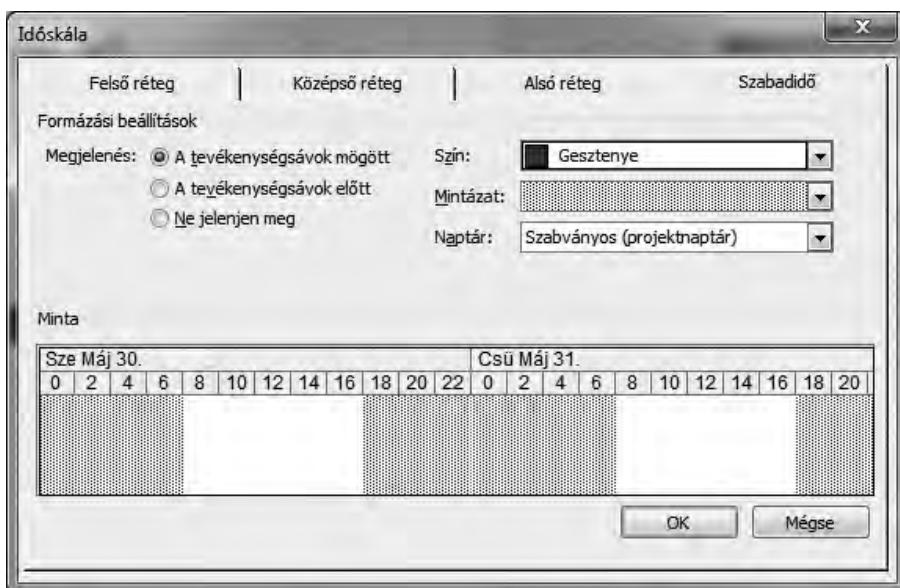
A Sávstílusok párbeszédablakban (Formátum/Sávstílusok vagy helyi menüből) is elvégezhető a beállítás, itt az összes sávlista stílusok egy helyen megtalálható.

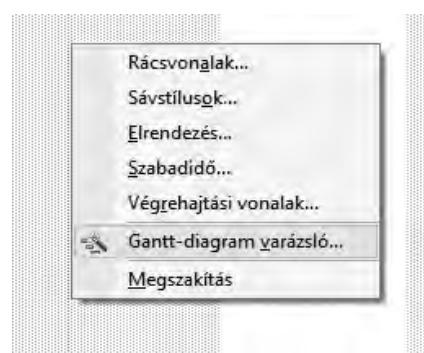
90. ábra
Sávstílusok párbeszédablak

Szabadidő megjelenítése

A Szabadidő kiemelhető a Gantt diagramon, alapértelmezetben szürke vonalakkal jelennek meg. Az Időskála ablakban 4. párbeszédablakban (Formatum/Időskála vagy dupla kattintás a dátumra) vagy helyi menüből a rajzos területen üres részre jobb klikkelve érhetjük el a szabadidőnek a megjelenés/szín/mintázat/naptár beállításainak lehetőségeit.

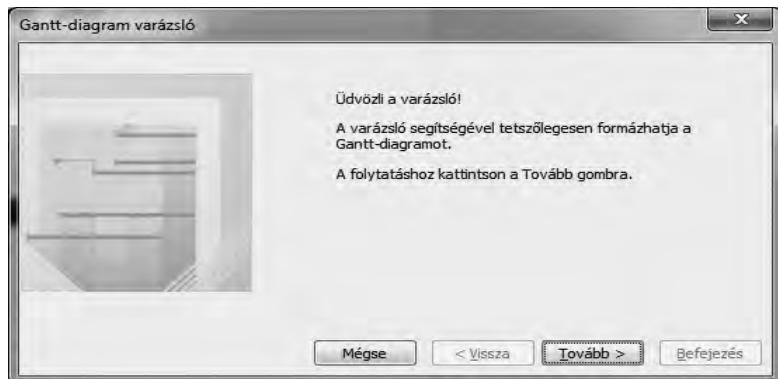

91. ábra
Szabadidő megjelenítésének formázása

92. ábra
Gantt diagram varázsló

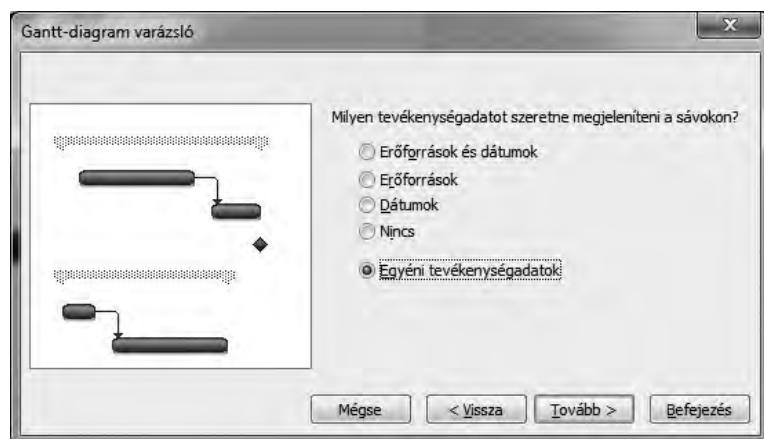
Varázsló segítségével is tetszőlegesen testre szabhatjuk a diagram nézetét, ha a helyi menüből vagy a Formátum/Gantt-diagram varázslóra kattintunk.

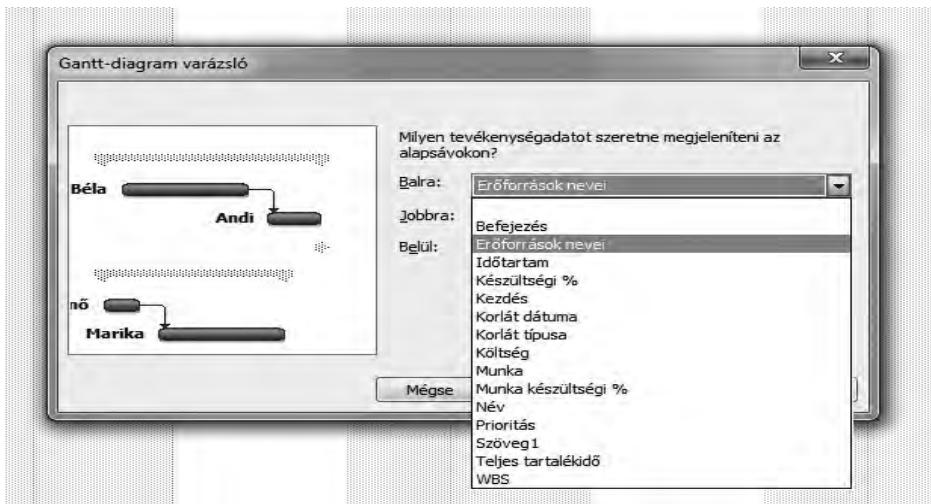
93. ábra
Gantt-diagram varázsló 2.

94. ábra
Gantt-diagram varázsló 3.

95. ábra
Gantt-diagram varázsló 4.

96. ábra
Gantt-diagram varázsló 5.

4.6. Erőforrások hozzárendelése

A projekttevékenységek végrehajtásához erőforrásokra van szükség, amelyekkel megadhatja, hogy ki vagy mi szükséges az adott ütemezett tevékenység elvégzéséhez.

Az erőforrások hozzárendelésével a következő célokat érheti el:

- Nyomon követheti az egyes személyek vagy eszközök által végzett munkát/felhasznált anyag mennyiségét.
- Biztosíthatja a projekt elszámolhatóságát és átláthatóságát.
- Pontosabban meghatározhatja az ütemtervben a tevékenységek időtartamát és várható befejezési dátumát.
- Figyelemmel kísérheti, hogy mely erőforrásokhoz van túl kevés vagy túl sok munka rendelve.
- Számításba veheti az erőforrások idejét és költségét.

4.6.1. Erőforráslap nézet

Az erőforrásokat az MS Project programban az **Erőforrás lapon** is megadhatjuk. Az alábbi adatokat tartalmazza a tábla:

- Indikátor oszlop,
- Erőforrás neve,
- Típusa: munka vagy anyag, (és a 2007-es verzióban egy újabb típus jelent meg a költség)

Erőforrás neve	Típus	Anyag címkeje
Munka		
Anyag		
Költség		

97. ábra
Erőforráslap részlete

Az anyag típusú erőforrás mértékegységét az anyag címkeje oszlopba gépelve adható meg, pl: méter, liter.

	Erőforrás neve	Típus	Anyag címkeje	Monogram	Csoport	Max. mennyiség	Alapdij	Tűrádij	Haszn. kg	Fejérülés
1	festék	Anyag	liter	f			200,00 Ft		0,00 Ft	Egyenletesen

98. ábra
Anyag típusú erőforrás felvitele

Gantt diagramban a hozzárendeléskor látszik a mértékegység, **nagyon fontos csak ekkor adható meg a mennyisége az erőforrás lapon nem adható meg!**

Tevékenység adatai

Általános	Megelőzők	Erőforrások	Speciális	Megjegyzések	Egyéni mezők
Név:				Időtartam: 1n? <input type="button" value="Belecsök"/>	☒ Beclsés
Erőforrások:					
Erőforrás neve	Hozzárendelés tulajdonosa	Egység	Költség		
festék		2 liter	400,00 Ft		
<input type="button" value="Súgó"/> <input type="button" value="OK"/> <input type="button" value="Mégse"/>					

99. ábra
Anyag típusú erőforrás hozzárendelése

Költség típusú erőforráshoz az erőforrás lapon nem rendelhető semmilyen díj, se alap-, se túlóradij. Naptár sem adható meg, ugyanúgy, mint az anyagtípusú erőforrás esetén. Ha szeretnénk megadni a költség díját, akkor azt a Gantt diagram nézetbe a hozzárendelés esetén az erőforrás lapon tehetjük meg.

Erőforrás neve	Típus	Anyag címkeje	Monogram	Csoport	Max. mennyiség	Alapdíj	Túlóradij	Haszn. ktg.	Felmerülés
bérleti díj	Költség	b						Egyenletesen	

100. ábra
Költség típusú erőforrás felvitele

Gantt diagram nézetbe a tevékenység adatai lapon/ Erőforrások fülön lehet ki-tölteni a költség összegét. /Ebben az esetben írható a költség mező, mert egyébként számított mező az anyag, vagy a munkatípusú erőforrás esetén/

Erőforrás neve	Hozzárendelés tulajdono	Egység	Költség
festék	2 liter	400,00 Ft	

101. ábra
Költség típusú erőforrás hozzárendelése

- Anyagcímke: az anyag típusú erőforrás mértékegységét adhatjuk meg pl.: kg, tonna
- Monogram: az erőforrás nevének rövidítését tartalmazza
- Csoport: az a csoportnév, amelyhez az erőforrás tartozik
- Max mennyiség értéke: 0–10 000 vagy 1 000 000% közé eshet
- Alapdíj: az erőforrás időegységre eső arányos költsége
- Túlóradij: az erőforrás időegységre eső arányos túlóra költsége
- Használati költség: egyszeri költség a felhasználáskor
- Felmerülés: kezdéskor, egyenletesen, befejezéskor
- Alapnaptár: az erőforrásnaptár kiindulási alapjául szolgáló projektnaptár
- Kód: az erőforrás azonosítására szolgáló kódot, számot vagy rövidítést talmazhatja

102. ábra
Erőforráslap

Fontos a lap kitöltésekor, hogy a név után elsőként a típust adjuk meg, mert ha nem ezzel kezdjük, hanem előbb beállítjuk a többi opciót, akkor, ha a végén megadni kívánt típus eltér az alapértelmezettől, törlődnek az előtte megadott adatok!

Feladat

Vegye fel az erőforrásokat és a hozzárendelt költségeket!

oktató1	3 000,00 Ft/ó
oktató2	3 000,00 Ft/ó
programozó	5 000,00 Ft/ó
rendszerelő	2 500,00 Ft/ó
elemző	3 000,00 Ft/ó

Megoldás

		Erőforrás neve	Típus	Anyag címkeje	Monogram	Csoport	Max. mennyiség	Alapdij
1		oktató1	Munka	o			100%	3 000,00 Ft/ó
2		oktató2	Munka	o			100%	3 000,00 Ft/ó
3		programozó	Munka	p			100%	5 000,00 Ft/ó
4		rendszerelő	Munka	r			100%	2 500,00 Ft/ó
5		elemző	Munka	e			100%	3 000,00 Ft/ó

103. ábra
Erőforráslap kitöltése

Ekkor az erőforrás még nincs hozzárendelve a tevékenységhez, ehhez a Gantt-diagram nézetre váltsunk és az Erőforrás nevei oszlopánál a tevékenység sorában görödtsük le a cellát és válasszuk ki az erőforrásokat.

	Tevékenység neve	Időtartam	Telephely	Kedvezés	Betejezés	Megelőzők	Erőforrások nevei
1	Helyzetfelmérés	8 nap	Belső telephely	Hét 09.02.16	Sze 09.02.25.		
2	Szoftverfejlesztés	20 nap	Külső telephely	Csú 09.02.26	Sze 09.03.25.	1	oktató1
3	☒ Betanítás	20,5 nap	hső telephely	Csú 09.03.05.	Csú 09.04.02.		oktató2
4	☰ Tanárok felkészítése	20 nap	hső telephely	Csú 09.03.05.	Sze 09.04.01.		programozó
5	tanárok betanítása	2 nap	Belső telephely	Csú 09.03.05.	Pén 09.03.06.	2KK+5 nap	rendszerzadá
6	szoftver tesztelése	4 nap	Belső telephely	Csú 09.03.26	Ked 09.03.31.	2	elemző
7	szoftver tesztelés/dokumentálás/látsza	0 nap	Belső telephely	Ked 09.03.31	Ked 09.03.31.	6	
8	tesztelés dokumentálása	1 nap	Belső telephely	Sze 09.04.01	Sze 09.04.01.	7BB+1 nap;8K	

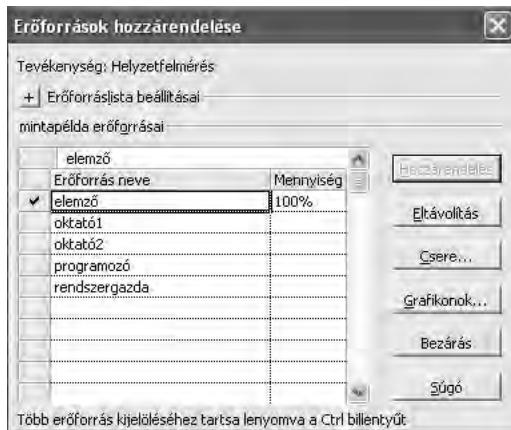
104. ábra
Gantt-diagram erőforrás hozzárendelése

A következő ábrán lévő hozzárendelést vigyük fel a mintapéldánkba! Ha több erőforrást kell egy sorba felvinni, akkor pontosvesszővel elválasztva tehetjük meg.

	Tevékenység neve	Erőforrások nevei
1	Helyzetfelmérés	elemző
2	Szoftverfejlesztés	programozó;elemző
3	☒ Betanítás	
4	☰ Tanárok felkészítése	
5	tanárok betanítása	oktató1
6	szoftver tesztelése	oktató1;oktató2;programozó
7	szoftver tesztelés/dokumentálás/látsza	
8	tesztelés dokumentálása	elemző;programozó
9	☰ Humánerőforrás részleg betanítása	
10	első kurzus indítása	oktató2
11	második kurzus indítása	oktató2
12	utolsó csoport indítása	oktató2
13	☰ Gazdasági osztály betanítása	
14	első csoport oktatása	oktató1
15	második csoport oktatása	oktató2
16	☰ Szoftvertelepítés	
17	☰ Humánerőforrás részleg szoftvertele	
18	telepítés1	rendszerzadá
19	telepítés2	rendszerzadá
20	☰ Gazdasági osztály szoftvertelepítés	
21	telepítés1	rendszerzadá
22	telepítés2	rendszerzadá
23	telepítés kész	

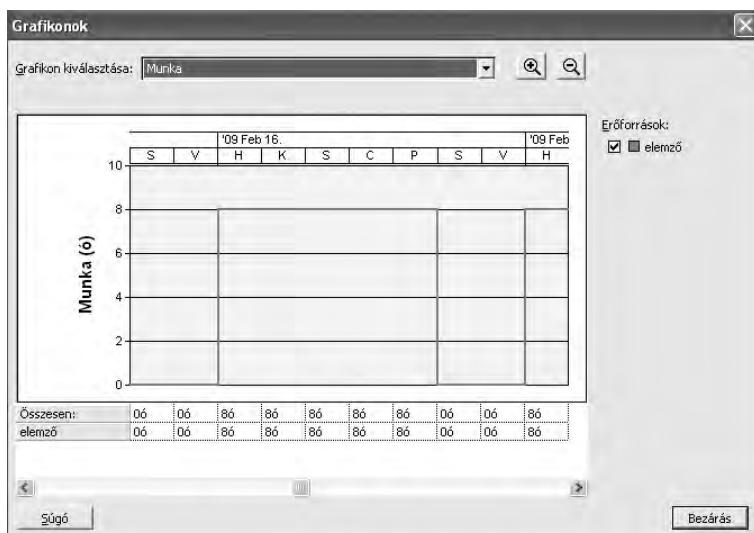
105. ábra
Erőforrások hozzárendelése

Lehetőség van az erőforrások megadására az erőforrások hozzárendelése ikonnal, menüből az Eszközök/Erőforrások hozzárendelése (Alt+F10), vagy már az ismert Tevékenység adatai lap Erőforrások regiszterfölön.

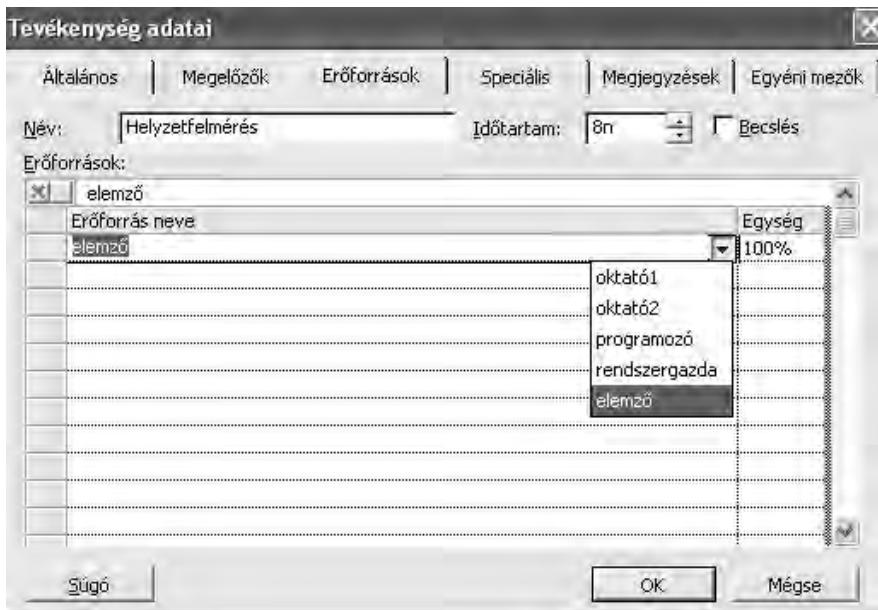

106. ábra
Erőforrások hozzárendelése ikonnal

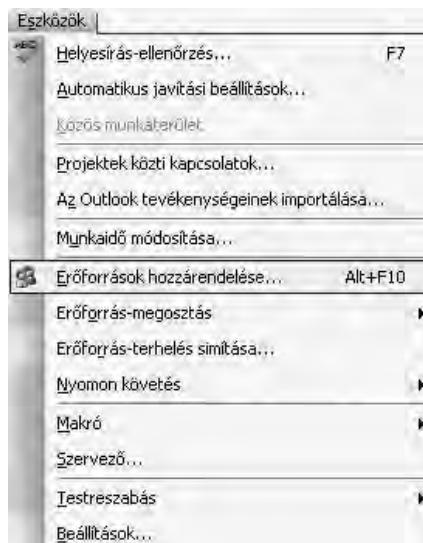
Az erőforrás neve előtt lévő szürke területre kattintva kijelölhetjük a szükséges erőforrásokat (akár többet is a Ctrl vagy Shift és egér használatával). Ha a szürke területre visszük az egeret, akkor a kurzor alakja „emberfejjé” változik, ekkor fogd- és-vidd technikával rendelhető hozzá több tevékenységhöz is, de ugyanest megtehetjük a Hozzárendelés gombbal is. A Grafikon gombbal az erőforrás leterheltségét is megtekinthetjük.

107. ábra
Erőforrás-grafikon

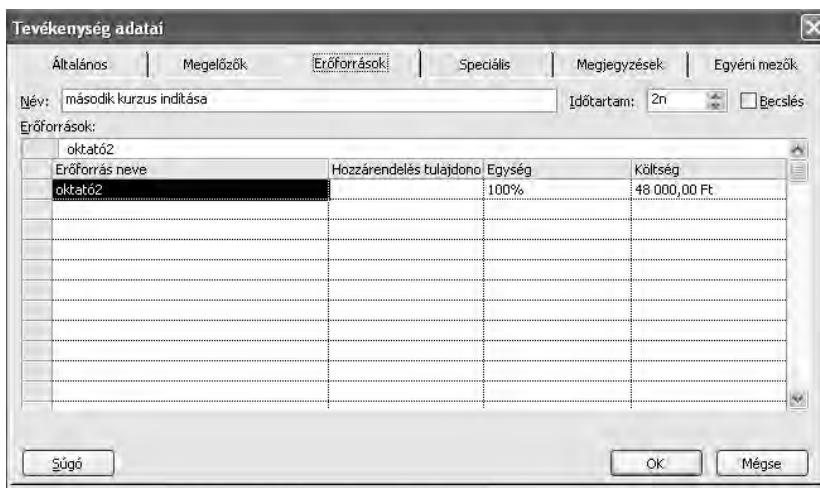

108. ábra
Erőforrások hozzárendelése tevékenység adatai lapon 2003-as verzióban

109. ábra
Erőforrások hozzárendelése menüből

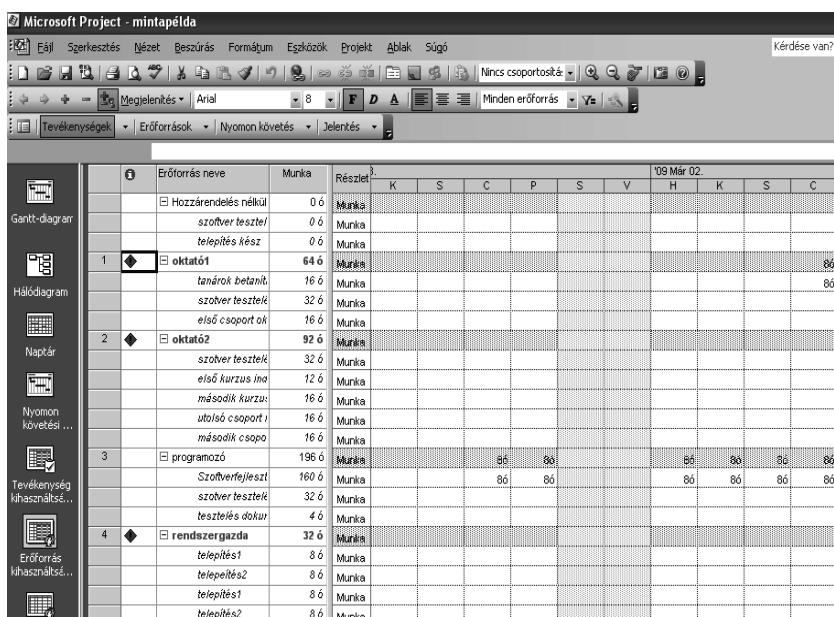
A 2007-es verzióban, ha egy tevékenységhez hozzárendeltük az erőforrást, akkor dupla kattintással a tevékenységen (vagy Shift+F2), az erőforrás lapon már az erőforrás költségét is láthatjuk.

110. ábra
Tevékenység adatai lap/Erőforrások 2007-es verzióban

4.6.2. Erőforrás kihasználtsága nézet

Megnézhetjük az erőforrások leterheltségét munkaórákban, táblázatos formában is, amit szerkeszthetünk is. Amelyik erőforrás túlterhelt annak az indikátor oszlopában megjelenik egy felkiáltó jel !, és pirossal jelöltté válik az erőforrás neve.

111. ábra
Erőforrások kihasználtsága nézet

4.6.3. Tevékenység kihasználtsága nézet

A munkaórákat a Tevékenység kihasználtsága lapon is módosíthatjuk, valamint egy erőforrás kijelölése után a hozzárendelés adatai ikonra kattintva is kiölthetjük az adatokat.

	Tevékenység neve	Munka	Részletek:	S	C	P	S	V	H	K	S	C	Dátum
1.	Helyzetfelmérés	64 ó	Munka										199 Már 30.
	elemző	64 ó	Munka										
2.	Szoftverfejlesztés	320 ó	Munka	160									
	programozó	160 ó	Munka	80									
	elemző	160 ó	Munka	80									
3.	Betanítás	196 ó	Munka		480	480			320	320	160	40	
4.	Tanárok felkészítése	120 ó	Munka		240	240			240	240	80		
5.	tanárök betanítása	16 ó	Munka										
	oktatóf	16 ó	Munka										
6.	szövetszervezés	96 ó	Munka		240	240			240	240			
	oktatóf	32 ó	Munka	80	80				80	80			
	oktató2	32 ó	Munka	80	80				80	80			
	programozó	32 ó	Munka	80	80				80	80			
7.	szövetszervezés	0 ó	Munka										
8.	tesztelés dokumentáció	8 ó	Munka								80		
	programozó	4 ó	Munka								40		
	elemző	4 ó	Munka								40		
9.	Humanerőforrás része	44 ó	Munka		80	80			80	80	80	40	
10.	első kurzus indítása	12 ó	Munka		80	40							
	oktatóf	12 ó	Munka		80	40							
11.	második kurzus indít.	16 ó	Munka			40			80	40			
	oktató2	16 ó	Munka			40			80	40			
12.	utolsó csoport indítás	16 ó	Munka						40	80	40		

112. ábra
Tevékenység kihasználtsága nézet

Az Általános lapon megadhatjuk az erőforrás nevét, idejét, mennyiségét, munkaeloszlását, kezdési és befejezési dátumát és a díjtáblát.

Tevékenység:	Helyzetfelmérés		
Erőforrás:	elemző		
Munka:	64 ó	Erőforrás-mennyisége:	100%
Munkaeloszlás:	Egyenletes		
Kezdés:	Hét 09.02.16.		
Befejezés:	Sze 09.02.25.		
Költség:	192 000,00 F	Díjtábla:	A

113. ábra
Erőforrás hozzárendelési adatai

A díjtáblákat az erőforrás lapon az erőforrásra kattintva a Hozzárendelés adatai/Költség lapon adhatjuk meg. Ötféle Díjtábla rendelhető egy erőforráshoz A-tól E-ig.

114. ábra
Erőforrás adatai/Díjtábla

Érdekes még a munkaelosztás mező is, ugyanis többféle terhelést adhatunk meg: egyenletes, későn terhelt, korán terhelt stb. Ezek alkalmazásakor az indikátor oszlopban megjelenik a jele. Pl. a későn terhelt jele:

Alapértelmezetten egyenletesen terhelt van beállítva⁶.

- Egyenletes: 100/100/100/100/...
- Későn terhelt: 10/15/25/50/50/75/75/100/100/100
- Korán terhelt: 100/100/100/75/75/50/50/25/15/10
- Kettős csúcs: 25/50/100/50/25/25/50/100/50/25
- Korai csúcs: 25/50/100/100/75/50/50/25/15/10
- Kései csúcs: 10/15/25/50/50/50/75/100/100/50/25
- Harang: 10/20/40/80/100/100/80/40/20/10
- Domb: 25/50/75/100/100/100/100/75/50/25

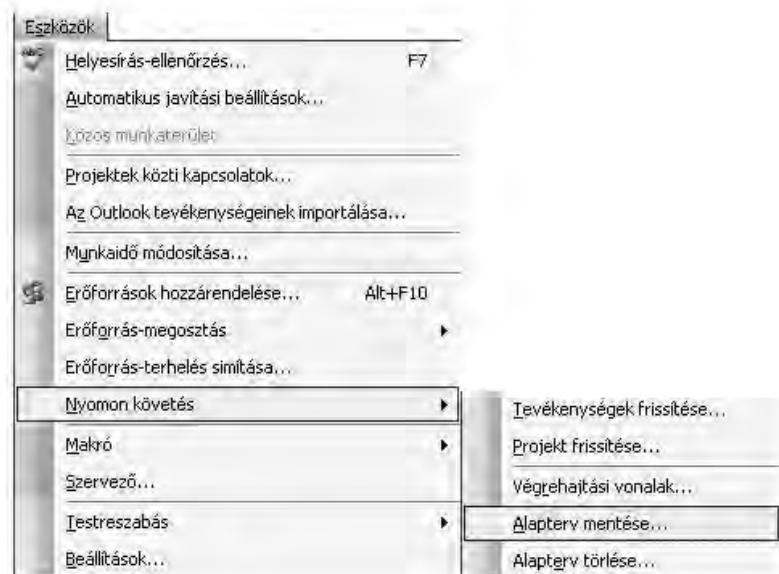
Az adatokat százalékban kell érteni pl. 8 órás munkaviszony nál a 10% 0,8 órát jelent. Egy tevékenység készültségét lejelentik a projektvezetőnek, azt meg tudja adni pl. Tevékenység kihasználtsága lap/Tevékenységre kettő kattintva/Hozzárendelés adatai/Nyomon követési lapon és így átfogóbb kép lesz a projekt időbeni alakulásáról.

Nyomon követés

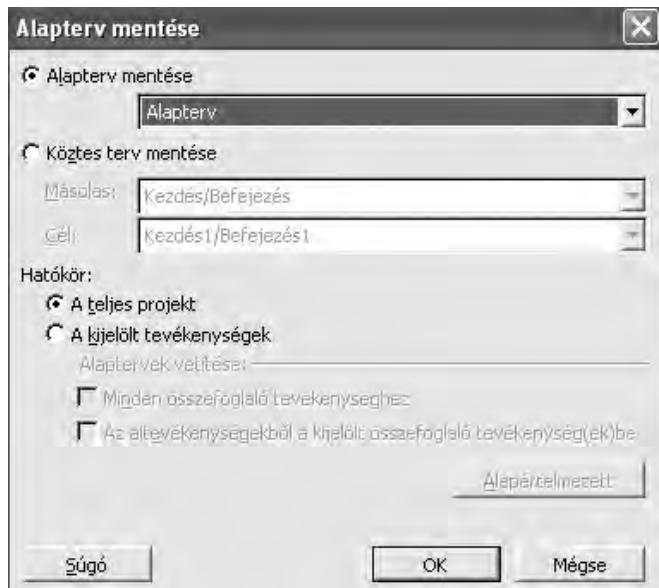
A nyomon követés lehetőséget ad arra, hogy az alapterv rögzítése után a tervhez képest történt változásokat szemléltessük, lekérdezhessük. Alapterv mentésekor a Project program az ütemezési mezők tevékenység-, erőforrás-, hozzárendelési és költségadatait az alaptervi mezőkbe másolja. Projekttervben maximum 11 alapterv menthető (Alapterv, Alapterv1, Alapterv2...Alapterv10). A nyomon követés használatával információhoz jutunk az eltérések rövid összefoglalójáról, a tevékenység és az erőforrásadatokban is.

Azonban mielőtt a nyomon követési lapon elkezdenénk a munkát, érdemes rögzíteni az alaptervet!

Ezt megtehetjük az Eszközök menü/Nyomon követés/Alapterv mentése parancsal.

115. ábra
Eszközök menü/Nyomon követés/Alapterv mentése

116. ábra
Eszközök menü/Nyomon követés/Alapterv mentése

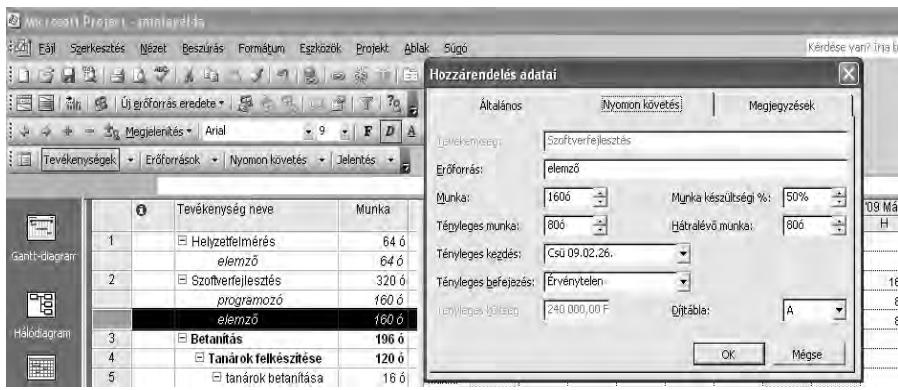
A Hatókör területen lehetőség van a teljes projekt vagy csak egy részének mentésére, ha a beállítások után az OK gombra kattintunk. Mentés után a nyomon követési nézet megváltozik, lesz egy alapterv szürkén ábrázolva a Gantt-diagramon, a tényleges terv pedig színesen.

Feladat

Állítsa a szoftverfejlesztés tevékenységben az elemező munkáját 50%-os képzültségre!

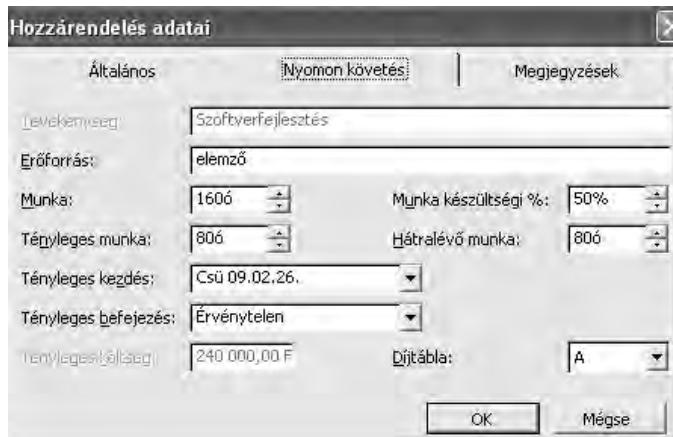
Megoldás

Váltunk át Tevékenység kihasználtsága lapra, mivel ott könnyen megtaláljuk a tevékenységet és a hozzá rendelt erőforrást!

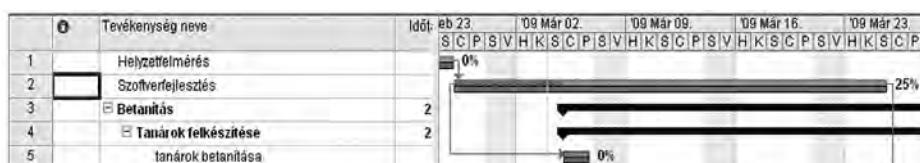
117. ábra
Tevékenység kihasználtsága lap részlete

A megjelenő lapon a Nyomon követés regiszterfülre kell kattintani és a Munka készültségi % mezőt 50%-ra beállítani.

118. ábra
Nyomonkövetés beállítása

A Nyomon követési Gantt-nézetben pedig grafikusan is megjeleníti, illetve a tevékenységre kattintva itt is megadható a készültségi fok.

119. ábra
Nyomon követési Gantt-nézet

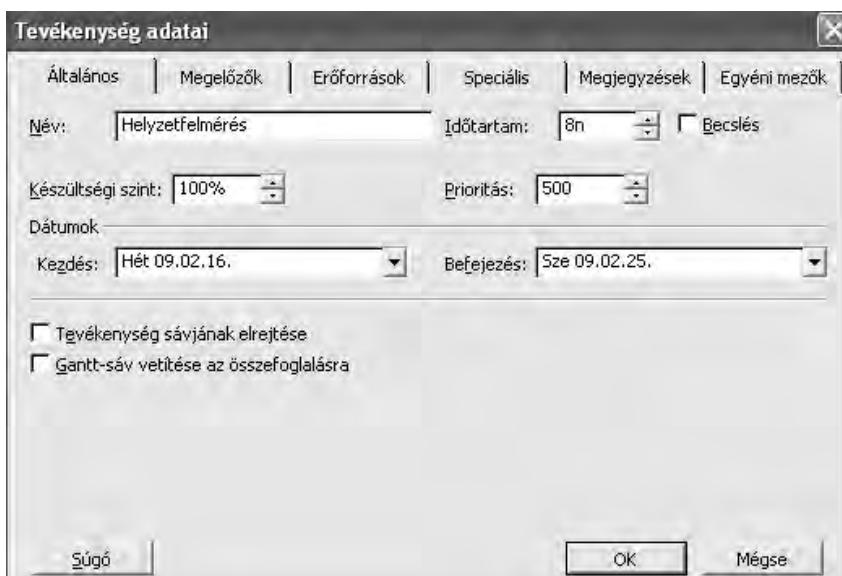
Az előbbi elemző 50%-os beállítása, a teljes tevékenységen 25%-os készültséget mutat.

Feladat

Állítsa készre a helyzetfelmérés tevékenységet!

Megoldás

A Nyomon követési Gantt-nézetben a helyzetfelmérés tevékenységre kattintva a Tevékenység adatai lapon az Általános regiszterfülön a Készültségi szintnél állítsuk be 100%-ra!

120. ábra
Tevékenység adatai lap/Készültségi szint beállítás

Ezután a Nyomon követési Gantt nézetben a tevékenység indikátor oszlopában megjelenik egy pipa ezzel jelezve, hogy kész a tevékenység.

121. ábra
Nyomon követési Gantt-nézetben a készültségi szint jelzése

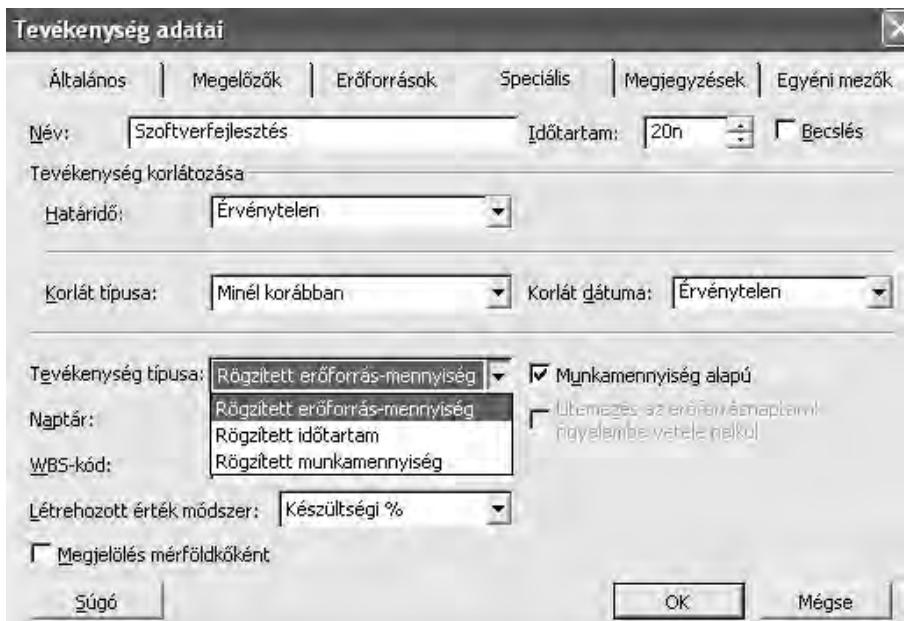
Kapcsolja be az Nézet menü/Eszköztárak/Nyomon követés eszköztárat!

Az első ikon a projektstatisztika /amit a projekt menü/projekt adatai ablakban található/, mögötte a frissítés, munka átütemezés gombok találhatók, ezek után pedig a készültségi szintek adhatók meg. **Így sokkal gyorsabban állítható be a készültségi szint a tevékenységre állva, majd a megfelelő készültségi % gombra kattintva.**

A tevékenységek típusát is beállíthatjuk szintén a tevékenységre kattintva pl. Gantt-diagram nézetben a Speciális regiszterfölön. Háromféle lehetőség van:

- Rögzített erőforrás mennyisége
- Rögzített időtartam
- Rögzített munkamennyisége

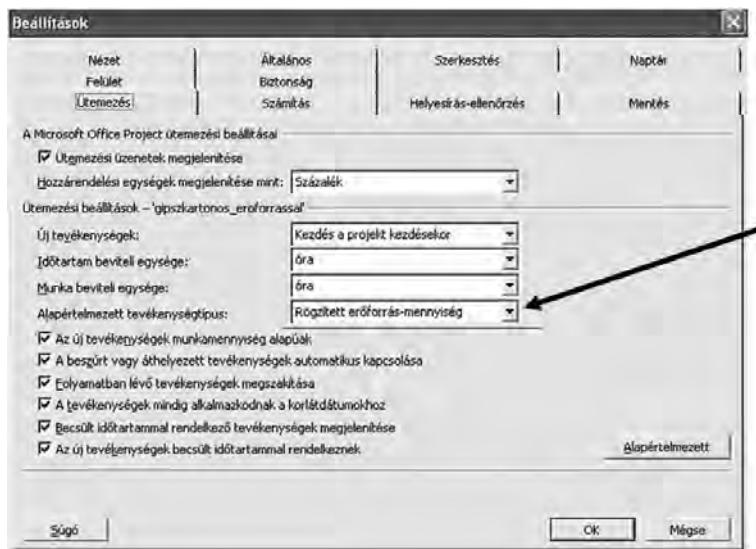

122. ábra
Tevékenység típusainak beállításai

- Rögzített erőforrás mennyisége: munkamenny. v. idő változás nincs hatással az erőforrásra
számítása: Mennyiség = Munka/idő (Munka/Idő)
pl.: 2 ember 8 óra alatt 4 napig dolgozik, ha még 2 embert hozzárendelünk 8 órás munkaviszonnyal, akkor 2 nap lesz a mennyiség.

- Rögzített időtartam: erőforrás meny., munkameny. nincs hatása az időtartamra. Számítása: Idő = Munka/Mennyiség
pl. 1 tev. 4 nap alatt 2 ember végzi: 100%, ha az 1 tev. 4 nap alatt 4 ember dolgozik akkor: 50% lesz.
- Rögzített munkamennyiség: munka menny. nincs hatással a másik kettő
Számítása: Munka = Idő*Mennyiség
Pl.: 2 ember 8 órás munkával 2 napig dolgozik, ha az időt megnöveljük 4 napra, akkor minden erőforrásmenny. 50%-ra állít, így félunkaidőben dolgoznak majd.

Az alapértelmezett típus az Eszközök/Beállítások/Ütemezés lapon is beállítható:

123. ábra
Eszközök/Beállítások/Ütemezés/alapértelmezett tevékenységtípus megadása

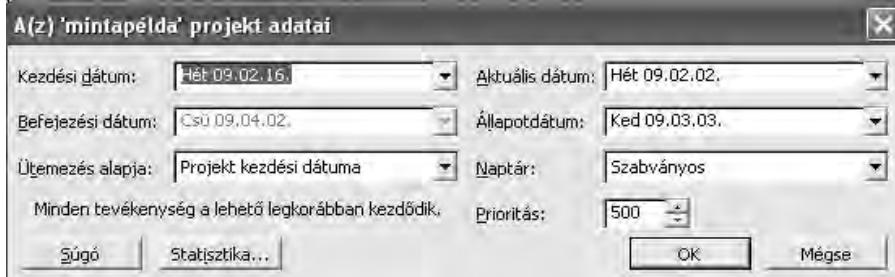
Állapotdátum

Létezik a programban állapotdátum beállítására is alkalmas felület. A Projekt/Projekt adatai lapon találjuk meg.

Feladat

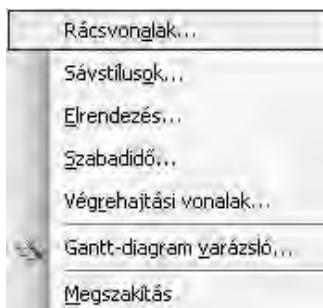
Állítson be állapotdátumot 2009. 03. 03-ra!

Megoldás

124. ábra
Projekt/Projekt adatai/Állapotdátum

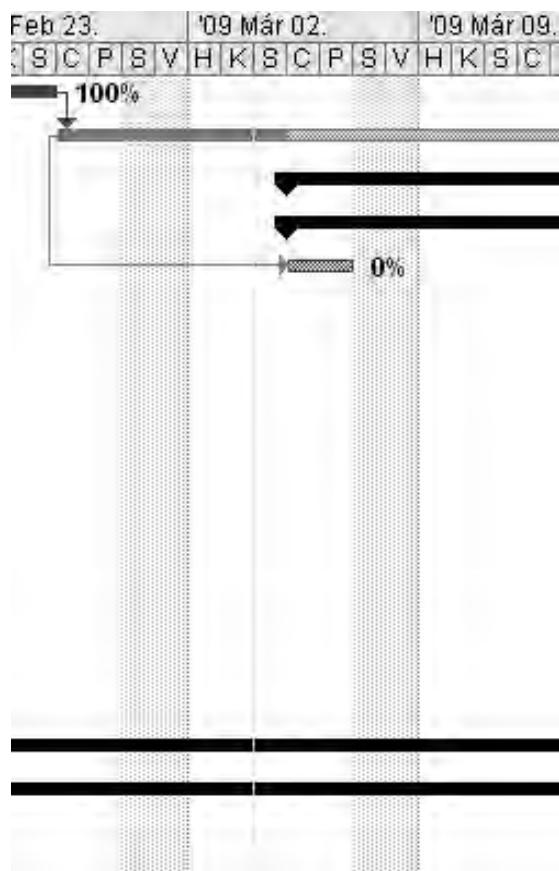
A Gantt-nézetekben nem látszik a dátum beállítása. Ehhez a Gantt-lapon, a rajzos területen jobb egérkombbal klikkelve a helyi menüből a Rácsvonalak parancsra kattintva, a Módosítandó vonalnál állítható be az Állapotdátum típusa és Színe.

125. ábra
Gantt-nézet rajzos terület helyi menüje

126. ábra
Rácsvonalak beállításai

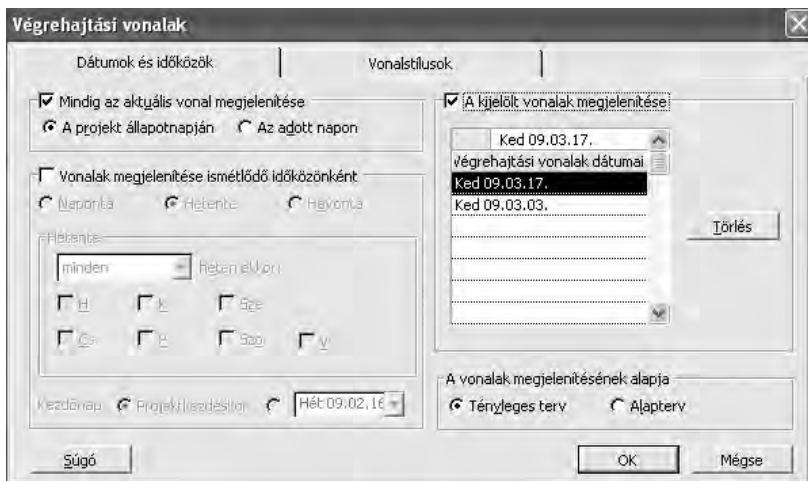
127. ábra
Állapotdátum jelölése

Több végrehajtási vonal is beállítható az Eszközök/Nyomon követés/Végrehajtási vonalak ablakban, ha szükséges.

Feladat

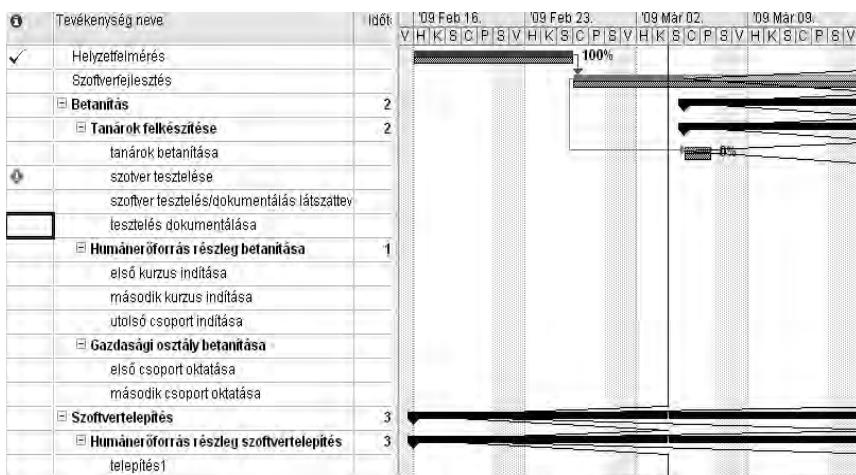
Állítsa be második állapotdátumként 2009. 03. 17-t!

Megoldás

128. ábra
Véghajtási vonalbeállítása

Beállítható, hogy a Mindig az aktuális vonal megjelenítése a projekt állapotnapján vagy adott napon történjen, illetve azt is, hogy a kijelölt vonalak melyik napokon jelenjenek meg. Még bekapcsolható az is, hogy melyik terven jelenjen meg a vonal.

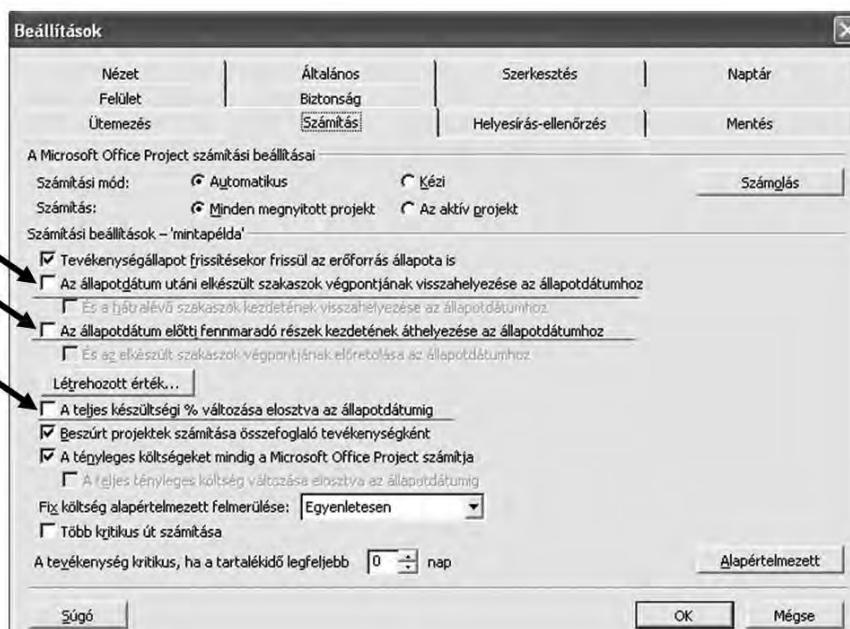
129. ábra
Véghajtási vonalak megjelenítése

Az állapotdátum vonala mozgatható, ha az egér alakja megváltozik, ekkor a tevékenység készültségi szintjét tudjuk beállítani az egér mozgatásával; növelni vagy csökkenteni.

Az Eszközök menü/Beállítások/Számítás regiszterfölön a Számítási beállításoknál az állapotdátumra kétféle lehetőség van:

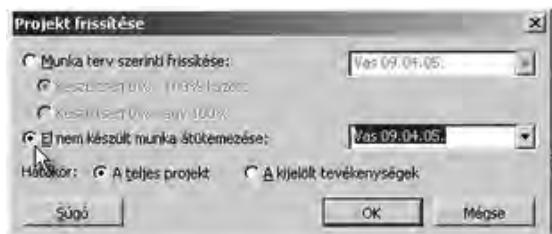
- az állapotdátum utáni elkészült szakaszok végpontjának visszahelyezése az állapotdátumhoz
- az állapotdátum előtti fennmaradó részek kezdetének áthelyezése az állapotdátumhoz

A Létrehozott értéknél is bekapcsolható, hogy az állapotdátumig jelenítse meg készültség százalékos változását.

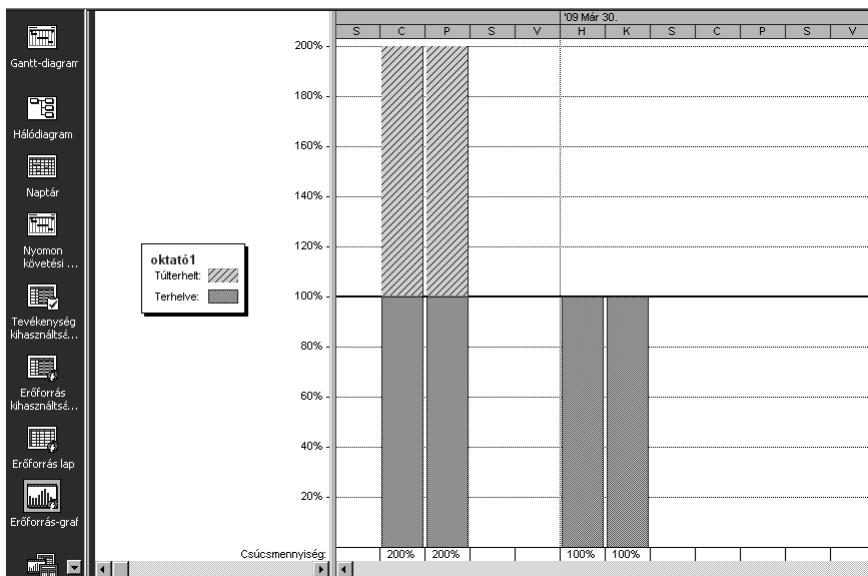
130. ábra
Eszközök/Beállítások/Számítás fül

Másik megoldás, ha a korábban beállított állapotdátumig el nem készült tevékenységek átütemezéséhez lenyitjuk az Eszközök menüt, majd kiválasztjuk a Nyomon követés, Projekt frissítése menüpontot.

4.6.4. Erőforrás grafikon nézet

Az erőforrások leterheltségét az erőforrás kihasználtsága lapon kívül grafikusan is megtékinthetjük, ehhez válaszuk az erőforrás grafikon nézetet. A túlterhelt erőforrást pirossal jelzi, mértékét a skáláról olvashatjuk le.

131. ábra
Erőforrás grafikon nézet

Ebben az esetben 2009. március 26-27-én kétszer annyit dolgoztatnánk az oktató1 erőforrást, mint amennyi a munkaideje, ezért túlterhelt.

Az Erőforrás lapot megtekintve (vagy erőforrás kihasználtságot) is megnézhetjük, hogy ki az, aki túlterhelt:

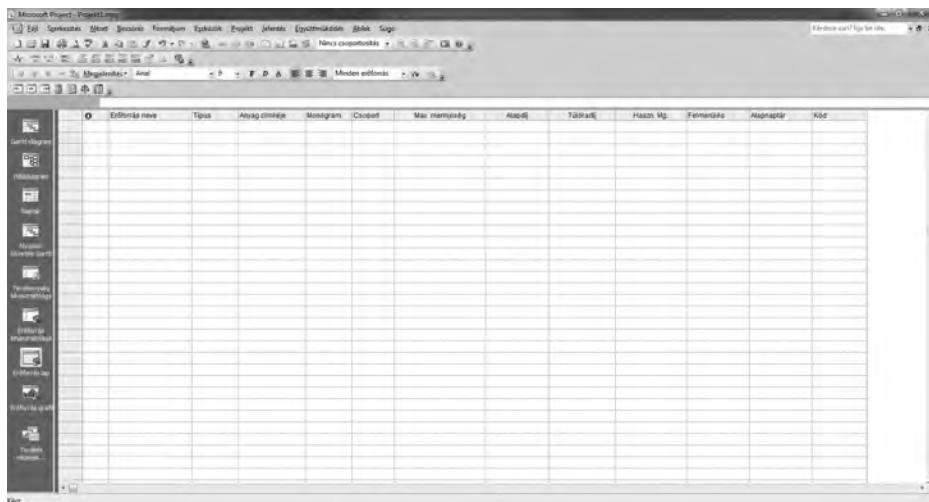
		Erőforrás neve	Típus	Anyag címkeje	Monogram
1		oktató1	Munka		o
2		oktató2	Munka		o
3		programozó	Munka		p
4		rendszergazda	Munka		r
5		elemző	Munka		e

132. ábra
Erőforráslap nézete

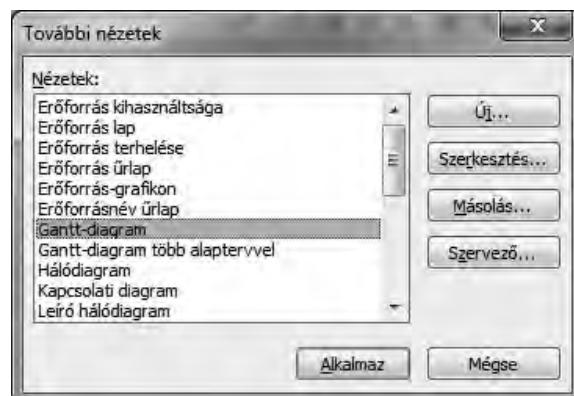
Ez a túlterhelés még nem biztos, hogy pontos mutatószám, hiszen még nem állítottunk be műszakokat, munkaidőket a programba.

4.6.5. Egyedi nézetek

A Nézet savon a További nézetekre kattintva lehetőség nyílik nézetek másolására, szerkesztésére, egyedi nézetek kialakítására.

133. ábra
További nézetek

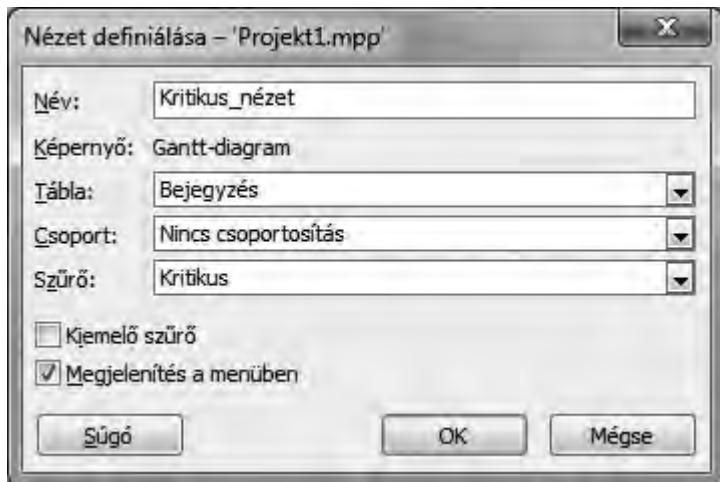
134. ábra
További nézetek szerkesztése

Feladat

Készítsük egy kritikus nézetet a nézetsávba!

Megoldás

Ezt legkönnyebben a Gantt-diagram másolásával érhetjük el. Adjuk meg a nevét, állítsuk be a szűrőt!

135. ábra
Kritikus nézet létrehozása

Megjelent a nézet sávban a kritikus nézet.

136. ábra
Kritikus nézet a nézetsávon

4.6.6. Naptárak, munkarendek

Az erőforrásoknak megadható a munkarendje pl. több műszak esetén, amely nem csak az egész projektre vonatkozhat, hanem külön erőforrásnaplárak is megadhatók. A létrehozott naptár nem csak erőforráshoz rendelhető, hanem tevékenységhez is.

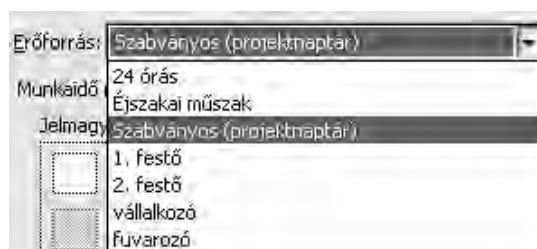
4.6.7 Alapnaptár

Az alapnaptár ötnapos munkarenddel és 8 órás munkanapokkal, szombati és vasárnapi pihenésre van beállítva. Az Eszközök/Munkaidő módosítása parancssal lehet beállítani.

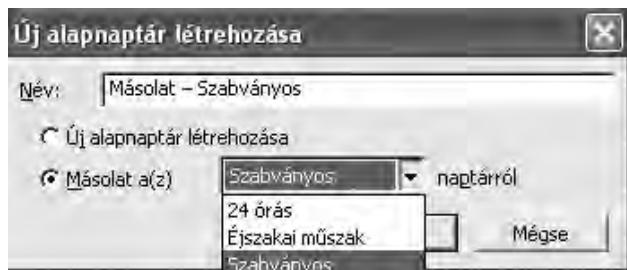
137. ábra
Alapnaptár

Elsőként az erőforrásmezőben a naptár típusát kell megadni:

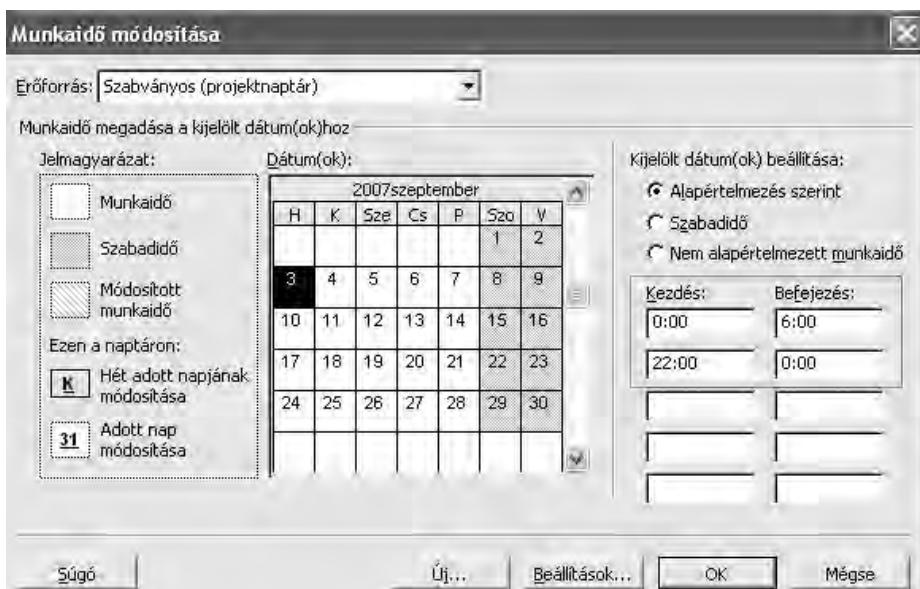
138. ábra
Erőforráslap

Saját, egyéni naptár is létrehozható, ha a párbeszédablak Új gombjára kattintunk.

139. ábra
Új alapnaptár létrehozása

A naptárban a kijelölésnél kattinthatunk egy cellára, egész sorra, vagy egész oszlopra. (Ctrl és Shift billentyűket használva). Fontos, hogy a naptárnál, ha egy munkarend átgördül a 24:00-n akkor több részletben kell megadni és azt is időrendben. Pl.: esti műszak 22:00–6:00-ig

140. ábra
Munkarend megadása

A Beállítások gombra kattintva ugyanaz az ablak nyílik meg, mint az Eszközök/Beállítások/Naptár parancsra kattintva. Az Erőforráslap-nézetben is erőforrásonként hozzárendelhető a naptár az Alapnaptár oszloban.

	Erfőforrás neve	Típus	Monogram	Max. mennyiség	Álapdij	Túfordíj	Heszn. ktg.	Felmerülés	Alapnaptár
1	oktatő1	Munka	o	100%	3 000,00 Ft/ó	0,00 Ft/h	0,00 Ft	Egyenletesen	Szabványos
2	oktatő2	Munka	o	100%	3 000,00 Ft/ó	0,00 Ft/h	0,00 Ft	Egyenletesen	24 órás
3	programozó	Munka	p	100%	5 000,00 Ft/ó	0,00 Ft/h	0,00 Ft	Egyenletesen	Éjszakai műszak
4	rendszergazda	Munka	r	100%	2 500,00 Ft/ó	0,00 Ft/h	0,00 Ft	Egyenletesen	Szabványos
5	élemező	Munka	é	100%	3 000,00 Ft/ó	0,00 Ft/h	0,00 Ft	Egyenletesen	Szabványos

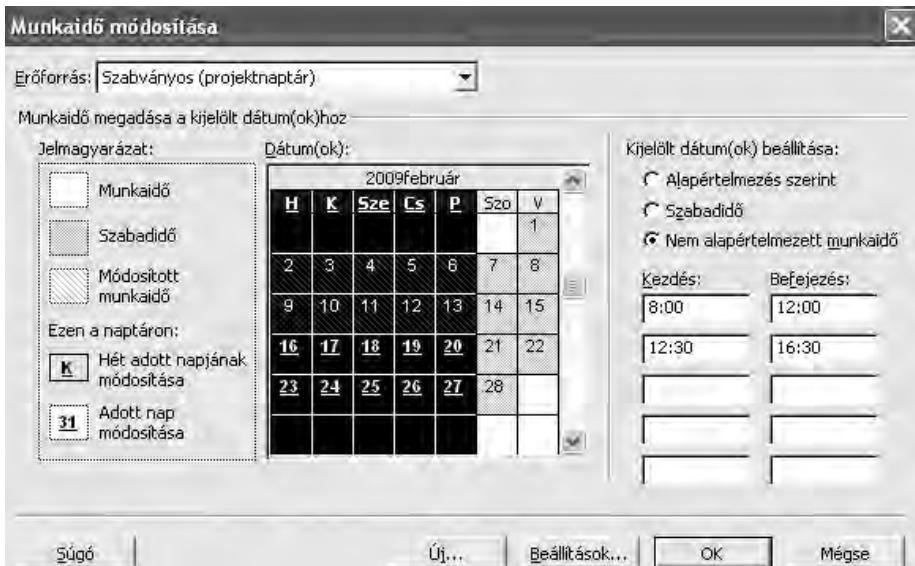
141. ábra
Erfőforrás lap nézet/Alapnaptár

Feladat

Állítsa be a projekt alapnaptárát úgy, hogy 8-kor kezdődjön a munkaidő, délben félórás ebédszünet után a munkaidő 16:30-kor fejeződjön be! Hétvégén nincs munka.

Megoldás

Az Eszközök menü/Munkaidő módosítás ablakban a Dátum(ok) területnél ki kell jelölni a Hétfőtől–Péntekig terjedő oszlopokat. Ezt követően a Kijelölt dátum(ok) beállításainál a Kezdés és Befejezés idejét kell beállítani. Mivel az alapnaptárra kérte a beállítást így az ablak tetején az Erfőforrás típusánál a Szabványos (projektnaptár) érték marad.

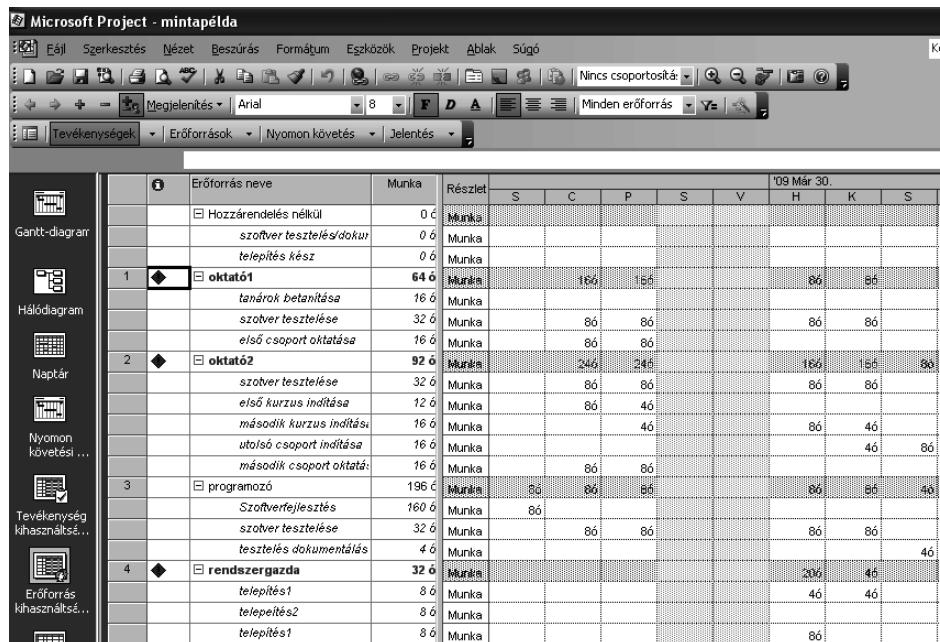
142. ábra
Alapnaptár beállításai

Ha szabadidőt/munkaszüneti napot szeretnénk beállítani akkor a Kijelölt dátumok beállításainál a Szabadidő gombra kell kattintani a kiválasztott napoknál.

Feladat

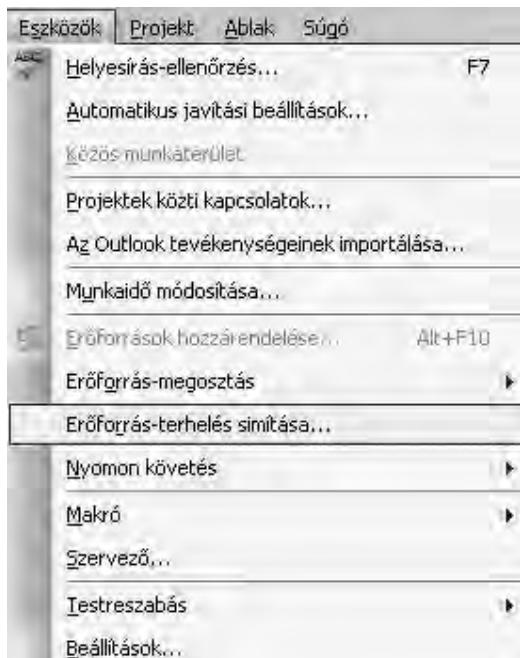
Nézzük meg van-e még mindig túlterhelt erőforrás?

Ha igen, kézi beállítással úgy lehet megszüntetni, hogy az Erőforrás kihasználtsága nézetben az időket megpróbáljuk elosztani úgy, hogy ne legyen túlterhelés, azaz átírjuk az időket a cellákban. Vagy pedig felveszünk egy újabb erőforrást a tevékenységhez és így osztódik a terhelés.

143. ábra
Túlterhelt erőforrás

Lehetséges még gépi simítás is az Eszközök/Erőforrás-terhelés simítása parancsot alkalmazva is.

144. ábra
Erőforrás simítása

Ha több túlterhelés is van, akkor az Nézet/Erőforrás kezelése eszköztáron található Ugrás a következő túlterheléshez gombra kattintva könnyen megadhatók a túlterhelt napok.

145. ábra
Erőforrás kezelése eszköztár

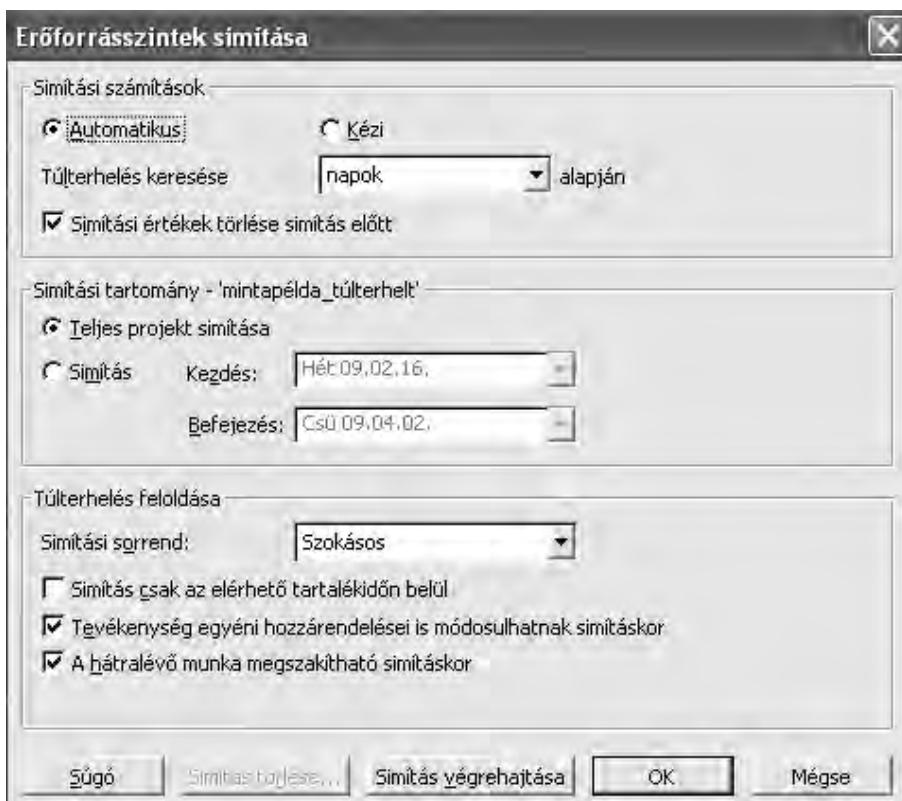
Feladat

Végesse el a gépi simítást!

Megoldás

Az Eszközök/Erőforrás-terhelés simítása parancsra kell kattintanunk. Ott a Simítási számítások kapcsolót Automatikusra állítani. (Ha ezt beállítottuk, akkor a következő projekt megnyitásakor is marad ez a beállítás, tehát új projekt megnyitása

előtt fontos leellenőrizni, hogy a kapcsoló ne az automatikusan maradjon!)

146. ábra
Gépi simítás

Majd a Simítás végrehajtása gombra kattintva megadjuk a simítás végrehajtását.

147. ábra
Simítás végrehajtása

		Erőforrás neve	Munka	Részlet	S	C	P	S	V	H	K	S	C	P	S
		▀ Hozzárendelés nélkül	0 ó	Munka											
		szoftver tesztelés/doktor	0 ó	Munka											
		telepítés kész	0 ó	Munka											
1	▀	▀ oktatónak	64 ó	Munka	80	80		80	80	80	80	80	80	80	
		tanárok felkészítése	16 ó	Munka											
		szoftver tesztelése	32 ó	Munka	80	80		80	80						
		eiső csoport oktatása	16 ó	Munka								80	80		
2		▀ oktatónak	92 ó	Munka	80	80		80	80	80	80	80	80	80	
		szoftver tesztelése	32 ó	Munka	06	40		80	80	80	80	40			
		eiső kurzus indítása	12 ó	Munka	80	40									
		második kurzus indítása	16 ó	Munka									40	80	
		utolsó csoport indítása	16 ó	Munka											
		második csoport oktatási	16 ó	Munka											
3		▀ programozó	198 ó	Munka	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	40
		Szoftverfejlesztés	160 ó	Munka	80										
		szoftver tesztelése	32 ó	Munka	80	80		80	80	80	80				
		tesztelés dokumentálás	4 ó	Munka											
4		▀ rendszergazda	32 ó	Munka											40
		telepítés1	8 ó	Munka											
		telepítés2	8 ó	Munka											
	▀	telepítés1	8 ó	Munka											40
		telepítés2	8 ó	Munka											
5		▀ elemző	220 ó	Munka	80										40
		Helyzetfelmérés	64 ó	Munka											
		Szoftverfejlesztés	160 ó	Munka	80										
		tesztelés dokumentálás	4 ó	Munka											

148. ábra
Gépi simítás eredménye

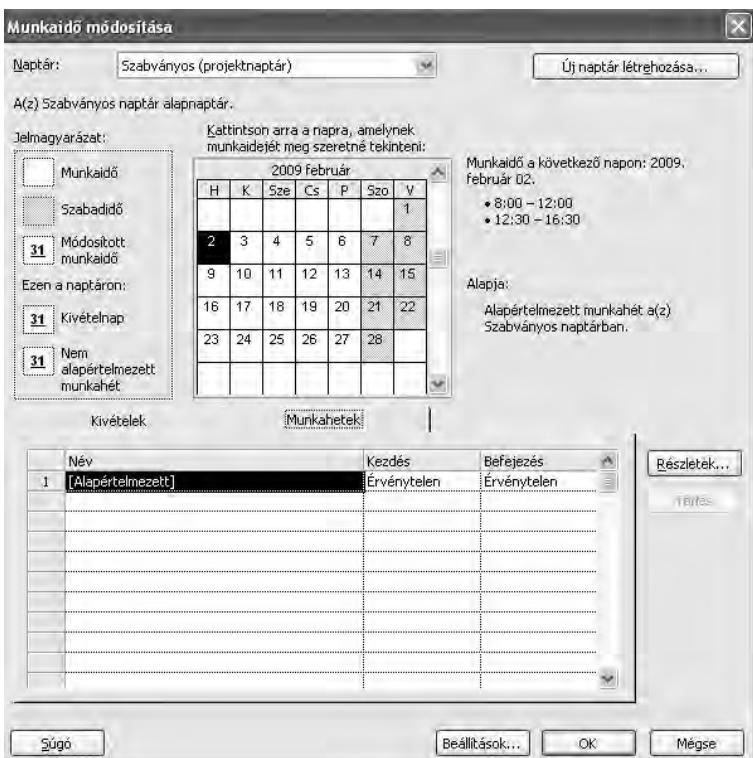
Megszűnt a túlterhelés. A Projekt/Projekt adatai/Statisztikában lekérdezhetjük a projekt alapadatait:

Projektstatisztika: 'mintapélda_túlterhell'			
	Kezdés	Befejezés	
Aktuális	Hét 09.02.16.		Pén 09.04.10.
Alapterv	Ervénytelen		Ervénytelen
Tényleges	Hét 09.02.16.		Ervénytelen
Elterés	0n		0n
	Időtartam	Munka	Költség
Aktuális	39,5n	6120	2 212 000,00 Ft
Alapterv	0n?	0 ó	0,00 Ft
Tényleges	10,37n	1440	432 000,00 Ft
Hátralévő	29,13n	4680	1 780 000,00 Ft
Készültségi szint:			
Időtartam: 26%		Munka: 24%	<input type="button" value="Bezárás"/>

149. ábra
Gépi simítás költsége, időtartama és munkaegysége

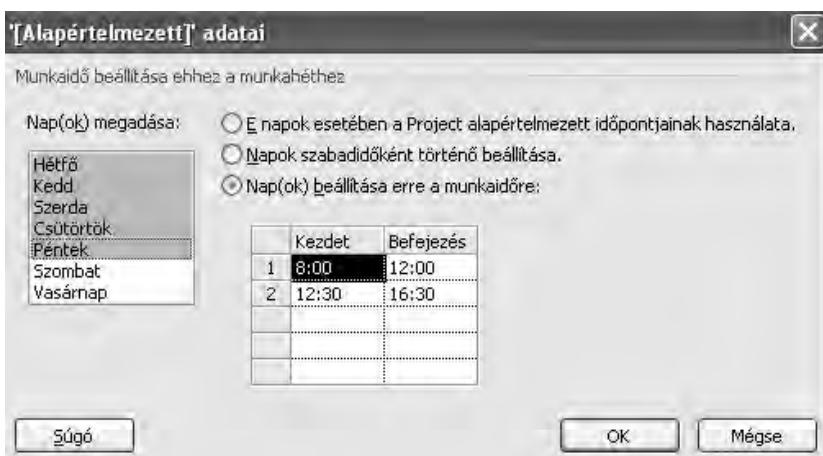
Ha nem felel meg a gépi simítás eredménye, pl. mert túl hosszúra nyújtja a projektet, akkor inkább magunk kézileg végezzük el a beállításokat.

A 2007-es szoftverben az Eszközök menü/Munkaidő módosításban az ablak más- képpen néz ki, mint a 2003-as verzióban. Itt nem tudjuk kijelölni a Hétfőtől–Péntekig oszlopokat egyben, e helyett a naptárban az egyik napra majd a Munkahetek fülre kattintva aktívvá válik a Részletek gomb, ahol megadható a munkarend.

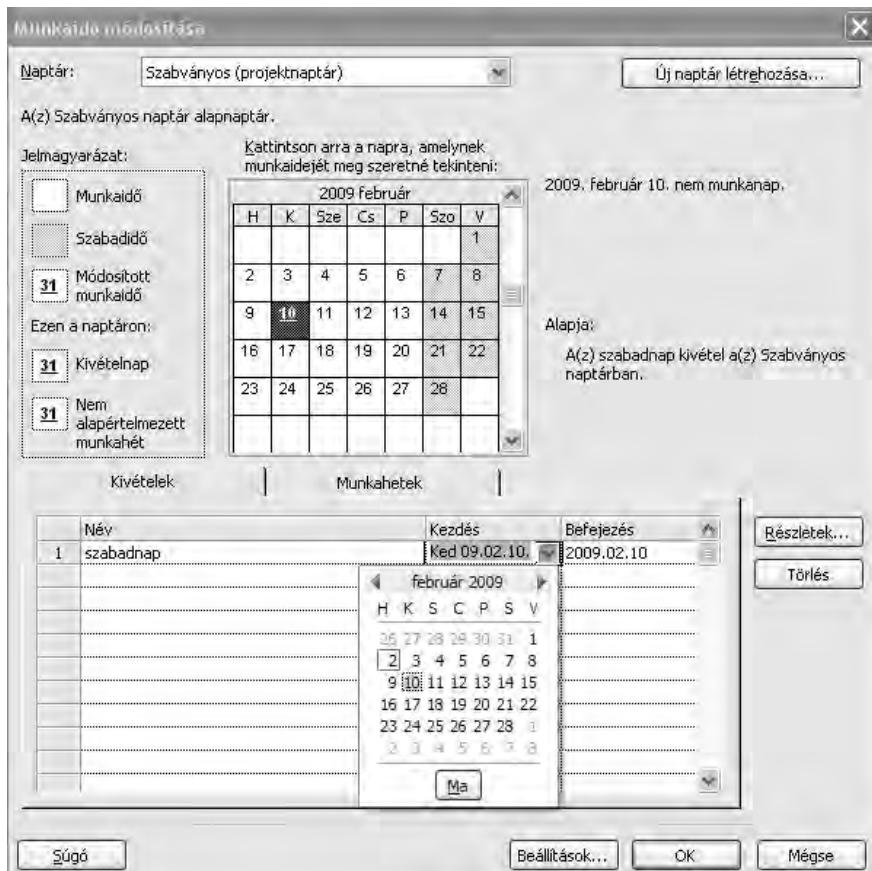
150. ábra
Munkaidő beállítása 2007-es verzióban

Több nap kijelölésére itt is használhatjuk a Ctrl vagy a Shift gombokat.

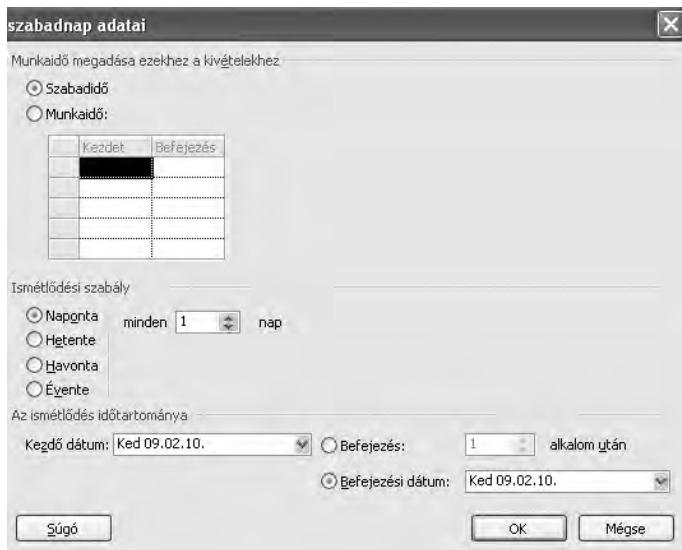
151. ábra
Munkaidő beállítása 2007-es verzióban

A Kivételek fülnél a sorokba a Kezdés és Befejezés dátumot lenyitva állíthatjuk be a szabadnapokat, munkaszüneti napokat.

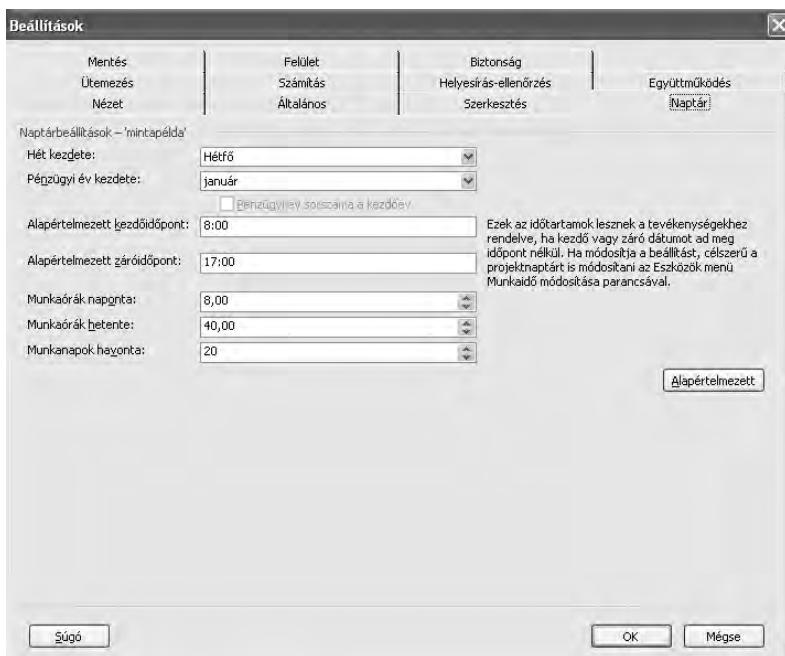
152. ábra
Kivételek beállítása 2007-es verzióban

Ha a Részletek gombra kattintunk, megadhatjuk a gyakorisági jellemzőket is. (munkaidő vagy szabadnap ismétlődése adott napon, hetente, havonta vagy évente, kezdési dátum és befejezési dátum, vagy gyakoriság alkalmainak száma).

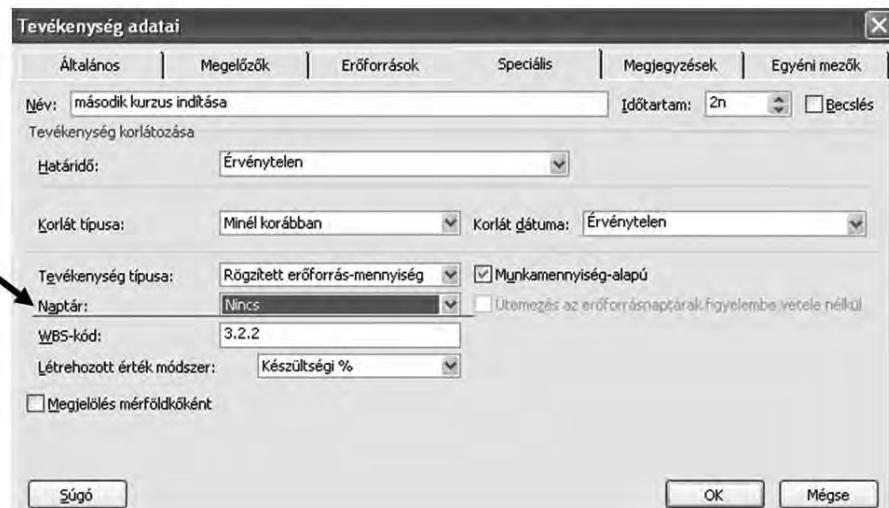
153. ábra
Kivételek gyakoriságának beállítása 2007-es verzióban

A projekt egészére megadható a Munkaidő módosítása parancson kívül a munkarend, ha az Eszközök menü/Beállítások/Naptár fülön végezzük a beállítást.

154. ábra
Eszközök/Beállítások/Naptár

Ha tevékenységhez szeretnénk munkanaptárat rendelni, akkor a Gantt-diagram, vagy a Tevékenység kihasználtsága nézetben a tevékenységre duplán kattintva a tevékenység adatai lapon, a Speciális fülön adhatjuk meg a Naptár nevét.

155. ábra
Tevékenység adatai/Speciális lap/Naptá megadása tevékenységhez

4.7. Költségek

Amikor a tevékenységhez erőforrást rendelünk, költségek merülnek fel. Az elemi tevékenységek költségének összegzésével jön létre a teljes költség.

Az MS Project 2003 a következő költségeket kezeli:

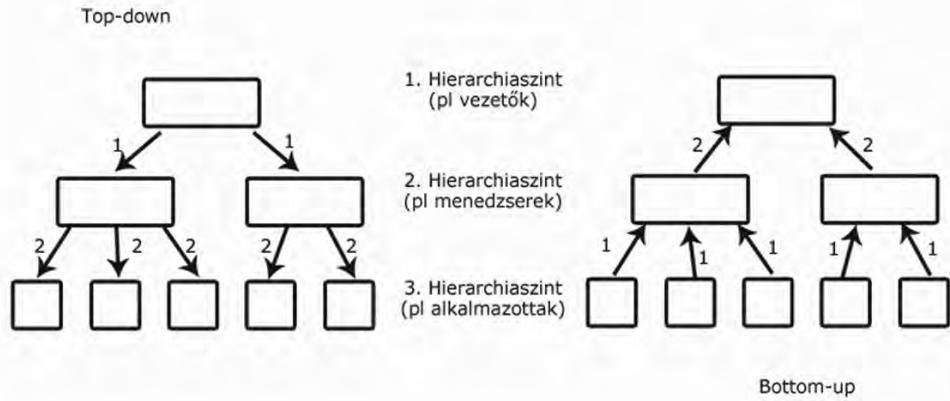
- Díjalapú: az óradíjak alapján számol a szoftver
- Használati költség: egyszeri költség, vagy olyan költség, amit nem óradíjban kívánnak megadni,
- Fix: egy tevékenység rögzített költsége, amely független a tevékenység időtartamától vagy az erőforrás elvégzett munkájától

A költségek felvitelére az MS Project 2003-as programban az Erőforráslapon, vagy a Tevékenység lapon is lehetőség van. Itt adható meg a típus, hogy az erőforrás munka vagy anyag. munka típusú erőforrások esetében a díjazás óradíj vagy egyéb időegység alapú. Az anyag típusú erőforrások esetében a díjazás egy megadott egység (például tonna vagy méter) alapján történik. A 2007-es verzióban a költség típusú erőforrás is előfordul (például bérleti díj).

Erőforrás neve	Típus	Anyag címkeje
Munka		
Anyag		
Költség		

156. ábra
Erőforráslap részlete

A Project program „alulról felfelé” típusú költségvetést használ.

157. ábra
Top-down, bottom-up költségvetés

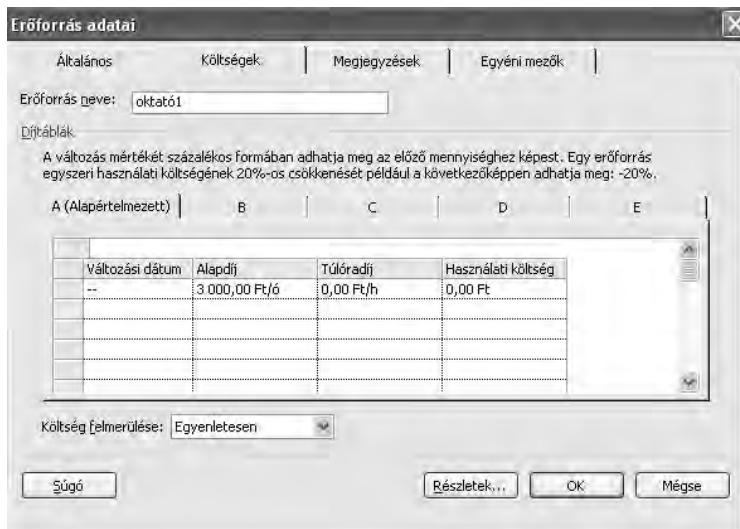
4.7.1. Arányos költségek

Az arányos költségek megadását már megismertettük az előző fejezetben az Erőforráslap-nézetben.

	Erőforrás neve	Típus	Monogram	Max. mennyiségi	Alapdij	Túlo rádi	Hossz. klg.	Felmerülés	Alapnaptár
1	oktatón	Munka	o	100%	3 000,00 Ft/ó	0,00 Ft/h	0,00 Ft	Egyenletesen	Szabványos
2	oktatóz	Munka	o	100%	3 000,00 Ft/ó	0,00 Ft/h	0,00 Ft	Egyenletesen	Szabványos
3	programozó	Munka	p	100%	5 000,00 Ft/ó	0,00 Ft/h	0,00 Ft	Egyenletesen	Szabványos
4	rendszergazda	Munka	r	100%	2 500,00 Ft/ó	0,00 Ft/h	0,00 Ft	Egyenletesen	Szabványos
5	elemező	Munka	e	100%	3 000,00 Ft/ó	0,00 Ft/h	0,00 Ft	Egyenletesen	Szabványos

158. ábra
Arányos költségek megadása

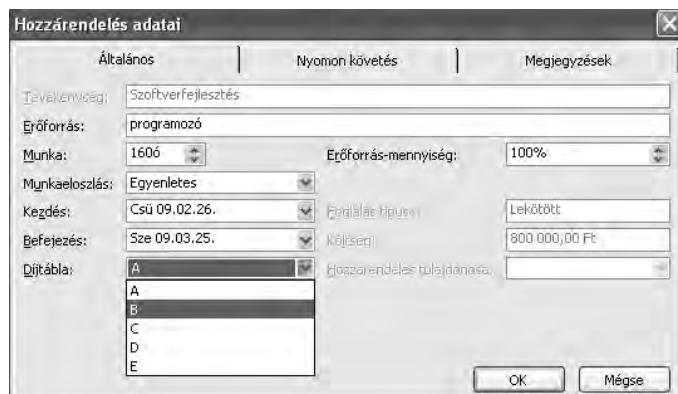
Azt is megismertük, hogy egy erőforráshoz többféle díjtáblát (A-tól E-ig) adhatunk meg az erőforrás adatai lapon.

159. ábra
Díjtábla

Öt arányos költség megadására szolgál a tábla A-tól E-ig. Érdemes ezt használni körültekintő alternatívák kidolgozásához is, illetve ha az erőforrások a különböző tevékenységeken eltérő órabérrel dolgoznak.

Ha a tevékenységhez szeretnénk magasabb óradíjjal rendelkező erőforrást rendelni, akkor a Tevékenység kihasználtsága lapon a tevékenységre duplán kattintva a Hozzárendelés adatainál a Díjtábla legördülő listából kiválaszthatjuk a létrehozott díjtáblák közül a megfelelőt.

160. ábra
Díjtábla hozzárendelése tevékenységez

4.7.2. Fix költségek

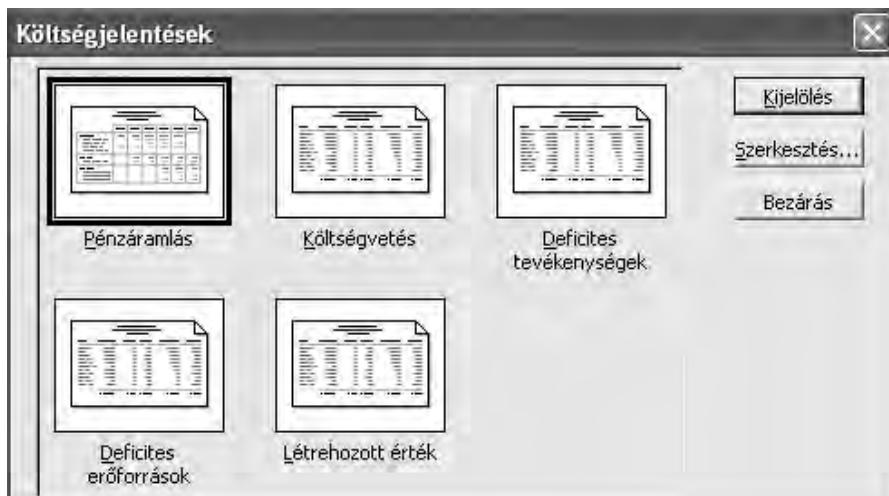
Ha szükséges egyszeri költség megadása a tevékenységekhez, akkor a Gantt-diagram nézetben új oszlopot beszűrva a Fix költségre kattintva adhatjuk meg. Lehetőség van a fix költség felmerülésének beszúrására is.

Tevékenység neve	Fix költség	Fix költség felmerülése	Időtartam
	0,00 Ft	Egyenlet ▾	1 nap?
		Kezdéskor	
		Egyenletesen	
		Befejezéskor	

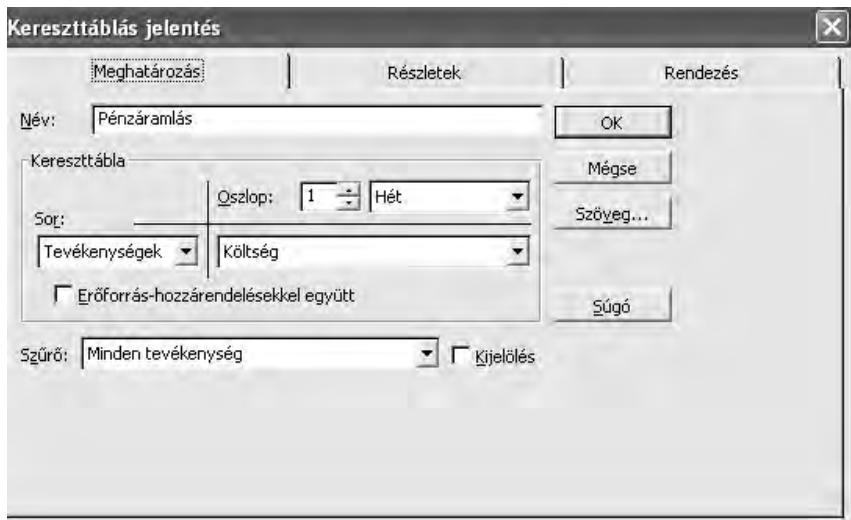
161. ábra
Fix költség megjelenítése, megadása

4.7.3. Költségtáblák, jelentések

A program ötféle alapértelmezett költségjelentést tartalmaz, amelyeket a Nézet menü/Jelentések/Költségekre kattintva érhetünk el (a 2007-es verzióban Jelentés menü/Költségek). Ezeket a jelentéseket a szerkesztés gombbal átszerkeszthetjük, testre szabhatjuk. A jelentések csak nyomtathatók, fájlba nem menthetők csak képként (Document Image Writer segítségével). A nyomtatás miatt néha a szövegméretet is át kell állítani, ezt a Szerkesztés/Szöveg gombra kattintva tehetjük meg. Lehetőség van még a jelentések oszlopainak módosítására pl. heti vagy havi bontásba jelenjen meg vagy szűrés eredményét mutassa.

162. ábra
Költségjelentések

163. ábra
Jelentések testreszabása

Feladat

Nézzük meg a cash-flow/pénzáramlás jelentést!

Pénzáramlás, dátum: Hét 09.02.02.
mintapélda_f imitott

	'09 Feb 16.	'09 Feb 23.	'09 Már 02.
Helyzetfelmérés	120 000,00 Ft	72 000,00 Ft	
Szoftverfejlesztés		128 000,00 Ft	320 000,00 Ft
Betanítás			
Tanárok felkészítése			
tanárok betanítása			48 000,00 Ft
szotver tesztelése			
szoftver tesztelés/dokumentálás/látszattevékenység			
tesztelés dokumentálása			
Humánerőforrás részleg betanítása			
első kurzus indítása			
második kurzus indítása			
utolsó csoport indítása			
Gazdasági osztály betanítása			
első csoport oktatása			
második csoport oktatása			
Szoftvertelepítés			
Humánerőforrás részleg szoftvertelepítés			
telepítés1			
telepítés2	20 000,00 Ft		
Gazdasági osztály szoftvertelepítés			
telepítés1			
telepítés2			
telepítés kész			
Osszeg	140 000,00 Ft	200 000,00 Ft	368 000,00 Ft

Pérczámlás, dátum: Hét 09.02.02.
mintapélda_s imitott

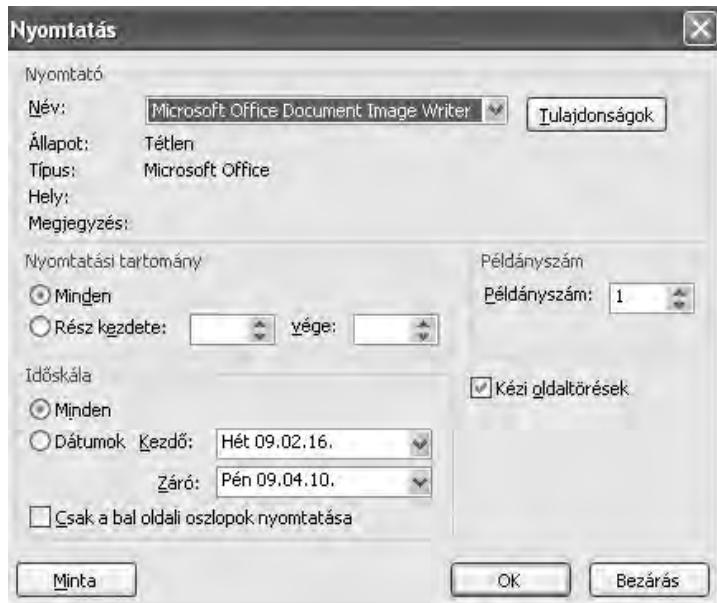
	'09 Már 09.	'09 Már 16.	'09 Már 23.
Helyzettelmérés			
Szoftverfejlesztés	320 000,00 Ft	320 000,00 Ft	192 000,00 Ft
Betanítás			
Tanárok felkészítése			
tanárok betanítása			
szoftver tesztelés/dokum entálás látszattevékenység			140 000,00 Ft
tesztelés dokum entálása			
Humánerőforrás részleg betanítása			
első kurzus indítása			36 000,00 Ft
m ásodik kurzus indítása			
utolsó csoport indítása			
Gazdasági osztály betanítása			
első csoport oktatása			
m ásodik csoport oktatása			
Szoftvertelepítés			
Humánerőforrás részleg szoftvertelepítés			
telepítés1			
telepítés2			
Gazdasági osztály szoftvertelepítés			
telepítés1			
telepítés2			
telepítés kész			
Osszeg	320 000,00 Ft	320 000,00 Ft	368 000,00 Ft

Pérczámlás, dátum: Hét 09.02.02.
mintapélda_s imitott

	'09 Már 30.	'09 Ápr 06.	Osszeg
Helyzettelmérés			192 000,00 Ft
Szoftverfejlesztés			1 280 000,00 Ft
Betanítás			
Tanárok felkészítése			
tanárok betanítása			48 000,00 Ft
szoftver tesztelése	212 000,00 Ft		352 000,00 Ft
szoftver tesztelés/dokum entálás látszattevékenység			
tesztelés dokum entálása	32 000,00 Ft		32 000,00 Ft
Humánerőforrás részleg betanítása			
első kurzus indítása			36 000,00 Ft
m ásodik kurzus indítása	36 000,00 Ft	12 000,00 Ft	48 000,00 Ft
utolsó csoport indítása		48 000,00 Ft	48 000,00 Ft
Gazdasági osztály betanítása			
első csoport oktatása	48 000,00 Ft		48 000,00 Ft
m ásodik csoport oktatása		48 000,00 Ft	48 000,00 Ft
Szoftvertelepítés			
Humánerőforrás részleg szoftvertelepítés			
telepítés1		20 000,00 Ft	20 000,00 Ft
telepítés2			20 000,00 Ft
Gazdasági osztály szoftvertelepítés			
telepítés1	10 000,00 Ft	10 000,00 Ft	20 000,00 Ft
telepítés2		20 000,00 Ft	20 000,00 Ft
telepítés kész			
Osszeg	338 000,00 Ft	158 000,00 Ft	2 212 000,00 Ft

Feladat

Készítse el a költségjelentéseket! Próbálja ki a jelentések szövegméretének, oldalbeállításainak átállításait. Utóbbi a jelentés megjelenésénél tudja beállítani az Oldalbeállítás gombra kattintva. Majd mentse le Document Image Writerrel a kapott jelentéset!

164. ábra
Nyomtatás Document Image Writer segítségével fájlba

Azonosító	Tevékenység neve	Fix költség	Fix költség felmerülése	Teljes költség
2	Szoftverfejlesztés	0,00 Ft	Egyenletesen	1 280 000,00 Ft
6	szotver tesztelése	0,00 Ft	Egyenletesen	352 000,00 Ft
1	Helyzetfelmérés	0,00 Ft	Egyenletesen	192 000,00 Ft
5	tanárok betanítása	0,00 Ft	Egyenletesen	48 000,00 Ft
11	második kurzus indítása	0,00 Ft	Egyenletesen	48 000,00 Ft
12	utolsó csoport indítása	0,00 Ft	Egyenletesen	48 000,00 Ft
14	első csoport oktatása	0,00 Ft	Egyenletesen	48 000,00 Ft
15	második csoport oktatása	0,00 Ft	Egyenletesen	48 000,00 Ft
10	első kurzus indítása	0,00 Ft	Egyenletesen	36 000,00 Ft
8	tesztelés dokumentálása	0,00 Ft	Egyenletesen	32 000,00 Ft
18	telepítés1	0,00 Ft	Egyenletesen	20 000,00 Ft
19	telepítés2	0,00 Ft	Egyenletesen	20 000,00 Ft
21	telepítés1	0,00 Ft	Egyenletesen	20 000,00 Ft
22	telepítés2	0,00 Ft	Egyenletesen	20 000,00 Ft
7	szoftver tesztelés/dokumentálás lál	0,00 Ft	Egyenletesen	0,00 Ft
23	telepítés kész	0,00 Ft	Egyenletesen	0,00 Ft
		0,00 Ft		2 212 000,00 Ft

165. ábra
Költségvetés nyomtatása Document Image Writer segítségével fájlba

Reméljük ez a fejezet segítséget nyújtott a szoftver felhasználói szintű alkalmazásához. Ha a legújabb Microsoft Project Professional 2010-es szoftvert szeretné megismerni, akkor a <http://www.microsoft.com/downloads> oldaláról letöltheti próbaverzióját.

The screenshot shows the Microsoft Download Center interface. At the top, there are navigation links for 'Letöltések A-től Z-ig' and 'Termékcsaládok'. Below that is a search bar with the placeholder 'Keresés a teljes letöltőközpontban' and a Bing logo. Language options 'Magyar' and 'Angol' are also present. The main title on the page is 'Microsoft Project Professional 2010 próbaváltozat'. On the left, there's a section titled 'Rövid ismertető' containing a brief description of the software's features. On the right, there's a section titled 'A lap tartalma' with links to 'Részletes információk', 'Áttekintés', 'Rendszerkövetelmények', 'Útmutatók', and 'Más felhasználók letöltéseinek megtékinése'. At the bottom, there are fields for 'Fájl neve:' (containing 'ProjectProfessional.exe'), 'Méret:' (containing '225,1 MB'), and a large 'Letöltés' button.

166. ábra
Szoftver próba verziója

Jó munkát kívánunk!

5. Mintafeladat megoldása MS Office Project 2003 szoftverrel

A mintafeladat egy autóiparban érdekelt nagyvállalat bővítésére irányuló projekt megtervezése. A projekt célja a vállalat új **ügyfélszolgálati és szervizosztályának** kialakítása, felszerelése és beindítása; a meglévő osztály bővítése. Az osztály kialakítására a vállalat egy külön e célra épített részlegében kerül sor. Az épület elkészült, a műszaki átadás megtörtént.

A projekt neve: Transpro

A projekt tervezett időtartama: 2 hónap

A Transpro projekt az alábbi tevékenységeket tartalmazza:

- Az új osztály berendezése – bútorok, műszaki és informatikai eszközök beszerzése.
- Logisztika – a meglévő személyzet és az eszközpark áttelepítése.
- Bővítés – új munkatársak felvétele.
- Informatikai hálózat kialakítása, csatlakoztatása a már meglévő vállalati hálózathoz.
- Marketing – az új részleg megnyitásához kapcsolódó reklám- és marketing-tevékenység.

A projekttevékenységek lebonyolításában az alábbi személyek érintettek:

- Keller András – vállalatvezető
- Gruber Ottó – az ügyfélszolgálati és szervizosztály vezetője
- Marton Gábor – a vállalat műszaki osztályának vezetője
- Boda Eszter – a vállalat IT osztályának vezetője
- Varga Kinga – a vállalat marketingosztályának vezetője
- Deák Tamás, Révész Gabriella – az ügyfélszolgálati osztály dolgozói
- Biller Ákos és Sipos Zoltán – a vállalat műszaki osztályának dolgozói
- Agárdi Péter, Hovecz Éva – a vállalat IT osztályának dolgozói
- Hetényi Lázár – logisztikai szakértő

5.1. Mintafeladatsor – feladatok

1. Vigyük fel a következő tevékenységeket a program Gantt-diagram nézetében!
2. Bontsuk altevékenységekre a főtevékenységeket!
3. Jelenítsük meg a WBS-kód oszlopot a Tevékenység neve oszlop előtt!
4. Hozzunk létre egy Tevékenységtípus nevű mezőt, melyben Informatika, Épületkivitelezés, Beszerzés és Egyéb kategóriákba sorolhatjuk a tevékenységeket!
5. Készítsünk menüben is megjelenő szűrőt, amivel a későbbiekben az Infor-

matika tevékenységtípusú tevékenységeket jeleníthetjük meg! A szűrő neve Informatika legyen!

6. Adjuk meg az egyes tevékenységekre szánt időtartamokat a következő táblázat adatai alapján!

Tevékenység neve	Időtartam
Irodabútorok beszerzése	14
Műszaki és informatikai eszközök beszerzése	21
Irodabútorok leszállítása	2
Irodák berendezése	6
Meglévő eszközpark áttelepítése	10
Személyzet áttelepítése	5
Új munkatársak felvétele	20
Új informatikai eszközök telepítése	10
Hálózat csatlakoztatása a vállalat meglévő informatikai hálózatához	4
Részleg megnyitásához csatlakozó marketing- és reklámtevékenységek	40
Ügyfélszolgálati és szervizosztály megnyitása	1

7. Kapesoljuk össze a tevékenységeket a következők szerint:

- Az irodabútorok leszállítása csak azok beszerzése után indulhat.
- Az irodák berendezése a bútorok leszállítása után kezdődjön.
- A meglévő eszközpark áttelepítése az irodák berendezése után indulhat.
- Az új informatikai eszközök telepítése a meglévő eszközpark áttelepítése után induljon.
- A hálózat csatlakoztatása a vállalat meglévő informatikai hálózatához csak azután történhet, hogy befejeződött az új informatikai eszközök telepítése.
- A személyzet áttelepítése kövesse az új informatikai eszközök telepítése tevékenységet.
- Az ügyfélszolgálati és szervizosztály megnyitására a személyzet áttelepítése után kerülhet sor.
- A műszaki és informatikai eszközök beszerzését úgy ütemezzük, hogy annak befejeződése 5 nappal korábban történjen meg, mint ahogyan a meglévő eszközpark áttelepítése befejeződik.
- Az új munkatársak felvétele egy időben fejeződjék be a meglévő munkatársak (személyzet) áttelepítésével.
- A részleg megnyitásához csatlakozó marketing- és reklámtevékenységeknek legkésőbb az új osztály megnyitásakor be kell fejeződniük.
- A részleg megnyitásához csatlakozó marketing- és reklámtevékenységek tevékenység kezdődjön el az ügyfélszolgálati és szervizosztály megnyitása tevékenység előtt 40 nappal, és az osztály megnyitásának napján fejeződjön be!

8. Szúrjunk be egy Informatikai hálózat tesztelése tevékenységet a Hálózat csatlakoztatása a vállalat meglévő informatikai hálózatához tevékenység után, az Informatikai hálózat tesztelése után pedig egy Teszteredmények dokumentálása tevékenységet!
9. A hálózat tesztelésére 5 napot, míg a dokumentálásra 3 napot szánunk. Állítsuk be ezeket a jellemzőket a tevékenységekre!
10. Rendelje az előbb beszűrt két tevékenységet az Informatika tevékenységtípushoz!
11. A Hálózat tesztelése az Informatikai hálózat csatlakoztatása tevékenységgel azonos napon kezdődhet.
12. A dokumentálás a tesztelés befejezését megelőző második napon kezdődjön!
13. Az Új munkatársak felvétele tevékenység kapcsolatát módosítsuk a következők szerint:
 - legkorábban a Személyzet áttelepítése tevékenység kezdete előtt 20 nappal kezdődjön;
 - legkésőbb a Személyzet áttelepítése tevékenység befejezését követő 10. napon fejeződjön be!
 - Ha szükséges, szúrjunk be új tevékenységet is!
14. Az Irodák berendezése tevékenység befejeztével mondhatjuk azt, hogy az Épület kivitelezése kész! Jelöljük ezt egy mérföldkővel!
15. Az előbb létrehozott mérföldkőre állítsunk be a jelenlegi időpontjánál két héttel későbbi dátumra határidőt!
16. Az Ügyfélszolgálati és szervizosztály megnyitása tevékenységet alakítsuk mérföldkővé!
17. Vigyük fel az erőforrások adatait a következő táblázat alapján!

Erőforrás neve	Típus	Alapdíj (Ft/ó)	Túlórá- díj (Ft/ó)	Használati költség (Ft)
Keller András	Munka	9 000	15 000	
Gruber Ottó	Munka	6 000	10 000	
Marton Gábor	Munka	6 000	10 000	
Boda Eszter	Munka	6 000	10 000	
Varga Kinga	Munka	6 000	10 000	
Deák Tamás	Munka	2 000	3 000	
Révész Gabriella	Munka	2 000	3 000	
Biller Ákos	Munka	2 000	3 000	
Sipos Zoltán	Munka	2 000	3 000	
Agárdi Péter	Munka	6 000	10 000	
Hovecz Éva	Munka	6 000	10 000	
Hetényi Lázár	Munka	7 000	12 000	

Szállítmányozó cég	Anyag			250 000
Irodabútorok beszerz. költségei	Anyag			2 300 000
Számitógépek beszerz. költsége	Anyag			7 500 000
Hálózatépítés anyagköltsége	Anyag			900 000
Szoftverköltség	Anyag			5 600 000

18. Rendeljük az erőforrásokat a tevékenységekhez a következők szerint:

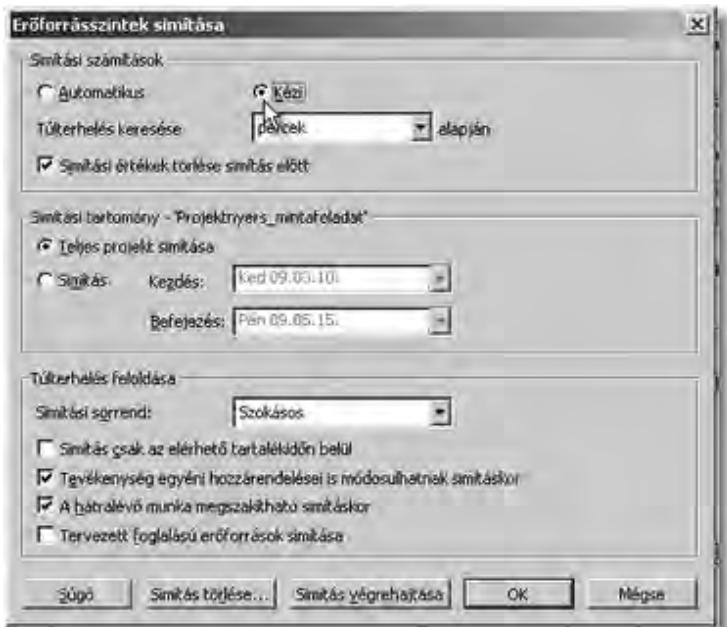
Irodabútorok beszerzése	
	Marton Gábor
	Irodabútorok beszerzési költségei
Műszaki és informatikai eszközök beszerzése	
	Boda Eszter
	Számitógépek beszerzési költsége
Irodabútorok leszállítása	
	Szállítmányozó cég
Irodák berendezése	
	Biller Ákos
	Sipos Zoltán
Meglévő eszközpark áttelepítése	
	Szállítmányozó cég
Személyzet áttelepítése	
	Deák Tamás
	Révész Gabriella
Új munkatársak felvétele	
	Gruber Ottó
Új informatikai eszközök telepítése	
	Agárdi Péter
	Szoftverköltség
Hálózat csatlakoztatása a vállalat meglévő informatikai hálózatához	
	Agárdi Péter
	Hálózatépítés anyagköltsége
Informatikai hálózat tesztelése	
	Hovecz Éva
Teszteredmények dokumentálása	
	Hovecz Éva
Részleg megnyitásához csatlakozó marketing- és reklámtevékenységek	
	Varga Kinga

- Végezzünk kézi erőforrás-simítást Hovecz Éva Erőforrásra vonatkozóan, nap részletezettséggel!
- Rögzítsük az alaptervet!
- Állapotdátumként állítsunk be a projekt jelenlegi kezdési dátumához képest 1 hónappal későbbi dátumot!
- Az Irodabútorok beszerzése tevékenységet jelöljük késznek, míg a Műszaki és informatikai eszközök beszerzését 30%-ban késznek!
- Az Irodák berendezése 1 munkanappal tolódik, és a korábban tervezett 2 nappal tovább tart. Jelöljük ezt a terven!
- Az összes, az állapotdátumig el nem készült tevékenységet ütemezzük át!
- Nyomtassuk ki a projektet úgy, hogy a Gantt-diagramtól balra a szerkezeti kód (WBS) oszlopa jelenjen meg, és a lábléc bal szélén legyen a fájl neve!

5.2. Mielőtt belekezdenénk a feladatok megoldásába...

Bármilyen projekt tervezésének megkezdése előtt igen fontos teendő, hogy az Eszközök menü Erőforrás-terhelés simítása menüpontjában elérhető párbeszédbablakon a Simítási számítások módját Kézire állítsuk.

Ellenkező esetben, azaz Automatikus beállítás használatakor a program az erőforrások terheltségét folyamatosan figyeli, és az általunk rögzített tevékenységek hosszát átalakítva igyekszik a túlterheléseket megakadályozni.

5.3. Oldjuk meg a feladatsort!

Vigyük fel a tevékenységek neveit!

(1. feladat)

Vigyük fel a projekt megvalósításához szükséges tevékenységeket a következő táblázat alapján. Váltsunk Gantt-diagram nézetbe a programablak bal szélén lévő Nézet sáv Gantt-diagram ikonjára kattintva. Most még ne foglakozzunk a tevékenységek fő- ill. altevékenységekre bontásával, egész egyszerűen gépeljük be a neveket a Tevékenység neve oszlop egymás alatti celláiba.

	Tevékenység neve	Időtartam	Kezdés	Már 02. K/S/C/P/S
1	Ügyfélszolgálati és szerviz osztály kialakítása	1 nap?	Csú 09.03.05.	☒
2	Előkészítő munkálatok	1 nap?	Csú 09.03.05.	☒
3	Irodabútorok beszerzése	1 nap?	Csú 09.03.05.	☒
4	Műszaki és informatikai eszközök beszerzése	1 nap?	Csú 09.03.05.	☒
5	Osztály berendezése	1 nap?	Csú 09.03.05.	☒
6	Irodabútorok leszállítása	1 nap?	Csú 09.03.05.	☒
7	Irodák berendezése	1 nap?	Csú 09.03.05.	☒
8	Logisztika	1 nap?	Csú 09.03.05.	☒
9	Meglévő eszközpárok áttelepítése	1 nap?	Csú 09.03.05.	☒
10	Személyzet áttelepítése	1 nap?	Csú 09.03.05.	☒
11	Új munkatársak felvételre	1 nap?	Csú 09.03.05.	☒
12	Informatikai hálózat kialakítása	1 nap?	Csú 09.03.05.	☒
13	Új informatikai eszközök telepítése	1 nap?	Csú 09.03.05.	☒
14	Hálózat csatlakoztatása a vállalat meglévő informatikai hálózatához	1 nap?	Csú 09.03.05.	☒
15	Részleg megnyitásához csatlakozó marketing és reklámterv	1 nap?	Csú 09.03.05.	☒
16	Ügyfélszolgálati és Szerviz osztály megnyitása	1 nap?	Csú 09.03.05.	☒

Mint látható, a program minden tevékenység esetén az aktuális dátumot állítja be a tevékenység kezdő dátumának, és 1 napot számol időtartamra. Az időtartam mellett megjelenő „?” becsült időtartam jelzésére szolgál. Amikor mi magunk adjuk meg egy-egy tevékenység időtartamát, akkor a kérdőjel el fog tűnni.

Bontsuk a főtevékenységeket résztevékenységekre!

(2. feladat)

Az azonos szinten lévő tevékenységeket célszerű együtt kijelölni, majd a Formázás eszköztáron lévő Behúzás ikonra kattintva lehet a tevékenységi szintet állítani. (A szinteket vissza is léptethetjük az ellentétes irányba mutató Kihúzás gomb segítségével.)

A tevékenységek tagolásával kialakított szerkezetet **munkalebontási szerkezetnek (WBS – Work Breakdown Structure)** is szokták nevezni.

Készítsük el a szinteket az ábrán látható módon!

Behuzás

Megjelenítés Arial 10 F D A Minden tevékenység

Új informatikai eszközök telepítése

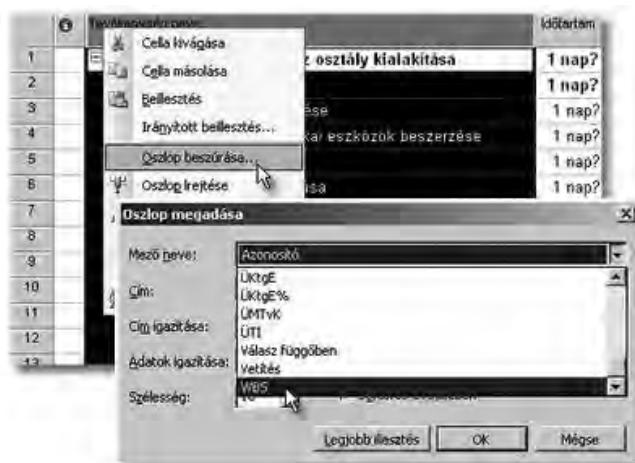
	WBS	Tevékenység neve	Időtartam
1	1	Ugyfélszolgálati és szerviz osztály kialakítása	1 nap?
2	1.1	Előkészítő munkálatak	1 nap?
3	1.1.1	Irodabútorok beszerzése	1 nap?
4	1.1.2	Műszaki és informatikai eszközök beszerzése	1 nap?
5	1.2	Osztály berendezése	1 nap?
6	1.2.1	Irodabútorok leszállítása	1 nap?
7	1.2.2	Irodák berendezése	1 nap?
8	1.3	Logisztika	1 nap?
9	1.3.1	Meglévő eszközpárk áttelepítése	1 nap?
10	1.3.2	Személyzet áttelepítése	1 nap?
11	1.3.3	Új munkatársak felvétela	1 nap?
12	1.4	Informatikai hálózat kialakítása	1 nap?
13	1.4.1	Új informatikai eszközök telepítése	1 nap?
14	1.4.2	Hálózat csatlakoztatása a vállalat meglévő informatikai rendszerehez	1 nap?
15	1.4.3	Részleg megnyitásához csatlakozó marketing és reklámberendezés	1 nap?
16	1.5	Ugyfélszolgálati és Szerviz osztály megnyitása	1 nap?

Szúrunk be új oszlopot Gantt-diagram nézetben!

(3. feladat)

A tevékenységek adatai közül újabbakat tudunk megjeleníteni, ha egy meglévő oszlop fejlécén helyi menüt kérünk, és az Oszlop beszúrása menüpontot választunk. A feljövő párbeszédablak Mező neve legördülő listájából választhatunk a felkínált mezők közül. A használható mezők nagy részét tartalmazza a program, de adott esetben saját mezőket is készíthetünk. Az új oszlop minden előző oszlop előtt kerül beszúrásra, ahová a helyi menüt kértük.

Szúrunk be egy új oszlopot, amiben a WBS-kódot jelenítjük meg!

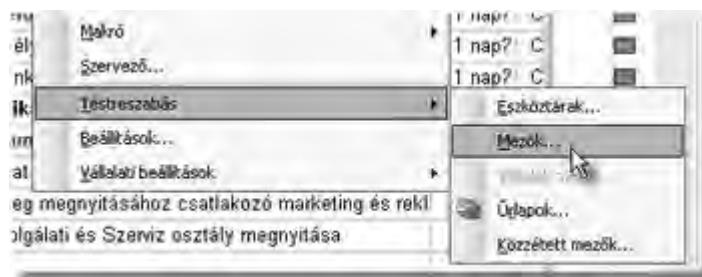
Hozzunk létre egyedi mezőt!

(4. feladat)

Mint azt az előzőekben említettük, a meglévő beépített oszlopokon kívül saját készítésű mezőket is használhatunk a tevékenységek leírására. Nézzünk erre egy példát!

Készítsünk egy Tevékenységtípus nevű mezőt, melynek elemeit – Informatika, Épületkivitelezés, Beszerzés, Egyéb – egy lenyíló listából tudjuk kiválasztani és hozzárendelni a tevékenységekhez.

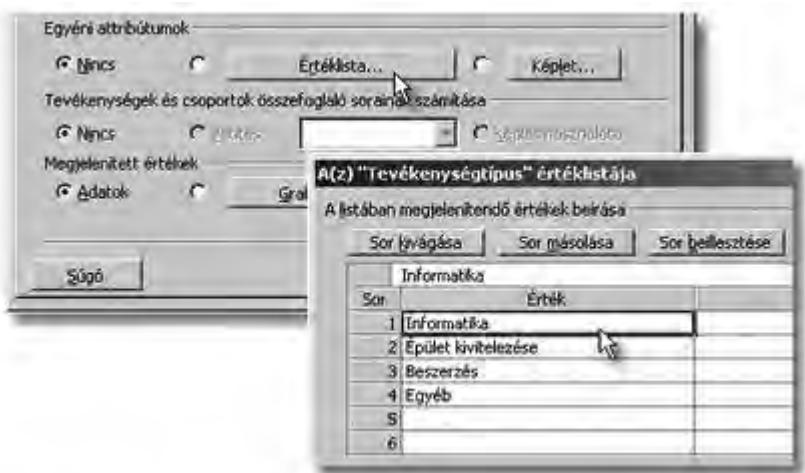
Nyissuk meg a Mezők párbeszédablakot az Eszközök menü Testreszabás menüpontjából.

A feljövő párbeszédablak Egyéni mezők lapján válasszuk a Szöveg mezőtípust, majd a lista egyik tetszőleges elemét kijelölve nyomjuk meg az Átnevezés gombot, és adjunk nevet a mezőnek.

Az így létrehozott új mező elemeit a párbeszédablak Értéklista gombját megnyomva tudjuk bevinni.

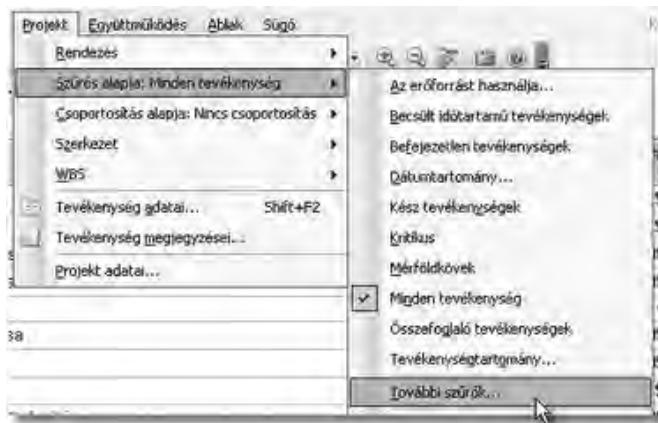
Ezzel készen is vagyunk a mező létrehozásával. Az előző pontnál ismertetett módon szúrjunk be egy új oszlopot a már meglévő Erőforrások nevi oszlop elő. A lista most már az imént készített mezőt is tartalmazni fogja, Tevékenységtípus (Szöveg1) néven. Az ábrán látható módon rendeljük a tevékenységeket a négy kategória valamelyikéhez.

Tevékenység neve	Időtartam	Tevékenységtípus
Ugyfélszolgálati és szerviz osztály kialakítása	1 nap?	
Előkészítő munkálatok	1 nap?	
Irodabútorok beszerzése	1 nap?	Beszerzés
Műszaki és informatikai eszközök beszerzése	1 nap?	Beszerzés
Osztály berendezése	1 nap?	
Irodabútorok leszállítása	1 nap?	Egyéb
Irodák berendezése	1 nap?	Épület kivitelezése
Logisztika	1 nap?	
Meglévő eszközpark áttelepítése	1 nap?	Informatika
Személyzet áttelepítése	1 nap?	Egyéb
Új munkatalársak felvétele	1 nap?	Egyéb
Informatikai hálózat kialakítása	1 nap?	
Új informatikai eszközök telepítése	1 nap?	Informatika
Hálózat csatlakoztatása a vállalat meglévő informatikájához	1 nap?	Informatika
Részleg megnyitásához csatlakozó marketing és reklám	1 nap?	Egyéb
Ugyfélszolgálati és Szerviz osztály megnyitása	1 nap?	

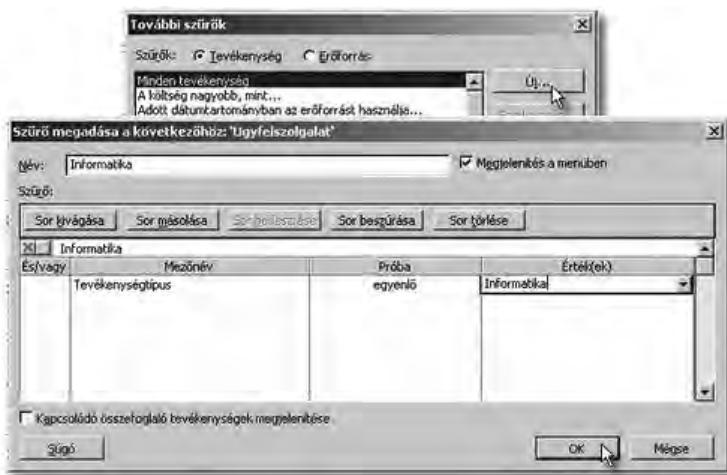
Készítsünk menüben is megjelenő szűrőt!

(5. feladat)

A Projekt menü Szűrés alapja menüpontban előre összeállított feltételekből elmentett szűrők állnak rendelkezésünkre, amelyekkel szűkíthetjük az egyszerre megjelenő tevékenységek körét. Alapesetben a minden tevékenység menüpont van kiválasztva, azaz semmilyen feltétel nem befolyásolja a megjelenést, minden tevékenység látszik. Egyedi feltételekkel működő szűrőt mi magunk is létrehozhatunk, ha a menü alján a További szűrők menüpontot kiválasztjuk.

A megjelenő párbeszédablak Új gombjára kattintva állíthatjuk be a feltételeineket. A menüben a szűrő a megadott néven fog szerepelni, ha bejelöljük a Megjelenítés a menüben jelölönégyzetet. A Mezőnév oszlopban listából választhatunk a mezőnevek közül. Válasszuk a korábban általunk létrehozott Tevékenységtípus (Szöveg1) mezőt, majd állítsuk be a Próba mezőben a relációt és válasszuk a mezőből az Informatika értéket. Fogadjuk el a beállítást.

Munkánk eredményeként, ha most lenyitjuk a Projekt menüt, majd a Szűrés alapja almenü elemei közül az Informatika menüpontot választjuk, csak az Informatika tevékenységtípusú elemek fognak megjelenni.

Állítsuk be az egyes tevékenységekre tervezett időtartamokat!

(6. feladat)

Ennek legegyszerűbb módja, ha Gantt-diagram nézetben az Időtartam oszlop elemeit a mezőbe kattintás után átírjuk.

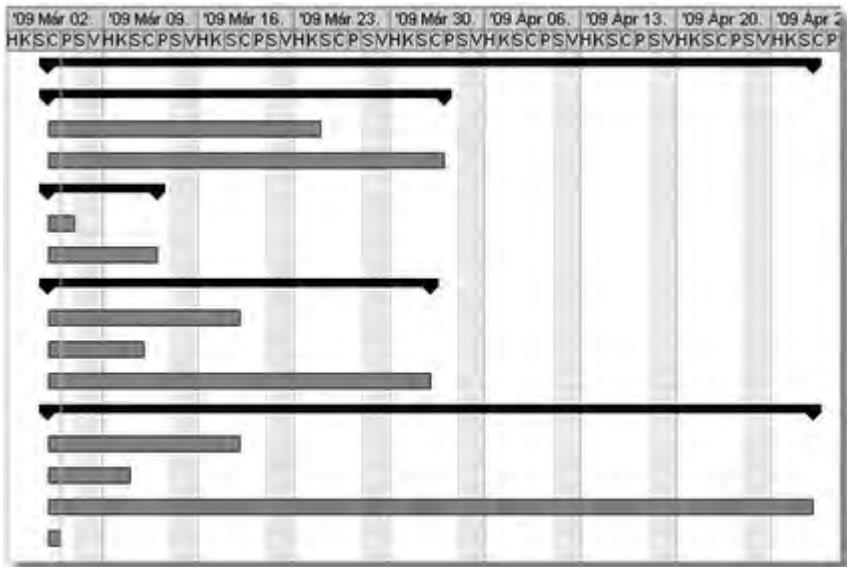
	WBS	Tevékenység neve	Időtartam
1	1	Ugyfélszolgálati és szerviz osztály kialakítása	40 nap
2	1.1	Előkészítő munkálatok	21 nap
3	1.1.1	Irodabútorok beszerzése	14 nap
4	1.1.2	Műszaki és informatikai eszközök beszerzése	21 nap
5	1.2	Osztály berendezése	6 nap
6	1.2.1	Irodabútorok leszállítása	2 nap
7	1.2.2	Irodák berendezése	6 nap
8	1.3	Logisztika	20 nap
9	1.3.1	Meglévő eszközpark áttelepítése	10 nap
10	1.3.2	Személyzet áttelepítése	5 nap
11	1.3.3	Új munkatársak felvételé	20 nap
12	1.4	Informatikai hálózat kialakítása	40 nap
13	1.4.1	Új informatikai eszközök telepítése	10 nap
14	1.4.2	Hálózat csatlakoztatása a vállalat meglévő informatikai hálózatához	4 nap
15	1.4.3	Részleg megnyitásához csatlakozó marketing és reklámtevékenységek	40 nap
16	1.5	Ugyfélszolgálati és Szerviz osztály megnyitása	1 nap

Egy másik lehetőség ugyanerre, ha duplán kattintunk az adott tevékenység során, majd a párbeszédablak Általános lapján az Időtartam mezőt módosítjuk.

A félkövér betűkkel megjelenített főtevékenységek időtartamát nem tudjuk átírni, hiszen ezek a résztevékenységekből számított összegek lesznek. Figyeljük meg, hogy konkrét időtartamok megadása után eltünnek a kérdőjelek az időtartamok számértékei mellől, hisz ezek most már nem becsült időtartamként szerepelnek a rendszerben. A Tevékenység oszlop legtetején lévő számított időtartam akkor fog kérdőjel nélkülivé, azaz számított és nem pedig becsült értékké válni, ha minden alsóbb szinten lévő tevékenység időtartamát átírtuk.

Mivel még nem adtuk meg a tevékenységek kezdetének időpontját, és így minden tevékenység a projekt indításának napján kezdődik, a projekt teljes hossza a leghosszabb tevékenységre szánt időtartammal fog megegyezni.

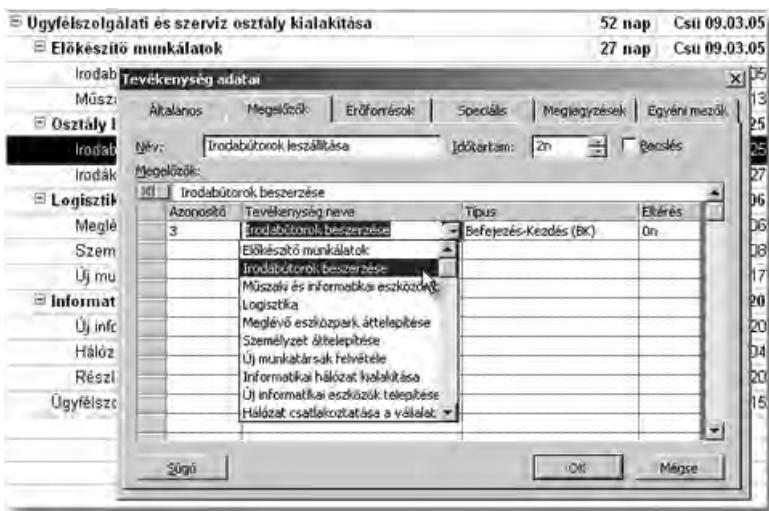
(A Gantt-diagramon kék színű sávként jelennek meg a résztevékenységek, fekete színű sávként pedig az őket összefogó főtevékenységek.)

Kapcsoljuk össze a tevékenységeket!

(7. feladat)

Először állítsuk be a szigorúan egymásra épülő, egymást követő tevékenységeket, azaz azokat, amelyek között BK (befejezés–kezdés) típusú kapcsolat áll fenn. Elsőként állítsuk be, hogy az irodabútorok leszállítása csak azok beszerzése után indulhasson.

Az egyes tevékenységek és az őket megelőző tevékenységek közti kapcsolat kialakításához Gantt-diagram nézetben kattintsunk duplán az adott tevékenység során, majd a megnyíló párbeszédablakon, a Megelőző lapon válasszuk ki a megelőző tevékenység nevét. A kapcsolat alapértelmezés szerint Befejezés–Kezdés típusú, azaz ezt nem kell a listából kiválasztani. Ha a megelőző tevékenység befejezése után rögtön kezdődik a tevékenység, azaz az eltérés 0 nap, akkor az eltérés mezőt sem kell átállítanunk.

Beállítás után a Megelőzők oszlopba bekerült a megelőző tevékenység sorának száma. Ilyen esetekben, azaz BK típusú kapcsolat esetén, ill. 0 nap csúszással induló tevékenységek megelőzőit egyszerűbben is felvihetjük, ha a Megelőzők oszlopba kattintva egyszerűen begépeljük a megelőző tevékenység sorszámát.

	Tevékenység neve	Időterint	Megelőzők
1	☒ Ugyfélszolgálati és szerviz osztály kialakítása	40 nap	
2	☐ Előkészítő munkálatai	21 nap	
3	Irodabútorok beszerzése	14 nap	
4	☐ Műszaki és informatikai eszközök beszerzése	21 nap	
5	☐ Osztály berendezése	8 nap	
6	Irodabútorok leszállítása	2 nap	3
7	Irodák berendezése	6 nap	6
8	☐ Logisztika	20 nap	15

A következő tevékenységek esetén ugyanígy járunk el:

- Az irodák berendezése a bútorok leszállítása után kezdődjön.
- A meglévő eszközpark áttelepítése az irodák berendezése után indulhat.
- Az új informatikai eszközök telepítése a meglévő eszközpark áttelepítése után induljon.
- A hálózat csatlakoztatása a vállalat meglévő informatikai hálózatához csak az után történhet, hogy befejeződött az új informatikai eszközök telepítése.
- A személyzet áttelepítése kövesse az új informatikai eszközök telepítése tevékenységet.
- Az ügyfélszolgálati és szervizosztály megnyitására a személyzet áttelepítése után kerülhet sor.
- A műszaki és informatikai eszközök beszerzését úgy ütemezzük, hogy annak befejeződése 5 nappal korábban történjen meg, mint ahogyan a meglévő eszközpark áttelepítése befejeződik.

Ha ezekkel végeztünk, akkor térünk rá azokra a tevékenységekre, amelyeknek egy másik tevékenységgel történő kapcsolatára nem a befejezés–kezdés típus jellemző:

- A műszaki és informatikai eszközök beszerzését úgy ütemezzük, hogy annak befejeződése 5 nappal előzte meg a meglévő eszközpark áttelepítésének befejeződését.

Ebben az esetben a Tevékenység adatai párbeszédablak Megelőzők lapján most is ki kell választani a megelőző tevékenység nevét, ám most a kapcsolat típusát is át kell állítanunk BB (befejezés–befejezés) típusúra, valamint az eltérést –5-re (5 nappal korábbra).

Beállításunk jóváhagyása után a Tevékenységlista Megelőzők oszlopában a következő láthatjuk:

	VBS	Tevékenység neve	Időtartam	Megelőzők
1	1	Ugyfélszolgálati és szerviz osztály kialakítása	52 nap	
2	1.1	Előkészítő munkalatok	27 nap	
3	1.1.1	Irodabútorok beszerzése	14 nap	
4	1.1.2	Műszaki és informatikai eszközök beszerzése	21 nap	9BB-5 nap

Ilyen esetekben is használhatjuk azt a módszert, hogy a Tevékenységlista Megelőzők mezőjébe közvetlenül begépeljük a kapcsolat jellemzőit – megelőző sor-száma, kapcsolat típusa, eltérés sorrendben. (A nap mértékegység begépelése nem szükséges.)

Vigyük fel a következő tevékenységek kapcsolatát is:

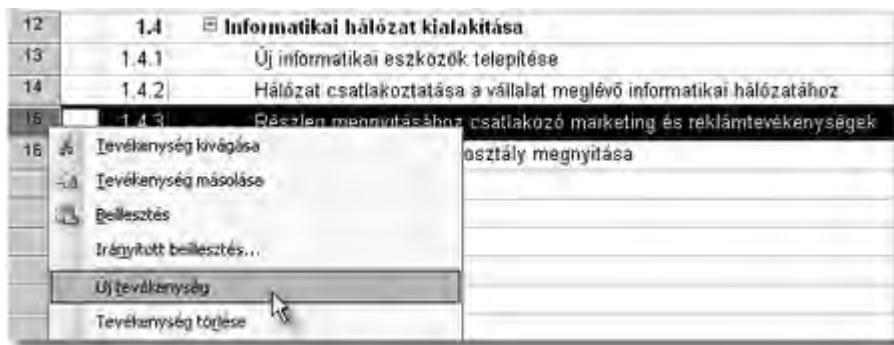
- Az új munkatársak felvétele egy időben fejeződjék be a meglévő munkatársak (személyzet) áttelepítésével.
- A részleg megnyitásához csatlakozó marketing- és reklámtevékenységeknek be kell fejeződniük legkésőbb az új osztály megnyitásakor.

Adjunk újabb tevékenységeket a már meglévőkhöz!

(8-13. feladat)

Újabb tevékenységek beszűrásakor szinte teljes egészében úgy kell eljárnunk, mint azt tettük a feladat legelején, amikor a tevékenységeket elkezdtük sorban egymás után felvinni. A különböző csak annyi, hogy most helyet kell csinálni a meglévő Tevékenységlistában, azaz üres sort kell beszúrnunk.

Kérjünk helyi menüt annak a tevékenységnek a sorazonosítójára, amely előtt be szeretnénk ékelni az új tevékenységet, majd a helyi menüből válasszuk az Új tevékenység menüpontot!

A kialakult új sorban adjunk nevet a tevékenységnek. Az ily módon beszúrt sorban lévő tevékenység ugyanolyan szintű résztevékenység lesz, mint az előző sorban lévő (1.4.3), ennek megfelelően az ettől lejjebb lévő tevékenységek WBS-kódjai is átszámozódtak. Nem csak itt tapasztalható azonban változás. Ha a Megelőzők oszlop tartalmát is figyelmesen megvizsgáljuk, akkor azt tapasztalhatjuk, hogy azokban a sorokban, ahol korábban a most beszúrt új sor alatti sorokkal kialakított kapcsolat szerepelt (a reklámtevékenységet korábban a 16. sorban lévő részleg megnyitásától lettük függővé – 16KB), most ez is átalakult. Mivel a részleg megnyitása a 16. sorból a 17.-be került, a korábban kialakított kapcsolat is ennek megfelelően módosult.

14	1.4.2	Hálózat csatlakoztatása a	4 nap	13
15	1.4.3	Informatikai hálózat tesztje	1 nap?	
16	1.4.4	Részleg megnyitásához cs.	40 nap	17KB
17	1.5	Ügyfélszolgálati és Szerviz os:	1 nap	10

Állítsunk be a tevékenységre 5 napos időtartamot, majd rendeljük az Informatika tevékenységtípushoz! Ehhez az Időtartam mezőt írjuk át, valamint a Tevékenységtípus mezőben válasszuk ki listából az Informatika elemet.

Tevékenység neve:	Időtartam:	Megelőzők:	Tevékenységtípus:	Erőforrás:
Informatikai hálózat tesztje	5 nap			
Részleg megnyitásához cs.	40 nap	17KE		
Ügyfélszolgálati és Szerviz os:	1 nap	10	<ul style="list-style-type: none"> Informatika Épület kivitelezés Beszerzés Egyéb 	

A hálózat tesztelését az informatikai hálózat csatlakoztatásával egy időben kezdjük. Kattintsunk a Megelőzők oszlopba a Tesztelés tevékenység sorában, majd gépeljük be a kapcsolatot leíró kódot.

1.4.1	Új informatikai eszközök típusa:	10 nap	9
1.4.2	Hálózat csatlakoztatása a	4 nap	13
1.4.3	Informatikai hálózat tesztje	5 nap	14KK
1.4.4	Részleg megnyitásához cs.	40 nap	17KB

A szintén újonnan beszúrandó Tesztelés dokumentálása tevékenység esetében ugyanígy járunk el!

Vegyük fel látszattevékenységeket!

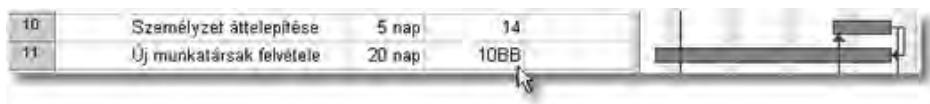
(14. feladat)

Oldjuk meg, hogy az Új munkatárs felvétele tevékenység a Személyzet áttelepítése előtt legkorábban 20 nappal kezdődhessen, és legkésőbb ugyanezen tevékenység befejezését követő 10. napon érjen véget.

Számoljunk egy kicsit! A személyzet áttelepítésére 5 napot szántunk. Ha egy tevékenységet 20 nappal korábban elkezdhetünk, mint a Személyzet áttelepítése, ugyanakkor 10 nappal tovább húzhatjuk annak befejezését, akkor erre az új tevékenységre összesen 35 nap időtartam áll rendelkezésünkre.

Az eset kapcsán két technikai problémával is szembesülünk. Az egyik az, hogyan helyezzük el a 20 napos tevékenységet a rendelkezésünkre álló 35 napban, a másik, hogy hogyan kapcsoljunk egy tevékenységet két oldalról ugyanazon meglévő tevékenységhez.

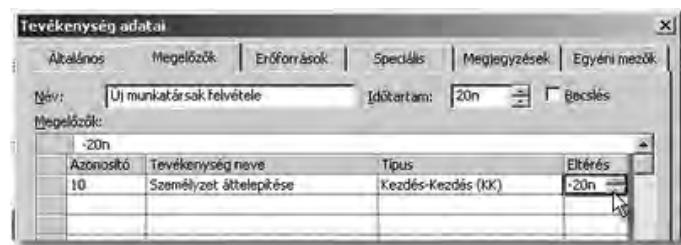
Lássuk a jelenlegi helyzetet:

Mint látható, egy kapcsolat már rögzítve van a Személyzet áttelepítése tevékenységgel. Ez azt mutatja, hogy ugyanazon a napon kell befejeződni a két tevékenységnak.

Elsőként szüntessük meg a két tevékenység közti kapcsolatot, aminek legegyszerűbb módja, hogy kitöröljük az Új munkatárs felvétele tevékenység sorából a Megelőzők mező tartalmát. A tevékenység kezdete így kapcsolat nélkül viszszaugrik a projekt kezdődátumára.

Állítsuk be újra a tevékenység kapcsolatát, méghozzá úgy, hogy kezdete a Személyzet áttelepítése tevékenység kezdete előtt 20 nappal kezdődjön! A tevékenység során dupla kattintás után megnyíló Tevékenység adatai párbeszédablak Megelőzők lapján tudjuk megtenni a beállítást.

Most próbáljuk ugyanezt a tevékenységet még egyszer hozzákapcsolni a Személyzet áttelepítéséhez. Hibaüzenetet kapunk!

A probléma az, hogy a Microsoft Office Project nem enged egy tevékenységet kétszer is ugyanahoz a megelőzőhöz kapcsolni!

Ezt a problémát úgy hidalhatjuk át, ha felveszünk egy plusz tevékenységet azért, hogy ezen keresztül kialakíthassuk a hiányzó kapcsolatot. Az ilyen célból felvett plusz tevékenységet **látszattevékenységnak** nevezzük!

A látszattevékenység hosszának 0 napot adjunk, majd állítsuk be, hogy ugyanazon a napon kezdődjön, mint a Személyzet áttelepítése. (A látszattevékenységek megkülönböztetésére a neve előtt használt kötőjelet szoktuk alkalmazni.)

1.3.2.	Személyzet áttelepítése	5 nap	15
1.3.3.	áttelepítés/felvétel látszattevékenység	0 nap	
1.3.4.	Új munkatársak felvételle	20 nap	10KK-20 nap

Ezt a tevékenységet azért szűrtük be, hogy a két említett tevékenységet (Személyzet áttelepítése, valamint Új munkatársak felvételle) ezen keresztül még egyszer kapcsolatba tudjuk hozni.

A látszattevékenység Megelőzőit a következőképpen állítsuk be:

- A látszattevékenység a Személyzet áttelepítésekor kezdődjön.
- A látszattevékenység 10 nappal korábban legyen, mint az Új munkatárs felvételének befejezése.

Ez utóbbi egy kis magyarázatra szorulhat. A feladat értelmében az Új munkatárs felvételle 10 nappal később fejeződhet be, mint a Személyzet áttelepítése (azaz a látszattevékenység), viszont mi most a látszattevékenység irányából közelítettük meg az Új munkatárs felvételét, aminek innen nézve 10 nappal korábban kell lennie, mint az Új munkatárs felvételének vége.

A Gantt-diagramon a két ill. három tevékenység képe következőképpen néz ki:

Alapesetben, azaz ha más tényező nem játszik közre, az Új munkatárs felvétele tevékenység a lehető legkorábbi időpontban kezdődik, azaz 20 nappal a Személyzet áttelepítése előtt. Ha valamelyen oknál fogva csúszik a felvételi eljárás, az még mindig az általunk szabott felső határon (10 nappal a személyzet áttelepítése után) belül maradhat. Az így kialakult csúszási lehetőséget nevezük **tartalékidőnek**.

Helyezzünk el mérföldkövet a projektterven!

(15-17. feladat)

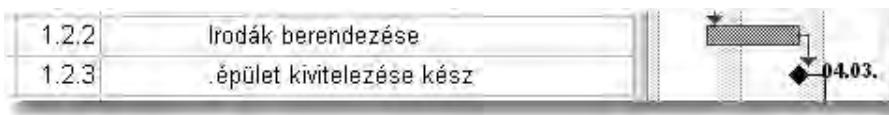
A mérföldkő a projekt lebonyolítása kapcsán **egy-egy fontosabb állomás kiemelésére** szolgáló eszköz. Mérföldkő jelezheti egy termék elkészültét, egy munkaszakasz befejezését, határidőket vagy ellenőrzési pontokat.

Bár a program a lehetőséget megadja annak, hogy bármely tevékenységet mérföldkőnek jelölhessünk, ezt nem célszerű így megtenni. Ekkor ugyanis a Gantt-diagramon a tevékenység hosszát szemléletesen mutató sáv helyett egy 0 hoszságú tevékenység jelölésére szolgáló rombuszt fogunk látni, ami megtévesztő lehet. Mérföldkő elhelyezéséhez célszerű beszúrni egy új tevékenységet.

Szúrunk be az Irodák berendezése után egy új tevékenységet, és adjuk neki az épület kivitelezése névét! (A mérföldkő neve előtt szerepeltetett pont a valós tevékenységektől való megkülönböztetésre szolgál.)

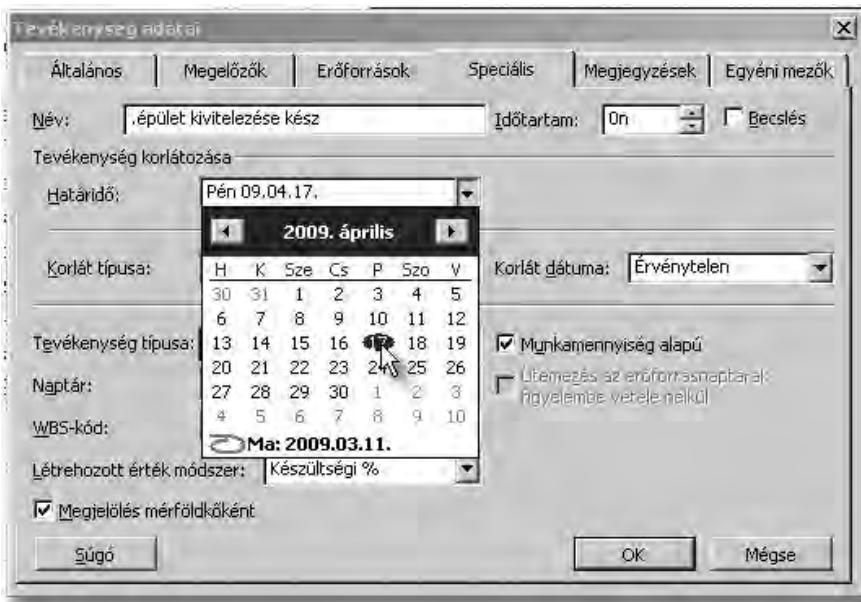
1.2.2	Irodák berendezése	6 nap
1.2.3	Épület kivitelezése kész	0 nap

Állítsunk be 0 nap időtartamot erre a tevékenységre, hogy ez ne változtassa a projekt valós időtartamát! Ezek után nyissuk meg a Tevékenység adatai párbeszédablakot (dupla kattintás a tevékenység során), és a Speciális lap alján válasszuk a Megjelölés mérföldkőként opciónit!

A mérföldkő nem egy fix dátumhoz kötött jellemző, hanem mindenkor minden tevékenységtől függ. Ez azt jelenti, hogy ha a tevékenység csúszik, vele együtt a mérföldkő is áthelyeződik.

Határidőt is megadhatunk a mérföldkőre, így együtt látjuk az elvárást (határidő) és a várható állapotot (mérföldkő) is! A határidő beállítása szintén a Tevékenység adatai párbeszédablak Speciális lapján adható meg.

A határidőt zöld nyíl jelzi a Gantt-diagramon.

Vigyük fel az erőforrások adatait!

(18. feladat)

Erőforrások adatainak rögzítéséhez válasszuk a Nézet menü Erőforrás lap nézetet, vagy ha a képernyő bal szélén megjelenik a Nézetek sáv, akkor kattintsunk ezen az Erőforrás lap ikonra.

Töltsük ki a táblázat adatait a rendelkezésünkre álló adatokkal!

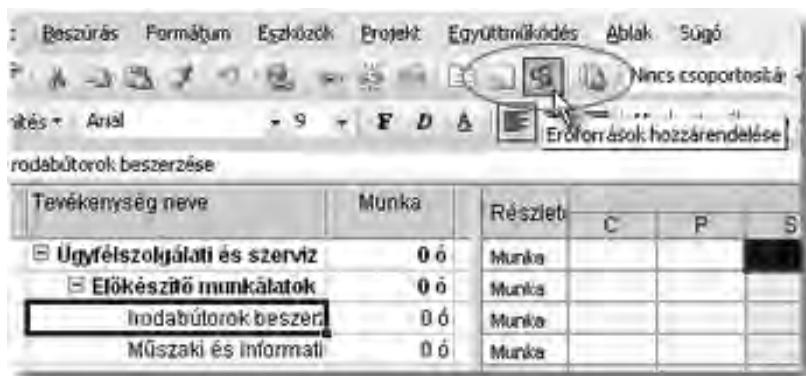
Erőforrás neve	Típus	Anyag címkeje	Monogram	Csoport	Max. mennyiség	Alapd.	Tulajm.	Hossz. Idg.
Keller András	Munka	KA			100%	9 000,00 Ft/ó	15 000,00 Ft/ó	0,00 Ft
Gruber Ottó	Munka	GO			100%	6 000,00 Ft/ó	10 000,00 Ft/ó	0,00 Ft
Marton Gábor	Munka	MG			100%	6 000,00 Ft/ó	10 000,00 Ft/ó	0,00 Ft
Boda Eszter	Munka	BE			100%	6 000,00 Ft/ó	10 000,00 Ft/ó	0,00 Ft
Varga Kinga	Munka	VK			100%	6 000,00 Ft/ó	10 000,00 Ft/ó	0,00 Ft
Deák Tamás	Munka	DT			100%	2 000,00 Ft/ó	3 000,00 Ft/ó	0,00 Ft
Révész Gabriella	Munka	RG			100%	2 000,00 Ft/ó	3 000,00 Ft/ó	0,00 Ft
Biller Ákos	Munka	BA			100%	2 000,00 Ft/ó	3 000,00 Ft/ó	0,00 Ft
Sipos Zoltán	Munka	SZ			100%	2 000,00 Ft/ó	3 000,00 Ft/ó	0,00 Ft
Agárdi Péter	Munka	AP			100%	6 000,00 Ft/ó	10 000,00 Ft/ó	0,00 Ft
Hovacek Éva	Munka	HE			100%	6 000,00 Ft/ó	10 000,00 Ft/ó	0,00 Ft
Horváth László	Munka	HL			100%	7 000,00 Ft/ó	12 000,00 Ft/ó	0,00 Ft
Szállítmányozó cégek	Anyag					0,00 Ft	250 000,00 Ft	
Irodabútorok beszerzési költségei	Anyag					0,00 Ft	2 300 000,00 Ft	
Számitógép beszerzési költség	Anyag					0,00 Ft	7 500 000,00 Ft	
Hálózatépítés anyagköltség	Anyag					0,00 Ft	900 000,00 Ft	
Szoftverköltség	Anyag					0,00 Ft	5 600 000,00 Ft	

Rendeljük az erőforrásokat a tevékenységekhez!

(19. feladat)

Ennek a műveletnek a végrehajtására a választható nézetek szinte mindenkorban alkalmas, de talán legcélszerűbb a Nézet menüből a Tevékenység kihasználása menüpontból, vagy a bal oldali Nézetek sávról az ugyanilyen nevű ikonnal elérhető nézetet választani.

Jelöljük ki a tevékenységet, majd az eszköztáron kattintsunk az Erőforrások hozzárendelése ikonra.

A megnyíló párbeszédablakon válasszuk ki az adott tevékenységhoz hozzárendelendő erőforrásokat (Ctrl billentyűvel egyszerre többet is lehet), majd kattintunk a Hozzárendelés gombra.

A hozzárendelést követően a tevékenységhez kapcsolva megjelennek a hozzárendelt erőforrások.

Tevékenység neve	Munka	Részlet	C	P
✉ Ugyfelszolgáltató és szerviz	112 ó	Munka	80	80
🕒 Előkészítő munkálatok	112 ó	Munka	80	80
🕒 Irodabútorok beszerz.	112 ó	Munka	80	80
Marton Gábor	112 ó	Munka	80	80
Irodabútorok t.	1 ó	Munka	0,07	0,07
🕒 Műszaki és informati	0 ó	Munka		

Miután az összes tevékenységhez hozzárendeltük az erőforrásokat, váltsunk át az Erőforrás kihasználtsága nézetbe. Itt azt láthatjuk, hogy Hovecz Éva neve piros színű betűkkel van szedve. A piros szín az erőforrás túlterheltségét jelzi.

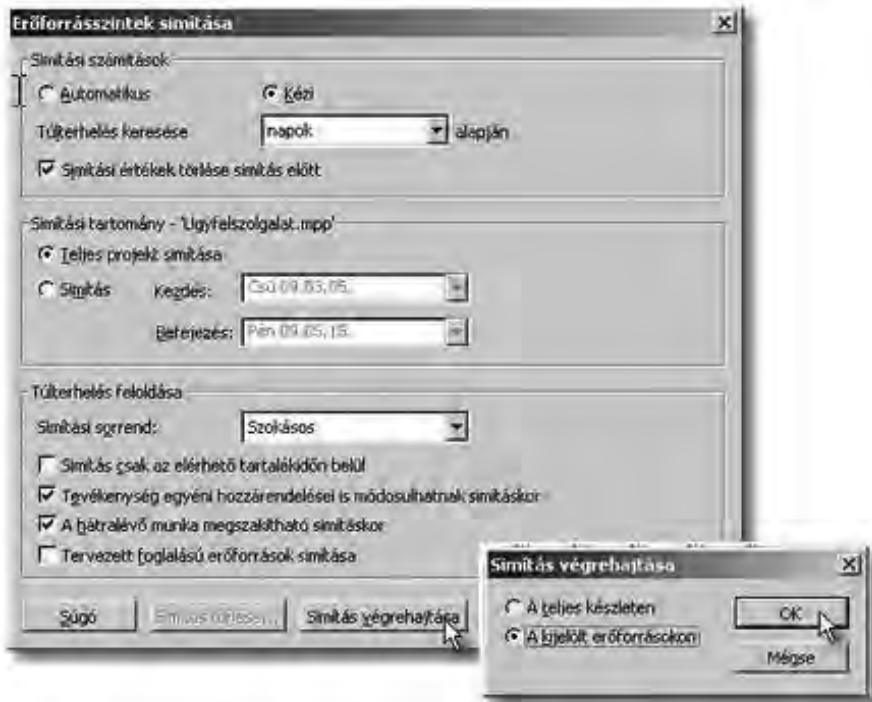
Erőforrás neve	Munka	Részlet	'08 Máj 04.					'08 Máj 1'	
			H	K	S	C	P	S	V
Hovecz Éva	64 ó	Munka	80	80	80	160	160		80
Informatikai h.	40 ó	Munka	80	80	80	80	80		
Teszteredmén	24 ó	Munka				80	80		80

A túlterheltség abból fakad, hogy az erőforrás két párhuzamosan futó tevékenységhez is hozzá van rendelve, ami számára napi 8 órás munkaidő mellett bizonyos napokon 6 óra munkát jelentene.

Simítsuk az erőforrások terheltségét!

(20. feladat)

Erőforrás kihasználtsága nézetben jelöljük ki a túlterhelt Hovecz Éva erőforrást, majd válasszuk az Eszközök menü Erőforrás-terhelés simítása menüpontját. A túlterheléseket napok alapján keressük, majd kattintsunk a Simítás végrehajtása gombra!

A simítást csak a kijelölt erőforráson végezzük!

Az ábra jól szemlélteti a simítás előtti és utáni állapot közti eltérést. A program úgy oldotta fel Hovecz Éva túlterheltségét, hogy a Teszteredmények dokumentálását két nappal eltolta.

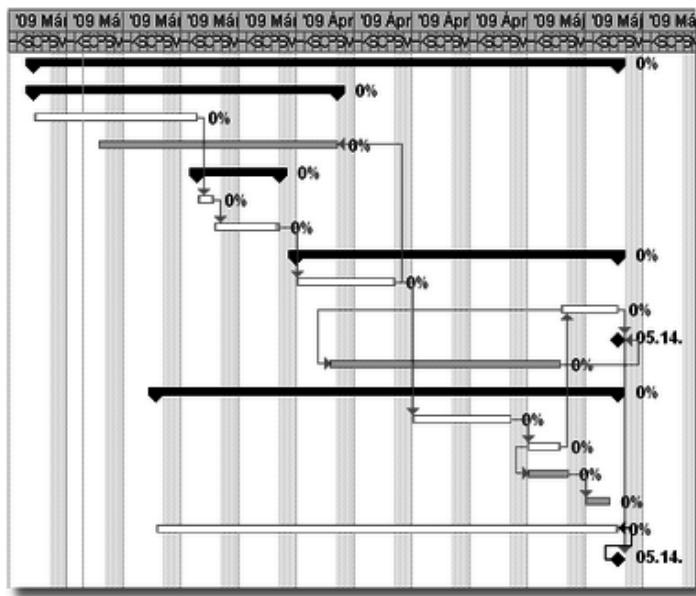
Hovecz Éva	Munka	86	86	86	156	156		86		
Informatikai ház	Munka	86	86	86	86	86		86		
Teszteredmény	Munka				86	86		86		

Hovecz Éva	Munka	86	86	86	86	86		86	86	86
Informatikai ház	Munka	86	86	86	86	86		86	86	86
Teszteredmény	Munka							86	86	86

Rögzítük az alaptervet!

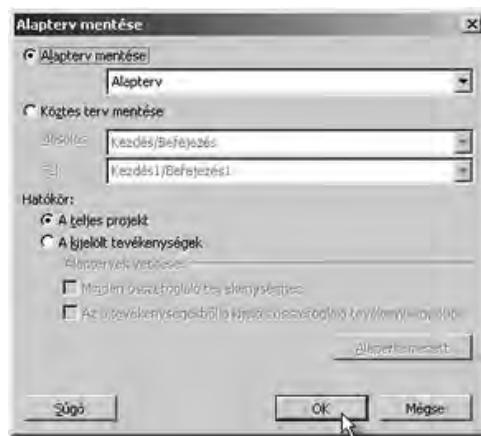
(21. feladat)

Először is válasszuk a Nézet menü Nyomon követési Gantt nézetet! (Vagy válasszuk a bal oldali Nézetetek sáv ulyanilyen nevű ikonját.)

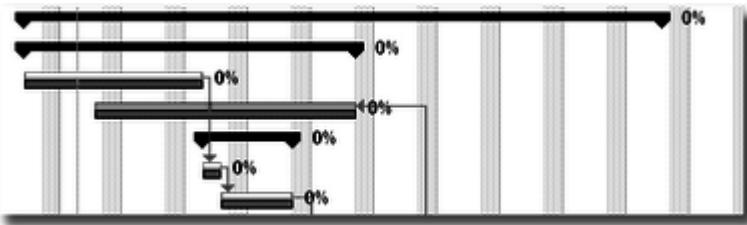

Piros színnel jelennek meg azoknak a tevékenységeknek a sávjai, amelyek a kritikus út elemei. **Kritikus út** azon tevékenységek sorozata, amelyek meghatározzák a projekt számított hosszát. Ha e tevékenységek közül bármelyik csúszik, az hatással van a projekt teljes hosszára.

Most válasszuk az Eszközök menü Nyomon követés, Alapterv mentése menüpontot. Alapbeállításokkal a teljes projekt mentésre kerül.

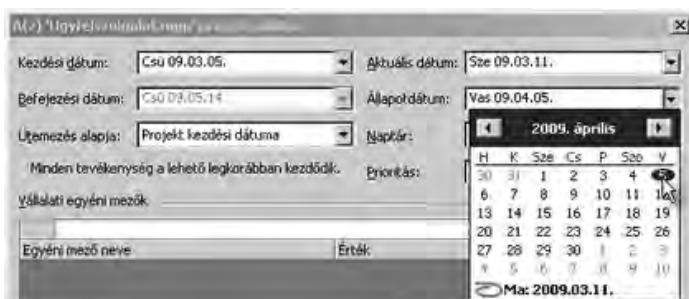
A nyomon követési Gantt nézetben ezek után dupla sávok jelzik a tevékenységeket, szürkén jelennek meg az alapterv, míg színesben a tényleges terv sávjai.

Állítsunk be állapotdátumot!

(22. feladat)

A projekt kezdési dátuma a Projekt menü Projekt adatai párbeszédablakról olvasható le. Ez a mintapéldánkon 2009. március 5. Állapotdátum beállítására ugyanitt van lehetőség. Állítsuk be a projektkezdés utáni egy hónappal későbbi dátumot.

Az állapotdátumot jelző vonal alapból nem jelenik meg a Gantt-diagramon. Megjelenítéshez kérjünk helyi menüt a diagram tetszőleges részén, majd válasszuk a Rácsvonalaik menüpontot!

A párbeszédablak bal oldali listájából válasszuk ki az Állapotdátum megjelenítését, majd rendeljünk hozzá vonalstílust! Az állapotdátum függőleges vonalként jelenik meg az adott dátumnál.

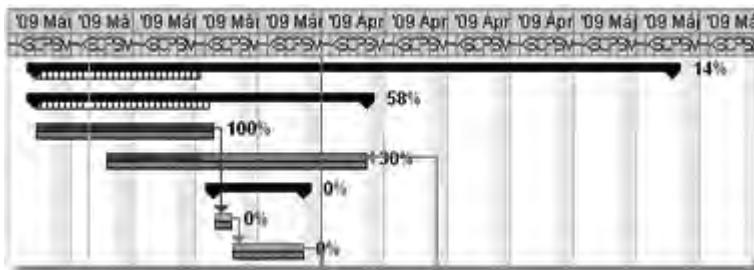
Jelöljük a tevékenységek készültségi szintjét!

(23. feladat)

Kattintsunk duplán a tevékenységen, majd a Tevékenység adatai párbeszédablak Általános lapján állítsuk át a készültségi szintet.

A Nyomon követési Gantt-diagramot ezek után is érdemes megvizsgálni.

A tevékenység vonalak mellett megjelennek a készültségi szinteket mutató számalékos értékek, és az összefoglaló vonalakra is feljegyzésre került a számított készültségi fok.

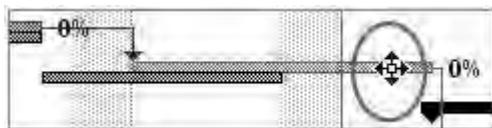
Módosítsuk a tevékenységek időtartamát!

(24. feladat)

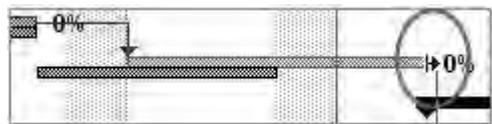
A tevékenység során dupla kattintás után megnyíló Tevékenység adatai párbeszédbablakon változtassuk meg a Kezdés dátuma, valamint az Időtartam értékeit.

Grafikusan is igen egyszerűen kivitelezhető a tevékenységek időbeli jellemzőinek módosítása. Gantt-diagramon lenyomott bal egérgombbal áthelyezhetők...

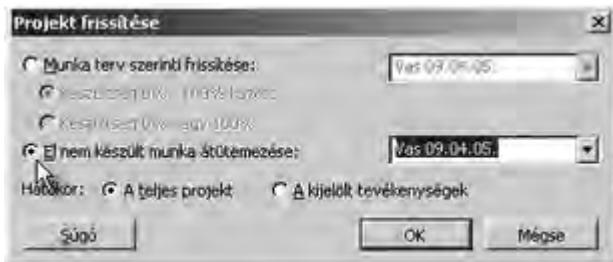
...ill. méretezhetők a tevékenységeket jelző sávok.

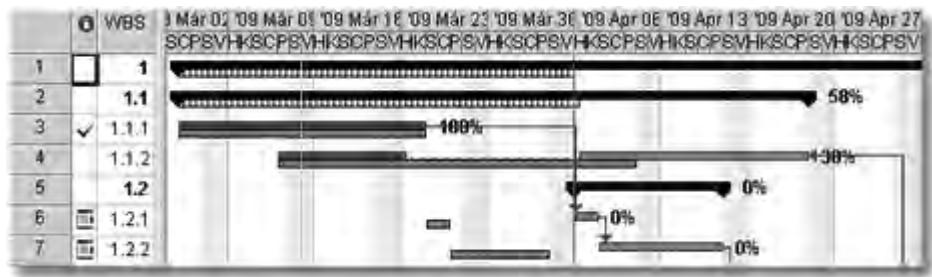
Ütemezzük át az állapotdátumig el nem készült tevékenységeket!

(25. feladat)

A korábban beállított állapotdátumig el nem készült tevékenységek átütemezéséhez nyissuk le az Eszközök menüt, majd válasszuk a Nyomon követés, Projekt frissítése menüpontot.

Az el nem készült munka átütemezésénél lévő dátumválasztó alapértelmezés szerint a beállított állapotdátumot mutatja. Érdemes szemügyre venni ezek után a projekt Nyomon követési Gantt-diagramját.

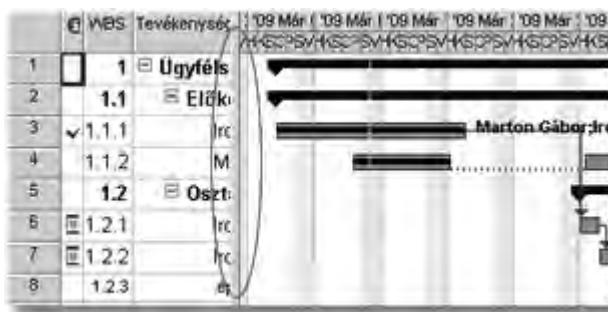

A befejezett tevékenységekkel értelemszerűen semmi változás nem történt. A már megkezdett, de be nem fejezett tevékenységek esetén a tevékenységek megszakításával operált a program, míg a meg nem kezdett tevékenységeket a kapcsolatok figyelembevételével az állapotdátum utánra csúsztatta. Az állapotdátum előtt induló tevékenységekhez Kezdés legkorábban ekkor típusú korlát került beállításra, melyet az Indikátor oszlopban megjelent ikonok is jeleznek.

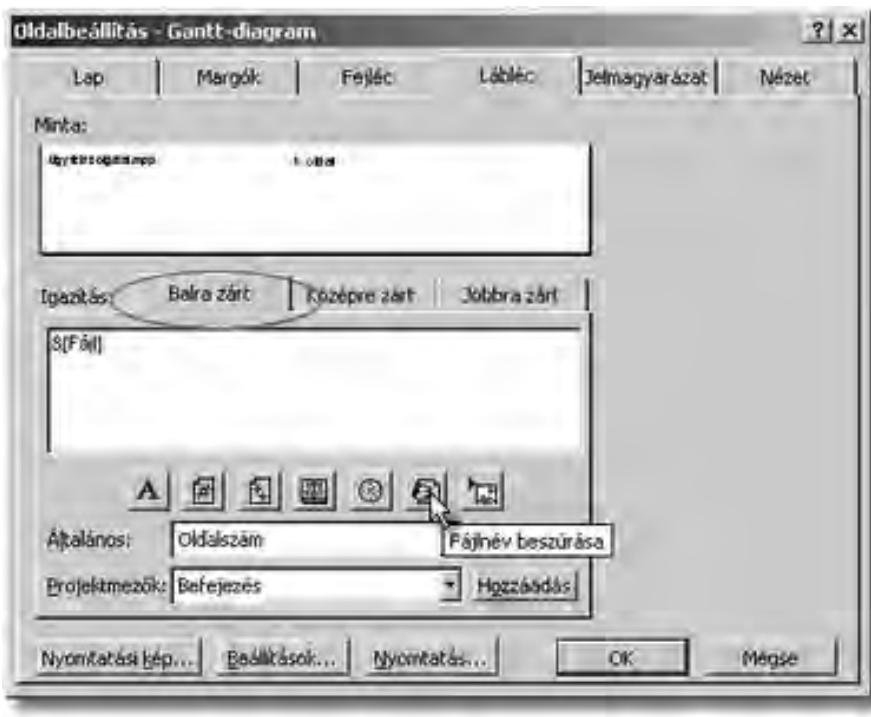
Nyomtassuk ki a projektet!

(26. feladat)

Először is vonszoljuk az ablakot felosztó vonalat úgy, hogy a nyomtatásban megjeleníteni kívánt oszlop(ok) teljes egészében látszódjanak, majd válasszuk a Fájl menü Nyomtatási kép menüpontját.

A nyomtatási kép eszköztárán nyomjuk meg az Oldalbeállítás gombot, majd kattintsunk a párbeszédablak lábléc fülére.

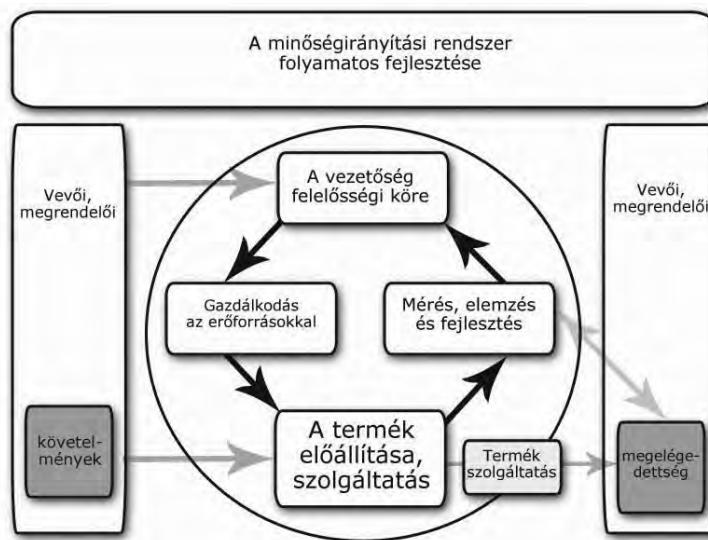
A lábléc bal oldalára szánt tartalmat a Balra zárt lapfül kiválasztása után ikonokról tudjuk beszúrni. Az ikonok által megjeleníthető tartalomról az egérmutató mellett megjelenő gyorstipp tájékoztat. Fogadjuk el a beállítást, majd a nyomtatási kép eszköztárában lévő Nyomtatás gombra kattintva kinyomtathatjuk a projektet.

6. Projektek minőségirányítása

Az üzleti életben a hosszú távú sikereség alapvető feltétele az, hogy az ügyfelek termékeinkkel, szolgáltatásainkkal elégedettek legyenek. Ezt nagyon egyszerű kimondani, de szervezeti keretekben megvalósítani csak akkor lehet, ha a minőség iránt az intézmény, szervezet vezetése elkötelezett, a minőségi célokat minden munkatársban sikerül tudatosítani, és a célok elérése érdekében kialakított szabályokat sikerül mindenivel betartatni.

6.1. Minőségirányítási rendszerek

Az elmúlt évtizedben az ügyfélközpontú szemléletmód nemcsak az üzleti életben, de a társadalmi élet minden területén, a közszolgáltatásban, az egészségügyi intézményekben, az oktatási intézményekben egyaránt központi kérdésévé vált. Az a gazdasági szervezet, amely ezt nem teszi magáévá, a nemzetközi piacra egyáltalán nem, de itthon is egyre kevésbé számíthat üzleti sikerekre, komoly megrendelésekre.

167. ábra
Minőségbiztosítási rendszer fejlesztése

A minősékgözpontú működés feltételrendszerének kialakítására nemzetközi szabványokat dolgoztak ki. A korszerű minőségirányítási szabványok központja a genfi Nemzetközi Szabványügyi Szervezet (angolul: International Organization for Standardization, rövidítése: ISO). Az első nemzetközi szabványt az ISO 1987-ben jelentette meg, és a fejlesztés azóta folyamatosan tart.

A nemzetközi szabványokat az egyes országok honosítják, azaz kialakítják a szabvány saját, nemzeti változatait. Az elmúlt években Magyarországon alkalmazott honosított szabvány az MSZ EN 9001:2001, de mivel 2008-ban jelent az új nemzetközi változat, két éven belül minden szervezetnek – a saját rendszerét továbbfejlesztve – át kell térnie az új rendszerre.

A minőségirányítási rendszer fejlesztése és bevezetése egy szervezet működésének teljes átgondolásával jár, éppen ezért általában költséges, és a szervezet méretétől, tevékenységei, szolgáltatásai bonyolultságától függően hosszú folyamat, amely egy tanúsítással zárul. A fejlesztést és a bevezetést legtöbbször egy külső, erre szakosodott tanácsadó cég végzi, a tanúsítást pedig csak megfelelő jogosítvánnyal rendelkező szervezet végezheti. És ezzel a fejlesztés nem ér véget, ugyanis a rendszer működését folyamatosan felül kell vizsgálni, és a tanúsítást – ami a szervezet számára potenciális üzleti előnyöket jelenthet – időszakonként (általában háromévente) meg kell ismételni. Ma már Magyarországon is elérkeztünk odáig, hogy bizonyos iparágakban (például az élelmiszer-iparban) a minőségirányítási rendszer bevezetése kötelező.

A minőségirányítás a szervezet belső folyamatainak szabályozására vonatkozó technikák, eljárások összessége, amelyek a vevők, megrendelők azonosan magas színvonalú kiszolgálását célozzák. A folyamatos felülvizsgálat – az úgynevezett minőségbiztosítás – szavatolja, hogy a tanúsítvánnyal rendelkező cég betartja a kidolgozott szabályokat, termékeiben és szolgáltatásaiban a vevők megbízhatnak. **A minőségbiztosítás a folyamatok megfigyelése, elsősorban a hibák megelőzése érdekében.**

Mindenki tisztában van azzal, hogy a hibák véglegesen és tökéletesen sohasem küszöbölhetők ki, de az ellenőrzés, értékelés és beavatkozás lehetőség a folyamatos javításra. Az ISO rendszer központi elve az úgynevezett **PDCA** (Plan-Do-Check-Act) ciklus, amely szerint a **Tervezés–Végrehajtás–Ellenőrzés–Beavatkozás a minőségirányítási rendszer körfolyamata**.

A **minőségirányítási rendszer** a minőség szempontjából lényeges összes folyamatot és eljárást szabályozó rendszer, amely kiterjed arra is, hogy a szervezet hogyan biztosítja a termeléshez, szolgáltatások folytatásához szükséges személyi, tárgyi, pénzügyi erőforrásokat. A rendszer működésének alapja és bizonyítéka egyértelműen meghatározott dokumentációs rendszer.

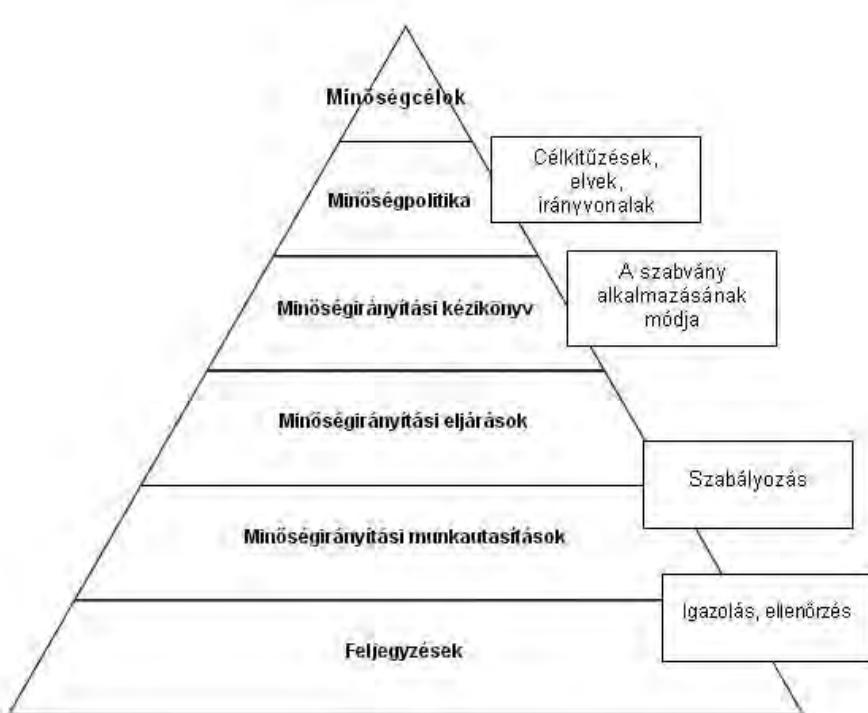
A minőségirányítási rendszer részei

- **minőségpolitika:** a szervezet minőségre vonatkozó, a felső vezetés által hivatalosan kinyilvánított általános elkötelezettsége és irányvonala
- **minőségcélok:** célok, tervezet, programok, a min.politika „lebontása” hosszú és rövid távú programokra és elvégzendő feladatakra
- **minőségügyi kézikönyv:** a vállalat minőségügyi rendszerének alapdokumentuma, amely meghatározza a minőségügyi rendszer működését, a fele-

lős személyek körét, azok feladatát, felelősséget és hatáskörét.

A kézikönyvnek az alábbiakat kell tartalmaznia:

- cím, cél, alkalmazási terület,
 - tartalomjegyzék,
 - bevezetés: a szervezet tevékenységéről, történetéről,
 - minőségpolitika és minőségcélok,
 - a szervezet felépítése felelősségek és hatáskörök,
 - a minőségirányítási rendszer folyamatainak leírása vagy utalás az eljárásokra,
 - mellékletek.
-
- **minőségügyi eljárás:** egy tevékenység vagy folyamat elvégzésének előírt módja, részletes szabályozása, lehet dokumentált, vagy nem dokumentált.
Az eljárási utasítások tartalmi felépítése :
 - tárgy,
 - alkalmazási terület,
 - felelősségek és hatáskörök,
 - leírás,
 - kapcsolódó dokumentumok.
 - **minőségügyi utasítások:** (munkautasítások): a végrehajtás módjának operatív szabályozását meghatározó dokumentumok
 - **feljegyzések:** dokumentumok, amely rögzíti az elért eredményeket, bizonyítja a tevékenység megtörténtét (igazolások, jegyzőkönyvek)

168. ábra
Minőségbiztosítás

6.2. Projektek minőségbiztosítása

A projekttevékenységek a szervezet életében egyedi és egyszeri, komplex célkitűzések megvalósítására irányulnak, és többnyire komoly befektetést igényelnek. A projekt sikere vagy sikertelensége a szervezet további működésére, lehetőségeire hosszú távon kihatthat. A szervezetnek minden eszközt meg kell ragadnia ahhoz, hogy a befektetések ne vesszenek kárba, a szervezet jövője szempontjából mérhető eredmények szülessenek. Erre adhat biztosítékot a minőségirányítási szempontok érvényesítése, amely abban az esetben is elvárható, ha a szervezet saját minőségirányítási rendszerrel még nem rendelkezik.

A projekt minőségirányítása arra irányul, hogy a megvalósítás során bekövetkező hibák valószínűségét a minimálisra csökkentse. Ennek biztosítéka a hibák megelőzésére szolgáló alapos tervezés, a tevékenységek folyamatos ellenőrzése, értékelése, és az esetleges hibák bekövetkezését követő azonnali beavatkozások szabályozása a teljes projektidőszakra és minden tevékenységre kiterjedően. **A projekt minőségirányítási rendszere gyakorlatilag egyenértékű a projektfolyamatokba beépülő PDCA ciklussal.**

A projekt minőségbiztosítása a vonatkozó minőségi szabványok és követelmények betartását felügyeli, és éppen ezért a projekten belüli összes folyamatra és tevékenységre, a projekt teljes életciklusára ki kell, hogy terjedjen.

A minőségbiztosítás elemei:

- a hibák megelőzésére vonatkozó intézkedések tervezése;
- az esetleges hibák feltárása, a beavatkozás (helyesbítés) tervezése és végigvezetése, a folyamatos ellenőrzés, értékelés, a részeredmények összevetése (a mérföldkövek) a tervekkel;
- a tervezett projektvezetési módszerek betartásának figyelemmel kísérése;
- a kommunikáció módszereinek ellenőrzése;
- a dokumentálási eljárások betartásának ellenőrzése.

A minőségbiztosítás hozzájárul ahhoz, hogy a projekt a tervezett erőforrások felhasználásával, adott időkereteken belül a projekttulajdonos igényeinek megfelelő projekteredményt hozzon létre.

6.3. Önenellenőrző kérdések

1. Melyek egy minőségirányítási rendszer részei?
2. Miért van szükség minőségirányítási szabványokra?
3. Mi az ISO?
4. Mely területek szabályozására van szükség egy projekt minőségbiztosítási rendszerének kidolgozásánál?

7. Informatikai projektek

7.1. Az informatikai projektek sajátosságai

Az informatikai projektek nem sorolhatóak be egyértelműen a korábban meghatározott típusok egyikébe sem, ugyanis ezekben a projektekben többnyire egyidejűleg jelen van a technológiai fejlesztés, a beruházás és a szervezeti struktúra átszervezése, fejlesztése is.

Az informatikai projekt a szervezet stratégiai céljaihoz kapcsolódó új informatikai megoldások alkalmazása, fejlesztése (továbbfejlesztése), bevezetése. A projekt kiterjedhet a szervezet teljes belső információs rendszerére; olyan folyamatokat érint – mint az információ előállítása, feldolgozása, tárolása és elosztása –, amelyek kihatnak a szervezet összes tevékenységére.

További nagyon fontos sajátosság, amely az informatikai projekteket alapvetően megkülönbözteti más típusoktól, az idő meghatározó szerepe. Az infokommunikációs technológia felgyorsult fejlődése nem teszi lehetővé azt, hogy a fejlesztés esetleg több évig eltartson. A 70-es, 80-as években számos olyan, hosszan tartó számítástechnikai beruházásról olvashattunk, amely az átadás pillanatában szoftver- és hardveroldalról egyaránt elavult volt.

Egy 1979-es vizsgálat eredménye szerint a megkezdett szoftverek fele elkészült, de sohasem használták, negyede el sem készült, negyedét használták, de többszöri módosítás után. Akkorai tapasztalatok szerint a hibajavítás a programozási idő 80%-át tette ki. A szoftverfejlesztési projektek sikertelenségének okaként leggyakrabban az alábbiakat jelölték meg:

- hosszú fejlesztési idő – közben elavul;
- rosszul becsült, magas költség;
- a rendszer rugalmatlan;
- felhasználói igényeknek nem tesz eleget;
- redundanciát tartalmaz (többszörös adattárolás);
- a régi rendszer hiányosságait nem küszöböli ki (a teljesség hiánya).

A sikertelen fejlesztések tömeges megjelenése vezetett arra a felismerésre, hogy a szoftverfejlesztések teljesen új, rendszerszemléletű tervezési és fejlesztési módszereket igényelnek, amelyek bizonyos mértékben átveszik az ipari termékek fejlesztésének technológiáját. A hetvenes évek végén megjelent módszer tan, az **SSADM** (Structured System Analysis and Design Method) alapjaiban változtatta meg a tervezési és fejlesztési megközelítésmódot, és amelynek legfontosabb sajátosságai a **termékszemléletű, felhasználóközpontú** és **minőségi elveket érvényesítő megközelítés**. Az SSADM egyik leglényegesebb újítása az, hogy a tervezés középpontjába az adatokat, a szervezetben zajló leglényegesebb eseményeket és folyamatokat helyezi.

Szintén elsősorban az informatikai projektek tervezésére dolgozták ki a brit kormány támogatásával a **PRINCE** (Projects in Controlled Environments) **projektirányítási módszertant**, amely az indítástól az átadásig végigkíséri a teljes projektciklust. A PRINCE módszertant 1990-ben publikálták, és annak ellenére, hogy eredetileg a brit kormányhivatalok számára készült, az informatikai projektek fejlesztésében először országos szinten, később világszerte elterjedt.

A PRINCE módszertan szabványositott projektvezetési rendszer, eljárások jól meghatározott sorozata, amely középpontba helyezi a projektet megvalósító szervezet igényeit és elvárásait. A módszertan kidolgozónak az volt az alapgondolata, hogy az informatikai projekt megrendelői olyan szervezetek, amelyek alapvetően nem rendelkeznek olyan szintű informatikai felkészültséggel, amely a projekt szakszerű irányításhoz szükséges, és így ki vannak szolgáltatva a fejlesztést végző vállalkozói szervezeteknek.

Éppen ezért a PRINCE projektirányítási módszertan lépésről lépésre vezeti a projekttulajdonost a projektmegvalósítási folyamat egészén. Ez az eljárás ugyanakkor igyekszik egyfajta korrekt egyensúlyt tartani a projekttulajdonos és a vállalkozó érdekei között. Nem szabad azonban megfeledkezni arról, hogy a PRINCE eljárás alkalmazása is feltételezi azokat a projektmenedzsment-ismereket, amelyeket e könyv megelőző oldalai tartalmaznak.

Az objektumorientált programnyelvek elterjedésével az 1980-as évek végén megjelentek az objektumszemléletű elemzési és tervezési módszertanok.

Objektumorientált módszertanok:

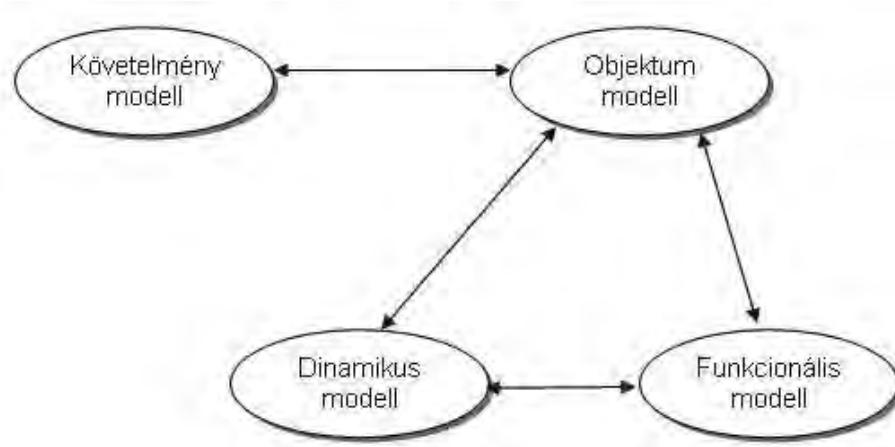
- 1986-ban W. Lorensen a valóság absztraktióját állítja a fejlesztés középpontjába.
- 1990-ben az OOA/OOD módszertant P. Coad és E. Yourdon fejlesztette ki. A módszer az objektum szerkezetét és viselkedését vizsgálja; ezt a módszert Yourdon 1994-ben RAD technológiává fejlesztette.
- 1991-ben jelent meg a J. Rumbaugh-féle OMT, a fejlesztés teljes életciklusára kiterjedő módszertan és eszközrendszer.
- 1992-ben jelent meg J. Martin és J. Odell OOIE módszertana, amely az OMT-nél részletesebb egységekre bontja a fejlesztési életciklust.
- 1994-ben C. Booch létrehozta az OOADA módszertant, melynek öt fázisa lett: koncepciókészítés, analízis, tervezés, finom terv, rendszerkövetés.

Az imént felsorolt objektumorientált módszertanok közül összefoglaljuk a két legelterjedtebb, az OMT és az OOIE legfontosabb jellemzőit.

Az OMT jellemzői:

7 fázisa van:

- koncepciókészítés,
- analízis,
- rendszer tervezése,
- objektum-modell tervezése,
- implementáció,
- tesztelés,
- rendszerkövetés.

169. ábra
OMT modellek kapcsolatai

Az OOIE módszertan jellemzői:

- nagyvállalati rendszerek fejlesztésére ajánlott,
- top-down szerkezetű („alulról felfelé” típusú) költségvetés,
- komponensei: konstrukció, tervezés, elemzés, stratégia.

Az információs rendszer a vállalat

- környezetére,
- belső működésére,
- a vállalat és környezete között lezajló folyamatokra

vonatkozó adatok begyűjtését, tárolását, feldolgozását és információszolgáltatást egyaránt átfedi. Egy ilyen, teljes rendszert átfogó fejlesztés nem egyszerűen a technológiai infrastruktúra (szoftver, hardver) kialakításával, hanem adott esetben a belső folyamatok teljesen új modelljének megtervezésével, az átállás során várható kockázatok alapos átgondolásával jár.

A szervezetnek azonosítania kell a tevékenységéhez alapvetően szükséges adatforrásokat, kezdve a hosszú távú tervezéshez kapcsolódó, üzleti döntésekhez

szükséges „stratégiai” célú (külső, belső) adatforrásoktól a minden nap munkaműveletek rugalmas lebonyolításához szükséges „operatív” célú (külső, belső) adatforrásokig. Arra a kérdésre, hogy „melyik integrált vállalatirányítási rendszert alkalmazzuk?”, informatikai stratégia hiányában nem lehet jól válaszolni.

Kiemelt figyelmet kell kapjon a projekten belüli humánerőforrás-fejlesztés, hiszen az új technológia alkalmazásától várt eredményesség azon múlik, hogy a munkatársak rendelkeznek-e az új technológia hatékony használatához szükséges kompetenciákkal.

A fentiekből következik, hogy **nagyobb léptékű informatikai projekt beindításának alapvető feltétele az, hogy a szervezet rendelkezzen informatikai stratégiával**.

Ha egy vállalat vezetése úgy dönt, hogy nem a piacon kapható, kész információs rendszert fogja alkalmazni, hanem egy projekt keretén belül saját fejlesztésre vállalkozik, a tervezési fázisban jóval nagyobb belső humánerőforrás-igénnyel kell számolnia.

A **szoftverfejlesztés életciklusát** sokféleképpen írják le, de az alábbiakban fel sorolt lépések mindegyik változatban közösek:

- A probléma meghatározása, elemzése
- Rendszerjavaslat kidolgozása – követelményelemzés
- Szoftverspecifikáció
- Szoftvertervezés és implementáció
- Szoftvervalidáció (egységeszt, integráció, rendszerteszt)
- Rendszerátadás
- Bevezetés
- Üzemeltetés, karbantartás

A rendszerjavaslat kidolgozási fázisában a projektmenedzsmentnek és a belső folyamatokat jól ismerő szakembereknek intenzíven együtt kell működniük az informatikai fejlesztőkkel ahhoz, hogy a végtermék valóban alkalmas legyen arra, amire szánták.

7.2. A szoftverfejlesztési projektek számítógépes eszközei

A 70-es évek végén jelentek meg azok a szoftvereszközök, amelyek a szoftverfejlesztő munka bizonyos fázisait próbálták meg számítógépesíteni. Nagyobb rendszerek tervezése során világossá vált, hogy a tervezés és a fejlesztés nem csak kreatív munkából áll, a részfeladatok között számos unalmas, gépesíthető művelet van. Ilyen például egy nagyobb rendszer esetén a párbeszédablakok megtervezése. Másfelől viszont az is előfordul, hogy a rendszer mérete miatt az adatmodell a fejlesztő számára áttekinthetetlenné válik, nem sikerül kiszűrni a

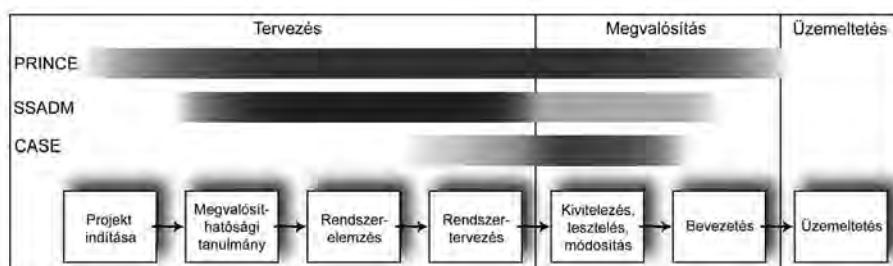
redundanciát. Az elemzésre célszerű lenne ilyen esetekben magát a számítógépet alkalmazni. A 70-es években alakultak ki az első olyan, tervezést és fejlesztést támogató szoftverek, amelyek alkalmasak voltak általában a projektmunka és azon belül a szoftverfejlesztési projektek támogatására. Azóta folyamatosan fejlesztik azokat a szoftvereket, amelyek

- az üzleti tervezek összeállításában,
 - a projektmenedzsmenthez tartozó munkákban,
 - az elemzés, tervezés során,
 - a szoftverfejlesztésben,
 - a szoftvermodulok integrálása és tesztelése során,
 - a szoftverek prototípusainak elkészítésében,
 - a fejlesztői és felhasználói dokumentációk elkészítésében
- komoly támogatást nyújtanak.

A fenti funkciók egy részét néhány adatbázis-kezelő rendszerben is megtaláljuk. A Microsoft Access adatbázis-kezelő például jelentős támogatást nyújt az adatbázis integritásának ellenőrzésében, az adatmodell dokumentálásában.

7.2.1. CASE eszközök

A számítógéppel támogatott tervezés kialakulása a 80-as évek elejére tehető. Azokat a szoftvereket, amelyek támogatják, részben automatizálják az alkalmazói rendszerek tervezését, elemzését, kivitelezését, támogatják a rendszer dokumentálását, tesztelését és karbantartását, **CASE** (Computer Aided Software Engineering: számítógéppel támogatott szoftverfejlesztők) eszközöknek nevezzük. A fejlesztés teljes életciklusát lefedő CASE eszközök kódgenerátort is tartalmaznak, ezek az ún. alkalmazásgenerátorok. Az alkalmazásgenerátorok negyedik, ötödik generációs programozási eszközök (4GL, 5GL). Olyan programfejlesztő környezetek, amelyek a megtervezett adatmodell alapján képesek automatikusan leprogramozni az alkalmazói szoftvereket.

170. ábra
CASE eszközök, módszertanok és az életciklus kapcsolata

A szoftverek bonyolultságának növekedésével párhuzamosan számos tervezési módszertant dolgoztak ki, amelyek formalizálják a tervezési folyamatot, ki-alakítanak egy saját grafikus rendszermodellt és egy egységes jelölésrendszt; szabványosítják a tervezés dokumentációs rendszerét.

A CASE alapvető szolgáltatásait az alábbiakban foglalhatjuk össze:

1. Integrálják a fejlesztőeszközököt.
Támogatják az adatmodell tervezését és elemzését, tartalmaznak programgenerátort.
2. Irányítják a fejlesztési folyamatot, meghatározzák a fejlesztés részfeladatait, tevékenységeit.
3. Ütemezik a feladatokat, kezelik az egyes verziókat.
A rendelkezésre álló erőforrások és a célkitűzés ismeretében meghatározzák a folyamatok időbeli és logikai sorrendjét, ütemezik a feladatokat (PERT módszer).
4. Szótárban rögzítik a fejlesztés fontos eseményeit, eredményeit.⁷
5. Jelentéseket készítenek.
Az adatszótár alapján elkészítik a felhasználói interféseket, képernyő- és listaterveket.
6. Ellenőrzik a rendszer logikai helyességét (pl. elvégzik a normalizálást).
7. Integrálják az eredményeket.
A helyes logikai terv alapján elkészítik a kiviteli terveket, a 4GL alkalmazásfejlesztő inputját.
8. Dokumentálást végeznek.
Outputként szolgáltatják a rendszertervet, üzemeltetési és felhasználói kézikönyvet.

7.2.2. CASE eszközök csoportosítása

A CASE rendszereket osztályozhatjuk az alapján, hogy

- milyen tervezési módszertanra épülnek;
- milyen kódgenerátorral dolgoznak (4GL);
- milyen adatbázisokat támogatnak.

Egy másik csoportosítási szempont az, hogy a fejlesztés melyik fázisát támogatják, és mennyire sokoldalúak a szolgáltatásai.

⁷ Létrehoznak egy adatbankot (adatszótárt), amely tartalmazza az egyes részteredményekre vonatkozó jegyzőkönyveket, az adatokat folyamatosan aktualizálják. A szótárban tárolják a rendszerelemzésre, tervezésre és (részben) a kivitelezésre vonatkozó információkat. Egy adott eszköz szótárának felépítése, tartalma összefüggésben van az általa támogatott módszertannal vagy módszertanokkal, és amelynek tartalma viszonylag könnyen (általában grafikusan és szövegesen egyaránt) bővíthető. A bekövetkező változásokat automatikusan követi.

Integráltság szerint a következő csoportosítás lehetséges:

- CASE Tools: legalább egy fázist támogat.
- CASE Toolkits: néhány fejlesztési fázist támogat.
- CASE Workbench: az egész életciklusbeli fejlesztési folyamatot támogat.
- CASE Integrated Workbench, komplexebb, többféle módszertant támogat.

A CASE rendszerek típusai a fejlesztés életciklusában való elhelyezkedés szerint:

- Upper CASE: stratégiai tervezésre, projektvezetésre szolgál.
- Middle CASE: a rendszerelemzési és tervezési fázisok munkáját támogatja.
- Lower CASE: egyszerűbb rendszerspecifikációk készítésére szolgál.

A teljes életciklust támogató integrált CASE eszközök beépített kódgeneráló egységgel is rendelkeznek (4GL). Azokhoz a rendszerekhez, amelyek csak az elemzési és tervezési fázisra tartalmaznak modulokat, szükség van olyan külső rendszer alkalmazására, amelyek elvégzik a kódgenerálást. Ilyenkor szükség van egy CASE-4GL interfész eszközre (ezt nevezik hídprogramnak), amely lehetővé teszi, hogy a CASE outputját az alkalmazásgenerátor feldolgozza.

7.3. Önenellenőrző kérdések

1. Definiálja az informatikai projektet!
2. Ismertesse a szoftverfejlesztési projekt életciklusát!
3. Mit jelent a CASE eszköz?
4. Ismertesse a CASE eszköz szolgáltatásait!
5. Csoportosítsa a CASE eszközöket!

8. Összefoglalás

Könyünk három tartalmi részben tárgyalja a projektmenedzsment témakört. E témakörben sok fiatalnak és felnőttnek kell ismeretet és alkalmazási gyakorlatot szerezni valamely szakma tanulási folyamatában.

Figyelembe véve az új OKJ szakmák követelménymoduljait, több elemzést végeztünk, hogy minél több szakmához tudjunk alkalmazható taneszközt biztosítani mind a tanárok, oktatók, mind pedig a tanulók számára.

Azt gondoljuk, hogy a 1143-06 és a 1181-06 követelménymodulokhoz e témakörben sikerült olyan tananyagot biztosítani, mely az elméleti és gyakorlati felkészítést, a tanulást, gyakorlást és önenelőrzést egyaránt szolgálja. Meggyőződésünk továbbá, hogy azoknak is sikerül segíteni az eredményes felkészülésben, akiknek nem e két követelménymodul szerint, de tanítani vagy tanulni kell a projektmenedzsment témakört.

Mit tartalmaz a könyv három tematikus része?

Az első, második és harmadik fejezetben azokkal az **alapokkal** ismertetjük meg az olvasót, melyek minden szakmai szókincsként, minden fogalommagyarázatként szükségesek a további részek megértéséhez. Ehhez a tematikus részhez tartozik minden olyan **elméleti ismeret**, mely a **projektek életciklusának ismertetését, a projekttervezés és az elemzés módszertanát** tartalmazza. Ebben a részben találják meg az elemzéshez, tervezéshez (azok egy-egy feladatához) alkalmazható eszközöket is, melyek elengedhetetlenek a projektmenedzsment feladatak elvégzéséhez, akár manuálisan, akár számítógéppel végezzük azokat.

Minden projekt teljes életciklusában a legfontosabb munka a **dokumentálás**. A harmadik fejezetből megismerhetik az elemzési és tervezési szakasz minden dokumentumát, azok tartalmi és formai követelményeit (minden dokumentumra konkrét példákat is a találnak a könyvben). Ez a rész a többihez képest rövidnek tűnik, de nagyon kiemelt és fontos tartalommal bír, hiszen egy projektmunkát az elejétől a végéig folyamatosan dokumentálni kell, ez elengedhetetlen a viszszacsatolás, az ellenőrzés, az esetleges szükséges beavatkozás és a minőségbiztosítás miatt egyaránt.

A második tematikus rész (negyedik és ötödik fejezet) – ahogyan azt a címben is megfogalmaztuk – a **számítógépes projektirányításról** szól. Ebben a fejezetben arra törekedtünk, hogy minél több **gyakorlati útmutatót** adjunk a szoftveres beállításokhoz, a kezeléshez és az egyes funkciók használatához. Ezért is választottuk azt a megoldást, hogy egy konkrét feladat megoldását vezetjük végig, ezáltal Önök a gyakorlatban, a feladatot követve tanulják meg a szoftver alkalmazását. Ehhez a részhez kapcsolódik a következő fejezet, mely egy mintafeladat a tanultak gyakorlására, sok hasznos tanáccsal és útmutatással.

Felhívjuk a figyelmet arra, hogy e fejezet bevezetőjében ingyenesen letölthető szoftvereket is ajánlunk. (Erre abban az esetben lehet szükség, mennyiben Önök nem rendelkeznek jogtisztán a könyv által részletesen bemutatott szoftverrel – MS-Project 2003 vagy 2007-es verziója.)

A harmadik rész (hatodik és hetedik fejezet) olyan specifikus tematika alapján készült, mely a követelménymodulok tartalmát tekintve a 1143-06 modulban szerepel kötelezően. E szerint a diákoknak a **projektek minőségbiztosításának** leglényegesebb kérdéseit is meg kell ismerniük. Jól kapcsolódik az előző fejezetekhez a speciális, **informatikai projektek** sajátosságainak összefoglalója az utolsó fejezetben, melyet elsősorban az informatikus hallgatóknak ajánlunk.

A könyvben minden elméleti fejezet végén önenellenőrző kérdéseket találnak, melyekből a tanárok, oktatók akár vizsgakérdéseket is összeállíthatnak. Nekik javasoljuk, hogy a szakmai nyelvi kommunikáció fejlesztése érdekében alkalmazzák és követeljék meg a terminológiai szótárban is szereplő – a témahez szorosan kapcsolódó – kifejezések és fogalmak ismeretét és helyes használatát magyar nyelven is.

Mit ajánlunk és biztosítunk még a tanításhoz-tanuláshoz?

Készítettünk három problémamegoldó, gyakorló feladatot, melyeket elektronikus formában a **www.prompt.hu** webcímen találhat meg, illetve ugyanitt megtalálja a projektütemezés PERT módszerének leírását és a hozzá tartozó feladatot.

Azoknak, akik emelt szintű (5.4) informatikai szakmákra készítenek, készülnek fel, további segédleteket is készítettünk, hogy a követelménymodulhoz további segítséggel szolgáljunk. Azokat az anyagokat, melyeket a 1143-06 követelménymodul további kimeneti követelményei szerint állítottunk össze, megtalálják az előbb említett webcímén.

Budapest, 2012. május 30.

9. Terminológiai szótár

brainstorming	Ötletbörze, melynek célja minél több használható elképzelés összegyűjtése. mindenki mondja az ötleteit kritika nélkül, majd miután az elképzélések már szép számmal összegyűltek, akkor kezdődik az ötletek értékelése.
CASE eszköz	Computer Aided Software Engineering: számítógéppel támogatott szoftverfejlesztők.
Cash-flow	Pénzáramlás, pénzmozgás. A cash-flow a be- és kiáramló pénzek egyenlege, vagyis a projekt, a vállalkozás pénzügyi helyzetére vonatkozó elemzési módszer, lényegében az adott időszakra vonatkozó bevételek és kiadások különbözetének vizsgálata.
CPM	Critical Path Method: kritikus út módszere. Időtervezési technika.
disszemináció	A disszemináció a projektek eredményeinek terjesztését jelenti. Magában foglalja mind a projektek során megszületett termékek, valamint a projektmegvalósítás tapasztalatainak átadását.
EPM	Enterprise Project Management: nagyvállalati projektmenedzsment
ERP	Enterprise Resource Planning: vállalati erőforrás-tervezés. A rendelkezésre álló erőforrások hatékony megszervezéséért felelős, hogy biztosítsa a vállalat zavartalan működését.
FC	Fix costs: fix költség. Függetlenek a vállalati kibocsátástól.
Gantt-diagram	Olyan szalagdiagram, melynek tengelyein az időt és a tevékenységeket találjuk.
identifikáció	Azonosítás, koncepcióalkotás. Az illeszkedés (identifikáció), a koncepcióalkotás során kerül sor a projektötletek meghatározására, beazonosítására ill. a programkeretbe való beillesztésére, valamint a további tanulmányozás céljából történő elemzésére, átvilágítására.
indikátor	Projekt értékeléséhez szükséges mutatók.
intervenciós logika	A logikai keretmátrix a tevékenységtől az átfogó célokig vezető hatásmechanizmust mutatja be, ezt nevezik intervenciós logikának.
ISO	International Organization for Standardization: Nemzetközi Szabványügyi Szervezet
LFA	A PCM-ben a projekttervezéshez és irányításhoz használt alapeszköz a Logikai Keret Módszertan (Logical Framework Approach – LFA) vagy a Logikai Keretmátrix (LKM).
LKM, logframe	A PCM-ben a projekttervezéshez és irányításhoz használt alapeszköz a Logikai Keret Módszertan (Logical Framework Approach – LFA), melynek terméke a Logikai Keretmátrix (LKM).
mérőfeldkő	Fontos tevékenységek, főtevékenységek.
monitoring	Folyamatos megfigyelés, adatgyűjtés, elemzés, mely a projekt előrehaladását és a kitűzött céloknak való megfelelését vizsgálja.

Monitoring-jelentés	Helyzetjelentés: A projekt előrehaladását, az elvégzett tevékenységek és feladatok bemutatását tartalmazza, így a projektteljesítési szakasz egyik legfontosabb dokumentuma.
MPM	Metra Potencial Method: Metra Potenciál módszere. Időtervezési technika.
NCM (NGT)	Nominal Group Technique: Nominál Csoport módszer. Olyan csoportos eljárás, amely alkalmas a vélemények összegyűjtésére és az ítéletek csoportosítására az ésszerűsítés és a kreativitás növelése érdekében bonyolult, nem strukturált problémák esetén.
PCM	Project Cycle Management: Projektciklus Menedzsment. Szabványos projekttervezési és dokumentálási módszer
PDCA	Plan-Do-Check-Act ciklus, amely szerint a Tervezés–Végrehajtás–Ellenőrzés–Beavatkozás a minőségirányítási rendszer körfolyamata.
PERT	Program Evaluation and Review Technique: Program kiértékelő és beszámoló technika. Időtervezési technika.
PM	Personnel Management: Személyzeti Menedzsment
PMI	Project Management Institute: Projektmenedzsment Szakmai Szervezete
Projectum	Projekt, latin eredetű szó, jelentése előrehozott dolog
PSO	Projekttámogató-iroda
PMBOK	The Guide to the Project Management Body of Knowledge: projektmenedzsment dokumentáció
PMO	Projektmenedzsment-iroda
PRINCE	Projects in Controlled Environments: projektirányítási módszer-tan
retrográd	Hálótervezésnél a háló végpontjától visszafele haladva határoz-zuk meg az időket.
ROM	Rough Order of Magnitude: durva nagyságrendű becslési technika
OMT	Object Modeling Technique: objektumorientált elemzési/tervezési módszer, a fejlesztési életciklus egészét átfogja.
OOIE	Object-Oriented Information Engineering: objektumorientált informatikai tervezési módszertan
SEEM	Stratégiai Emberi Erőforrás Menedzsment
SSADM	Structured System Analysis and Design Method: strukturált rendszerelemzési és tervezési módszertan
stakeholder	A stakeholder az a személy, vagy embercsoport: <ul style="list-style-type: none"> • aki érdekkelt a projektben, • aki befolyásolja a projekt megvalósulását, • akire a projekt kihatással van.

SWOT analízis	Táblázatos elemzési módszer, melynek elemei: <ul style="list-style-type: none"> • strengths (erősségek) • weaknesses (gyengeségek) • opportunities (lehetőségek) • threats (veszélyek)
Task, taszk	Tevékenység
Team	A szervezet különböző területein, eltérő pozícióval rendelkező személyekből álló csoport, melyet valamilyen probléma megoldására hoztak létre. Nem köti időbeli korlát, mint a projektet.
WBS	Work Breakdown Structure: tevékenységfelbontási rendszer, tevékenységstruktúra, feladatlista
Workshop	Érdekcsoportok, munkacsoporthoz köthető feladatak a projekt folyamán

10. Felhasznált irodalom

1. A minőségirányítás folyamatszemléletű modellje – MSZ EN ISO 9000:2001 Magyar Szabványügyi Testület, Budapest, 2001
2. Bayer József: Vezetési modellek – vezetési stílusok
Vinton, Budapest, 1995
3. Chikán Attila: Vállalat-gazdaságtan
Aula Kiadó, Budapest, 2008
4. Görög Mihály–Ternyik László: Informatikai projektek vezetése
Kossuth Kiadó, Budapest, 2001
5. Hárás István–Kuczogi Tamás: Mindennapi marketing
Keszthelyi Akadémia Alapítvány, Keszthely, 1997
6. Klein Sándor: Vezetés- és szervezetpszichológia
EDGE 2000 Kft., Pécs, 2007
7. Kotler, Philip–Keler, Kevin Lane: Marketing menedzsment
Akadémiai Kiadó, Budapest, 2006
8. Kovács Katalin: Projekttervezés és projektciklus-menedzsment ismeretek
a közigazgatásban
Magyar Közoktatási Intézet, Budapest, 2006
9. Lőrinczi Gyula: Vállalkozás-gazdaságtan
SZÁMALK, Budapest, 2000
10. Pongrácz György Márk: A projekttervezés módszertana (PCM, LFA) és
eszközei <http://www.ekron.hu>
11. Pölöskeiné Hegedűs Helén: a szerző saját főiskolai jegyzetei
Miskolci Egyetem Dunaújvárosi Főiskolai Kara
12. Raffai Mária: Információrendszer-fejlesztés
Novadat Kiadó, Győr, 1999
13. Sediviné Balassa Ildikó: Szervezási ismeretek
Keszthelyi Akadémia Alapítvány, Keszthely, 1998
14. Szentirmai Donát: Új OKJ vizsgafeladatok – projektmenedzsment. Power-
Point bemutató letölthető a <http://download.microsoft.com> oldalról
15. Szentirmai Róbert: Projektirányítás – Microsoft Project 2007
Jedlik Ányos Oktatási Stúdió, 2007
16. Szűcs István–Grasselli Norbert: Pályázatkészítés, projektmenedzsment.
Powerpoint előadás
http://www.agr.unideb.hu/ktvbsc/dl2php?dl=73/12_eloadas.ppt

17. Tátrai Tibor: Ms Project 98
ComputerBooks, Budapest, 1999
18. Verzuh, Eric: Projektmenedzsment
HVG ZRt., Budapest, 2006
19. <http://hu.wikipedia.org/wiki/Projektmenedzsment>

11. Hivatkozott ábrák forrása

2. ábra: Eric Verzuh: Projektmenedzsment – 42. oldal
- 3., 4. ábra: Eric Verzuh: Projektmenedzsment – 43. oldal
5. ábra: Eric Verzuh: Projektmenedzsment – 44. oldal
6. ábra: <http://hu.wikipedia.org/wiki/Projektmenedzsment>
7. ábra: Eric Verzuh: Projektmenedzsment – 350. oldal
9. ábra: Dr. Kovács Katalin: Projekttervezés és projektciklus-menedzsment ismeretek a közigazgatásban
10. ábra: Dr. Kovács Katalin: Projekttervezés és projektciklus-menedzsment ismeretek a közigazgatásban – 23. oldal
11. ábra: Szűcs István–Grasselli Norbert: Pályázatkészítés, projektmenedzsment
15. ábra: Dr. Lőrinczi Gyula: Vállalkozás-gazdaságtan – 40. oldal
- 17., 18. ábra: Dr. Kovács Katalin: Projekttervezés és projektciklus-menedzsment ismeretek a közigazgatásban 43–46. oldal
167. ábra: http://193.6.3.238/gtk/ui/uisz/msz_2.pdf
168. ábra: A minőségirányítás folyamatszemléletű modellje
MSZ EN ISO 9000:2001. Magyar Szabványügyi Testület, 2001
169. ábra: Raffai Mária: Információrendszer-fejlesztés – 235. oldal

A listában fel nem sorolt ábrák a szerzők saját alkotásai.